

T.C

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

SABAHATTİN ALİ'NİN YAPITLARINDA SÖZ VARLIĞI,
KÖK DEĞERLER VE ÇOCUK

DOKTORA TEZİ

Ayşe BECEL

Malatya - 2021

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

SABAHATTİN ALİ'NİN YAPITLARINDA SÖZ VARLIĞI,
KÖK DEĞERLER VE ÇOCUK

Ayşe BECEL

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Ramazan ÇİFTLİKÇİ

MALATYA 2021

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ÇİFTLİKÇİ'nin danışmanlığında doktora tezi olarak hazırladığım **Sabahattin Ali'nin Yapıtlarında Söz Varlığı, Kök Değerler ve Çocuk** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Ayşe BECEL

ÖN SÖZ

Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı ögelerini bulmayı, yapıtlarda işlenen kök değerleri belirlemeyi ve çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın evrenini Sabahattin Ali'nin yapıtları; örneklemini ise yazara ait üç roman ve altmış hikâye oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilen incelemede yapıtlar kronolojik sırayla incelenmiş, alıntılar da bu sıralamayla sunulmuştur.

Beş bölümden oluşan araştırmanın Birinci Bölüm'ünde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve ilgili tanımlar yer almaktadır. İkinci Bölüm'de söz varlığı ögeleri, eşdizimli yapılar, değer ve çocuk kavramları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Üçüncü Bölüm'de araştırmanın yöntemi, modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler verilmiştir. Dördüncü Bölüm'de, yapılan inceleme sonunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Beşinci Bölüm'de ise araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar açıklanmış ve öneriler sunulmuştur.

Tez çalışması boyunca yardım ve önerileri ile katkı sağlayan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ÇİFTLİKÇİ'ye; tez izleme komitesindeki değerli hocalarım Prof. Dr. Esra MERT ve Doç. Dr. Hasan AYDEMİR'e sonsuz şükranlarımı sunarım. Hayatımın her aşamasında olduğu gibi bu zorlu tez döneminde de yanımda olan anne ve babama teşekkür ederim.

Malatya-2021

Ayşe BECEL

ÖZET

SABAHATTİN ALİ’NİN YAPITLARINDA SÖZ VARLIĞI, KÖK DEĞERLER VE ÇOCUK

BECEL, Ayşe

Doktora, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Ramazan ÇİFTLİKÇİ

Ekim-2021 XXIII + 404 Sayfa

Sabahattin Ali’nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı ögeleri ile işlenen kök değerleri belirlemek ve çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Sabahattin Ali’nin yapıtları, örneklemini ise yazara ait üç roman ve altmış hikâyeye oluşturmaktadır. Yapıtlar kronolojik sırayla incelenmiş, alıntılar da bu sıralamayla sunulmuştur.

Yapıtların dilde sadeleşme çabalarının benimsendiği ancak Doğu kökenli sözcüklerin egemenliğini sürdürdüğü yıllarda kaleme alınmış olmasına karşın oldukça sade bir dille yazdığı belirlenmiştir. Yapıtların deyimler ve ikilemeler yönünden zengin olması yazarın halk dilini ustalıklı kullanmasından ileri gelmektedir. Söz varlığı ögelerini bütünleneceği düşünülen eşdizimli yapılar aracılığıyla kök değerleri belirlemeye yönelik olarak yapılan incelemede çoğunluğu birleşik fiil olan çok sayıda eşdizimli yapı bulunmuştur. Ancak bu yapıların çokluğu, kök değerlerin işlenme durumuna yansımamıştır. Kök değerlerin eğitsel yarar sağlayacak düzeyde işlenmediği ortaya çıkmıştır. Yapılan incelemede yapıtların çoğunluğunda çocukların; olay örgüsünde herhangi bir işlevi olmayan, psikolojik özellikleri verilmeyen dekoratif unsur niteliğinde kişiler olmasına karşın, iki roman ve sekiz hikâyede sosyoekonomik açıdan zorda olan, haksızlıklar karşısında mücadele veren çocukların anlatıldığı belirlenmiştir. Bu çocuklar; gerekli eğitimi ve aile desteğini alamamış, sokakta varlık gösteren kişiler olarak betimlenmiştir. Yapıtlarda çocuk olgusuyla ilgili olarak dikkat çeken bir diğer özellik ise

kız çocuklarının oyun çağında olmalarına karşın evliliği bir sığınak olarak algılamaları dolayısıyla yaşadıkları talihsizliklerdir.

Anahtar Sözcükler: Söz varlığı, değer, çocuk

ABSTRACT

VOCABULARY, CORE VALUES AND CHILD IN SABAHATTIN ALI'S WORKS

BECEL, Ayşe

**Doctoral Degree, İnönü University Institute of Education Sciences
Turkish Teaching Science**

**Thesis Advisor: Dr. Ramazan ÇİFTLİKÇİ
October-2021 XXIII + 404 Pages**

This study, which aims to determine the vocabulary elements and core values in Sabahattin Ali's novels and stories, and reveal how the child phenomenon is reflected in the works, was carried out with document analysis, one of the qualitative research methods. The universe of the research consists of the works of Sabahattin Ali, and the sample consists of three novels and sixty stories belonging to the author. The works were examined in chronological order, and the quotations were presented in this order.

It has been determined that the works were written in a very plain language even though they were written in the years when the efforts to simplify the language were adopted but the words of Eastern origin continued to dominate. The richness of the works in terms of idioms and reduplications is due to the author's skillful use of folk language. In the examination carried out to determine the core values through collocational structures, which are thought to complement the vocabulary elements, a large number of collocational structures, most of which are compound verbs, were found. However, the multiplicity of these structures was not reflected in the processing of the core values. It has been revealed that the core values are not processed at a level that will provide educational benefit. In the examination, it was determined that although the children in the majority of the works are decorative elements who do not have any function in the plot and whose psychological characteristics are not given, in two novels and eight stories, children who are in socioeconomic difficulties and who struggle against injustices are told. These children are depicted as people who have not received the necessary education and family support, and

who have a presence on the street. Another remarkable feature regarding the phenomenon of children in the works is the misfortunes that girls experience due to perceiving marriage as a shelter, even though they are at the age of play.

Keywords: Vocabulary, value, child

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xxiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Kuramsal Bilgiler.....	7
2.1.1. Söz Varlığı.....	7
2.1.1.1. Söz Varlığının Öğeleri.....	9
2.1.1.1.1. Temel Söz varlığı.....	9
2.1.1.1.2. Yabancı Sözcükler.....	9
2.1.1.1.3. Deyimler.....	10
2.1.1.1.4. Atasözleri.....	11
2.1.1.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler).....	13
2.1.1.1.6. Kalıplaşmış Sözler (Özdeyişler).....	16
2.1.1.1.7. Terimler.....	16
2.1.1.1.8. İkilemeler.....	17
2.1.1.1.9. Doldurma Sözler.....	19
2.1.1.1.10. Argo Sözcükler.....	19
2.1.1.1.11. Halk Ağzı.....	20
2.1.2. Eşdizimlilik (Collocation).....	21

2.1.2.1. Sıklık Temelli Yaklaşım	26
2.1.2.2. Anlam Temelli Yaklaşım	27
2.1.3. Değer Kavramı ve Çocuk.....	30
2.2. İlgili Araştırmalar.....	36
3.YÖNTEM	38
3.1. Araştırma Modeli	38
3.2. Evren ve Örneklem	38
3.3. Verilerin Toplanması	38
3.4. Verilerin Analizi.....	39
4. BULGULAR VE YORUM	40
4.1. Söz Varlığı Ögeleri	40
4.1.1. Romanlar	40
4.1.1.1. Yabancı Sözcükler	40
4.1.1.1.1. Kuyucaklı Yusuf	41
4.1.1.1.2. İçimizdeki Şeytan.....	57
4.1.1.1.3. Kürk Mantolu Madonna.....	78
4.1.1.2. Deyimler.....	97
4.1.1.2.1. Kuyucaklı Yusuf	97
4.1.1.2.2. İçimizdeki Şeytan.....	101
4.1.1.2.3. Kürk Mantolu Madonna.....	104
4.1.1.3. Atasözleri	106
4.1.1.3.1. Kuyucaklı Yusuf	106
4.1.1.3.2. İçimizdeki Şeytan.....	107
4.1.1.3.3. Kürk Mantolu Madonna.....	107
4.1.1.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)	107
4.1.1.4.1. Kuyucaklı Yusuf	107
4.1.1.4.2. İçimizdeki Şeytan.....	109
4.1.1.4.3. Kürk Mantolu Madonna.....	110
4.1.1.5. Kalıplaşmış Sözler	111
4.1.1.5.1. Kuyucaklı Yusuf	111
4.1.1.5.2. İçimizdeki Şeytan.....	111
4.1.1.5.3. Kürk Mantolu Madonna.....	111

4.1.1.6. Terimler.....	111
Tablo 1 Terimler Listesi	112
4.1.1.7. İkilemeler	113
4.1.1.7.1. Kuyucaklı Yusuf	114
4.1.1.7.2. İçimizdeki Şeytan.....	118
4.1.1.7.3. Kürk Mantolu Madonna.....	122
4.1.1.8. Doldurma Sözler	125
4.1.1.8.1. Kuyucaklı Yusuf	125
4.1.1.8.2. İçimizdeki Şeytan.....	125
4.1.1.8.3. Kürk Mantolu Madonna.....	126
4.1.1.9. Argo Sözcükler.....	126
4.1.1.9.1. Kuyucaklı Yusuf	126
4.1.1.9.2. İçimizdeki Şeytan.....	127
4.1.1.9.3. Kürk Mantolu Madonna.....	127
4.1.1.10. Halk Ağzı Ögeleri	127
4.1.1.10.1. Kuyucaklı Yusuf	127
4.1.1.10.2. İçimizdeki Şeytan.....	128
4.1.1.10.3. Kürk Mantolu Madonna.....	128
4.1.2. Hikâyeler	128
4.1.2.1. Yabancı Sözcükler	128
4.1.2.1.1. Değirmen.....	128
4.1.2.1.2. Kurtarılamayan Şaheser	130
4.1.2.1.3. Kırlangıçlar	133
4.1.2.1.4. Viyolonsel	133
4.1.2.1.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	135
4.1.2.1.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	138
4.1.2.1.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	139
4.1.2.1.8. Bir Orman Hikâyesi	141
4.1.2.1.9. Kazlar	142
4.1.2.1.10. Bir Firar	142
4.1.2.1.11. Kanal	143
4.1.2.1.12. Candarma Bekir	143

4.1.2.1.13. Sarhoş.....	144
4.1.2.1.14. Bir Cinayetin Sebebi	144
4.1.2.1.15. Bir Siyah Fanila İçin	146
4.1.2.1.16. Komik-i Şehir.....	149
4.1.2.1.17. Kağnı	152
4.1.2.1.18. Kamyon	153
4.1.2.1.19. Kafakâğıdı	154
4.1.2.1.20. Gramofon Avrat	155
4.1.2.1.21. Arap Hayri.....	155
4.1.2.1.22. Bir Şaka.....	156
4.1.2.1.23. Duvar	158
4.1.2.1.24. Pazarcı	159
4.1.2.1.25. Apartman.....	161
4.1.2.1.26. Arabalar Beş Kuruşa	161
4.1.2.1.27. Fikir Arkadaşı.....	163
4.1.2.1.28. Düşman	164
4.1.2.1.29. Bir Skandal.....	167
4.1.2.1.30. Ses	173
4.1.2.1.31. Köpek	177
4.1.2.1.32. Sıcak Su.....	179
4.1.2.1.33. Mehtaplı Bir Gece	180
4.1.2.1.34. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	182
4.1.2.1.35. Asfalt Yol.....	185
4.1.2.1.36. Hanende Melek	186
4.1.2.1.37. Çaydanlık	188
4.1.2.1.38. Ayran.....	190
4.1.2.1.39. Isıtmak İçin.....	191
4.1.2.1.40. Uyku.....	193
4.1.2.1.41. Selam.....	195
4.1.2.1.42. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	196
4.1.2.1.43. Bir Konferans	198
4.1.2.1.44. Yeni Dünya	199

4.1.2.1.45. İki Kadın.....	200
4.1.2.1.46. Sulfata	202
4.1.2.1.47. Hasanboğuldu.....	203
4.1.2.1.48. Portakal	205
4.1.2.1.49. Beyaz Bir Gemi.....	207
4.1.2.1.50. Katil Osman	208
4.1.2.1.51. Böbrek	209
4.1.2.1.52. Cıgara	210
4.1.2.1.53. Millet Yutmuyor.....	211
4.1.2.1.54. Bahtiyar Köpek	212
4.1.2.1.55. Çilli.....	212
4.1.2.1.56. Dekolman	214
4.1.2.1.57. Hakkımızı Yedirmeyiz.....	215
4.1.2.1.58. Cankurtaran	217
4.1.2.1.59. Çirkince	218
4.1.2.1.60. Kurtla Kuzu.....	220
4.1.2.2. Deyimler.....	222
4.1.2.2.1. Değirmen.....	223
4.1.2.2.2. Kurtarılamayan Şaheser	223
4.1.2.2.3. Kırlangıçlar	223
4.1.2.2.4. Viyolonsel	224
4.1.2.2.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	224
4.1.2.2.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	224
4.1.2.2.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	224
4.1.2.2.8. Bir Orman Hikâyesi	225
4.1.2.2.9. Kazlar	225
4.1.2.2.10. Bir Firar	225
4.1.2.2.11. Kanal	225
4.1.2.2.12. Candarma Bekir	225
4.1.2.2.13. Sarhoş.....	226
4.1.2.2.14. Bir Cinayetin Sebebi	226
4.1.2.2.15. Bir Siyah Fanila İçin	226

4.1.2.2.16. Komik-i Şehir.....	226
4.1.2.2.17. Kağnı	226
4.1.2.2.18. Kamyon	227
4.1.2.2.19. Kafakâğıdı	227
4.1.2.2.20. Gramofon Avrat	227
4.1.2.2.21. Arap Hayri.....	227
4.1.2.2.22. Bir Şaka.....	227
4.1.2.2.23. Duvar	227
4.1.2.2.24. Pazarcı	228
4.1.2.2.25. Apartman.....	228
4.1.2.2.26. Arabalar Beş Kuruşa	228
4.1.2.2.27. Fikir Arkadaşı.....	228
4.1.2.2.28. Düşman	228
4.1.2.2.29. Bir Skandal.....	229
4.1.2.2.30. Ses	231
4.1.2.2.31. Köpek	231
4.1.2.2.32. Sıcak Su.....	232
4.1.2.2.33. Mehtaplı Bir Gece	232
4.1.2.2.34. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	233
4.1.2.2.35. Asfalt Yol.....	233
4.1.2.2.36. Hanende Melek	234
4.1.2.2.37. Çaydanlık	234
4.1.2.2.38. Ayran.....	234
4.1.2.2.39. Isıtmak İçin.....	235
4.1.2.2.40. Uyku.....	235
4.1.2.2.41. Selam.....	236
4.1.2.2.42. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	237
4.1.2.2.43. Bir Konferans	237
4.1.2.2.44. Yeni Dünya	237
4.1.2.2.45. İki Kadın.....	238
4.1.2.2.46. Sulfata	238
4.1.2.2.47. Hasanboğuldu.....	239

4.1.2.2.48. Portakal	239
4.1.2.2.49. Beyaz Bir Gemi.....	239
4.1.2.2.50. Katil Osman	240
4.1.2.2.51. Böbrek	240
4.1.2.2.52. Cıgara	240
4.1.2.2.53. Millet Yutmuyor.....	240
4.1.2.2.54. Bahtiyar Köpek	241
4.1.2.2.55. Çilli.....	241
4.1.2.2.56. Dekolman	241
4.1.2.2.57. Hakkımızı Yedirmeyiz	241
4.1.2.2.58. Cankurtaran	242
4.1.2.2.59. Çirkince	242
4.1.2.2.60. Kurtla Kuzu	243
4.1.2.3. Atasözleri	243
4.1.2.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)	243
4.1.2.4.1. Değirmen.....	243
4.1.2.4.2. Kurtarılamayan Şaheser	243
4.1.2.4.3. Kırlangıçlar	243
4.1.2.4.4. Viyolonsel	244
4.1.2.4.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	244
4.1.2.4.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	244
4.1.2.4.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	244
4.1.2.4.8. Bir Orman Hikâyesi	244
4.1.2.4.9. Kazlar	244
4.1.2.4.10. Bir Firar	244
4.1.2.4.11. Kanal	244
4.1.2.4.12. Candarma Bekir	244
4.1.2.4.13. Sarhoş.....	244
4.1.2.4.14. Bir Cinayetin Sebebi	245
4.1.2.4.15. Bir Siyah Fanila İçin	245
4.1.2.4.16. Komik-i Şehir.....	245
4.1.2.4.17. Kağnı	245

4.1.2.4.18. Kamyon	245
4.1.2.4.19. Kafakâğıdı	245
4.1.2.4.20. Gramofon Avrat	245
4.1.2.4.21. Arap Hayri.....	245
4.1.2.4.22. Bir Şaka	246
4.1.2.4.23. Duvar	246
4.1.2.4.24. Pazarcı	246
4.1.2.4.25. Apartman.....	246
4.1.2.4.26. Arabalar Beş Kuruşa	246
4.1.2.4.27. Fikir Arkadaşı.....	246
4.1.2.4.28. Düşman	246
4.1.2.4.29. Bir Skandal.....	246
4.1.2.4.30. Ses	247
4.1.2.4.31. Köpek	247
4.1.2.4.32. Sıcak Su.....	247
4.1.2.4.33. Mehtaplı Bir Gece	248
4.1.2.4.34. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	248
4.1.2.4.35. Asfalt Yol.....	248
4.1.2.4.36. Hanende Melek	248
4.1.2.4.37. Çaydanlık	248
4.1.2.4.38. Ayran.....	249
4.1.2.4.39. Isıtmak İçin.....	249
4.1.2.4.40. Uyku.....	249
4.1.2.4.41. Selam.....	249
4.1.2.4.42. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	250
4.1.2.4.43. Bir Konferans	251
4.1.2.4.44. Yeni Dünya	251
4.1.2.4.45. İki Kadın.....	251
4.1.2.4.46. Sulfata	251
4.1.2.4.47. Hasanboğuldu.....	252
4.1.2.4.48. Portakal	252
4.1.2.4.49. Beyaz Bir Gemi.....	252

4.1.2.4.50. Katil Osman	252
4.1.2.4.51. Böbrek	252
4.1.2.4.52. Cıgara	253
4.1.2.4.53. Millet Yutmuyor.....	253
4.1.2.4.54. Bahtiyar Köpek	253
4.1.2.4.55. Çilli.....	253
4.1.2.4.56. Dekolman	253
4.1.2.4.57. Hakkımızı Yedirmeyiz	253
4.1.2.4.58. Cankurtaran	254
4.1.2.4.59. Çirkince	254
4.1.2.4.60. Kurtla Kuzu	254
4.1.2.5. Kalıplaşmış Sözler (Özdeyişler)	254
4.1.2.6. Terimler.....	254
4.1.2.7. İkilemeler	260
4.1.2.7.1. Değirmen.....	260
4.1.2.7.2. Kurtarılamayan Şaheser	261
4.1.2.7.3. Kırılmaçlar	261
4.1.2.7.4. Viyolonsel	262
4.1.2.7.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	262
4.1.2.7.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	262
4.1.2.7.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	263
4.1.2.7.8. Bir Orman Hikâyesi	263
4.1.2.7.9. Kazlar	264
4.1.2.7.10. Bir Firar	264
4.1.2.7.11. Kanal	264
4.1.2.7.12. Candarma Bekir	265
4.1.2.7.13. Sarhoş.....	265
4.1.2.7.14. Bir Cinayetin Sebebi	266
4.1.2.7.15. Bir Siyah Fanila İçin	266
4.1.2.7.16. Komik-i Şehir.....	266
4.1.2.7.17. Kağnı	267
4.1.2.7.18. Kamyon	267

4.1.2.7.19. Kafakâğıdı	268
4.1.2.7.20. Gramofon Avrat	268
4.1.2.7.21. Arap Hayri.....	268
4.1.2.7.22. Bir Şaka.....	269
4.1.2.7.22. Duvar	269
4.1.2.7.23. Pazarcı	270
4.1.2.7.24. Apartman.....	270
4.1.2.7.25. Arabalar Beş Kuruşa	270
4.1.2.7.26. Fikir Arkadaşı.....	271
4.1.2.7.27. Düşman	271
4.1.2.7.28. Bir Skandal.....	271
4.1.2.7.29. Ses	273
4.1.2.7.30. Köpek.....	273
4.1.2.7.31. Sıcak Su.....	274
4.1.2.7.32. Mehtaplı Bir Gece	274
4.1.2.7.33. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	275
4.1.2.7.34. Asfalt Yol.....	275
4.1.2.7.35. Hanende Melek	276
4.1.2.7.36. Çaydanlık	276
4.1.2.7.37. Ayran.....	277
4.1.2.7.38. Isıtmak İçin.....	278
4.1.2.7.39. Uyku.....	278
4.1.2.7.40. Selam.....	279
4.1.2.7.41. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	280
4.1.2.7.42. Bir Konferans	280
4.1.2.7.43. Yeni Dünya	280
4.1.2.7.44. İki Kadın.....	282
4.1.2.7.45. Sulfata	283
4.1.2.7.46. Hasanboğuldu.....	284
4.1.2.7.47. Portakal	284
4.1.2.7.48. Beyaz Bir Gemi.....	285
4.1.2.7.49. Katil Osman	286

4.1.2.7.50. Böbrek	286
4.1.2.7.51. Cıgara	287
4.1.2.7.52. Millet Yutmuyor.....	287
4.1.2.7.53. Bahtiyar Köpek	287
4.1.2.7.54. Çilli.....	288
4.1.2.7.55. Dekolman	288
4.1.2.7.56. Hakkımızı Yedirmeyiz	289
4.1.2.7.57. Cankurtaran	289
4.1.2.7.58. Çirkince	289
4.1.2.7.59. Kurtla Kuzu.....	290
4.1.2.8. Doldurma Sözler	291
4.1.2.8.1. Değirmen.....	291
4.1.2.8.2. Kurtarılamayan Şaheser	291
4.1.2.8.3. Kırlangıçlar	291
4.1.2.8.4. Viyolonsel	291
4.1.2.8.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	292
4.1.2.8.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	292
4.1.2.8.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	292
4.1.2.8.8. Bir Orman Hikâyesi	292
4.1.2.8.9. Kazlar	292
4.1.2.8.10. Bir Firar	292
4.1.2.8.11. Kanal	292
4.1.2.8.12. Candarma Bekir	292
4.1.2.8.13. Sarhoş.....	292
4.1.2.8.14. Bir Cinayetin Sebebi	292
4.1.2.8.15. Bir Siyah Fanila İçin	292
4.1.2.8.16. Komik-i Şehir.....	293
4.1.2.8.17. Kağnı	293
4.1.2.8.18. Kamyon	293
4.1.2.8.19. Kafakâğıdı	293
4.1.2.8.20. Gramofon Avrat	293
4.1.2.8.21. Arap Hayri.....	293

4.1.2.8.22. Bir Şaka.....	293
4.1.2.8.23. Duvar.....	293
4.1.2.8.24. Pazarcı.....	293
4.1.2.8.25. Apartman.....	293
4.1.2.8.26. Arabalar Beş Kuruşa.....	293
4.1.2.8.27. Fikir Arkadaşı.....	293
4.1.2.8.28. Düşman.....	294
4.1.2.8.29. Bir Skandal.....	294
4.1.2.8.30. Ses.....	294
4.1.2.8.31. Köpek.....	294
4.1.2.8.32. Sıcak Su.....	294
4.1.2.8.32. Mehtaplı Bir Gece.....	294
4.1.2.8.33. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	294
4.1.2.8.34. Asfalt Yol.....	294
4.1.2.8.35. Hanende Melek.....	295
4.1.2.8.36. Çaydanlık.....	295
4.1.2.8.37. Ayran.....	295
4.1.2.8.38. Isıtmak İçin.....	295
4.1.2.8.39. Uyku.....	295
4.1.2.8.40. Selam.....	295
4.1.2.8.41. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	296
4.1.2.8.42. Bir Konferans.....	296
4.1.2.8.43. Yeni Dünya.....	296
4.1.2.8.44. İki Kadın.....	296
4.1.2.8.45. Sulfata.....	296
4.1.2.8.46. Hasanboğuldu.....	296
4.1.2.8.47. Portakal.....	296
4.1.2.8.48. Beyaz Bir Gemi.....	296
4.1.2.8.49. Katil Osman.....	296
4.1.2.8.50. Böbrek.....	296
4.1.2.8.51. Cıgara.....	297
4.1.2.8.52. Millet Yutmuyor.....	297

4.1.2.8.53. Bahtiyar Köpek	297
4.1.2.8.54. Çilli.....	297
4.1.2.8.55. Dekolman	297
4.1.2.8.56. Hakkımızı Yedirmeyiz	297
4.1.2.8.57. Cankurtaran	297
4.1.2.8.58. Çirkince	297
4.1.2.8.59. Kurtla Kuzu	297
4.1.2.8.60. Argo Sözcükler	297
4.1.2.9.1. Değirmen.....	298
4.1.2.9.2. Kurtarılamayan Şaheser	298
4.1.2.9.3. Kırılmaçlar	298
4.1.2.9.4. Viyolonsel	298
4.1.2.9.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	298
4.1.2.9.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	298
4.1.2.9.7. Bir Gemici Hikâyesi.....	298
4.1.2.9.8. Bir Orman Hikâyesi	298
4.1.2.9.9. Kazlar	298
4.1.2.9.10. Bir Firar	298
4.1.2.9.11. Kanal	298
4.1.2.9.12. Candarma Bekir	298
4.1.2.9.13. Sarhoş.....	299
4.1.2.9.14. Bir Cinayetin Sebebi	299
4.1.2.9.15. Bir Siyah Fanila İçin	299
4.1.2.9.16. Komik-i Şehir.....	299
4.1.2.9.17. Kağnı	299
4.1.2.9.18. Kamyon	299
4.1.2.9.19. Kafakâğıdı	299
4.1.2.9.20. Gramofon Avrat	299
4.1.2.9.21. Arap Hayri.....	299
4.1.2.9.22. Bir Şaka	299
4.1.2.9.23. Duvar	300
4.1.2.9.24. Pazarcı	300

4.1.2.9.25. Apartman.....	300
4.1.2.9.26. Arabalar Beş Kuruşa	300
4.1.2.9.27. Fikir Arkadaşı.....	300
4.1.2.9.28. Düşman	300
4.1.2.9.29. Bir Skandal.....	300
4.1.2.9.30. Ses	300
4.1.2.9.31. Köpek	301
4.1.2.9.32. Sıcak Su.....	301
4.1.2.9.33. Mehtaplı Bir Gece	301
4.1.2.9.34. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	301
4.1.2.9.35. Asfalt Yol.....	301
4.1.2.9.36. Hanende Melek	301
4.1.2.9.37. Çaydanlık	301
4.1.2.9.38. Ayran.....	301
4.1.2.9.39. Isıtmak İçin.....	301
4.1.2.9.40. Uyku.....	301
4.1.2.9.41. Selam.....	302
4.1.2.9.41. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	302
4.1.2.9.42. Bir Konferans	302
4.1.2.9.43. Yeni Dünya	302
4.1.2.9.44. İki Kadın.....	302
4.1.2.9.45. Sulfata	302
4.1.2.9.46. Hasanboğuldu.....	303
4.1.2.9.47. Portakal	303
4.1.2.9.48. Beyaz Bir Gemi.....	303
4.1.2.9.49. Katil Osman	303
4.1.2.9.50. Böbrek	303
4.1.2.9.51. Cıgara	303
4.1.2.9.52. Millet Yutmuyor.....	303
4.1.2.9.53. Bahtiyar Köpek	303
4.1.2.9.54. Çilli.....	303
4.1.2.9.55. Dekolman	303

4.1.2.9.56. Hakkımızı Yedirmeyiz	303
4.1.2.9.57. Cankurtaran	304
4.1.2.9.58. Çirkince	304
4.1.2.9.59. Kurtla Kuzu	304
4.1.2.10. Halk Ağzı Ögeleri	304
4.1.2.10.1. Değirmen	305
4.1.2.10.2. Kurtarılamayan Şaheser	305
4.1.2.10.3. Kırlangıçlar	305
4.1.2.10.4. Viyolonsel	305
4.1.2.10.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi	305
4.1.2.10.6. Bir Delikanlının Hikâyesi	305
4.1.2.10.7. Bir Gemici Hikâyesi	305
4.1.2.10.8. Bir Orman Hikâyesi	305
4.1.2.10.9. Kazlar	305
4.1.2.10.10. Bir Firar	305
4.1.2.10.11. Kanal	306
4.1.2.10.12. Candarma Bekir	306
4.1.2.10.13. Sarhoş	306
4.1.2.10.14. Bir Cinayetin Sebebi	306
4.1.2.10.15. Bir Siyah Fanila İçin	306
4.1.2.10.16. Komik-i Şehir	306
4.1.2.10.17. Kağnı	306
4.1.2.10.18. Kamyon	307
4.1.2.10.19. Kafakâğıdı	307
4.1.2.10.20. Gramofon Avrat	307
4.1.2.10.21. Arap Hayri	307
4.1.2.10.22. Bir Şaka	307
4.1.2.10.23. Duvar	307
4.1.2.10.24. Pazarcı	307
4.1.2.10.25. Apartman	307
4.1.2.10.26. Arabalar Beş Kuruşa	307
4.1.2.10.27. Fikir Arkadaşı	308

4.1.2.10.28. Düşman	308
4.1.2.10.29. Bir Skandal.....	308
4.1.2.10.30. Ses	308
4.1.2.10.31. Köpek.....	308
4.1.2.10.32. Sıcak Su.....	308
4.1.2.10.33. Mehtaplı Bir Gece.....	308
4.1.2.10.34. Köstence Güzellik Kraliçesi.....	308
4.1.2.10.35. Asfalt Yol.....	308
4.1.2.10.36. Hanende Melek	308
4.1.2.10.37. Çaydanlık	309
4.1.2.10.38. Ayrar.....	309
4.1.2.10.39. Isıtmak İçin.....	309
4.1.2.10.40. Uyku.....	309
4.1.2.10.41. Selam.....	309
4.1.2.10.42. Bir Mesleğin Başlangıcı.....	309
4.1.2.10.43. Bir Konferans.....	309
4.1.2.10.44. Yeni Dünya	309
4.1.2.10.45. İki Kadın.....	310
4.1.2.10.46. Sulfata	310
4.1.2.10.47. Hasanboğuldu.....	310
4.1.2.10.48. Portakal	310
4.1.2.10.49. Beyaz Bir Gemi.....	310
4.1.2.10.50. Katil Osman	310
4.1.2.10.51. Böbrek	310
4.1.2.10.52. Cıgara	311
4.1.2.10.53. Millet Yutmuyor.....	311
4.1.2.10.54. Bahtiyar Köpek	311
4.1.2.10.55. Çilli.....	311
4.1.2.10.56. Dekolman	311
4.1.2.10.57. Hakkımızı Yedirmeyiz.....	311
4.1.2.10.58. Cankurtaran	311
4.1.2.10.59. Çirkince	311

4.1.2.10.31. Kurtla Kuzu.....	311
4.2. Değerler.....	311
4.2.1. Romanlar.....	312
4.2.1 Romanlarda belirlenen kök değerler.....	312
4.2.2. Hikâyeler.....	315
4.3. Yapıtlarda Çocuk.....	323
4.3.1. Romanlarda Çocuk.....	323
4.3.1.1. Kuyucaklı Yusuf.....	323
4.3.1.2. İçimizdeki Şeytan.....	327
4.3.1. Hikâyelerde Çocuk.....	328
4.3.2.1. Apartman.....	328
4.3.2.2. Arabalar Beş Kuruşa.....	330
4.3.2.3. Hanende Melek.....	332
4.3.2.4. Ayran.....	333
4.3.2.5. Isıtmak İçin.....	335
4.3.2.6.Selam.....	336
4.3.2.7. Cıgara.....	337
4.3.2.8. Cankurtaran.....	338
5 .SONUÇ VE ÖNERİLER.....	341
5.1. Sonuç.....	341
5.1.1. Söz Varlığına İlişkin Sonuçlar.....	341
5.1.2. Kök Değerlere İlişkin Sonuçlar.....	344
5.1.3. Çocuğa İlişkin Sonuçlar.....	346
5.2. Öneriler.....	347
KAYNAKÇA.....	349
EŞDİZİMLİLER DİZİNİ.....	356

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1 Romanlarda Belirlenen Terimler	112
Tablo 2 Hikâyelerde Belirlenen Terimler	255
Tablo 3 Romanlarda Belirlenen Kök Değerler	312
Tablo 4 Hikâyelerde Belirlenen Kök Değerler	316
Tablo 5 Kuyucaklı Yusuf'ta Çocuğa İlişkin Bulgular	323
Tablo 6 İçimizdeki Şeytan'da Çocuğa İlişkin Bulgular.....	327
Tablo 7 Apartman'da Çocuğa İlişkin Bulgular.....	329
Tablo 8 Arabalar Beş Kuruşa'da Çocuğa İlişkin Bulgular	330
Tablo 9 Hanende Melek'te Çocuğa İlişkin Bulgular	332
Tablo 10 Ayran'da Çocuğa İlişkin Bulgular.....	333
Tablo 11 Isıtmak İçin'de Çocuğa İlişkin Bulgular	335
Tablo 12 Selam'da Çocuğa İlişkin Bulgular.....	336
Tablo 13 Cıgara'da Çocuğa İlişkin Bulgular	337
Tablo 14 Cankurtaran'da Çocuğa İlişkin Bulgular.....	338

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Anlatma, insanın dış dünya ile bağ kurma yoludur. Bilinçli olarak yaşanan her anın kendisi üzerinde bıraktığı etkiler ve hissettirdiği ihtiyaçlar nedeniyle insan, sürekli olarak anlatım hâindedir. Anlatma ihtiyacının vücut bulmuş şekli olan konuşma ve yazma eylemleri; kişinin kendisini ifade etmek ve içinde bulunduğu toplumca kabul görmek amacıyla giriştiği etkinliklerin bütünüdür.

Anlatma isteği, insanda doğal bir eğilimdir. Çocukluk döneminde ağlama, bağırma, el ve yüz hareketleriyle görünürlük kazanan bu istek sonradan dil aracılığıyla gerçekleşir (Özdemir ve Binyazar, 2002:15). Çünkü dil; insanın duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürmesine olanak tanıyan; insanı insan yapan niteliklerin başında gelmektedir (Aksan, 2009:11).

İnsan hayatında etkin role sahip unsurlardan biri olan dilin vazgeçilmezliğinin temelinde, insanoğluna kendisini ifade etmesinde yardımcı olan sözcükler yatmaktadır. Sözcükler, insan zihninin isteğe bağlı olarak ürettiği yapay göstergelerdir. İnsanoğlu bu yapay göstergeler sayesinde dış dünyanın ayrıştırılarak içselleştirilmesini, algılanmasını ve anlamlandırılmasını gerçekleştirebilmektedir (Göçer, 2009:1026). Sözü edilen bu özelliğinden dolayı Banguoğlu (2011:9) dili "en mükemmel anlatım aracı" olarak niteler.

Düşünceler, dil ile varlık kazanır. Çünkü Sever'e (2011:2) göre her düşünce özü gereği bir sözdür. Düşünme etkinliği, kavramlardan kavram üretmedir. Öğrenilen kavramlarla, bunların yeni bileşimleriyle yeni düşüncelere ulaşma işidir. Düşünme, kavramlar ve o kavramların yerini tutan sözcüklerle yapılır.

Düşünme etkinliği olan dil aynı zamanda, bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsüdür. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine bağlar. Kuşaktan kuşağa aktararak gelen dil, bireyi geçmişle gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir (Aksan, 2009: 13). Bu yönüyle dil, kültürün taşıyıcısı durumundadır. Mitler, masallar, ağıtlar, şarkılar, dinî metinleri ritüeller, edebiyat, tarih dilde yaşayan görüngülerdir ve bu nedenle de kültürü meydana getiren unsurların çoğu dil sayesinde önceki

kuşaklardan miras alınmakta, yeniden yorumlanmakta ve gelecek nesillere aktarılmaktadır (Altınörs, 2012:25). Toplum bireyleri iletişim etkinliklerinde birtakım dil değişkeleri kullanırlar. Bunlar; sözbilimsel, dinsel, gündelik, yazınsal, eskil, tanıdık, konuşma, argo vb. çeşitli değişkeler olabilir (Özünlü, 1997:IX)

Görüldüğü gibi dil, toplumla ve toplumun geçirdiği evrelerle şekillenmektedir. Bir başka deyişle dil, toplumla özdeşleşmiştir. Saussure (1998:43-44) dilin, yalnızca topluluk üyeleri arasında yapılmış bir sözleşme olduğunu ileri sürer. "Dil" ve "söz" kavramlarının ayırımına dikkat çekerek dilin toplumsal, sözün ise bireysel olduğunu vurgular. Ona göre dil, konuşan kişinin bir işlevi değil, bireyin edilgen bir biçimde belleğine aktardığı üründür.

Bir toplumda tek bir dilin olmasına karşın, o dilsel topluluğu oluşturan bireylerin sayısı kadar söz vardır. Söz, bireysel bir eylemdir; dili oluşturan kurallar ve göstergeler bütününe, o dili konuşan kimseler tarafından uygulanmaya konması, dilin gerçekleşmesidir (Kıran ve Kıran, 2012:199-120).

Bireysel kullanım yönü dolayısıyla dile, "imkân" ve "engel" olarak bakmak mümkündür. Dil bir yandan düşünsel yargılamayı yönlendirerek varılan sonuçları ifade etmeye imkân verir; bir yandan da duygu ve düşüncelerin ifadesinde aslına az çok bozan bir nakil aracıdır (Altınörs, 2012:39). Nakleden kişinin mizacı, kültürü, içinde bulunduğu ruh hâli, niyeti, alıcı durumundaki insanlarla ilişkisi onun, dilin sunduğu imkânlar arasından yapacağı seçimi etkiler (Aktaş, 1993:39).

Yazın alanında yer alan bütün eserler yazarlarının düşünce dünyasını yansıtan ürünlerdir. Dilin imkânlarından yararlanarak eser veren sanatçılar, dil bütünlüğü içinde kendi sözünü ifade etme çabasındadır. Kaplan (2009:173) yazında "kişisel biçem" denilen kavramın oluşum sebebi olarak bu noktayı işaret eder. Çünkü dilde on binlerce kelime, deyiş ve ifade şekli vardır. Her birinin yapısı ve anlamı farklı olan bu dil öğelerinin, yazar tarafından bizzat yaşanarak ve denenerek öğrenildiğini belirtir.

Yazınsal eserlerde yazarın kişisel seçimlerinin örüntüsü olarak beliren biçem, dilbilimin araştırma alanlarından birisidir. "Deyişbilim", "üslupbilim", "stilistik" kavramlarıyla da karşılanan biçembilim dil kullanımının durumsal bağlama ve değişik ortamlara bağlı olarak hangi biçimlerde ortaya çıktığını inceler (Erden, 2010:42-43).

Bir yazınsal yapının içerik ve biçiminin oluşumunu yönlendiren kodlama yöntemi çözümlenmeden o yapının anlamlandırılmasının, o yapının bütünlüğünün sunduğu estetik değerin algılanması olanaksızdır (İnce, 2013:47).

Bu araştırmada, Sabahattin Ali'nin "söz"ünü ortaya çıkarmak üzere yapıtlarının söz varlığı ögeleri açısından incelenerek, söz varlığı ögelerinden kabul edilen eşdizimli yapılar aracılığıyla kök değerlerin belirlenmesi ve yazarın yapıtlarına yansıyan çocuk olgusunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Sanat hayatına 1926'da kaleme aldığı hikâyelerle başlayan (Uyguner, 1992:16) Sabahattin Ali; şiir, roman, oyun gibi çeşitli türlerde yapıtlar vermiştir. Çevreye dışarıdan bakmak yerine, onun içinde yaşayarak olayları ve kişileri gören/eleştiren Sabahattin Ali; kendinden önceki "gözlemci gerçekçilik"ten ziyade "eleştirel gerçekçilik" akımına öncülük etmiştir (Kudret, 2004:61). Korkmaz'a (1997:384) göre bu konudaki başarısı, kendisinden önceki yazarlardan farklı olarak "masabaşı hikâyeciliği"nden kurtulup memleketçi edebiyatın kurucularından biri hâline gelmesini sağlamıştır. Bu nedenle; sanatçının eserlerindeki söz varlığı ögelerinin, dönemin standart dili ve halk dilinin bireşimini yansıtacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yazınsal yapıtların iletişim aracı dil olduğuna göre onları dil değerleri bakımından incelemek gerekmektedir. Dilbilimsel değerlerin ortaya konması, yazınsal değerlerin belirlenmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü yazınsal değerler ancak dilbilimsel yapılar aracılığıyla oluşmaktadır. Dilbilim yapıtları anlaşılmadıkça, yazınsal yapıtları çözmek olanaksızdır (Özünü, 1997:54).

Bu çalışmanın amacı, Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı ögeleri ile işlenen kök değerleri belirlemek ve çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın genel amacını geliştirecek alt amaçlar ise şunlardır:

- Sabahattin Ali'nin romanlarının söz varlığını oluşturan dilsel ögeleri belirlemek
- Sabahattin Ali'nin hikâyelerinin söz varlığını oluşturan dilsel ögeleri belirlemek
- Sabahattin Ali'nin romanlarında işlenen kök değerleri belirlemek
- Sabahattin Ali'nin hikâyelerinde işlenen kök değerleri belirlemek
- Sabahattin Ali'nin romanlarına çocuk olgusunun ne şekilde yansıdığını belirlemek
- Sabahattin Ali'nin hikâyelerine çocuk olgusunun ne şekilde yansıdığını belirlemek

1.3 Araştırmanın Önemi

Türkiye’de ilk çocuk kitapları Şinasi, Recaizâde Ekrem ve Ahmet Mithat’ın Fransızcadan yaptıkları, kısa şiirler ve hayvan öykülerini içeren çevirilerdir. Tanzimat’ın hemen sonrasında sanatçıların artan bir hızla çocuk edebiyatına yöneldikleri, tamamen çocukların hedef alındığı yapıtları kaleme aldıkları görülür. Millî Edebiyat Dönemi’nde çocuklarda dil bilincini geliştirmek, yeni nesilleri millî ve manevi değerler konusunda eğitmek amacıyla yapıtlar kaleme alınmış ve çocuk edebiyatının gelişimine katkı sağlanmıştır. Ancak 1940 yılına kadar sergilenen iyi niyetli çabalara rağmen, çocuk edebiyatı alanında yapılan yayınların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir (Yalçın ve Aytaş, 2008:24-25). Başlangıcından itibaren çeviri yayınların egemen olduğu Türk çocuk edebiyatında 1970’lere dek çocuk klasiklerinin tekeli tartışmasız sürer. Yine aynı tarihlere kadar *Türk çocuk yazarı* nitelemesini hak edecek yazar bulunmamaktadır (Şirin, 2006:164)

1927-1947 yılları arasında kaleme alınmış olan Sabahattin Ali yapıtlarının, çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilmediği bilinmektedir. Ancak anılan tarihlerde Türk edebiyatında; çocukların düşünsel ve edebî gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla “çocuk için” yazılmış yapıtların olgunluk aşamasına ulaşmadığı, bu nedenle “çocuk edebiyatı”nın oluşmadığı dikkate alınmalıdır.

Sabahattin Ali’nin edebî seçimi ve beklenmedik ölümü onun anlaşılmasına yol açmıştır. Eserlerinde işlediği konular ve temel aldığı akım, onun taraflı bir biçimde değerlendirilmesine sebep olmuş; sanatçı kişiliği geri plana itilmiştir (Korkmaz,1997:383-384). Gerek temel aldığı edebî akım gerekse yapıtlarını kaleme aldığı dönemde çocuk edebiyatının olgunlaşmamış olması sebebiyle yazarın yapıtları eğitsel açıdan değerlendirilmemiştir.

Sabahattin Ali’nin fırtınalı ve çalkantılar içinde geçen hayatında, yegâne tutarlı ve dengeli yönü olarak, dili kullanmadaki ustalığının gösterilebileceğini ileri süren Korkmaz’a göre (1997:383) yazar, gerçek hayatındaki denge unsurunu, dilde arıyor gibidir. Türk edebiyatının önemli yazarları arasında yer alan ve Türkçeyi kullanmadaki becerisi dikkat çeken Sabahattin Ali’nin yapıtlarının dil yönünden ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaç, çocuk edebiyatı ve Türkçe eğitimi bağlamında düşünüldüğünde alana katkı sağlaması açısından yapıtların öncelikle söz varlığı çerçevesinde incelenmesinin uygun olacağı kanısına varılmıştır.

Sabahattin Ali'nin eserlerindeki dili mercek altına alan bir çalışmanın olmayışı, en büyük ustalığı dil kullanımı olarak nitelenen sanatçı için bir eksikliklerdir. Dilbilimsel bir yaklaşımla yazarın Türkçeye ait bireysel ve toplumsal kullanım seçimlerini belirlemenin, alanyazında bir boşluğu gidereceği düşünülmektedir. Olay hikâyesi yazan Sabahattin Ali'nin yapıtlarında kök değerlerin belirlenmesi için, fiilleri de kapsamına alan eşdizimli yapıların belirlenecek olması, çalışmanın söz varlığı boyutuna derinlik kazandıracaktır. Doğan (2019) gerçek söz varlığı bilgisinin sözcüklerin diğer sözcüklerle birlikte kullanım becerisini ve yeterliğini ifade ettiğini, sözcüklerin sözlüksel yapılarının da bilinmesi gerektiğini ileri sürer. Eşdizimler belirli sözlüksel yapıları ve grameri olan sözcük birleşmeleridir. Söz varlığı içerisinde tek sözcükten oluşan unsurların metinlerde diğerlerine oranla daha çok yer tuttuğu düşünülebilir. Ancak durum zannedildiği değildir. Eşdizimler diğer öğelere kıyasla bir dilin söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturur (s. 116-117).

Yapıtlarının değerler açısından inceleme gereğinin önemli nedenlerinden biri de yaşanmakta olan iletişim çağıdır. Başta sosyal medya olmak üzere medyanın hemen her ortamında tutulan bir yazar olan Sabahattin Ali, yeni nesil iletişim araçlarını yoğun olarak kullanan çocukların da ilgisini çekmeye başlamıştır. Yazarın yapıtlarını okumaya karar verebilecek çocukların, yapıtlarda karşılaşacağı akranlarının durumlarından etkilenmesi olasıdır. Çünkü çocuk, “okuduğu kitaptaki kahramanların veya olayların etkisinde kalabilmekte veya onlarla özdeşleşmektedir.” (Yalçın ve Aytaş, 2008:36). Okuduğu bir hikâyenin kahramanlarıyla kurduğu etkileşim; çocuğun kendi gibi duyan, düşünen ve hareket eden ya da etmek isteyen başka çocukların da olabileceğini anlamasını sağlar. Kahramanlar aracılığıyla, insanların başından geçebilecek olayları tanır. Sorunlar karşısında takınacağı tavır ya da geliştirebileceği davranışlara ilişkin ipuçları edinir. İnsan ve toplum yaşamını belirleyen kural ve değerleri tanıma ve anlama bilincini oluşturur (Sever, 2015:76).

Sabahattin Ali 21 Ağustos 1927'de İstanbul Öğretmen Okulunu bitirdikten sonra 1 Ekim 1927'de Yozgat Cumhuriyet Mektebine atanmıştır (Ali ve Özkırımlı, 1986:15; Güneş, 2016:55). 1930-1932 yıllarında Aydın Ortaokulunda, 1934-1944 yılları arasında Ankara İkinci Ortaokulunda Almanca öğretmenliği; Musiki Muallim Mektebinde Türkçe öğretmenliği yapmıştır (Kutlu, t.y.:1-2). Edebiyat dünyasında adını duyurmadan önce öğretmenlik mesleği sebebiyle Anadolu'yu tanıma olanağı bulan Sabahattin Ali'nin bir eğitimci gözüyle yaptığı gözlemler önem taşımaktadır. Özellikle

ortaokul öğretmenliği sırasında çocuklar üzerinde yoğunlaşan dikkatinin, yapıtlarındaki çocuk kahramanların oluşumunda belirleyici olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, yapıtlardaki çocuk kahramanlar aracılığıyla yazarın çocuk algısının ve gerek yaşadığı dönem ve coğrafya itibarıyla gerekse bağlı bulunduğu akım dolayısıyla yapıtlardaki çocuk olgusunun da irdelenmesinin gerekli olduğu düşünülmüştür.

1.4. Varsayımlar

- Sabahattin Ali'nin yapıtları, yazarın söz varlığını oluşturmaktadır.
- Asıl mesleği öğretmenlik olan ve yaşamının bir döneminde Anadolu'da bulunan yazarın yapıtlarında kök değerler işlenmiştir.
- Aldığı eğitim ve yerine getirdiği öğretmenlik mesleği dolayısıyla çocuğa yönelik dikkati yapıtlarına yansımıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışma, Sabahattin Ali'nin hikâye ve romanlarıyla sınırlıdır. Diğer türdeki yapıtları kapsam dışında tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Söz varlığı: Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi (Türk Dil Kurumu, 2005:1807)

Eşdizimlilik: İki ya da daha çok sayıda dil biriminin aynı dizimde yer alması (Vardar, 2007:94)

Değer: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; yüksek ve yararlı nitelik (TDK,2005: 483)

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

Araştırmanın bu bölümünde; söz varlığını oluşturan ögeler, eşdizimlilik kavramı, değer kavramı ve çocuk olgusuyla ilgili kuramsal bilgiler sunulmuştur.

2.1.1. Söz Varlığı

Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi (TDK, 2005:1807) anlamında kullanılan söz varlığı; bir bireyin kullandığı ya da bir bütüncede yer alan sözcüklerin tümü (Vardar, 2002: 182) olarak da tanımlanır.

Bir dildeki sözlerin toplamı, o dilin söz varlığını oluşturur. Söz varlığına dilin bütün sözleri girer. Dilin söz varlığında yerli ve alıntı sözlerin yanında, bilim-teknik terimleri ile tek bir söz gibi kullanılan söz grupları da yer alır (Ahanov, 2008:147).

Banguoğlu (2011:141) “kelime dağarcığı” olarak adlandırdığı söz varlığını şöyle açıklar: “Her dilde anadilden gelen bir temel kelime varlığı bulunur. Daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu varlık dilin kelime dağarcığını meydana getirir. Deyimler, atasözleri, fıkralar vb. de dilin varlıklarındandır.”

İmer, Kocaman ve Özsoy (2013:238) söz varlığını, bir dilin sözlüksel birimlerinin ve sözlükçesinin tümü, sözlüksel birimlerin oluşturduğu açık dizge olarak tanımlarken Aksan (2006b:7) söz varlığının aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmesi gerektiğini vurgular.

Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, sözdizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir (Aksan,

2006b:11). Her yabancı kültürle karşılaşma; dil, din, bilim, teknoloji ve sanat alanlarındaki yabancı etkiler, dilin söz varlığına yansımaktadır (Aksan, 2007:24).

Söz varlığı, dillerin tüm özelliklerini yansıtır. Dil, ait olduğu toplumun bakış açısını etkiler ve yansıtır; toplum da dili etkiler ve yansıtır (Bayraktar, 2006:13). Filoloji ve dilbilim çalışmalarında bir dilin sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelen öğeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişler, bir bütün olarak sözvarlığı adı altında ele alınır (Aksan, 2002:13).

Bir dilin söz varlığı aynı zamanda anlatımı güçlü kılan birçok anlam olayının, söz sanatlarının yansıtıcısıdır. Örneğin ateşi içine kolay geçirmeyen, kolayca pişirmeyen bir kap için kullanılan “sağır tencere” tamlaması bir yandan “sağır”ın yeni bir anlam kazanmasına yol açan, öte yandan insan ve hayvanları niteleyen bir sıfatın nesnelere aktarılabilirdiğini gösteren bir deyim aktarmasının (metafor) varlığını ortaya koymaktadır. Sözcüklere yeni anlamlar kazandırarak onları çokanlamlı duruma getiren bu aktarma ve türleri söz varlığı içinde önemli bir yer tutar (Aksan, 2006b:13).

Etken söz varlığı, kişinin günlük konuşmasında, her konumda ve ortamda kullandığı sözlüksel birimlerin tümüdür. Konuşurun eğitim düzeyi ve ilgi alanlarına bağlı olarak değişiklik gösterir. Edilgen söz varlığı ise, kişinin anladığı ancak günlük kullanımda sıkça kullanmadığı sözlüksel birimlerin tümüdür. Edilgen söz varlığının, etken söz varlığının iki-üç katı olduğu belirtilmektedir (İmer vd., 2013:111-112, 126).

Aksan (1987) Türkçenin söz varlığı ve anlambilimi üzerine yapmış olduğu çalışmalarda Türkçenin söz varlığının anlam açısından şu özelliklere sahip olduğunu tespit etmiştir:

- Türkçe, doğadaki varlıkların adlandırılmasında, insana özgü duyguların, insanlar arasındaki ilişkilerin anlatımında, yaşam boyu karşılaşılan durumların dile getirilmesinde genellikle somut bir anlatım yolundan gider. Doğadaki varlıklara başvurarak, benzetmeler yaparak duyanın zihninde hemen bir imge, bir hayal yaratan, konuyu, kavramı canlandıran bir dildir.
- Türkçe, anlatım, adlandırma sırasında yine aynı eğilimlerle benzetmelere sık sık başvurur; temelini benzetmelerin oluşturduğu aktarmalarla güçlü bir anlatım sağlar.
- Türkçe bir “ayrıntılı anlatım dili”dir. Akrabalık adlarında, renk tonlarında, başka dillerde görülmeyen bir zenginliğe sahiptir.

- Türkçe kavramların dile getirilişi sırasında güçlü bir anlatım sağlamak amacıyla birden çok sözcüğün bir arada kullanıldığı çeşitli ikilemelere başvurulduğu görülür (42-43).

2.1.1.1. Söz Varlığının Öğeleri

Bu bölümde, bir dilin söz varlığını oluşturan öğelere ve açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1.1.1.1. Temel Söz varlığı

Bir dilin söz varlığının hangi öğelerden oluştuğu üzerinde durulurken ilk anılması gerekenler, “temel söz varlığı” ya da “çekirdek sözcükler” adı verilen öğelerdir (Aksan, 2006b:26).

Temel söz varlığını belirlerken öncelikle organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir (Barın,2003:311).

Temel söz varlığı öğeleri olarak; insanın organları başta olmak üzere onun en doğal gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek gibi kavramlar; ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi ve manevi kültürü içine giren çeşitli kavramlar sayılabilir (Aksan, 2006b:26).

Konuşma dili ile yazı dili farklılıklar gösterir. Bu sebeple, temel söz varlığını belirlerken yalnızca yazılı kaynaklara başvurmak yeterli değildir. Söz gelimi, iletişim kurmada sıkça kullanılan kalıplaşmış ifadeler “Günaydın!, İyi günler!, Allaha ısmarladık!, Güle güle!, Hayırlı işler! vb.” yazılı metinlerde sıklık taraması yapıldığında ilk sıralarda görülmeyebilir. İletişimin temeli dil olduğuna göre, temel söz varlığını belirlemede doğal dil esas alınmalıdır (Barın, 2003: 312).

2.1.1.1.2. Yabancı Sözcükler

Toplumlar arasındaki kültür, ticaret ve siyaset ilişkileri en çok bu toplumların söz varlıkları üzerinde etkili olmakta, ilişkide bulunulan ulusun dilinden somut ve soyut kavramları yansıtan sözcükler alınmakta, o uluslara sözcükler verilmektedir. Bir toplumun başka toplumlarla bütün bağlarını koparması, dış dünyayla ilişkilerini kesmiş olarak yaşaması mümkün olmadığından her dilde yabancı öğelerin bulunması doğaldır (Aksan, 2009:29-30).

Sarı (2008: 3) da dünya üzerinde konuşulan dillerin hemen hepsinin başka bir dil ya da dillerle ilişki içinde olduğunu belirterek, özellikle Türkçe gibi zaman bakımından çok eskilere dayanan, zemin bakımından çok geniş bir coğrafyaya dağılmış olan bir dilin, başka dillerden etkilenmesi ve başka dilleri etkilemesinin kaçınılmaz olduğunu vurgular.

Aksan (2006b) yabancı dilden alınan öğeleri iki başlık altında incelemektedir:

- Yerleşmiş yabancı sözcükler: Bir dilin ses eğilim ve kurallarına uymuş, yabancılığı belli olmayan öğelerdir. *Duvar* (Farsça *dîvar*), *kalıp* (Farsça *kâlib*), *surat* (Arapça *suret*) sözcükleriyle örneklenebilir.
- Yerleşmemiş yabancı sözcükler: Dilin ses eğilim ve kurallarına uymayan, yabancılığını hemen belli eden sözcüklerdir. Örnek olarak *oksijen*, *lokomotif*, *devalüasyon* gibi sözcükler verilebilir (s. 29)

2.1.1.1.3 Deyimler

Bir dildeki deyimler de söz varlığı içinde yer alır; dili konuşan toplumun anlatımdaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir. Deyimler kimi zaman yüzyıllar boyunca hiç değişmeden, kimi zaman sözcüklerinde yenilenmelerle yaşamakta, yeni deyimler de aktarılabilmektedir (Aksan, 2006b:31).

Deyim; bir kavramı, bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözlerdir (Aksan, 2009:36).

Anlamları ve yapıları kurallara bağlanamayan, açıklanması derin incelemeler gerektiren, başka dile çevrilemeyen kalıplaşmış söz öbekleri olan deyimler (Gencan, 2001:564), kendilerini oluşturan sözcüklerin anlamından ayrı bir anlam içeren yapılardır. Yapısal olarak deyimdeki sözcük sıralaması çokça değiştirilemez; bu nedenle deyimler çoğu kez kalıplaşmış, hazır sözce olarak da adlandırılır (İmer vd., 2013: 86).

Deyimler; anlatım gücünü artırmak için, az çok mantık dışına kayan, bazı sözcükleri değişmediği halde bazıları değişip çekimlere giren kalıplardır. Buna göre deyim bildirdiği anlatımda, az çok mantık dışı hayaller, düşünceler aramak, özellikle verilen kalıbın sözcüklerinden birisinin veya ikisinin eylem çekimi veya ad durumlarından birine girip girmediğini göz önünde bulundurmamak gerekir. Bütün dünya

deyimlerinde birleşen ortak özellik, sözcüklerin az çok gerçek anlamı dışına, hatta mantık dışına kaymasıdır (Hatipoğlu, 1972:194).

Her dilde *somutlaştırma* adı verilen anlam olayına, anlatım biçimine uyan deyimler vardır. Türkçe; bu yoldan yararlanarak anlatımı zor, ayrıntı sayılabilecek durum ve olayları çok ince benzetmelere yer vererek dile getiren bir dildir (Aksan, 2006b:32). Atasözleri gibi gerek yazı dilinde gerek Anadolu ağızlarındaki birçok deyimde; şiirde kullanılan ölçü, uyak, ses yinelemesi gibi öğelerden yararlanılarak bir şiir etkisi sağlanmaya çalışılmakta, hoş giden, bellekte kalan anlatım biçimlerine ulaşılmaktadır (Aksan, 1987: 139). Böylelikle deyimler; kavramları değişik yollarla daha canlı, daha renkli söyleyebilmek için kurulmuş özel bir anlatım kalıpları (Gencan, 2001:564) olarak öne çıkmaktadır.

Deyimler bazı özellikleriyle atasözlerine, bazı özellikleriyle de birleşik sözcüklere ve dolayısıyla da terimlere benzerler. Birleşik sözcükler bir yönleriyle bazı deyimleri andırırlarsa da birçok yönüyle bu sözcüklerden ayrılırlar (Hatipoğlu, 1972: 194-195).

Deyimler en az iki, en çok yedi sekiz sözcük ile kurulur. Çok uzun deyimler çok defa deyimlikten çıkmış, bozulmuştur. Bir tek sözcük ise deyim olamaz, eğer bir sözcüğün anlamı gerçek anlamından kaymışsa, o sözcük mecaz anlamında kullanılıyor veya sözcüğün birçok anlamı var demektir. Çünkü tek bir sözcüğün pek çok gerçek veya mecaz anlamı olabilir. Deyimde ise, bir tek sözcüğün anlamı dışında kullanılması aranmaz, en az iki sözcüğün birlikte kullanımlarından doğan ortak anlam, gerçek anlam dışında, hatta mantık dışında olmalıdır (Hatipoğlu, 1972:195).

2.1.1.1.4. Atasözleri

Atasözleri; önceki nesillerden kalan, belirli kalıplar içinde yol gösterici, akıl öğretici tümcelerdir. Bu tümceler geleneklerin etkisinde hazır akıllar ve hazır öğütler oldukları için kolaylıkla benimsenir (Hatipoğlu, 1972:182). Atasözlerinin bu özelliği; bir toplumun bilgeliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen sözler (Aksan, 2006b:33) olmasından ileri gelmektedir.

Atasözleri; kesin yargı bildiren, tümce biçiminde bulunan yapılardır. Bu tür tümcelerde sözcüklerin hemen hepsi kalıplaşmışsa da bazen bir sözcüğün değişmiş olduğu görülür. Bu durum, kalıplaşmanın bütünü bozmaz (Hatipoğlu, 1972:182).

Gencan (2001:570); atasözlerinin yargı bildiren bağımsız tümceler olmaları dolayısıyla benzer yapısal özelliğe sahip söylencelerle karıştırılabileceğine dikkat çekerken atasözlerinin toplumsal düzen yargıları olduğunu, yasa niteliği taşıdığını ve yasalar gibi kesin anlatımlı olduğunu vurgular. Başlı başına birer tümce olan söylencelerinse yasa niteliğinde kesin yargı taşımayıp ileri sürülen düşüncelerin, yapılan işlerin, olayların, güdülen yolların üzerinde genişleme, derinleşme kapılarını açtığını belirtir ve şu örnekleri sıralar: “Halep orda ise arşın burdadır.”, “Ne kızı verir ne dünürü küstürür.”.

İnsanoğlunun deneyimlerinden, bilgeliğinden ve benzetme gücünden kaynaklanan atasözlerinin bağımsız birer tümce oluşunun yanında öne çıkan özelliğinden biri de kimi zaman ölçü ve uyakla söyleyiş açısından daha etkili olmaya yönelik sözler olmasıdır (Aksan, 2009:38). Çünkü bu sözler; bir yandan ulusun zengin düşünce ve ruh dünyasının ürünlerini, karşılaşılan farklı durum ve olaylardan çıkarılan yargıları dile getirmekteki başarısını yansıtmakta, bir yandan da söylenişlerindeki şiirli anlatımla, etkileyici, kolay hatırlanabilen yapıya bürünmektedir (Aksan, 1987:150-151).

Her ulusta atasözüne rastlanması, insanların daima geçmiş kuşakların düşünce ve deneyimlerinden yararlanmak istediklerini, ihtiyaç duyduklarında atalarının akıllarına, öğütlerine başvurduklarını açıkça göstermektedir (Hatipoğlu, 1972:182). Türkçenin söz varlığı da atasözleri açısından ele alınacak olursa, en eski ürünlerinden bugünkü Türkiye Türkçesine, Asya’ya yayılmış çok çeşitli lehçelerden Balkanlardaki Türkçeye kadar son derece zengin bir atasözü hazinesi ile karşılaşılır (Aksan, 1987:150-151).

Atasözlerinin bir bölümü; bir ülkeden çıkmış, çeşitli ülkelere, dillere yayılmıştır. Atasözlerinin önemli bir kısmının Doğu’dan alınarak Avrupa’ya yayıldığı anlaşılmaktadır. Coğrafi yakınlık ve kültür akrabalığı nedeniyle atasözlerinin bir dilden diğerine aktarılması çok sık görülen olaylardandır. Dinî, siyasî etkenler dolayısıyla farklı diller üzerinde etkili olan bir dilden, birçok atasözünün başka dillere çevrilmiş olduğu da gözlenmektedir (Aksan, 2009:39).

Aksoy (1998:15-19) atasözlerinin biçimsel ve kavramsal özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

- Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir.
- Atasözleri kısa ve özlüdür. Az sözcükle çok şey anlatır.

- Atasözlerinin çoğu bir ya da iki tümcedir, daha uzun atasözlerinin sayısı azdır.
- Sosyal olayların oluşum sürecini, uzun süreli gözlemler ve deneyimlerin sonucu olarak tarafsızca aktarır, ders alınmasını sağlar.
- Doğa olaylarının oluşum sürecini, uzun süreli gözlemlerin sonucu olarak tarafsızca aktarır.
- Deneyimlere ya da mantığa dayanarak doğrudan doğruya ahlâk dersi ve öğüt verir.
- Birtakım gerçekler, felsefeler, bilgece düşünceler bildirerek yol gösterir.
- Töre ve gelenekleri bildirir.
- Birtakım inançları bildirir.

2.1.1.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)

Kalıp sözler, önceden belirli bir biçime girip hafızada saklanan, söyleneceği sırada yeniden üretilmeyip olduğu gibi hatırlanarak ve eğer gerekiyorsa bazı ekleme ve çıkarmalar yapılarak kullanılan, tek bir sözcükten, ardışık veya aralı sözcüklerden oluşabilen, belirli durumlarda toplumun benimsendiği sözleri sunarak iletişimin kurulmasına veya devamına yardım eden ve kullanım yerleri çok sınırlı olan kalıplaşmış dil birimleridir (Gökdayı, 2008: 106).

Söz varlığı içinde yer alan kalıp sözlerin en önemli niteliği, bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması alışlagelen birtakım sözler olmasıdır. Sabahları karşılaştığında söylenen *günaydın*dan başlayarak bir toplumda değişik durumlarda söylenmesi gerekli hâle gelmiş olan *afiyet olsun*, *affedersiniz*, *güle güle*, *güle güle oturun* gibi kalıp sözler, bir toplumun kültürünün ayrılmaz bir parçası kabul edilmektedir (Aksan, 2006b:34).

Gökdayı (2008:105) kalıp sözlerin atasözü, deyim ve ikileme gibi diğer kalıplaşmış dil birimlerinden ayırt edilebilmesi ve tanımlanabilmesi için yapmış olduğu çalışma sonucunda bağlamın kalıp sözler için önemli bir ayırt edici nokta olabileceği kanısına varmıştır. Bununla beraber, bağlamın kalıp sözlerin tanımlanabilmesi/tanınabilmesi için, yapı, işlev, anlamdan bağımsız değerlendirilemeyeceğini; kalıplaşmış bir dil biriminin kalıp söz olup olmadığını belirlemenin, ancak bu özelliklerin bir arada düşünülmesiyle mümkün olduğunu vurgular.

Kalıp sözler kültürel öğelerle yüklüdür. Dil öğretiminde bu öğelere özel bir önem verilmesi bir yandan bu öğelerin her dilde, her an insan ilişkilerinde gerekli olmalarından bir yandan da dili öğrenilen toplumun kültürü içine girebilmek için öğrenilmesi gerekli sözler sayılmasından ileri gelmektedir (Aksan, 2006b:190). Bu yönüyle kalıp sözler; farklı kültürler arasındaki ayrımları gün ışığına çıkarmakta, bir yabancı dili öğrenirken beliren bir tür kültür çatışmasının nedeni olmaktadır. Türkçeyi dil bilgisi kitaplarından çok iyi öğrenmiş bir yabancı, bir yerde duyduğu ya da okuduğu *el öpenlerin çok olsun, Allah acısını unutturmasın, ağzından yel alsın* gibi sözlerin kullanılış nedenini ve anlamını kavramakta güçlük çekecektir (Aksan, 1987: 168).

Her toplumda, her dilde görülen kalıp sözler genellikle birbirinden ayrılmakla birlikte, bunların içerik bakımından birbirine yakın olanları, çoğunlukla dinî inanışlardan, görgü kurallarından kaynaklanan ve çeşitli etkenlere dayanan benzer biçimleri vardır (Aksan, 1987:169).

Dualar ve beddualar dinî inanışlardan doğan kalıp sözlerdir. Dualar; iyi dilekleri ihtiva eden kalıplaşmış sözlerdir. Beddualar ise çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan, söze orijinallik veren, ifadeyi güçlendiren kalıplaşmış sözlerdir (Kaya, 1997:99,113).

Eski Türkçede dua karşılığı *alkış* sözü kullanılmıştır. *Alkış alkamak* yani *hayır duada bulunmak, beğenmek, övmek* fiilinden türetilmiştir. Dualar teslimiyeti, inanmışlığı ve bir ümidi ifade ederler Beddua veya eski Türkçedeki söyleyişle *kargışlarsa*; çaresiz olan, acı çeken ve bir kötülüğe maruz kalan bir insanın bunları yapanın cezalandırılmasını istemek ve bu yolla intikamını almak ve adaleti sağlamak amacıyla söylediği, kötü dilek ve düşünceleri ihtiva eden kalıplaşmış sözlerdir. Bedduanın birebir sözlük karşılığı *kötü duadır*. Türkiye Türkçesinin ağızlarında beddua karşılığı olarak *ilenç, inkisar, kargış* ve *lanet* gibi sözcükler de kullanılır. Beddualar ve duaların kökeninde belirli durumlara has olarak söylenen kalıplaşmış sözün sihirli bir gücü olduğu ve bu sözlerini söylenilip tekrarlanmasının kutsal güç veya güçleri harekete geçireceği inancı yatmaktadır (Çobanoğlu ve Çobanoğlu, 2015:1).

Gökdayı (2008) kalıp sözleri, anlam temelli kavramsal bir gruplamaya tabi tutarak şu şekilde listelemiştir:

- Hayırdua ve iyi dilek bildirenler: *Güle güle oturun, Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin, Mutlu yıllar, Doğum günün kutlu olsun, İyi bayramlar*

- Küfür, beddua-ilenç bildirenler: *Lanet olsun, Allah cezasını versin, Allah kahretsin, Allah bela(sı)nı versin*
- Duygusal tepkileri dile getirenler (Korku, sevinç, şaşkınlık, acıma, çağrı, buyruk, yasaklama, vb.): *Güler misin ağlar mısın?, Allah aşkına, Aklına şaşayım, Allah çarpsın, Güleriz ağlanacak halimize*
- Selamlaşma bildirenler: *Günaydın, İyi akşamlar, İyi sabahlar, Selamünaleyküm, İyi günler, Merhaba*
- Ayrılık bildirenler: *Hoşça kal, Görüşmek üzere, İyi yolculuklar, Görüşürüz, Allah'a ısmarladık, Elveda*
- Batıl inançları bildirenler: *İyi saatte olsunlar, Şeytan kulağına kurşun, Elemtere fiş kem gözlere şiş, Nazar değmesin*
- Bir istek bildirenler: *Saatiniz var mı?, Ateşiniz var mı?, Sadede gelelim, Bize de buyurun, Gereğini arz ederim, Durakta inecek var, Bana müsaade*
- Konuşanı veya dinleyeni yüceltme bildirenler: *Senden (sizden) iyi olmasın, Sözünü balla kestim, Estağfurullah, Rahatsız ediyorum, Rica ederim*
- Bir isteği kabul veya reddetme bildirenler: *Baş üstüne, Eyvallah, Amenna, Allah derim, Âmin, Emredersiniz, Maalesef, Maatteessüf*
- Dinleyeni eleştirme, uyarma, tehdit etme bildirenler: *Ben sana gösteririm, Benden günah gitti, Benden söylemesi, Dikkat, Dikkatli ol, Kendine dikkat et, Ağzına acı biber sürerim, Alacağıın olsun, Allah'tan korkmaz kuldan utanmaz*
- Genel bir davranış veya düşünce bildirenler: *Korkunun ecele faydası yoktur, Tarih tekerrürden ibarettir, Tebdil-i mekanda ferahlık vardır, Her şey olacağına varır*
- Töre, gelenek ve kültürel değerleri yansıtanlar: *Elçiye zeval olmaz, Yediğin içtiğin senin olsun gezdiğin gördüğün yerleri anlat, Ölülerin ardından kötü söz söylenmez, Ellerinizden öperim, Küçüklerin gözlerinden öperim, Ayıptır söylemesi*
- Dini inançları bildirenler: *Allah bilir, Günah, Allah kerim, Kadere meydan okunmaz, Allah'tan geldi, Takdir-i ilahi*
- Soru sorup cevap isteyenler: *Eş olarak kabul ediyor musunuz?, Hemşe(h)rim memleket nere?, Merhumu nasıl bilirdiniz?*
- Özür dileme bildirenler: *Pardon, Af edersin, Kusura bakma, Kusura kalma, Özür dilerim*
- Sembolik olarak ödüllendirme bildirenler: *Aferin, Bravo, Berhudar ol, Su gibi aziz ol, El öpenlerin çok olsun*

- Minnet, teşekkür bildirenler: *Teşekkür ederim, Teşekkürler, Sağ ol(un), Elin(iz)e sağlık, Zahmet oldu* (s. 101-102).

2.1.1.1.6. Kalıplaşmış Sözler (Özdeyişler)

Aksan'ın (2006b:35, 2009:37) *kalıplaşmış sözler* adıyla karşıladığı *özdeyiş* sözcüğü Türkçe Sözlük'te (2005:1554) *bir düşünceyi, bir duyguyu, bir ilkeyi kısa ve kesin bir biçimde anlatan, genellikle kim tarafından söylendiği bilinen özlü söz, vecize, kalamıkibar, aforizm* olarak tanımlanır.

Her dilde rastlanan kalıplaşmış sözler, ünlü kişilerin, hükümdarların, düşünürlerin, sanatçıların belli bir durumda, belli bir olay dolayısıyla söyledikleri, evrenselleşmiş sözlerdir. Bir dilin söz varlığında özgün biçimiyle ya da çoğu zaman olduğu gibi çevrilerek yerleşmiş durumda görülür. J. Caesar'ın "Sen de mi Brutus?", Sinoplu Diogenes'in "Gölge etme, başka ihsan istemem." Biçiminde Türkçede de kullanılan kalıplaşmış sözleri çeviri yoluyla aktarılmıştır (Aksan, 2006b: 35).

Bilgelerin, bilginlerin, ozanların, kültürlü kişilerin yazıp söyledikleri engin anlamlı kısa sözlerdir. Etkileri, sözcüklerinin azlığıyla ters orantılı olan bu sözlerin söyleyeni bellidir. Her atasözü bir kalıplaşmış sözdür, ancak her kalıplaşmış söz atasözü değildir. Çünkü kalıplaşmış sözlerin söyleyeni bellidir. Atasözlerini kimin söylediği belli değildir. Onları yoğurup biçime sokan ulusal yaratma gücüdür, ulusal sağduyudur, ulusal beğenidir (Gencan, 2001:568-569).

2.1.1.1.7. Terimler

Terim, belirli bir konu alanında özel bir anlamı olan sözcüklere verilen addır. Uzmanlık alanındaki konuların düzenlenmesinde bilginin biçimlendirilmesinde ve ona ulaşılmasında terimlerden yararlanır (İmer vd., 2013:245).

Özel bir bilgi ya da etkinlik alanına, bir bilim, uygulamaya ya da uzmanlık dalına özgü sözcükler olan terimler uzmanlar arasında etkin bir bildirişim sağlanması için gerekli, temel nitelikli öğelerdir. Genel dilde geçerli olan çok anlamlılığa karşın, terim alanında tekanlamlılığa yönelik görülür. Bu olguya bağlı olarak daha hızlı bir yenileniş süreci ve yaratım etkinliği gözlemlenir (Vardar, 2002:192).

Terimler; bilim, teknik, sanat, zanaat, spor, ticaret gibi birbirinden çok farklı alanlara ait olabilir. Kimya dalındaki *radyum, baryum* maddeleri gibi, dilbilim ve yazında geçen *iğretileme*, ayakkabıcılıkta geçen *fiyonta* birer terimdir. Ancak, kullanım alanı genişleyen, günlük yaşamda yeri olan terimler de genel kullanımlarında

terim olma niteliklerini yitirir, dilin diğer sözcükleriyle aynı duruma gelir. Örneğin *telefon, radyo, televizyon, uçak, tren* sözcükleri ilk bulunduğu anda kullanıldığında terim niteliği taşımış olsalar bile zamanla terim olmaktan çıkmıştır (Aksan, 2009:40).

Aksan (2009) terimlerin türetilmesi ile ilgili başvurulan yolları şöyle sıralar:

- Birleştirme: *tekel, bilgisayar, atardamar, doğumöncesi, damariçi, göstergebilim, dilbilim* gibi
- Canlandırma: Dilin unutulmuş, kimi zaman yalnız lehçe ve ağızlarda yaşayan öğelerinin yeniden kullanım alanına alınması: *nicelik, nitelik, alan, dulda, tanık* gibi
- Çevirme: Çeviri yoluyla dile aktarılan yabancı kavramlar: *fizikötesi, ısıölçer, sesyazar, bilim kurgu, kitle iletişim aracı* gibi
- Türetme: Yeni ve yabancı kavramlar, dilin kendi kök ve eklerinden türetilen yeni öğelerle karşılanır: *saplantı, duyurga, seçenek, asalak, benzeşme, önlem, okutman* gibi (s. 41).

Her dilde fizik, matematik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk, marangozluk gibi zanaatlara kadar uzanan geniş bir çerçeve içinde yer alan , bu dallara ait kavramların oluşturduğu bir terim söz varlığı bulunur. Bir ülkede bilim, teknik, sanat ve zanaat ne ölçüde gelişip bu dallarda yapıtlar verilirse o ülkenin dilindeki terim söz varlığı da o ölçüde gelişir ve genişler (Aksan, 2006b: 36).

2.1.1.1.8. İkilemeler

İkileme; anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın/karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır (Hatipoğlu, 1972:51).

Öğrenim ve öğretimi kolaylaştıran, güçlü kılan yöntemlerin başında tekrarlama gelir. Anlaşılması istenen bir konu, bir sözcük en az iki kez tekrarlanır; böylece sağlam, güçlü bir anlatım veya anlayış elde edilmek istenir (Hatipoğlu, 1972:53).

Anlatımda ikilemelerden yararlanmak, ikilemelerin bu özelliğinden kaynaklanır. *Dilcilikte hendiadyoin adını alan ve günlük yaşamda 'ev bark, yol yordam, yarım yamalak' gibi sık kullanılan örnekleri en başta hatırlanabilecek olan ikilemeler çeşitli türleriyle anlatıma güç kazandırma amacına yönelir* (Aksan, 1987:62). Hatipoğlu'na göre (1972:52-53) ikilemelerin şiire, düzyazıya, anlatıma, güç ve aydınlık katan

güzellik ile ahenk sağlayan yönü aslında bir psikoloji ve müzik olayıdır. Atasözlerinin, deyimlerin, hafızalarda yer etmesine yardım eden özelliklerin başında da ikilemeler gelir. Türkçedeki deyimlerin hemen hepsinde ikilemelere rastlanması; deyimleri, uzun anlatımlardan çok daha etkili kılan sebep olarak içerdikleri ikilemeler gösterilir.

Anlambilim açısından ikilemeler dikkati çeken bir nitelik taşıır: İki ayrı gösterge, tek bir gösterge olarak, belli bir gösterilene sahip olur; zihinde kimi kez tek tek çözümlenme yerine yeni bir kavramın oluşmasını sağlar. “İyi kötü” ikilemesinde nitelenen eylem ne iyi ne de kötüdür; ikisinin ortası, orta karar bir niteleme söz konusudur (Aksan, 2006a:102).

Hatipoğlu, “İkileme” (1971) adlı eserinde ikilemelerin oluşum/kalıplaşma özelliklerini ve sınıflandırmasını detaylı olarak yapmaktadır. Hatipoğlu’na göre ikilemeler oluşum/kalıplaşma açısından ses benzerliği ve sıralama yönünden farklı özellikler göstermektedirler. İkilemelerde ses benzerliği ile işaret edilen, önseste ve sonseste benzerliğin etkin olduğu yapılarıdır: *cümbür cemaat, düğün dernek, soy sop, kırık dökük, yırtık pırtık, halim selim* (s. 13-14).

Gencan (2001), yineleme biçiminde oluşan söz konusu yapıları *ikileme* ve *ikizleme* olmak üzere farklı kavramlarla karşılar. İkilemeler, anlatıma türlü duygusal farklar katmak için kimi kez sözcüklerin yinelenmesi (s. 217) olarak tanımlanırken; ikizlemeler, söze çeşni ve biraz da genişlik katmak için birbiriyle ilgili sözcüklerin deyim biçiminde kalıplaşmasından oluşan öbekler (s. 219) şeklinde açıklanır. Bu durumda ikileme ve ikizleme arasındaki temel fark ikizlemelerin deyimleşmiş kalıplar olmasıdır. İkilemeler, aynı sözcüklerin zaman zaman ek alarak yinelenmesi esasıyla oluşmuş yapılar olarak örneklenir: *Tavla tavla şahbaz atlarım binitin olsun./ Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden./ Koşa koşa gidiyor./ düşüp düşüp bayılmak/ Gülüyor gülüyordu./ Dövündü de dövündü./ elden ele, dilden dile...*(s. 217-219). Deyim biçiminde kalıplaşmış ikizlemeler ise farklı sözcüklerden oluşmuştur: *kurtla kuzu, iş güç, açık saçık, öte beri, er geç, bata çıka, iyi kötü, bağıra çağıra* (s. 219).

Öbekleri oluşturan sözcüklerin türü ve sözdizimsel görevi bakımından alt öbeklere ayrıldığını belirtmek koşuluyla, aynı sözcüklerin yinelenmesi ve farklı sözcüklerin yinelenmesi ekseninde bir sınıflamayı Banguoğlu (2011) da yapar. *Bağlam Öbeği* bölümüne belirtme öbeği olarak değerlendirmeye aldığı ikilemeleri *ikilemeler* ve *koşma takımlar* adı altında sınıflandırır. Buna göre ikileme örneklerini *harıl harıl, hay*

hay, iri iri kestaneler, üçer üçer, yavaş yavaş ilerlemek, döve döve söyletmek gibi aynı sözcüklerin tekrarıyla kurulan; koşma takımlarının örneklerini ise *zart zurt, dangıl dungul, birer ikişer, düşe kalka ilerlemek, karı koca, sayıp dökmek, ev mev* gibi farklı sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan ikilemeler oluşturur (s. 512-513).

Aksan (1987) ikilemeleri sadece anlam yönünden iki gruba ayırmıştır. Eşanlamlı sayılabilecek sözcüklerden oluşanlar: *eksik gedik, it köpek, dağ tepe, hatır gönül, akça pakça*; karşıt anlamlı ögelerden kurulan ikilemeler: *dip doruk, küçüklü büyüklü, bata çıka, sağ sol, er geç* (s. 63-64).

Aksan (2006) ikilemeleri daha detaylı bir yaklaşımla sınıflandırmıştır:

- Ad, sıfat, zarf, eylem gibi farklı sözcük türlerinden aynı sözcüğün yinelenmesi ile oluşanlar: *kapı kapı, koca koca, zaman zaman, geze geze.*
- Ad, sıfat, zarf, eylem gibi farklı sözcük türlerinden eşanlamlılarla kurulanlar: *çarşı pazar, derme çatma, açık seçik, ezile büzüle.*
- Ad, sıfat, zarf, eylem gibi farklı sözcük türlerinden karşıt anlamlılarla kurulanlar: *yer gök, büyük küçük, ileri geri, bata çıka, durdu durmadı.*
- Yansımali ikilemeler: *horul horul, çitir çitir, şırıl şırıl, gacır gucur, hıçkıra hıçkıra*
- Öncesi “m” ile değiştirilerek yüklenen ikilemeler: *okul mokul, takım makım, kapı mapı.* (s. 195-197).

2.1.1.1.9. Doldurma Sözcükler

Genellikle konuşulan dilde bir şeyi anımsamak üzere zaman kazanma, söyleneni pekiştirip kesinleştirme gibi amaçlarla, konuşan kimsenin kullandığı, çoğu kez gereksiz olan sözcüklere *doldurma sözcükler* adı verilir (Aksan, 2006b:199).

Anımsanmak istenen sözcük bulunamadığında *şey, efendime söyleyeyim, sonracığıma*; konuşanın bir nesneyi, bir konuyu hatırlatmak için kullandığı *var ya!*; anlaşılma gayesi taşımayan *tamam mı?*; anımsatma amacı güden *yok mu?* gibi sözcük ve sözcük öbekleri en sık rastlanan doldurma sözcüklerdendir (Aksan, 2006b:199-200).

2.1.1.1.10. Argo Sözcükler

Türkçe Sözlük'te “kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı; her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin kullandığı söz veya deyim; serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim” (2005: 117)

olarak açıklanan argo sözcüğünün daha farklı tanımları olmasına rağmen yaygın kanı, onun kaba bir dil olduğudur (Güneş, 2016:307).

Argo, Fransızca “argot” sözcüğünden gelmektedir. Önceden “hırsızlık zanaatı” veya “hırsızlık esnafı”, başka bir açıklamaya göre de “dilenci esnafı” anlamına gelen bu sözcük bugünkü anlamını 1690’da kazanmıştır (Devellioğlu, 1970: 17).

Devellioğlu (1970: 10) argoyu toplumda belirli bir gruba veya sosyal sınıfa özgü olan ve genel dilin “koynunda asalak bir kelime hazinesi bulunan” konuşma sistemleri şeklinde tanımlar ve “hırsız argosu, talebe argosu, asker argosu, artist argosu” örneklerini verir.

Argo, çok sayıda katmandan oluşan dil dizgesi içinde yer alan renkli bir bölümdür çünkü dile ve kültüre ait pek çok aydınlatıcı bilgi taşır. Argosuna bakılarak bir toplumun yaşayışına ve kültürüne ilişkin pek çok çıkarım yapılabilir. Argo aynı zamanda dilin işleyişine ilişkin ipuçları taşır. Dilin yaratıcılığını, sınır tanımazlığını, esnekliğini ve geçirdiği değişimleri gözler önüne serer (Aydın, 2016: 309).

Aktunç (1990: 19-20) argo ile ilgili şu saptamalarda bulunmuştur:

- Argo, yazıya geçtiği anda yok olur. Böylece, bir dilin ve çevre dillerin olanaklarından yararlanarak yepyeni bir sözcük ve deyimler yaratma serüvenine yeniden başlar.
- Argo, yerleşik kavramları eleştirel açıdan yeniden tanımlama çabasıdır.
- Argo, yaratıcılıktır.
- Argo, yabancılaşma ve yabancılaştırma gibi görünen yabancılaşmama çabasıdır.
- Argo, genel anlamıyla toplumun dışlamaya çalıştığı toplulukların toplumu genel anlamıyla dilden dışlama savaşıdır.
- Her yeni kuşak, verili kültür ortamı üzerine oluşturduğu genel düşüncelerini argoya getirdiği katkılarla da ortaya koyar.

2.1.1.1.11. Halk Ağızı

Bir dil alanı içinde görülen konuşma biçimlerini, söyleyiş türlerini, kimi durumlarda da toplumsal özellikleri yansıtan kullanımların her birine “ağız” adı verilir (Vardar, 2007:14).

Bir dil kendi içinde birtakım alt kollara ayrılır, çeşitli bölgelerde birbirinden farklı şekillerde konuşulur. Böylece bir dil sahası içinde çeşitli lehçeler, şiveler ve

ağızlar bulunur. Ağız, bir dilin en yakın zamanda ayrılmış, küçük, mahallî bölge kollarıdır. Ağızda sadece bazı ses (fonetik) ayrılıkları bulunur (Ergin, 1997: 53).

Ağızlardaki söz varlığının gündeme gelişi Türk Dil Kurumunun kurulmasından sonra yapılan ilk kurultaya rastlar. Bu kurultayda kurulmuş olan “Umumî Merkez Heyeti”nin aldığı kararların başında halk ağızındaki sözcüklerin derlenmesi gelir. Ancak bu karar doğrultusunda elde edilen malzeme, gereği gibi işlenip sınıflandırılmamıştır (Zülfikar,2005: 252).

Dil içindeki çeşitlenmelerin en prestijlisi, “en doru”, “en güzel” kabul edilen biçimi olan standart dil sahip olduğu araçlarla prestiji düşük, “kaba”, “bozuk”, “çirkin” sayılan yerel ağızları bir taraftan kendine yaklaştırmakta, ağız bölgelerine yayılmakta ve yerel ağızların birincil özelliklerinin kaybına neden olmakta ancak diğer taraftan kendisi de ağızlardan beslenmektedir. Ağızlar ise bir taraftan standart dile yaklaşırken diğer taraftan standart dile ait olduğu düşünülen bazı alanlarda kendilerine yer bulmaktadır (Demir, 2009:1).

Ağızlar, dilin öncelikle sözlü gerçekleştirme biçimleri olmakla birlikte, bazı alanlarda yazılı olarak da kullanılırlar. Ders kitapları, hukuk dili, resmî yazılar gibi metinlerde ağza yer verilemez. Buna karşılık masallar, halk hikâyeleri, efsaneler, atasözleri, deyimler, bilmeceler, fıkralar, halk şiiri, türküler gibi sözlü edebiyat ürünlerinin yazıya geçirilmiş biçimlerinde, karikatürlerde, hikâye ve romanların öncelikle diyalog bölümlerinde ve yerel basında ağız kullanılır. Tiyatro da ağızlardan yararlanan alanlardan biridir (Demir, 2009: 2).

2.1.2. Eşdizimlilik (Collocation)

Eşdizimlilik, iki ya da daha çok sayıda dil biriminin aynı dizimde yer alması şeklinde tanımlanır (Vardar, 2007:94; İmer ve diğerleri, 2013:123). Eken (2016:28) eşdizimliliği; anlatımı zenginleştirme yönüyle iletişimde etkin rol oynayan dilsel birimler olarak değerlendirir.

Özkan (2007:34) eşdizimliliğin, iki birimin rastgele bir arada bulunabileceği birliktelikler olmadığını vurgulayarak istatistiksel bir yöntemin/uygulamanın sonucunda ortaya çıkan bu “anlamli” birlikteliklerin kavram alanı oluşturduğunu ekler. Vardar (2007:94-95) eşdizimlilik kavramının, sözlükbilime dağılımsal ölçütlerin uygulanmasından kaynaklandığını ve birimlerin anlam yönünün dizim içi kullanımlarıyla yakından ilişkili olduğunu ifade eder.

Sözü edilen *dağılımsal ölçüt*ün ne anlama geldiği Özkan (2007) tarafından *birliktelik kullanımı* ile açıklanır. Dilde anlamsal gereklilikle herhangi bir dil birimi başka bir dil birimiyle bir araya gelebilir, birlikte kullanılabilir. Bu anlamda, dizimsel olarak gerçekleşen ilk olgu birliktelik kullanımıdır. Diğer taraftan bu birliktelik kullanımları sıklığa bağlı olarak dilde yüksek bir dağılıma sahipse ve bu dağılım oranı anlamlı bir farklılaşma olarak ortaya çıkıyorsa eşdizimli yapılar olarak adlandırılır (s. 32).

Sözlükbilim çerçevesinde dağılımsal bulguların verisi olarak ifade edilen eşdizimlilerin, sadece *yan yana bulunmadan* daha fazla anlam içerdiğine işaret eden Karadağ (2018: 31) bu birlikteliğin ancak dil topluluğunun alışkanlığı sonucu olarak ortaya çıkmasının eşdizimlilik olabileceğini; sadece bir grubun ya da kişinin sözcük seçenekleri ve kullanımlarının eşdizimlilik olamayacağını belirtir.

Eşdizimlilik kavramının daha iyi açıklanabilmesi için incelenmesi gereken kavramlardan biri olan birliktelik (co-occurrence), yapısalcı grupta cümlelerdeki farklı dil bilimsel öğelerin eş zamanlı oluşunu belirten temel söz dizimsel bir ilişkidir (Doğan, 2015:70). Dil dizgesini oluşturan birimlerin birbirleriyle olan anlamsal ve dilbilgisel ilişkiselliklerini *birliktelik* (co-occurrence) ve *eşdizimlilik* (collocation) kavramları çerçevesinde değerlendirmenin dil çalışmalarında çeşitli yöntemlerle konu edinildiğine dikkat çeken Özkan (2007:2) birlikteliğin eşdizimlilikten önce gerçekleştiğini, kullanımın ise iki kavram arasındaki farkı oluşturduğunu belirtir. Buna göre eşdizimliliği belirgin kılan ögenin dil biriminin kullanımındaki sıklığının yanı sıra sözlükbirimleşmesidir. Ancak sözlükbirimselleşme de tek başına yeterli bir ölçüt olarak değerlendirilemez. Çünkü bir dil birliği, sözlükbirimselleşmeden de birlikte ve eşdizimli olarak kullanılabilir ancak birliktelik ve eşdizimlilik olmaksızın sözlükbirimselleşmeden söz edilemez (s. 36).

Karadağ (2018:31) eşdizimlilik kavramının anlamsal yanını farklı bir açıdan ele alır. Söz konusu yapıların rastlantısal olarak bir araya gelmediğini; sözdizimsel ve anlamsal kuralların eşdizimliler için geçerli olmadığı için sözcük temelinde birebir çevirilerinin yapılamayacağını ifade eder. Çünkü eşdizimliler, ana dili konuşurları tarafından *doğal* ve *nedensiz* olarak yan yana kullanılan sözcüklerdir. Bu yönüyle eşdizimliler doğal birleşimlerdir ve sözcükler eş anlamlılarıyla dahi değiştirilemezler.

Öte yandan belirteçler ve fiilleri eşdizimlilik ekseninde ele alan Özkan (2007) eşdizimli yapılarda nedenliliğe dikkat çeker. Ona göre eşdizimlilik dizgede yer alan sözcüklerin anlamsal birlikteliğidir ve dizgede yer alan birimler belirli bir *nedenlilikle* bu yapıya katılırlar. Belirteçler ile fiiller kısmen de sıfat ve adlar arasındaki bağıllık bu açıdan değerlendirildiğinde anlamlıdır. Örneğin, “ağız açık” belirtecinin *dinle-* ve *bak-* fiilleriyle sergilediği görünüm bunu en iyi şekilde açıklar. “Hayranlıkla, büyülenmiş olarak” yapılabilecek fiiller belirli fiillerdir. Türkçe Sözlük’te zaten eşdizimsel olarak sözlükbirimselleşmiş “ağız açık kalmak” kullanımının yanı sıra ağız açık dinlemek ya da bakmak kullanımları birliktelik kullanımlarının ortaya koyduğu eşdizimsel yapılardır. Burada eşdizimsel yapıların birbirine yakın birimler olması o kadar da işlevsel değildir. Bu daha çok *anlamsal* bir birliktelik ve eşdizimlilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Eşdizimlilik temelde Saussure’ün dil göstergelerine ilişkin saptadığı yatay ve düşey eksenlerdeki (dizisel ve dizimsel ilişkiler) çizgisellik özelliğine bağlı olarak gerçekleşmekte ve dil göstergelerinin nedensiz, ikincil nedenli ve uzlaşımsal olma özelliklerini bütünüyle taşımaktadır. Dikey ekseninde yer değiştirilebilir birimlerin yatay ekseninde yan yana kullanılacakları birimleri seçmede gösterdiği kısıtlamalar bu nedenledir. Bazı sözcüklerin daha fazla sözcükle dizimsel birliktelik sergileyebilmesine karşın bazılarının sınırlı sayıda sözcükle sözcüksel birliktelik sergileyebilmesi de buna bağlı olarak açıklanmaktadır (Eken, 2016:29). Nesselhauf da (2005:11) eşdizimlilik kavramının dilbilim ve dil öğretiminde birbirinden farklı ve muğlak anlamlarda kullanıldığını belirterek; söz konusu bu tanımların tek ortak noktasının ise eşdizimlilik kavramının dizimsel (syntagmatic) ilişkiler kapsamındaki sözcüklerle ilgi olduğuna dikkat çeker .

Özkan’a göre (2007:30/36) dil kullanıcılarının dil dizgesinin birleştirme ve seçme ilkeleriyle ortaya koyduğu kullanımlar, dizisel ve dizimsel düzeylerin gerçekleşmesiyle dağılımsal bir görünüm sergileyerek bağdaşık yapıları oluşturmaktadır. Dildeki tüm bu işlemler ise, bağlam ile gerçeklik kazanmaktadır. Bağlamı belirleyen bu sözcüksel ve dilbilimsel ilişkiler ağında sırasıyla, birleştirme ve seçme ilkesi, dizisel ve dizimsel ilişkiler ve bunların bir sonucu olarak ortaya çıkan ve dağılımsal bir niteliğe sahip bağdaşık yapılar, birliktelik kullanımları ve eşdizimliliği besleyen dilsel düzeylerdir. Bağdaşık yapılar dilde anlamın ortaya çıkmasında önemlidir. Bu noktada alışılmış ya da alışılmamış bağdaşıklık birlikte kullanılan

yapıların anlamsal geçerliliğinde önemli bir ölçüttür. Bu basamaktan sonra birliktelik kullanımına bağlı olarak ortaya eşdizimli yapılar çıkmaktadır. Bağdaşıklık, birliktelik kullanımı ve eşdizimlilik birbirini tamamlayan birer zincir oluşturmaktadır.

Lüle Mert de (2018:17) bağlam vurgusu yaparak eşdizimliliğin, aynı bağlamda kullanılmalarından dolayı birbiriyle ilişkilendirilen sözcüklerin ortaya çıkardığı bağlantıları kapsadığını ve sadece aynı bağlamda kullanılmalarından dolayı ilişkilendirilen sözcüklerin yarattığı bağlantıları kapsadığını belirtir. Diğer bir deyişle, aynı konuları işleyen metinlerde bir arada kullanılma eğilimi gösteren sözcüklerin, birbiriyle eşdizimsel bir ilişki içinde oldukları ifade edilmektedir.

Sözcükler her zaman rastlantısal birliktelikler sergilemezler, bazı sözcükler birbiriyle daha sıklıkla kullanılırlar. Dil biliminde bir sözcüğün başka bir sözcüklerle kullanım sıklığı göstermesi ve ayrıcalıklı bir birleşim sergilemesi eşdizimsel yapıları ortaya çıkarır. Mantıksal ve anlam bilimsel seçme kuralları düzleminde bir araya gelen iki veya daha fazla sözcüğün eşdizimsel kullanımında, sözcüklerin sıklıkla birlikte kullanımları sonucu oluşan eşdizimsel sınırlılıkların (collocation restrictions) da belirleyici olduğu görülür (Doğan, 2015:7071).

İlk kez 1951 yılında İngiliz dil bilimci J. R. Firth, *Modes of Meanings* (1957:194) adlı makalesinde eşdizimlilik kavramını ortaya koymuş ve yeni bir dilbilim kavramı olarak eşdizimlilikten söz etmiştir. Firth: “Bir sözcüğü ancak onun arkadaşıyla bilebilirsin.” ifadesiyle, bir sözcüğün anlamının beraber eşdizimli olduğu diğer sözcüklerle ortaya çıktığını ileri sürer (Aktaran Karadağ, 2018:32). Eşdizimlilik, kelime anlamının yer değiştirmiş terimlerle daha sonraki cümleler aracılığıyla tanımlanmasını içermez. Eşdizimlilik yoluyla anlam, sözdizimsel düzeyde bir soyutlamadır ve kelimelerin anlamına ilişkin kavramsal veya fikirsel yaklaşımla doğrudan ilgili değildir. "Gece"nin anlamlarından biri de "karanlık" ile yan yana gelmesidir ve tabii ki “karanlık” içinde “gece” bir eşdizimdir (Firth, 1958:196).

Birlikte kullanılan sözcüklerin dağılımına ilişkin bir çalışma; genel(yaygın) veya olağan eşdizimler ve kişisel eşdizimler olarak sınıflandırılabilir. “At, inek, domuz, köpek” sözcüklerinin ad ifadelerinde sıfatlarla ve fiillerle birlikte kullanıldığı en yaygın cümleler, İngilizceyi tanımlamada bir anlam düzeyi olarak kabul edilebilecek eşdizimlilikteki karakteristik dağılımları gösterir. "Zaman" sözcüğü; artikeller, belirteçler veya zamirler içeren veya içermeyen eşdizimlerde kullanılabilir. Sözcük

ayrıca "kazanmak, harcamak, boşa harcamak gibi sözcüklerle ile birlikte kullanılabilir. Herhangi bir yakın sosyal grupta alışılmış fonetik, fonolojik ve dilbilgisi biçimlerinin, bu seviyelerdeki sözcüklerin ve cümlelerin karşılıklı gerektirilmelerine ve aynı zamanda bu ortak özelliklerin paylaşılmasına bir temel oluşturması gibi; edebî biçim/tür ya da belirli bir kişinin olağan eşdizimlerinin incelenmesi, bir dizisel düzeyde anlamı ele alan ve ifade eden betimleyici dilbilim yelpazesi olarak adlandırılan şeye açık bir katkı sağlar (Firth, 1958:195).

Eşdizimsel yapılar, dil öğretimi açısından da önemlidir. Yabancı dil öğrenenlerin yaptığı yanlışlar genellikle iki birimden birinin daha önce hiç gerçekleşmemiş biçimde bir arada kullanılmasından kaynaklanmaktadır. İngilizcede, eşdizim sözlükleri yanında ileri düzey öğrenci sözlüklerinde eşdizimli yapılara ayrı bölümler ayrılmakta ya da madde içinde belirtilmektedir. Bu durum kısmen Türkçe sözlükler için de geçerlidir (Özkan, 2007:37).

Kumanlı (2016:198) eşdizimlilik kavramına ilişkin yapılan tanımlardan hareketle eşdizimliliğin koşullarını Bauer (1983), Doğan (2016) verilerinden de yararlanarak şu şekilde sıralar:

- Eşdizimlilik, iki veya daha fazla sözcüğün bir araya gelerek farklı bir anlam oluşturmasıdır.
- Eşdizimli yapılar, sıklık aracılığıyla kalıcı hâle gelir.
- Eşdizimlilikte sözcükler, mantıksal ve anlam bilimsel seçme kuralları ile birleşir.
- Sıklık, zamanla sözcükler üzerinde eşdizimsel sınırlılıkların (collocation restrictions) oluşmasına neden olur.
- Eşdizimli yapıların bire bir çevirisi oldukça zordur.

Türkiye Türkçesinde sıklıkla kullanılan “beyaz peynir”, “düşüncesini okumak”, “isim babası”, “bu minval üzerinde” gibi eşdizimli yapılarda görülen “beyaz”, “düşünce”, “isim”, “minval” sözcükleri eşdizimliliğin *düğüm* sözcüğüdür; düğüm sözcükle birlikte kullanılan diğer sözcükler ise düğüm sözcüklerin eşdizimlileridir. Bu sözcüklerin yerine sırasıyla “ak, ad, fikir, tarz” gibi eş anlamlı sözcüklerin getirilmesi durumunda söz konusu eşdizimli yapıların ifade ettiği anlam bozulmuş olur (Kumanlı, 2016: 198).

Sinclair (1991:115-116) düğüm sözcüğünün konumlanmasına ilişkin bir sınıflama yapmıştır. "A" düğüm ve "b" yan yana geldiğinde, buna "alt sözcük eşdizimi" adını verir. Örneğin “zaman kazanmak, zaman harcamak, zaman kaybetmek” gibi. "B" düğüm sözcüğü ile "a" yan yana geldiğinde, buna "üst sözcük eşdizimi" adını verir. “Para kazanmak, zaman kazanmak, dost kazanmak, güven kazanmak” gibi öbekler buna örnek verilebilir.

Bir dildeki eşdizimsel yapılar, belirli bir yöntem ve yaklaşıma göre eşdizim sözlüklerinde yer alır. Bununla beraber; iyi bir genel sözlük birleşik fiil, deyim ve atasözlerinin yanı sıra sık kullanılan, kalıplaşma eğilimi gösteren, deyimlere oldukça yaklaşan eşdizimli yapı ve unsurları ayırt edebilmeli ve belirli bir yöneme göre betimleyebilmelidir. Eşdizimlilerin verilmesi, sağlam ve iyi bir genel sözlüğün ortaya çıkmasına katkı yapmakla birlikte kimi sözlük sorunlarına çözüm getirebilir, ana dili ve yabancı dil eğitiminde hazırlanacak öğrenci sözlükleri ve diğer özel sözlükler için fayda sağlayabilir (Doğan, 2015:70).

Eşdizimlilik kavramı farklı bakış açılarıyla ele alınmaktadır. Bu yaklaşımlar iki ana eşdizim anlayışını ortaya çıkarmıştır. Birincisi, belli bir dizimde belli bir aralıkta birlikte kullanımlar arasındaki sıklık dağılımının ortaya çıkarıldığı istatistik temelli yaklaşım (statistically oriented approach) ya da sıklık temelli yaklaşım (frequency-based approach); ikincisi ise, sözcük birlikteliklerinin tamamıyla değil de belli birtakım ölçüler dahilinde bir araya gelerek ortaya çıktığının düşünüldüğü anlam temelli yaklaşımdır (significance oriented approach) (Özkan, 2007:35).

2.1.2.1. Sıklık Temelli Yaklaşım

Sıklık temelli yaklaşımda eşdizimlilik, sözcüklerin belirli mesafedeki birliktelikleri ve bu birlikteliğin belirli bir sıklıkla olup olmamasına bağlı olarak değerlendirilir (Nesselhauf, 2005:11-12).

Sıklık temelli yaklaşımı benimseyen bilim insanlarının yaptıkları tanımların ortak yanı, sözcüklerin birliktelik kullanımları ve sıklığının temel alınmasıdır. Bununla birlikte sıklık temelli yaklaşım, söz konusu birliktelik ve sıklık durumunun rastlantısal olmaması esasına dayanır (Doğan, 2015:72).

Eken (2016:32) sıklık temelli yaklaşımın öncüsü Firth'ün tanımlamalarında bir eşdizimin kaç sözcükten oluşabileceği ya da aralıkların tespitine yönelik bir açıklama bulunmadığını belirterek; Firth'ün eşdizimleri sözlükbirimler (lexemes) olarak

düşünmediğini, sözcükbiçimlerin (word forms) her birini ayrı birer eşdizim olarak ele aldığını belirtir. Firth'ün yaklaşımı Halliday (1966) ve Sinclair (1991) tarafından temel alınarak geliştirilmiştir.

Halliday'e (1966) göre sözcüksel birim (lexical item) bir biçimbirim, sözcük ya da öbek olabilmekte ve o birimin tüm olası çeşitlenmelerini içermektedir. Buna göre eşdizim daha soyut bir düzlemde tanımlanmakta ve birimlerin aldığı çekim eklerinden bağımsız saptanmaktadır. Bu görüşe göre kapı çal- ile kapı çalın- örnekleri aynı birlikteliğin farklı biçimbirimsel değişkeleri (allomorph) olarak görülmektedir. Eşdizimleri sözcükbiçim olarak değil sözcükbirim olarak ele alması açısından Halliday'in yaklaşımı Firth'ün yaklaşımından ayrılmaktadır (akt. Eken, 2016:32).

Eşdizimlilikte, sözcükler çiftler veya gruplar hâlinde seçilmiş gibi görünür ve bunların mutlaka bitişik olması gerekmez. Farklı frekanstaki iki sözcük sıklıkla yan yana geldiğinde eşdizim, iki sözcüğün her birinin açıklamasında farklı bir değere sahiptir. Eğer "a" sözcüğü "b" sözcüğünden iki kat daha sık ise, o zaman birlikte oldukları her zaman "a" "b"den iki kat daha önemlidir (Sinclair, 1991:115).

2.1.2.2. Anlam Temelli Yaklaşım

Sözcük birleşmeleri alanyazında farklı terimlerle anılan iki temel gruba ayrılır. Bunlardan ilki, "Buralar benden sorulur, başarılar dilerim, yeter söz milletin, bize her yer Trabzon, ne vereyim abime" gibi ifadelerle örneklenebilecek "cümle benzeri birleşmeler"dir. İkincisi ise "tokat atmak, ortada bırakmak, akli karışmak, keskin bakış, kahvaltı tabağı, çilingir sofrası" gibi öbeklerle örneklenebilecek "sözcük benzeri birleşmelerdir (Doğan, 73).

Sözcük benzeri birleşmelerin ayırımında çoğunlukla iki temel ölçüt kullanılır: *anlamsal şeffaflık* (transparency) ya da *donukluk* (opaqueness) ve *değiştirilebilirlik* (substitutability). Anlamsal şeffaflık, sözcük birleşmelerinin ve onun unsurlarının mecazî anlam taşıyıp taşımadığını ifade eder. Sözcük birleşiminin unsurları gerçek anlamıyla bulunabildiği gibi sözcük birleşiminin kendisi ya da unsurlarından herhangi biri mecaz anlamıyla da kullanılabilir. Değiştirilebilirlik ise sözcük birleşmesinin unsurlarının başka sözcüklerle değiştirilip değiştirilemeyeceğine ve değişimin derecesine yani bir yapıda bir sözcüğün yerini alabilecek sözcüklerin sayısal değerine işaret eder. Eşdizimsel yapılar anlamsal şeffaflık ve değiştirilebilirlik açısından diğer sözcük birleşmelerinden farklılık arz eder (Doğan, 2015:73).

Cowie (1994) sözcük birleşimlerini *serbest birleşimler*, *kısıtlı eşdizimler*, *simgesel deyimler* ve *salt deyimler* olmak üzere dört türe ayırarak ele almaktadır:

1. Serbest Birleşimler (Free Combinations): Sözdizimsel ve anlambilimsel kurallar açısından dilin doğası gereği oluşan sözcük birleşimleridir. Sözcüksel değiştirilmeye fazlaca izin vermektedir.

2. Kısıtlı Eşdizimler (Restricted Collocations): Sözdizimsel kurallarla bir araya gelen sözcüklerin birtakım seçim kısıtlılıkları çerçevesinde oluşturdukları birlikteliklerdir. Birlikteliğin anlamı serbest birleşimlerdekide kadar açık olmasa da bir ölçüde açıklık sergilemektedir ancak birimlerin değişimi serbest birleşimdekide kadar özgür olmayıp, nedensiz kimi kısıtlılıklar içermektedir.

3. Simgesel Deyimler (Figurative Idioms): Kısıtlı eşdizimler ile salt deyimler arasında yer alan, deyim benzeri metaforik özellikler sergileyen birlikteliklerdir. Aktarıma uğraması ve değiştirime izin vermemesi bakımından deyimlere, anlamsal açıklığı bakımından ise serbest birleşimlere ve eşdizimlere yakın sözcük birleşimleridir.

4. Salt Deyimler (Pure Idioms): Hiçbir koşulda değişime izin vermeyen, anlamsal açıdan bütünüyle aktarıma uğramış sözcük birliktelikleridir (Aktaran Eken, 2016:36).

Dilin karmaşık konu alanlarından biri olduğu konusunda uzlaşılan eşdizimliliği çalışırken, hem istatistiksel hem de anlamsal bir bakış açısıyla eşdizimliliği ele almak, bir yandan neyin eşdizim olup olmadığı sorusuna daha tutarlı yanıtlar vermeyi sağlarken, bir yandan da hedefin dil öğrencilerini belirli bir dilsel yetkinliğe ulaştırmak olduğu eğitim ortamlarına dönüt sağlayacak bir eşdizimlilik tanımlaması yapabilmeye olanak sağlayacaktır. Bu açıdan bakıldığında ve bir dildeki tüm eşdizimlerin öğretiminde mümkün olmadığı gerçeği düşünöldüğünde, dil öğretimi özellikle de yabancı dil öğretimi ortamlarında öncelenecek eşdizimlere, diğer bir deyişle daha uzlaşımsal ve anlamlı eşdizimlere ulaşmanın hedeflendiği çalışmalarda, eşdizimlilik bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır (Aksu Kurtoğlu, 2016:67).

Eşdizimlilerin belirlenmesine yönelik olarak geliştirilen yöntem ve yaklaşımların çeşitli olması, eşdizimlilerin net olarak belirlenmesinin mümkün olmamasından ileri gelmektedir. Deyimler, kalıp sözler (ilişki sözleri) gibi birden sözcükle oluşturulan yapıların kapsama alınıp alınmayacağı, ilgili çalışmalarda sorgulanmıştır. Özellikle anlam temelli yaklaşımın savunucuları tarafından tartışılan konu, Cowie (1994)

tarafından yapılan sınıflandırma, deyim ve kalıp sözlerin de kapsama alındığı düşüncesini ortaya çıkarsa da; Fontenelle (1998) ve Howarth'ın (1998) çalışmalarından aldığı bilgi doğrultusunda Doğan (2015:73) eşdizimsel yapıların deyimleşme sürecinde bir evreyi oluşturduğunu, eşdizimliliğin, bir ucunda yalın deyimlerin diğer ucunda açık birleşmelerin (*free combination*) olduğu süreçte ortada ve bulanık bir alanda yer alan bir sözcük birleşmesini temsil ettiğini belirtir.

Özkan (2007:33) belirteçlerin fiillerle sağladığı eşdizimliliği, bütünsel bir yaklaşımla araştırdığı çalışmasında, *Oxford Collocation Dictionary for Students of English (2003)*'ten Türkçe için uyarlanmış dilbilgisel eşdizimsellikler dipnotuyla yaptığı sınıflamada deyimler, kalıp sözler ve birleşik fiilleri kapsam dışında tutmuştur:

<i>belirteç+fiil:</i>	(açıkça söylemek, acı acı gülmek, açık konuşmak)
<i>sıfat+ad:</i>	(güzel sanatlar, derin uyku)
<i>niteleyici söz+ad</i>	(bir güzel, bir ara, bir yana)
<i>fiil+ad</i>	(bilir kişi, çıkmaz sokak, koşar adım)
<i>fiil+fiil</i>	(dönüp bakmak, yakıp yıkmak, vurup devirmek)
<i>ad+ilgeç</i>	(bana göre, senin gibi, dünya kadar)

Özkan'ın *Türkiye Türkçesinin Eşdizim Sözlüğü* (2012) çalışmasında da aynı sınıflamanın yer aldığı görülmektedir.

Kumova Metin ve Karaoğlan (2016) yaptıkları çalışmada birleşik fiil yapısında olan deyimleri ve birleşik fiilleri de eşdizimli olarak değerlendirmiş ve çalışma kapsamına almışlardır:

Deyimler ve bileşik fiiller (örneğin günah çıkarmak, karar vermek)

Sıklıkla kullanılan tamlamalar, alan bağımlı terimler (örneğin beyaz peynir, cinayet zanlısı)

Sıklıkla kullanılan söz öbekleri ve bağlaçlar (örneğin her şey, ya da)

Adlandırılmış varlıklar, makam-pozisyon vb. adları, kısaltmalar (örneğin Beyaz Saray, genel müdür, prof. dr.) (s. 256)

Aksu Kurtoğlu (2016) isimlerle oluşturulan birleşik fiillerin eşdizimliliğine ilişkin yapmış olduğu derlem tabanlı çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde

kullanılan kaynakları örneklem olarak eşdizimli birleşik filler listesi oluşturmuş ve konuyla ilgili eğitsel önerilerde bulunmuştur.

Bu çalışmada, Özkan (2007), Kumova Metin ve Karaoğlan (2016) Aksu Kurtoğlu'nun (2016) çalışmaları temel alınarak oluşturulan aşağıdaki birleşimler eşdizimliler olarak değerlendirilmiştir:

<i>niteleyici söz+ad</i>	(bir güzel, bir ara, bir yana)
<i>kalıplaşmış tamlamalar</i>	(vicdan azabı, geniş omuz, kâğıt oyunu, genç kız)
<i>fiil+ad</i>	(bilir kişi, çıkmaz sokak, koşar adım)
<i>fiil+fiil</i>	(dönüp bakmak, yakıp yıkmak, vurup devirmek)
<i>ad+ilgeç</i>	(bana göre, senin gibi, dünya kadar)
<i>isim+yardımcı fiil</i>	(teklifte bulun-, şifa bul-, işe gir-, uykusu gel-)

2.1.3. Değer Kavramı ve Çocuk

Türkçe Sözlük'te “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; yüksek ve yararlı nitelik” (s. 483) olarak tanımlanan değer kavramı farklı disiplinler açısından ele alınan ve toplumsal normları belirlemeye yarayan bir ölçüt olarak farklı anlamlar kazanır.

Kolçak'a göre (2016:12) değer kavramı psikolojik açıdan düşünüldüğünde “Düşünce, eylem, işlem ya da nesnenin insan için taşıdığı önemi belirleyen, niteliğe veya niceliğe ilişkin inançlardır.”, toplumsal açıdan düşünüldüğünde “ çeşitli olaylar, olgular ve fikirler karşısında bireylerin tepki ve fikir birliği”dir. Kutlu (2013: 65) ise değer kavramını “Yapıp etmelerimizi belirleyen, yöneten, yönlendiren, onların temelinde yatan ilkelerdir.” şeklinde tanımlar.

Sosyal değerler ve normlar, toplumdan topluma ve bir toplumda farklı sosyal gruplara göre değişir. Sosyal değerler ve normlar modelden öğrenme ile oluşur (Özdoğan, 2004: 29)

Değer, olması gereken ve istenenle ilgilidir (Yüksel, 2006:100). Değer; insanı değerli kılan, sahip olduğu üstün nitelikler ve sahip olduğu donanımlardır. Sahip olunan değerler bireyin gelecekte kişiliğini, bakış açısını, davranışlarını, hatta hayatını belirleyecek etkenler olduğu için, bireyin belli başlı değerlerin farkına varması, gerekli

değerleri kazanması, yeni değerler benimsemesi; bütün bu değerleri kişiliğinin temel taşları hâline getirerek davranışa dönüştürmesi gerekir (Yaman, 2014:18).

Okullarda örtük veya planlı bir biçimde verilen değer eğitimi, bireyin aile ve çevresinden aldığı değerleri sürdürmesini ve geliştirmesini sağlamaktadır. Planlı ve programlı bir biçimde gerçekleşen formal eğitim içerisinde yer alan örgün eğitim kurumlarından biri olan ilkokulun amacı da bireylere bilgi, beceri, olumlu tutum, davranış ve değerler kazandırmaktır (Kasa, Kılınç, Kara, Tunca, Bayır, 2015: 111).

Okulun yanı sıra özellikle gelişme döneminde arkadaş çevresi önemli bir değer sistemi oluşturur. Önceki dönemlerde aile içinde öğrenilen ve aktarılan değerler, küçülen dünyada artık sosyal çevreyle de oluşmaktadır. Aileler, değer sisteminin gelişmesinde çocukları üzerindeki etkileri azaldığı için, sahip oldukları değerleri, çocuklarına gerekli ölçüde aktaramadıklarını düşünmektedirler. Özellikle sosyal yaşamda, gençlerin tutum ve davranışlarının kendi değerleriyle uyuşmadığını fark ettiklerinde rahatsız olmaktadır. Bu durum, insanları toplumsal olarak değerler konusuna daha duyarlı hâle getirmektedir. Böylece değerler eğitimi daha programlı ve sistemli bir şekilde çocuklara vermek istemektedirler. Bu durum da önemli bir sosyal kurum olan okulların, bu konu üzerine eğilmelerinin önemini ortaya koymaktadır (Aydın ve Gürler, 2012: 45).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda "Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan..." bireylerin yetiştirilmesinin hedeflendiği belirtilmektedir (1973: madde 2/1).

Dil, kültürün en belirgin aktarıcısıdır. Bu nedenle Türk kültürünün bir parçası olan değerlerin de öğrencilere aktarılması Türkçe dersi ile mümkün olacaktır. Yakın bir disiplin olan sosyal bilgiler de değerler aktarımında önemli bir yere sahip olsa da gerek sınıf geçmede ağırlıklı ders oluşu gerekse okutulan ders saati sayısı bakımından asıl görev Türkçe dersindedir. Türkçe dersinde özellikle metinler aracılığıyla değerler öğrencilere aktarılır ve derslerde değerleri öğrencilerin benimsemesine katkıda bulunmaya çalışılır (Sallabaş ve Dağ, 2020: 544).

2006 Türkçe dersi programı, Türkçe ders kitaplarında yer alan "tema" ve "alt tema" kavramları sosyal, estetik ve siyasal birçok değere hitap etmektedir. Vatan sevgisi, millet sevgisi, Türk büyükleri, konukseverlik, dostluk, yardımlaş-

ma, sorumluluk, bağışlama gibi alt temalar sosyal değerlere; güzel sanatlarımız, hayal, çevremiz, mizah, tiyatro, güzellik gibi alt temalar estetik değerlere; bireysel haklar, insan hakları, hakkını savunma, özgürlükler gibi alt temalar siyasal değerlere doğrudan kaynaklık eden alt tema örnekleridir (İdi Tulumcu ve Tulumcu, 2015:546-547).

2019 Türkçe dersi Öğretim Programı'nda eğitim sisteminin amacının sadece akademik başarıya odaklanmak, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak olmadığı; asıl görevinin temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olduğu; eğitim sisteminin yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmesi gerektiği vurgulanır. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir (MEB, 2019:4). Önceki öğretim programlarından farklı olarak 2019 yılı Programı'nda “kök değerler” yer almaktadır. Bu kök değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik”tir (MEB, 2019:4). Bu değerlerin, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacağı vurgusu yapılmaktadır.

Değerler ve değer eğitimi, “çocuk” ve “çocuğun eğitimi” boyutlarını da içeren sistemli bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle; gelişim evrelerinin bilinmesi ve ihtiyaç duyduğu eğitimin belirlenmesine katkı sağlamak üzere, ilk olarak “Çocuk kimdir?” sorusunun cevaplanması gerekmektedir.

Sözlük anlamı “küçük yaştaki oğlan veya kız; bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız” (TDK, 2005:444) olarak açıklanan çocuğu tanımlamada, çocuğun hakları ve gelişim süreçleri açısından “yaş”ın önemli bir ölçüt olduğu görülmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilerek 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1990 yılında imzalayıp 27 Ocak 1995'te yürürlüğe koyduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye göre on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır (1995: madde 1). Çocuk Koruma Kanunu, daha erken yaşta ergin olsa bile on sekiz yaşını doldurmamış kişiyi çocuk olarak kabul eder (2005: madde 1). 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 6/1-c maddesi uyarınca on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur (2004: madde 6/1-b).

Gelişimsel açıdan bakıldığında çocuk, 2-16 yaş arasındaki kız veya erkeklere verilen ortak addır (Yavuzer, 1985: 34). Yalçın ve Aytaş (2008: 13) göre çocuk, bedensel ve zihinsel gelişim bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubudur. Akarşlan (1998: 6) çocuğu, yaşamın doğuştan ergenliğe kadar süren dönemini yaşayan varlık olarak tanımlar.

İnsanoğlunun gelişim süreçleri itibarıyla pek çok bilim insanı tarafından çocukluk dönemleri gruplandırılmaktadır. Yavuzer (2003:52-112) 0-2 yaş aralığına “bebeklik dönemi”, 2-6 yaş aralığına “ilk çocukluk dönemi”, kızlarda 6-11; erkeklerde 6-13 yaş aralığına ise “son çocukluk” adını verir. Yavuzer (1985: 34) ayrıca eğitim durumunu ölçüt olarak çocukluk dönemini “okul öncesi, ilköğretim, lisenin ilk yılları” şeklinde adlandırmaktadır. Oğuzkan’a göre (2006:2) ilk çocukluk çağı 2-6 yaşlarını kapsamakta ve bu çağa “oyun çağı” adı verilmektedir. “Okul çağı” olarak anılan ikinci çocukluk terimi 6-10 veya 6-12 yaşları arasındaki yaş grupları için kullanılmaktadır. Son çocukluk çağı ise 10-13 veya 12-14 yaşlarını kapsamakta olup bu çağa erinlik çağı da denilmektedir.

Doğduğu andan başlayarak çevresindeki uyaranlarla etkileşime giren çocuğun yaşamsal gereksinimlerin karşılanması, çevresindeki uyaranların niteliği, kendini özgürce gerçekleştirmeye dönük ortamların varlığı, onun gelişimini etkileyen temel değişkenlerdir (Sever, 2006: 21) . Psikologlar gelişimi, kendi içinde belli özellikler bakımından bütünlük taşıyan ve birbirleriyle de etkileşim hâlinde bulunan gelişim alanları ve dönemlerine ayırmışlardır. Bu gelişim alanları genel olarak fiziksel, bilişsel ve psikososyal olmak üzere gruplanmaktadır (Senemoğlu, 2005:18).

Öğrenmeyi en çok etkileyen gelişim alanı ise bilişsel gelişimdir. Piaget, bilişsel gelişimi duyu-hareket dönemi (0-2 yaş), işlem öncesi dönem(2-6 yaş), somut işlemler dönemi (7-11), soyut işlemler dönemi (12 yaş ve üzeri) olmak üzere dört döneme ayırmaktadır. Gerçek düşüncenin henüz oluşmadığı duyu-hareket döneminde nesne devamlılığı ve taklit ön plandadır. İşlem öncesi dönemde mantıksal düşünme gelişmemiştir. Çocuğun eylemleri düşünceye dayalıdır ancak yetişkinlerde görülen anlamda bir mantıktan söz edilemez. Somut işlemler döneminde mantıksal çıkarsamalar yapmak söz konusudur, ben merkezliliğin yerini sosyal davranış almaya başlar. Soyut işlemler döneminde soyut düşünme başlar; analiz-sentez-değerlendirme düzeyinde soyutlamalar yapılabilir (akt. Selçuk, 2005:85-95).

Piaget (2013: 38) çocukta düşünce kavramının gelişimini ölçüt olarak bir başka sınıflama daha yapmıştır. Bu sınıflamaya göre üç düzey vardır. Birinci düzeyde çocuklar “ağzıyla” düşündüğüne inanırlar. Düşünce sesle aynıdır. Kafada ve beyinde olup biten bir şey yoktur. Bu düzeyin yaş ortalaması 6’dır. İkinci düzeyin belirgin özelliği yetişkin müdahalesidir. Bu düzeyde çocuk kafayla düşünüldüğünü anlamıştır ve kimi zaman beyinle ilgili imalarda bulunur. Bu düzeyin yaş ortalaması 8’dir. Yaş ortalaması 11-12 olan üçüncü düzeyin belirgin özelliği ise düşüncenin maddilikten soyutlanmasıdır. İkinci ve üçüncü düzeyi birbirinden ayırmak güçtür.

Çocukluk, aynı zamanda toplumsal ve kültürel kökleri olan bir kavramdır. Tarihî süreçte farklı coğrafya ve zaman dilimlerinde oldukça çeşitli çocukluk algıları bulunduğundan çocukluğun genelgeçer bir tanımını yapmak mümkün değildir. Çocukluk kavramı temelde çağdaşlığın ürünü olmakla birlikte süreç içerisinde çocuğa çok da fazla değer verilmediği hatta bazı toplumlarda çocukluk adlı bir kavramın olmadığı anlaşılmaktadır (Dirican, 2018: 41).

İlk çağlarda çocuğun doğasının yeterince anlaşamadığı, ailede özellikle babanın çocuk üzerinde mutlak bir otorite olarak kabul edildiği, çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının göz ardı edildiği düşünülmektedir. Zamanla “çocuk” ve “çocukluk”un varlığının kabul edilmesine karşın çocuğun önemsiz, çocukluğun ise boşa geçen bir zaman dilimi olarak algılandığı da belirlenmiştir. Orta Çağ’da çocukların küçük yetişkinler olarak algılandığı, dönemin zor yaşam koşulları yanında ailelerin çocuk konusundaki bilinçlerinin yeterince gelişmemiş olmasına bağlı olarak gereken özeni görmedikleri değerlendirilmiştir (Sağlam ve Aral, 2016: 53).

Antik çağda çocukluğa ilişkin tanımlama belirsizdir. Dönemin düşünürlerinin metinlerinde ve arkeoloji çalışmalarında ortaya çıkan, bu dönemde çocuğun toplum tarafından kabul edildiği fakat yaşamın ne kadarlık süresinin çocukluk olarak değerlendirildiğinin bilinmemekte olduğudur. Çocukluk kavramının okulların gelişmesi ve matbaanın bulunması ile ilişkili olduğu ve bu kavramın okul ve matbaa ile şekillendiği savunulmaktadır. Okulların yaygınlaşması ile birlikte çocukların okullu olmasıyla yetişkinlerden ayırt edilmeye başlandığı, özel bir yaş grubu olarak algılandığı, matbaanın okuryazarlık oranını arttırması ile bilginin dolaşıma girmesinin de çocukluğu yeniden şekillendirdiği ve çağdaş dünyanın çocuğa bakış açısının temellerinin olduğu belirtilir (Postman, 1995’ten akt. Toran, 2012:2-3).

Aydınlanma çağından (17-18. yy.) önce, neredeyse tüm dünya ülkelerinde cinsiyet ve sınıf ayrımcılığının varlığı bilinmektedir. Yüzyıllar boyunca eğitim, sadece seçkin ailelerin erkek çocukları içindir. Cinsiyetçiliğin henüz çocukluk evresinde başladığını görmek için Sümer (M.Ö 4000- M.Ö. 2000) tabletlerine bakmak yeterlidir. Bu tabletlerde erkek çocukları tablet (o dönemin kitap defteri yerine geçen eğitim gereci) okurken; kız çocukları ise yün eğirirken betimlenmiştir. Sümerler seçkin erkek çocuklarına eğitim hakkı vermiş, seçkin olsun veya olmasın tüm kız çocuklarını bu haktan yoksun bırakmıştır (Çelik, 2014:1).

Çocukluğun evrimi konusundaki öncü çalışmaların en ünlüsü Fransız nüfus bilimcisi ve toplumsal tarihçisi Philippe Aries'in 1960'ta yayımlanan "L'Enfant et la vie Familiale sous l'ancien regime" (Eski Devirlerde Çocuk ve Aile Yaşamı) adındaki kitaptır. Aries çocukluğun değişmez bir olgu olduğu konusundaki geleneksel varsayımları eleştiriyor ve çocukluk kavramının 15 ve 16. yüzyıllardan önce varolmadığını savunuyordu. Çocuklar yetişkinlerle öylesine aynı görülüyordu ki çocukları tanımlayacak özel bir sözcük dahi yoktu. 18. yüzyıla gelinceye dek ergenlik ve çocukluk terimleri birbirlerine karıştırılıyordu (Tan, 2013:76-77) .

Çocuk, çocukluk ve dil gelişimi kavramları birlikte düşünülürken çocukların kendilerini ifade edebilmeleri, duygularını, düşüncelerini, ihtiyaç ve isteklerini aktarabilmeleri, iletişim sürecinde aktif bir şekilde rol alabilmeleri açısından bu alanda sağlıklı bir işleyiş yakalayabilmek adına onları desteklemek ve dil gelişimi alanına etki eden faktörleri bilmek gerekir. Dil gelişimine etki eden faktörler; gelişimsel faktörler, cinsiyet, sağlık, zekâ, aile, sosyoekonomik koşullar, kardeş sayısı, okul, iki dilliliktir (Çelik, 2021: 137-141).

Çocuğun fiziksel, bilişsel, sosyal ve ahlaki gelişimi düşünülürken kitaplar bir önemli keşif alanı oluşturur. Çünkü kitaplar; çocukların yaşamında karşılaşılabileceği olayları ve aralarındaki ilişkileri anlayabilmesine, bu olayları gelişim sırasına ve sebep-sonuç ilişkisine göre kavrayabilmesine olanak sağlayan doğal bir öğrenme ortamı yaratır. Kitapta iyi kurgulanmış, çocukların doğasına uygun olaylar dizisi, çocukların hem kendi yaşamını ve birikimlerini tanımlarına hem de sanatçı tarafından kurgulanmış yaşam durumlarından yeni deneyimler edinmelerine katkı sağlar (Sever: 2015: 77)

Çocuğun doğasına uygun yayın ihtiyacı, zamanla çocuk edebiyatı kavramının oluşmasını sağlamıştır. Tarihî süreçte çocuğun ve gereksinimlerinin önemsenmediği anımsandığında, çocuğa yönelik yayınların yetişkinler için kaleme alınanlar kadar uzak bir geçmişe sahip olmadığı görülür.

2-14 yaş arası çocukların ihtiyacını karşılayan, bu yaşlardaki kişilerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün yapıtları kapsayan çocuk edebiyatı; masallar, hikâyeler, romanlar, anılar, biyografik eserler, gezi yazıları, şiirler, fen ve doğa olaylarını anlatan yazılardan oluşur (Tür ve Turla, 1999:9-10).

Genellikle çocuklar için yetişkinler tarafından yazılmış olan yapıtlardan oluşan çocuk edebiyatının tarihçesi pedagojik kaygıları da ortaya çıkarır. Çocuk kitapları geleneksel olarak ilk zamanlarda dinî, ahlaki, kültürel ve sosyal konuları öğretmek ve sonraki zamanlarda ise genel eğitim için tasarlanmıştır. Bugünün çocuk kitaplarında da bu gelenek devam etmekte ve politik ve sosyal gündemin hakim olduğu, özellikle çevre, yerli kültürler, çok kültürlülük, ailelerin değişen şekilleri, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi birçok sosyal konu çocuklara çocuk kitapları yoluyla öğretilmek istenmektedir (Alkan Ersoy ve Bayraktar, 2014: 156).

2.2. İlgili Araştırmalar

Sabahattin Ali ile ilgili çalışmalar çoğunlukla belirli eksenler dahilinde yapılmıştır. İlgili yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları yapıtların; kişiler ve mekân açısından, bağlı bulunduğu akım açısından, yerli ve yabancı yazarların yapıtları ve ideolojileriyle karşılaştırmalı olarak incelenmesi esasına dayanmaktadır.

Sabahattin Ali ile ilgili ilk kapsamlı çalışma Korkmaz'a (1991) aittir. Çalışmanın ilk bölümünde yazarın hayatı, aile çevresi, edebiyat ve sanat görüşleri ile yapıtları üzerinde durulmuştur. İkinci ve üçüncü bölümde hikâye ve romanları tema, zaman, mekân, şahıs kadrosu açısından incelenmiş; çalışmanın son bölümünde yazarın dili ve üslubu ele alınmıştır. Bu bölümde yazarın dili kullanım tarzı, kelime hazinesi, dil anlayışı üzerinde durulmuştur.

Şenderin (1996) Sabahattin Ali'nin öncüsü olduğu kabul edilen toplumsal gerçekçilik akımının izlerini yazarın yapıtlarında sürdürdüğü araştırmasında şahıs kadrosu ve temaları değerlendirmeye almıştır.

Polat (2003) yazarın yapıtlarında mekân ve mekânların anlatımı konusuna dayalı çalışmasında yazarın mekânları anlatım tarzı ve mekânların yapıtlardaki işlevi üstünde durmuştur.

Çelikleş (2004) Sabahattin Ali'nin hikâyelerini eleştirel biçembilim yaklaşımıyla incelemeyi amaçlamıştır. Bu yaklaşım, dilsel yapıların kullanımının metinlerde ideolojiyi ve kimi değerleri nasıl yansıttığını ortaya koymayı hedefler. İngiliz dilinde yapılan çalışmanın bütüncesini yazarın 1925-1947 yılları arasında yazdığı 16 hikâyeye oluşturmaktadır. Bütüncenin eleştirel biçembilim yaklaşımıyla çözümlenmesiyle, Sabahattin Ali'nin hikâyelerdeki ideolojiyi iletmek için seçtiği dil yapıları incelenmiş, belirlenmiş ve tanımlanmıştır. Belirli bir dizge hâline getirilen bu yapılar, Cumhuriyet'in erken dönemini kapsayan bağlamda yorumlanarak açıklanmıştır. Sonuç olarak, bazı dünya görüşlerinin hikâyelerin dil yapısı üzerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Hasdedeoğlu (2008) yazarın hikâyelerindeki kişileri tespit ederek onun mensubu olduğu toplumcu gerçekçilik akımının içindeki yerini belirlemeye çalışmıştır. Özan (2010) Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde insan konusuna eğildiği çalışmasında, yapıtlardaki şahıs kadrosunu belirlemeyi hedeflemiştir. Şengül (2011) çalışmasında yazarın roman ve hikâyelerinde kadın ve kadının eğitimi konusunu ele almıştır. Karadağ (2016) yazarın hikâyelerindeki karakterleri sosyolojik açıdan mercek altına almıştır.

Aslan (2015) Sabahattin Ali'nin yapıtlarındaki halk bilimi unsurlarını incelemiştir. Çalışmada, yapıtlarda yer alan halk bilimi ve halk kültürü unsurları, Türk halk kültüründe kullanılan şekilleriyle kıyaslanarak, benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

Ertekin (2015) yazarın "Kürk Mantolu Madonna" adlı yapıtını sahne sanatları çerçevesinde ele alarak yapıtın sahneye uygulanabilirliğini sınımaya yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur.

Yazarın yapıtlarıyla ilgili çalışmaların çoğu, yapıtların çeşitli yönlerden başka yazarların yapıtlarıyla karşılaştırılması esasına dayanır. Duysebeyeve (2000), Baykan (2005), Erkoç (2012), Genç (2014), Kali (2016), Kayacık (2016), Sarıtaş (2016) ve Dinç (2016) çalışmalarında Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerini Türk ve dünya edebiyatında çeşitli yazarların yapıtlarıyla edebî ve felsefî açılardan karşılaştırma yoluyla incelemiştir.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sabahattin Ali'nin roman, hikâye, şiir, oyun ve masallardan oluşan yapıtları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise yazara ait üç roman ve altmış hikâyedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler, Sabahattin Ali'nin bütün yapıtlarının yer aldığı “Bütün Eserleri - Eleştirel Basım” (2015) adlı kitaptan toplanmıştır. Yapıtlarından alıntılar yapılırken roman ve hikâyelerin adları, aynı adlı yapıtın başlığı altında yer aldığı için, ayrıca verilmemiştir.

Yapıtların söz varlığını belirleme çalışmasında, Aksan'ın (2006b) sıraladığı *yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri (kalıp sözler), kalıplaşmış sözler (özdeyişler), terimler, ikilemeler, doldurma sözler, çeviri sözcükleri* gibi söz varlığı ögeleri esas alınmıştır. Bunlara ek olarak varlığı, yapıtların ilk okunması esnasında araştırmacı tarafından belirlenen *kaba ifadeler (argo)* ile *halk ağzına özgü kullanımlar* da söz varlığı ögelerine dahil edilmiştir.

Deyimler ve atasözlerinin belirlenmesi aşamasında Aksoy'un “Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1-2” (1998) ile Türk Dil Kurumu genel ağ ortamında yer alan “Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü”ne bağlı kalınmıştır.

İlişki sözlerinin (kalıp sözler) belirlenmesi çalışmasında, Gökdayı'nın "Türkçede Kalıp Sözler" eseri ile araştırmacının alanyazın taraması sürecinde farklı bilimsel yayınlardan derlediği örnekler esas alınmıştır.

İkilemelerin belirlenmesi çalışmasında Hatipoğlu'nun "Türkçede İkileme" eserine bağlı kalınmıştır. Eşdizimli öğeleri tespit etmek üzere, Özkan (2007), Kumova Metin ve Karaoğlu (2016) ve Aksu Kurtoğlu'nun (2016) tarafından yapılan sınıflamalar esas alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yapıtlar kronolojik sırayla incelenmiş, alıntılar da bu sıralamayla sunulmuştur.

Deyimler, başvuru iki kaynağın sadece birinde bulunduğu alıntının sonuna ilgili kaynak eklenmiş; her iki kaynakta yer alan deyimlerin sonuna herhangi bir ekleme yapılmamıştır. Aynı cümlede birden çok deyim olması durumunda, alıntılar iki cümle şeklinde yapılmıştır.

İncelenen metinler yazınsal yapıt niteliği taşıdığından, sonunda "diye cevap verdi, ilave etti vb." bulunan pek çok konuşma cümlesi yer almaktadır. Söz konusu bu cümleler, alıntı yapılırken bağımsız birer cümle olarak değerlendirilmiştir.

Eserler, eşdizimliler açısından ayrı bir incelemeye tabi tutulmuş, belirlenen eşdizimli öğeler çalışmanın sonunda yapıtların kronolojik sırasına uygun olarak listelenmiştir. Eşdizimli öğeler değerlendirilirken sözcük kökleri dikkate alınmıştır. Bu nedenle ek alarak fiilimsiye dönüşen yapılar birleşik fiil olarak değerlendirilmiştir: tavsiye eden > tavsiye et-, tereddüt ettiğinde > tereddüt et- vb. Deyimler, kalıp sözler (ilişki sözleri), deyim olarak nitelendirilen bütün birleşik fiiller kapsam dışında tutulmuştur.

Kök değerler açısından herhangi bir bulguya rastlanmayan eserlere ilgili bölümde yer verilmemiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Söz Varlığı Ögeleri

Bu bölümde yazarın kaleme aldığı yapıtlar; söz varlığı ögelerini oluşturan yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, terimler, ikilemeler, doldurma sözler başlıkları altında ele alınmış, yorumlanmış ve örneklendirilmiştir.

4.1.1. Romanlar

Sabahattin Ali'nin “Kuyucaklı Yusuf”, “İçimizdeki Şeytan” ve “Kürk Mantolu Madonna” adlı romanları söz varlığı ögelerinin kullanımını açısından incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.1.1.1. Yabancı Sözcükler

Sabahattin Ali'nin kaleme aldığı romanları “Kuyucaklı Yusuf” (1937), “İçimizdeki Şeytan” (1940), “Kürk Mantolu Madonna” (1943) sözcük kökeni açısından incelendiğinde yabancı sözcüklerin sıkça kullanıldığı görülmüştür.

Romanların yazıldığı tarihler, dilde sadeleşme akımının güçlü olduğu ancak Arapça ve Farsçanın egemenliğini sürdürdüğü yıllardır. Yapıtlarda Doğu kökenli yabancı sözcüklerin yoğunluğu, bu egemenliğin sonucu olarak düşünülmektedir. Yapıtlardaki yabancı sözcükler, çağdaş Türkçede kullanımdan düşmüş olanlar ve kullanılmaya devam edenler şeklinde iki grup oluşturur.

Köken bakımından yabancı olarak değerlendirilen “siyah, şekil, iman, hayvan, telaş, incir, ceviz, mahalle, şehir, manzara, akıl, hayal, badana, eser vb.” sözcükler günlük dilde kullanılmaktadır. Bu sözcükler halkın kolektif hafızasının ürünü olup yerini farklı seçeneklerin alamayacağı günlük dil yapılarıdır. Romanlarda tercih edilen yabancı kökenli sözcüklerden bazıları ise çağdaş Türkçede kullanılmayan ya da az kullanılan sözcüklerdir: “Teessür, telakki, bedbin, müsavat, müteheyyiç, feth-i meyyit, müddeiumumi vb.”

Eserlerde Doğu dillerinden alınmış sözcüklere oranla az sayıda Batı kökenli sözcükler de vardır: fakülte, palavra, pansiyon, projektör, monolog, poker, mozaik, randevu vb.

4.1.1.1.1. Kuyucaklı Yusuf

“...Nazilli kazasına yakın...” (s. 19)

“...eşkıyalar bastılar...” (s. 19)

“...Müddeiumumi ile Doktor'u ...” (s. 19)

“...tahkikata bizzat gitti.” (s. 19)

“Candarma kumandanı izinli olduğu için...” (s. 19)

“...üç candarma neferi vardı.” (s. 19)

“...ve doktorun fesinden...” (s. 19)

“... garip şekiller çizdikten sora...” (s. 19)

“...melankolik bir tıprı çıkarıyor...” (s. 19)

“... intizamsız izler bırakan ayakları...” (s. 19)

“...ağaçların cinsi değişti.” (s. 19)

“... incir ve ceviz ağaçları...”

“...bir kemer vücuda getiriyorlardı.” (s. 19)

“...kasvetli ve şıprıtılı günde...” (s. 19)

“...kafileyi görmek...” (s. 19)

“...biraz acemice ve korkak...” (s. 19)

“...sigarasını yakmaya uğraşıyordu.” (s. 19)

“...kalender, gün görmüş bir adamdı.” (s. 20)

“...tambur çalardı...” (s. 20)

“...kemençeci usta Nikolaki'nin mahur saz semaisini tekrar ediyordu.” (s. 20)

“...martinlerini sırtlarına çaprazlama asmışlardı.” (s. 20)

“...siyah bir ehram halinde süvarisi ile...” (s. 20)

“...mütemadiyen bağırın....” (s. 20)

- “... telaşla çarparak koşan...” (s. 20)
- “...bir gübre yığınının üzerine çıktı...” (s. 20)
- “...iki sıra şimşir fidanlarının...” (s. 20)
- “...bir konsol vardı.” (s. 20)
- “...bir cam fanusun altına...” (s. 20)
- “... eski usul bir saat...” (s. 20)
- “... abajurlu iki petrol lambası...” (s. 20)
- “...sedirin köşelerinde pazen yüzlü...” (s. 20)
- “...fiyonk yapılmış...” (s. 20)
- “...pihtılaşmış kanlar...” (s. 21)
- “...birtakım hadiseler...” (s. 21)
- “...bu esnada Doktor da...” (s. 21)
- “...ölüleri muayeneye başlamıştı.” (s. 21)
- “Kaymakam şaşırmış gibi suallerini kesti.” (s. 21)
- “Vukuattan sonra...” (s. 21)
- “...imansızlar ben gelene kadar...” (s. 21)
- “...ehemmiyet vermek istemeyen bir tavırla...” (s. 22)
- “...kanlı paçavralar düştü.” (s. 22)
- “...hepsi hayret dolu bir ürperme...” (s. 22)
- “...itidal ve lakaytlık gösteriyor...” (s. 22)
- “...şiddetle dişlerini sıkıyor...” (s. 22)
- “...acı hamlelerinden sonra...” (s. 22)
- “... zaafını göstermiş olmaktan...” (s. 22)
- “... bir tebessüm geliyordu.” (s. 22)
- “...kalenderlikten ziyade bir irade...” (s. 23)
- “...gıptaya sevkedecek bir irade görünüyordu.” (s. 23)

“...teessür göstermek herhalde izzetinefsine dokunuyordu.” (s. 23)

“Çocuğun bu metaneti...” (s. 23)

“...bir felakete sükûn ve itidalle tahammül edenlerin manzarası...” (s. 23)

“...insan mütemadi bir ürkeklik ve tereddüt içinde üzülür...” (s. 23)

“Köyden tedarik edilen...” (s. 23)

“...bu amansız mikroptan...” (s. 24)

“...herhangi bir müşterek hayattan ziyade...” (s. 24)

“...münasipçe bir kısmet...” (s. 24)

“Bu izdivaç mikrobu evlendikten sonra faaliyetine başlar.” (s. 24)

“...enerjinin yardımı ile hürriyetini ...” (s. 24)

“...muhayyile bizi iğfal etmekte...” (s. 24)

“...birçok fettanları geri bırakır.” (s. 24)

“...nüfuzu ellerine aldılar mı...” (s. 24)

“...dimâğımızın bu işi mantığa uydurup...” (s. 25)

“... bir müsavat istemektedir.” (s. 25)

“...akran muamelesi etmesini istiyordu.” (s. 25)

“Onlar işportaya konan...” (s. 25)

“...hayal inkisarına uğruyorlardı.” (s. 25)

“Fakat bunun ilk tezahürleri karısının manasız ve lüzumsuz yerlerde lügat kullanması olurdu, Salâhattin Bey bunları düzeltmek istedi mi, karısının ‘gururu’ yaralanır ve derhal kızılca kıyamet kopardı.” (s. 25)

“Burada felaketzede memur içer; müflis tüccar içer; fena mahsul çıkaran eşraf içer...” (s. 26)

“Kocasının sarhoşluğu karısını herkes nazarında yavaş yavaş bir şirret ve tecrübesiz kız mevkiinden alıp bir sabır ve feragat melaikesi mertebesine çıkarıyordu...” (s. 26)

“...bu alelacayip hareketlere...” (s. 26)

- “...talihsiz kızım!” (s. 26)
- “...daha tiz bir perdeden iştirak ederdi.” (s. 26)
- “...rikkat ve nedamet hislerinin...” (s. 27)
- “Bu çok ateşli tarziye şeklinden ziyadesiyle mütehassis ve müteheyyiç olan Şahinde, gözyaşlarına büsbütün cereyan verir...” (s. 27)
- “...hükmü yürüyecek yegâne adam...” (s. 28)
- “...adeta kin ve istihfaf ile...” (s. 28)
- “... ihitimamla okşardı.” (s. 28)
- “...mülayim taraflarını gösterir...” (s. 29)
- “...neşelendirmeye kâfi gelmiyordu...” (s. 29)
- “...büyük mağnum gözlerle...” (s. 29)
- “...mektep devri pek uzun sürmedi.” (s. 29)
- “...reji ambar memuru olan babasının...” (s. 30)
- “...Yusufun tahsile karşı...” (s. 30)
- “...mahrem bir tavırla ilave etti:” (s. 30)
- “...hitap ederek bunlara mukabele etmek...” (s. 31)
- “... bir sur harabesi üzerinde...” (s. 31)
- “...iri kubbesi...” (s. 31)
- “Kasabanın panoramasında...” (s. 31)
- “...tablodaki kadar ahenk ve uygunluk...” (s. 31)
- “...beyaz badanaları, çifte kanatlı...” (s. 32)
- “...tozlu kalyon ve muharebe resimleri...” (s. 32)
- “...masalları hatırlatırdı.” (s. 32)
- “...fiçî çemberlerinin keskin taraflarını...” (s. 32)
- “...muhtelif sınıfları, muhtelif grupları vardı...” (s. 32)
- “En itibarlı ...” (s. 32)

- “...daima himaye, mahalledeki çocuk münazaalarını...” (s. 32)
- “Yani her hususta hâkimdirler.” (s. 32)
- “...mukabele etmezler...” (s. 33)
- “Taarruz daha ileri giderse...” (s. 33)
- “...zikredilen ‘namuslu kabadayı’ların...” (s. 33)
- “...ihtiyarlarının bunlara teveccühleri vardır...” (s. 33)
- “...analarıyla babalarının ‘medarı iftiharı’dırlar.” (s. 33)
- “...meşgul olmaya tenezzül etmez...” (s. 33)
- “...birkaç arkadaş peyda etti.” (s. 34)
- “...fakat katiyen hayret eseri göstermezdi.” (s. 34)
- “...izale edemeyecek gibiydi.” (s. 34)
- “... maşere dönerdi...” (s. 35)
- “...buradan temin ile mükellef idiler.” (s. 35)
- “...seyahatlerine çok kere Muazzez’i de alırdı.” (s. 35)
- “...Yusuf a müracaat ederlerdi.” (s. 35)
- “...onun oyunlarını tanzim ve idare ediyor...” (s. 36)
- “... mürebbilik yapıyordu.” (s. 36)
- “...ekseriya burada oynarlardı.” (s. 36)
- “...bir mıknatıs gibi ...” (s. 36)
- “Babasının manifaturacı dükkânında...” (s. 36)
- “...müzevirliğinden şikâyetçi idiler.” (s. 36)
- “...fakat hiçbir şey mukabili olmayarak...” (s. 36)
- “En gani gönüllüleri...” (s. 37)
- “...bulgur serili olan çarşafın kenarında...” (s. 37)
- “...fabrikanın önündeki...” (s. 38)
- “...arkalıksız iskemle atarlar...” (s. 38)

“...ezana yakın başlar...” (s. 38)

“Misafirlikten dönen bir hanım kahve fincanı bakar; bir hizmetçi yarım okka tuz ile iki limon satır alır; Karpuzoğlu'nun torunu tuzlu fıstık isterdi.” (s. 38)

“...çizmelerini ve aba ceketini giyerek...” (s. 38)

“...mukadder telakki etmekle beraber...” (s. 39)

“...gülünç bir ücret mukabilinde...” (s. 39)

“...dört sınıflı iptidaiyi de bitirmişti.” (s. 40)

“...nakış, gergef ve biraz da dikiş öğreniyor...” (s. 40)

“...terzi Mürüvvet Hanım'dan ud dersi alıyordu.” (s. 40)

“...bu musiki derslerinin kesilmesinden memnun olmadı...” (s. 40)

“...birkaç münasebetsiz rivayetti.” (s. 41)

“...küçük şehirlerin yeknesaklığını...” (s. 41)

“...nadir hadiselerden biri...” (s. 41)

“...o nisbette coşkun olurdu.” (s. 41)

“Sahura kalkmak ayrı bir zevk...” (s. 41)

“...vaazları dinlenir, ikinci mukabeleleri kaçırılmaz...” (s. 41)

“...bu caminin minaresinde elinde saatle bekleyen ve vakit gelince topçuya işaret veren müezzin Sarı Hafız'a bakarlardı.” (s. 41)

“...teraviye giderler...” (s. 41)

“...büyüklerin yokluğundan istifade ederek ...” (s. 41)

“...yahut Gâvur mahallesine kavgaya giderlerdi.” (s. 41)

“...Kadiri tekkesinde zikir olduğu için...” (s. 41)

“...endaht yapılmış da mermi aralarına düşmüş gibi...” (s. 41)

“...bir gaşy ve cezbe içinde...” (s. 42)

“...vücutlarının bütün elastikiyeti ...” (s. 42)

“...müspet veya menfi münasebetlere...” (s. 42)

- “...sair zamanın bir haftasından çok kâr bırakacağını...” (s. 42)
- “...zifirden dikilmiş yakalıksız frenk gömleği...” (s. 42)
- “... bugüne mahsus lükslerdendi.” (s. 42)
- “...basık ökçeli tulumbacı pabuçları...” (s. 42)
- “Sırtında mor atlastan (...) elbise...” (s. 42)
- “...iri tokalı rugan iskarpinler...” (s. 42)
- “... kırmızı kurdelalar vardı.” (s. 42)
- “Atlas entarisinin...” (s. 43)
- “...bütün hicabına ve gayretine rağmen...” (s. 43)
- “...dayanılmaz bir tecessüs ...” (s. 43)
- “...üzerine tente gerilmiş...” (s. 43)
- “... kına vesaire satıyorlardı.” (s. 43)
- “Köşe başı meyhane...” (s. 43)
- “On beş sene mapusu...” (s. 43)
- “...başını mütemadiyen başka istikametlere...” (s. 44)
- “...öbürü de fabrikatör Hilmi Bey'in...” (s. 44)
- “Ayyaş, hovarda, ahlaksız bir şeydi.” (s. 44)
- “...çok fiyakalı sarılmış oyalı bir yemeni vardı.” (s. 44)
- “...takibe uğraşıyordu.” (s. 44)
- “...aynı zamanda muvazenesi bozulan...” (s. 44)
- “...su muhallebisi satan ...” (s. 45)
- “...onu teskine çalışıyordu.” (s. 45)
- “... hiç de halel vermiş değildi.” (s. 45)
- “...her yerde riayet görürdü.” (s. 45)
- “...kendisine benzeyenlerden ibaret bir partisi vardı.” (s. 46)
- “Bu grubun ekseriyetini yaşlıca hovardalar teşkil ederdi.” (s. 46)

- “...bu husustaki şöhret ve tecrübelerinden...” (s. 46)
- “...sahavetlerinden istifade edip geçiniyorlardı.” (s. 46)
- “...bir dereceye kadar da muvaffak olurlardı.” (s. 46)
- “...merhum ağanın hayalini ...” (s. 46)
- “...mazur gören bir teessüfle bahsederler...” (s. 46)
- “...ezelden beri mevcut, değişmez bir mukavele vardı...” (s. 46)
- “...on parasız sefihlerin...” (s. 46)
- “Ekserisi pis birtakım hastalıklarla malul olan...” (s. 46)
- “...kendileri gibi iflas etmeyip...” (s. 47)
- “...onları müdafaaya mecbur olurlardı.” (s. 47)
- “...akrabalık rabitaları...” (s. 47)
- “...elindeki maddi menbaları...” (s. 47)
- “...kötülüklerini icap ettirecek bir vesile zuhur etmedi.” (s. 47)
- “...ihtiyatlı hareket etmelerine...” (s. 47)
- “...maiyetine gelmek isterler...” (s. 48)
- “...bir zaptiye başçavuşunun karısı...” (s. 49)
- “Kadın envai türlü dualar, teşekkürlerle...” (s. 49)
- “...iş paydosundan evvel...” (s. 49)
- “...kerpiç bir kulübeye geldiler.” (s. 50)
- “...zifiri karanlıktı.” (s. 50)
- “...zemini toprak bir odadan ibaretti.” (s. 50)
- “Tekrar sükût başladı.” (s. 51)
- “...çinko bir taşa doldurduktan sonra...” (s. 51)
- “Biz senin başını nâre yakacaktık!” (s. 52)
- “...kara bahtlı kızım!” (s. 53)
- “...duvardan martinini almış...” (s. 54)

- “...boynumdan muskamı aldı...” (s. 54)
- “...namerde muhtaç etme!” (s. 55)
- “...elmaslı bir hanımdı...” (s. 55)
- “...namuslu bir esnafa verirsem...” (s. 56)
- “...sırtında gocuğu ile...” (s. 56)
- “Bu çocuğun ahı sizi iflah eder mi?” (s. 57)
- “Uzun memuriyetlerin tecrübesi...” (s. 58)
- “...ziyafetlere, davetlere pek aldırış etmez, çok itimat ettiği, hukuk mezunu birkaç avukat ve bazen de Ceza Reisi ile sessiz sessiz içmeyi tercih ederdi.” (s. 58)
- “...ufak ve fiskiyeli bir havuz vardı.” (s. 58)
- “Fakat hürmetin asıl sebebi...” (s. 58)
- “... rivayet edilen servetiydi.” (s. 58)
- “...şinikle ölçtüğü söylenirdi.” (s. 58)
- “...bitip tükenmez israfına yetmezdi.” (s. 59)
- “...bu tesadüfî gibi görünen...” (s. 59)
- “Bir müddet meclise iştirak etti.” (s. 59)
- “Burada oynanan oyunlar nadiren poker...” (s. 59)
- “Hepsi kumar değil mi canım...” (s. 59)
- “Kendi şanlarıyla mütenasip olmayan bu oyunu...” (s. 60)
- “...şunun şurasında maksat eğlenmek!...” (s. 60)
- “...iskambiller acayip hıştırlar çıkarıyordu.” (s. 60)
- “Köşedeki camekânlı duvar dolabının ön sahanlığında birkaç kadeh, yarım karafa rakı...” (s. 61)
- “...önünde birkaç mecidiye bırakıyordu.” (s. 61)
- “...Ceza Reisi'nden maada...” (s. 62)
- “...dağınık rakamları topladı...” (s. 63)

- “...zihni büsbütün karışmıştı.” (s. 63)
- “...sefil ve kepaze olmaya mahkûmum.” (s. 63)
- “İçeri eshabı mesalihten birkaç kişi...” (s. 63)
- “...âdettir de onun için...” (s. 63)
- “...bir senet imzalattılar!” (s. 64)
- “Senden intikam almak...” (s. 64)
- “...bu fevkalade iltifat onu hayrete düşürdü.” (s. 64)
- “...bir plana lüzum görüyordu?” (s. 65)
- “Maamafih, belki de bu (...) heveslerinden biridir.” (s. 65)
- “...serde Aydınllık var...” (s. 66)
- “...bu havadislerle iktifaya mecbur oluyordu.” (s. 67)
- “...zaten pek merhametlidir.” (s. 67)
- “...az mihnet mi çektik?” (s. 67)
- “Benden güya saklıyorlar ama...” (s. 68)
- “... ufak bir külçe halinde...” (s. 69)
- “...sarhoşluk palavraları zannedenler...” (s. 70)
- “...uzun bir münakaşadan sonra razı oldu.” (s. 70)
- “...muvafık buldular.” (s. 71)
- “...mütereddît cevaplarından...” (s. 71)
- “...kati bir neticeye varmak teşebbüsünde bulunmaları da...” (s. 71)
- “...Salâhattin Bey'in mütemadi redleri karşısında...” (s. 71)
- “...müştereken kendi aleyhine harekete geçmelerine...” (s. 71)
- “...zamanla kendini ıslah etmesi...” (s. 71)
- “...kardeşinin saadeti meselesidir.” (s. 72)
- “...pek edepsiz biri olarak tanıyordum.” (s. 72)
- “...çocuğun mayasında iyi taraflar varmış.” (s. 72)

- “...beni mahvetmeye ...” (s. 74)
- “...uğraşmaya takatim kalmadı.” (s. 74)
- “...bir sürü kurnaz ve insafsız kurtlarla uğraşmak...” (s. 74)
- “...bir beis yok!” (s. 75)
- “...Yusuf’un maiyetine girinceye kadar...” (s. 75)
- “...senin ne taksiratın var...” (s. 76)
- “...bir kupaya taze su koyup ...” (s. 77)
- “Evde cümbüş, kıyamet gidiyordu.” (s. 78)
- “Vişne zamanı da gelmişti.” (s. 78)
- “Şadiye Hanım’ın cilvesine vurgunum...” (s. 78)
- “...büyükçe bir meşin kese çıkararak...” (s. 81)
- “...küçük mikyasta bir kavgaya...” (s. 82)
- “...festen keçe külaha, kalpaktan kefiyeye kadar belki yirmi çeşit serpuş...” (s. 82)
- “...raflardan mütesekkil tahta bölmede...” (s. 82)
- “...kabzaları kadifeli kırmızı marpuçlar...” (s. 82)
- “...iki ‘Othello’ sahnesi vardı.” (s. 82)
- “...Desdemona’nın düşürdüğü mendili alan Yago’yu...” (s. 82)
- “...onun akislerini...” (s. 84)
- “... mükâlemenin nereye gittiğini...” (s. 85)
- “Yusuf ancak birkaç saniye sonra intikal ederek:” (s. 86)
- “...Edremit’in meşhur simalarındandı.” (s. 86)
- “...ayağına mestlerini giyip...” (s. 86)
- “...biraz istirahate çekilmişti.” (s. 86)
- “...meşe sandıkta durduğu söylenirdi.” (s. 86)
- “...bilmem kaç rekât nafile namazı kılan...” (s. 87)
- “...bir zaafı vardı.” (s. 87)

- “...önünde küçük bir rahle...” (s. 87)
- “...imamın sesini duydu.” (s. 87)
- “Kısa fasılalarla secdeye varanların...” (s. 88)
- “...beyaz patiska örtülü...” (s. 88)
- “...bir dördüncü sınıf kıraatiydi.” (s. 88)
- “...iki sütun üzerine basılmış, tercüme romanları...” (s. 88)
- “...taş rıhtımlara dayanıyor...” (s. 90)
- “...gürültü bir anafor yapıyordu.” (s. 90)
- “...bu muazzam ve yekpare geceye dı...” (s. 90)
- “Çıplak ayaklarında mercan terlikler...” (s. 92)
- “...eteği fistolu...” (s. 92)
- “Bir kerevetin üstünde...” (s. 93)
- “... mukaddeme yapmadan...” (s. 93)
- “...kahve tenhaydı.” (s. 95)
- “...kalbinde muhabbet beslemiyor...” (s. 98)
- “...takdir hisleri beslemediği...” (s. 98)
- “...peygamberce bir sabır...” (s. 98)
- “...bahis mevzuu olamazdı...” (s. 98)
- “...inkışaf eden bir hadiseler zinciri...” (s. 98)
- “Ahlakı da mazbut...” (s. 99)
- “...bir muvafakat olduğu malumdu.” (s. 100)
- “...Ali'nin senasında ...” (s. 100)
- “...işin pek iptidalarda...” (s. 100)
- “...bu kıyafette sofaya çıkılır mı?” (s. 100)
- “...hâlâ muhafaza ediyordu.” (s. 101)
- “...bitap bir hale gelince...” (s. 102)

- “...avlunun kenarında sıralanmış...” (s. 102)
- “...ellerinde zilli teflerle kısa tempolu oyun havaları...” (s. 102)
- “...kısa mısralı şarkılar ...” (s. 103)
- “...daha şehvet dolu...” (s. 103)
- “...çocukluktan çıkmayan nahifliği belliydi.” (s. 103)
- “...tasvip eden gözlerle oyunu takip ediyor...” (s. 104)
- “...demir ızgaralar vardı...” (s. 104)
- “Bir kenarda mevki alan iki davul ile iki zurna ve bir klarnetten ibaret çalgı heyeti...” (s. 104)
- “...nefti şeytanbezi giymiş...” (s. 104)
- “...teneke bir maşrapa ile...” (s. 104)
- “...ustura ile kazanmış...” (s. 104)
- “...bir sarhoş geçirmesini müteakip yüksek perdeden bir nara fırlıyordu.” (s. 104)
- “...haki bir külot pantolon...” (s. 105)
- “...leblebiyle üzüm çıkararak...” (s. 105)
- “...bir çinko sahanın içinde, turşu yetiştirdi.” (s. 105)
- “...inkâr tarikiyle ilan ettiği bu havadis...” (s. 105)
- “...bütün bunların mesuliyetini ...” (s. 106)
- “Yüzünün adaleleri...” (s. 107)
- “...iri bir Smith Wesson tabancası...” (s. 107)
- “...Ali'nin hizasına gelince...” (s. 107)
- “... namlunun hizasına gelince...” (s. 107)
- “...laubalilik gösteremiyor...” (s. 108)
- “...ancak hüviyetini yazabildi.” (s. 109)
- “İşte tasmim, tasavvur yok.” (s. 110)
- “...deminki mükâlemenin ...” (s. 110)

- “Bir falso verip...” (s. 111)
- “...nalçalı ayakkabılarının...” (s. 112)
- “...tevkifinin haftasında müstantik tarafından...” (s. 112)
- “...birkaç müsavat fikrine rağmen...” (s. 112)
- “...eşrafzadeler bile, cürümlerinin cezasını ...” (s. 112)
- “...bir adliye müfettişinin nadir ziyaretine münhasırdı.” (s. 113)
- “...Bunlar ilk celsede ...” (s. 113)
- “...nasıl harpte kazanmak (...) meşru ise...” (s. 113)
- “...bütün ithamları çürütüyordu.” (s. 114)
- “Bu bir doktor raporuydu.” (s. 114)
- “...zabıt varakasına nazaran...” (s. 114)
- “...hükümet tababetinin feth-i meyyit neticesinde...” (s. 115)
- “...silahın evsafını kati olarak tayin etmiştir...” (s. 116)
- “...asla tevafuk etmemektedir.” (s. 116)
- “...iki aza uyumaya başladılar.” (s. 116)
- “...herkesin beklediği gibi, beraatti.” (s. 116)
- “...pardösüsünü giyerek...” (s. 117)
- “...emsalsiz bir koku ...” (s. 117)
- “...beslenmiş terasalar halinde...” (s. 117)
- “...etrafa reçineli çam odunlarının...” (s. 119)
- “...Servet-i Fünûn mecmuasının...” (s. 120)
- “...bir koleksiyonuydu.” (s. 120)
- “Kolonya şişesini de getir!” (s. 120)
- “...fasıllı olarak hıçkırmakta devam etti...” (s. 121)
- “Kendisinin de vuzuhla anlayamadığı...” (s. 123)
- “...müşkül vaziyette buluyordu.” (s. 123)

“...kızın nafakası ...” (s. 124)

“Merakını tahrik eden şeyler (...) muhitindeki insanlara taallûk eden malumattı.” (s.126)

“...etrafına katışmak temayülleri beliriyordu.” (s. 126)

“...Venedik ve Timoni sokaklarının ...” (s. 127)

“... mukadderata sessiz bir mutâvaat vardı.” (s. 127)

“...ayrıca amil olmaktaydı.” (s. 129)

“...infial zamanla azalıyor...” (s. 129)

“Tekerrür eden bu gönül avlama usulleri...” (s. 129)

“...kasabanın cenup tarafındaki...” (s. 131)

“...attarların sattığı ıtriyata benzeyen...” (s. 131)

“Lüzuci, yapışkan ve ağır bir kokuydu.” (s. 131)

“...usaresinin tebahhur ettiğini...” (s. 131)

“...bu nebat mahşerine sokuldu.” (s. 132)

“...su mukassimleri vardı.” (s. 133)

“Pembe satın fistanını giydi...” (s. 135)

“...sarih ve kati hiçbir şey düşünemiyordu.” (s. 137)

“... müsterih oluyor...” (s. 139)

“... mermer gibi beyaz...” (s. 146)

“...bir ziya hüzmesi...” (s. 146)

“...mahallenin ahvalini kafes arkasından kontrol etmek ...” (s. 150)

“...mükâlemeye iştirake başlamışlardı.” (s. 151)

“...muhtelif semtlere dağılan altı candarma...” (s. 155)

“...sarı mintanlı genç bir köylü...” (s. 156)

“...oradaki bir nalbant dükkânından...” (s. 156)

“Bizim imam bu sabah nikâhlarını kıydı.” (s. 157)

- “Nahiye ve köyleri dolaşmaya...” (s. 159)
- “...yanları lastikli bir potin giydi.” (s. 161)
- “...bir ukdenin peşinde koşan...” (s. 162)
- “...sedire bir peşkir seriyor...” (s. 164)
- “...zilli bir tef refakatinde...” (s. 166)
- “... mülazımlık şeklinde...” (s. 168)
- “Balıkesir'deki mutasarıflıktan...” (s. 168)
- “İstidatlı delikanlıdır ha...” (s. 169)
- “...bu mukaddesata bir tecavüz ...” (s. 170)
- “Musa: Arzı Mev'uda gitmektir..” (s. 171)
- “Bugün seferberlik ilan edildi...” (s. 173)
- “...fazla tafsilat vermemişti.” (s. 173)
- “...mütefekkir çehreler takınıyorlar...” (s. 174)
- “Müttefiklerimiz kuvvetli ama...” (s. 174)
- “Hayatın yeknesaklığı içinde ...” (s. 174)
- “...işin fecaatini daha iyi görüyorlardı.” (s. 175)
- “... krem rengi Selanik fanilasının paçaları...” (s. 177)
- “Mutat merasimle meşgul olan...” (s. 181)
- “Sarı Hafız en yakıcı sesiyle salâ veriyordu.” (s. 182)
- “...bu baş eğmenin muvakkat olduğuna...” (s. 183)
- “Maamafih bu burada âdetti.” (s. 184)
- “...mateme fiilen iştirakle (...) tekâsül göstermezlerdi.” (s. 184)
- “...bir mülkiye amirinin geniş salâhiyetini...” (s. 186)
- “...bir arkadaşımın yadigârlarısınız.” (s. 191)
- “Yüzü hayırhah bir tebessümle...” (s. 193)
- “...merhum selefimin damadısın.” (s. 193)

“Pederin merhuma gıyabi hürmetlerim vardır.” (s. 193)

“...tahsildarlığı başlattı.” (s. 198)

“...teşrinevvel günü akşamı...” (s. 199)

“...iki mecidiyeyi Muazzez'e bırakarak...” (s. 203)

“...velinimetinin kızına göz koymaktan...” (s. 204)

“...sık sık vaki olan...” (s. 208)

“...evlerinden getirttikleri gramofonu ...” (s. 208)

“...ketumiyete (...) mufassal yalanlar icadına...” (s. 208)

“...daimi bir tebessüm âriz olmuştu.” (s. 209)

“...memnu olmadığı esasını ...” (s. 209)

“Yusuf gocuğunu çıkarmadan...” (s. 215)

“Saçları pösteği gibi dolaşmış...” (s. 215)

“...bir vuzuhla hatırlıyordu.” (s. 216)

“...aczini daha çok anlıyordu.” (s. 222)

“...muktedir olamayacağını sanıyordu.” (s. 223)

“...pek vazıh bilmiyordu.” (s. 225)

“...gözyaşı tufanı ile cevap verdi.” (s. 225)

“...bir sır tevdi ediyormuş gibi ilave etti:” (s. 226)

“Ahalisinin çoğu doksan üç muhacirleri idi.” (s. 227)

“...inkışaf eden muhayyilesinin...” (s. 227)

“Kadri Bey'in taarruzdan vazgeçmesi...” (s. 231)

“...nefsine karşı yaptığı tahakkümlerin acısı çıkıyor...” (s. 232)

“...şosede büsbütün hızlandı.” (s. 233)

“Cildi şeffaf denecek bir hâl almıştı.” (s. 235)

4.1.1.1.2. İçimizdeki Şeytan

“Öğleden evvel saat on birde...” (s. 265)

- “...hareket eden vapurun güvertesinde...” (s. 265)
- “...miyop gözlerini...” (s. 265)
- “...güneşin ziyası altında...” (s. 265)
- “Tarih müderrisi, sualleri birbiri arkasına...” (s. 265)
- “...gözüyle profesöre işaretler yapıyor.” (s. 265)
- “...hikâyesine devam ediyormuş gibi bir eda ile:” (s. 266)
- “Mektep, profesörler, dersler, arkadaşlar...” (s. 266)
- “Bir müddet durdu.” (s. 266)
- “...bana cazip görünmüyor.” (s. 266)
- “Milyonlarca senelik dünyada...” (s. 266)
- “... biraz palavralı bir rakam.” (s. 266)
- “...felsefe hocasıyla...” (s. 266)
- “... ‘hikmeti vücudumuz’u...” (s. 266)
- “En akıllımızın kafası bile bizden evvelkilerin depo ettiği bir sürü bilgi ve tecrübenin ambarı olmaktan ileri geçemez.” (s. 266)
- “...bu mevcut malları şeklini değiştirerek piyasaya sürmekten ibaret.” (s. 266)
- “...bir müzedede teşhir edilsin diye...” (s. 266)
- “...mermere kalem savurmakla geçirmek...” (s. 266)
- “...ancak bu takdirde irademizi...” (s. 266)
- “...müthiş bir gevşeklik...” (s. 267)
- “Atalet kanunu icabı sürüklenip gidiyorum.” (s. 267)
- “...Ermenice bir gazete okuyan...” (s. 267)
- “Yanıdakinin nutku bitince manalı bir tebessümle:” (s. 267)
- “Tevekkeli değil...” (s. 267)
- “...mektuplarla alakam yok.” (s. 267)
- “Ben muhasebedeyim.” (s. 267)

- “...ara sıra veznedara yardım ediyorum.” (s. 267)
- “Umumiyetle para enteresan bir şeydir zaten.” (s. 267)
- “...tıpkı mekteplerdeki resmi hattî vazifeleri gibi.” (s. 268)
- “...muhtasar yazı ve bir iki imza...” (s. 268)
- “...bir muamma gibi önüne serilir.” (s. 268)
- “Kılık kıyafetinin düzgünce olduğunu görür görmez derhal aklına kendi meteliksizliğin gelir ve gafil dostundan, talihin varsa, bir iki lira borç alırsın...” (s. 268)
- “...saatlerce tefekkürün yapamadığı işi iki kirli kâğıt başarır.” (s. 269)
- “Şimdilik bir rakı parası bulmaya çalışalım ve parlak istikbalimizin şerefine birkaç kadeh içelim.” (s. 269)
- “...bu emre itaat etti.” (s. 269)
- “...bir felaket haberi veriyormuş...” (s. 270)
- “...en ehemmiyetli dakikalarını yaşıyorum.” (s. 270)
- “...daha kâinatın teşekkül ettiği ...” (s. 270)
- “...bir taş hakkedilmiş kadar (...)bir tasvirinin...” (s. 271)
- “Bakışları biraz karanlık fakat tabiiydi.” (s. 271)
- “Ne cevher yumurtlayacağın suratından belli!” (s. 271)
- “...polis senin gibi bir serseriyi karakola götürmekte tereddüt etmez.” (s. 272)
- “Bütün ömrün tasavvurlar, hayaller, Don Kişotça emeller peşinde koşup...” (s. 272)
- “Piyanoya çalışıyor...” (s. 273)
- “Konservatuvara gidiyorum!” (s. 273)
- “...bir hadise olarak telakki etmenin...” (s. 273)
- “Fakat içimizde, bizim ‘ahlak’ tarafımızda hiçbir şekilde münasebete geçmeyerek hadiseleri muhakeme eden, neticeler çıkaran ve tedbirler alan bir ‘hesabi’ tarafımız vardı ve lafta değilse bile fiilde daima o galip çıkıyor ve onun dediği oluyordu.” (s. 274)
- “...birkaç saniyelik sükûtu (...) teessüre hamleden Emine teyze:” (s. 274)

- “...tramvay durak yerine gelmişlerdi.” (s. 275)
- “...alçak ökçeli iskarpinlerinin ...” (s. 275)
- “...bu metafizik aşinalığı...” (s. 275)
- “...bizim mahut Emine teyze imiş.” (s. 275)
- “...kırk bir derece-i hararete çalışan dimağın işi derhal esrarengiz örtülere bürüdü.” (s.276)
- “Komik adamsın vesselam!” (s. 276)
- “...pek harcıâlem bir şekilde oldu...” (s. 276)
- “... çok orijinal aşkınız...” (s. 276)
- “... Allah muvaffakiyet versin!” (s. 276)
- “Bunun hayırlı bir şeye alamet olmadığını...” (s. 276)
- “...senin evhamın!” (s. 277)
- “...eline gazeteyi alır...” (s. 277)
- “...ümmilikten okuryazarlığa çıkarar...” (s. 277)
- “...Latin harflerini büyük bir sabırla hecelemeye başladılar.” (s. 277)
- “...bir pansiyondakinden farksızdı.” (s. 277)
- “Sabahları notalarını alıp gidiyor...” (s. 277)
- “Fakat eşraf evi temposuyla ...” (s. 278)
- “...bütün membalarının kurumadığını...” (s. 278)
- “... oradaki eski tufeyliliklerini...” (s. 279)
- “... yâd etmeyi fena bulmayan hemşeriler...”
- “...bütçesine birer balyoz darbesi gibi...” (s. 279)
- “...tarlanın ipotek edildiğinden...” (S. 279)
- “...birkaç mektep mualliminin sözüne ...” (S. 279)
- “...mütehakkim edası tavırlarında ...” (s. 280)
- “...daima istihfaf etmelerine rağmen pek vâkıfane mütalaalar yürütüyorlardı.” (s.281)

- “... bu mükâlemeleri hâkim olamadığı...” (s. 281)
- “...musikiye istidadı ile göze çarpmıştı.” (s. 281)
- “...kutusundan klarnetini çıkarıp yeknesak mektep havaları çalar...” (s. 282)
- “Macide, ara sıra kendisi de besteler yapmaya özenen ve edebiyata hevesli bazı mektep müdür ve muallimlerinin yazdığı vezin, kafiye ve manası bozuk satırları bir türlü alelâdenin üstüne çıkamayan...” (s. 282)
- “...bir sanat ihtirası tutuşan...” (s. 282)
- “...istidatsızlığının boyunduruğunu...” (s. 282)
- “...bir terakki gösterdi.” (s. 282)
- “...o mütebessim halini alıyor...” (s. 283)
- “... istihfaf dolu gözlerle bu inzibatsız muallime bakar...” (s. 283)
- “Çocukların ekserisi o kadar şımarık ve fena yetiştirilmiş mahlûklardı ki, bunları güzel sözler ve ricalarla yola getirmeye imkân yoktu.” (s. 283)
- “...vuzuhsuz hayallerin peşindeydi.” (s. 284)
- “...enayilik diye telakki edilen bu gaflet...” (s. 284)
- “Paydostan sonra ...” (s. 285)
- “Kimisi pastra, kimisi tavla oynuyor...” (s. 286)
- “...şu partiyi bitiriverelim!.. (s. 287)
- “Nispeten تنها bir köşeye...” (s. 287)
- “Sizi müşkül vaziyetten...” (s. 287)
- “... ekseriyetin suiniyet ile hükümler vereceğini...” (s. 288)
- “Malum ya, muhtelit mektep.” (s. 288)
- “...o muamelesinden sonra...” (s. 290)
- “Mağrur ve kendini beğenmiş...” (s. 290)
- “...bir hafta muvakkat tart alan bir zavallımın...” (s. 290)
- “...nefsine itimadı henüz pek zayıftı.” (s. 290)

- “...müsterih bir nefes alarak ...” (s. 291)
- “O da artık lakayt değildi.” (s. 293)
- “...talebe ve hoca muaşakası...” (s. 293)
- “...asla bedbaht değildi.” (s. 293)
- “...soğuk bir mukabele kadar...” (s. 293)
- “Bedri istasyona giderken...” (s. 294)
- “...talebeden müteşekkil bir grupla...” (s. 294)
- “...birkaç konser verdi...” (s. 294)
- “...emvali metruke idaresine geçen...” (s. 295)
- “...o doktorlara, mühendislere layık...” (s. 296)
- “...bir melaike gibi görünüyordu.” (s. 296)
- “...tren kalktığı sırada...” (s. 296)
- “... başımı hafifçe sallamakla iktifa etti.” (s. 296)
- “Vazifeperverlikten geldiğini zannettiği...” (s. 297)
- “...sakallı bir softa bozuntusu nargile içiyor ...” (s. 297)
- “...tefekküratını kavramıyorsa...” (s. 297)
- “Nihat eliyle mükâlemeyi kesti:” (s. 298)
- “...fazla hodbin değil misin?” (s. 300)
- “...bir garson elektrik düğmesini çevirdi.” (s. 300)
- “...hararetleli münakaşalar ederek geldiler...” (s. 300)
- “Nereden teşrif, üstatlar?” (s. 300)
- “...hiçbir lisanda bu kabiliyet yoktur...” (s. 300)
- “...kaim camlı gözlüklerinin altında...” (s. 300)
- “...bitip tükenmez nüktelerden...” (s. 300)
- “...bir muharririn sözlerinde herhalde bir keramet mevcuttur...” (s. 300)
- “...anafor rakı içmemiş gibi...” (s. 301)

- “...sen fazilet abidesiymişsin!” (s. 301)
- “...dünyaya hâkimiyet planların bile...” (s. 301)
- “...onun mahsulü...” (s. 301)
- “... bu mistik konferansları bırak.” (s. 301)
- “Kari mektubu mu okuyorsun?” (s. 301)
- “...en büyük romanına mevzu olmakla kalmamış...” (s. 302)
- “...Nirvana’ya varmak istemiş...” (s. 303)
- “...Çinli Lao Tse’nin hayranı olmuştu.” (s. 303)
- “...tahsillerini yarıda bırakıp gazeteciliğe süluk etmişlerdi.” (s. 303)
- “...bu mütehakkim hali ile mazlum bir şekilde...” (s. 303)
- “...hazin bir tezat teşkil ediyordu.” (s. 303)
- “...keşfettikleri bir meyhaneye...” (s. 303)
- “...bir iskemleye oturarak udunu yanına dayayan...” (s. 304)
- “...bir müddet çaldıktan sonra...” (s. 304)
- “... istirahat edere benziyorlardı.” (s. 304)
- “...bir pişmanlık ve hilekârlık...” (s. 304)
- “...bir karafa rakıyla beraber...” (s. 304)
- “...fasulye piyazları, izmarit tavaları getirdi.” (s. 304)
- “...illetlere varabilmeniz...” (s. 305)
- “Laotse’nin bütün hikmetlerine rağmen...” (s. 306)
- “...makine olmadığımızı idrak ettiren...” (s. 306)
- “...bir kâinat bulunduğuna kanidir.” (s. 306)
- “...realiteye, menfaatlerine döndüğün...” (s. 306)
- “... ne şeytan (...) ne peygamber...” (s.306)
- “...girift cümleler kullanıyorlar...” (s. 307)
- “...muayyen yerlerinde...” (s. 307)

- “...tesiri kontrol ediyorlar...” (s. 307)
- “...politika tellalı... mefkure bezirganı gibi münevver argosu numunelerinin karıştığını fark etti.” (s. 307)
- “...sofada oturanlar var!” (s. 308)
- “...bir tesellimizi bile dinlemeden...” (s. 309)
- “Merhumun vaziyeti de bir hayli kötü idi...” (s. 309)
- “...aşırı derecede fantezi oda takımı...” (s. 310)
- “...portatif gramofonla yırtık kılıflı plaklar duruyordu.” (s. 310)
- “...bir mozaikle süslüyordu.” (s. 312)
- “...su habbeciklerinin tatlı şıptısından...” (s. 312)
- “Bu muvaffakiyetsizlik canını sıkıyordu.” (s. 312)
- “...gerdanının kıvrımları arasında...” (s.313)
- “...otomobilli kocalar, ipekli elbiseler...” (s. 314)
- “...bir nevi gurur ve zevk duymaya...” (s. 314)
- “...hadiselerin asla vaki olmadığını...” (s. 315)
- “...her zamankinin zıddına ...” (s. 315)
- “...müspet olmasını (...) menfi şeyler...” (s. 315)
- “...genç adalelerine tesir edememişti.” (s. 316)
- “...takunya ve tulumba sesleri...” (s. 316)
- “...apteshane aralığındaki...” (s. 317)
- “...matem icabı imiş gibi...” (s. 317)
- “Siz misiniz? Bonjur!” (s. 317)
- “...erkeklerden istikrah ederdim.” (s. 318)
- “...muşamba örtülü sofra hazırlanmıştı.” (s. 318)
- “...çırağın namusuna güvenerek...” (s. 319)
- “...akıl kârı bulmuştu.” (s. 319)

- “Bir kompartımanda oturan...” (s. 320)
- “...açık renk pardösüsünü...” (s. 320)
- “...hokkabazlık yapılmayacak...” (s. 320)
- “Pişkin metotlar...” (s. 320)
- “...kızları hayran bırakan hoş küstahlıklar...” (s. 320)
- “...şuh nükteler ölü cisimler halinde...” (s. 320)
- “...ilk defa tespit ettiğim ...” (s. 321)
- “Riyakârlık tesellide son haddini bulur.” (s. 321)
- “Yandan görünüşü harikulade...” (s. 321)
- “...tuhaf bir cazibeleri olduğu ...” (s. 321)
- “...hummalı bir makine ...” (s. 322)
- “...birçok büyük iltifat ve müsaadeleri...” (s. 323)
- “...bir muvazisi bulunduğunu kati olarak...” (s. 324)
- “...sitemli gözlerle baktı.” (s. 324)
- “...usuller icat ediyor...” (s. 325)
- “...yazabildiğini tecrübe ediyor...” (s. 325)
- “Üzeri mürekkep lekeli...” (s. 326)
- “Bundan maada...” (s. 325)
- “...arkalarını kaplayan etajerlerde...” (s. 325)
- “...sumenin ucunu kaldırmış...” (s. 326)
- “...briyantınli saçlarını, eskimiş suni ipek boyunbağını ...” (s. 326)
- “...Frenk gömleğinin ...” (s. 326)
- “...hususî ve şahsî hayatlarına...” (s. 326)
- “...yegâne iş gören adamdı.” (s. 326)
- “...fakülteye (...) devam ettiğini söylemişti.” (s. 327)
- “...bu ilim dedikleri namert...” (s. 327)

- “...bir bankaya filan girmeye bak...” (s. 328)
- “...darülfünundan falan değil...” (s. 328)
- “...mektebi idadinin ...” (s. 328)
- “Gerçi bu bir felaket, lakin hilkat bize...” (s. 328)
- “Etrafı çeşmi ibretle temaşa kabiliyeti...” (s. 328)
- “...lüzumsuzluğuna dair vaaz ederim.” (s. 328)
- “...hususunda mutabık gibiydiler.” (s. 329)
- “Hafız efendi mutadının hilafına olarak ...” (s. 330)
- “...başını sallamakla iktifa etti.” (s. 330)
- “...sigorta yapmak istiyordu.” (s. 330)
- “...neşe ve saadetten korkmak...” (s. 330)
- “...şemet getirici bir şey...” (s. 330)
- “...ilk sevinç ihtizazları ...” (s. 330)
- “Amma da esrarlı konuşuyorum...” (s. 331)
- “Bir münasip zamanda...” (s. 331)
- “...muvazenesini kaybetmemeye...” (s. 332)
- “...kocaman bir varıl...” (s. 332)
- “...intihap etmek elimizde değil...” (s. 333)
- “...bir randevu alır gibi...” (s. 333)
- “...şiddetle ihtizaz eden...” (s. 335)
- “...mukavemet edilmez tesir...” (s. 335)
- “...tasdik edeceksiniz...” (s. 336)
- “...kaç milyar defa ...” (s. 336)
- “...size iltihak etmesi...” (s. 337)
- “...hareket ihtiyarına malik değildir.” (s. 337)
- “Nabzınız benimki kadar...” (s. 338)

- “...adamakıllı müessir olmuşum!” (s. 344)
- “Dağınık bekâr odası, pansiyon sahibesi madam...” (s. 344)
- “Katiyen yanılmadım.” (s. 345)
- “...arkalarındaki minarelerin hizasına gelmişti.” (s. 346)
- “...bir manifatura tüccarı olan eniştesi...” (s. 347)
- “Bu gece mehtap var!” (s. 348)
- “...hamakat sade ahmaklara değil...” (s. 348)
- “...zifiri denecek bir karanlığa ...” (s. 349)
- “Manzaranın ihtişamı ...” (s. 349)
- “...muazzam bir fabrikanın...” (s. 349)
- “...bir zencinin koluna takılmış...” (s. 349)
- “...yalayıp geçen vapur projektörleriyle...” (s. 349)
- “...fenerleri arasında bile bir ahenk vardı.” (s. 349)
- “...mahrem bir hüviyet aldılar.” (s. 350)
- “...bir heykel gibi parlıyor...” (s. 350)
- “...Nil’in kırmızı sahillerine...” (s. 351)
- “...sarhoş kibarzadeleri aydınlatan...” (s. 351)
- “... harp meydanlarında ...” (s. 351)
- “...apartman kapılarının önüne...” (s. 351)
- “...gıda arayanları...” (s. 351)
- “... saffetini muhafaza edebiliyor.” (s. 351)
- “...mücevher taneleri gibi ...” (s. 351)
- “...bu gecedен ayırmaya muktedir miyiz?” (s. 352)
- “...avare münevverler görünüyordu.” (s. 354)
- “... sonra tashihe çalıştı...” (s. 357)
- “Babanın hesapları tasfiye edilince...” (s. 357)

- “...karyolanın altından (...) meşin bavulunu aldı.” (s. 358)
- “...otelde kalmasına ve sonra...” (s. 359)
- “...manifaturacı eniştesini...” (s. 360)
- “Dizleri dermansızlaşmıştı.” (s. 360)
- “...kendime bile izah edemiyorum” (s. 360)
- “...civarinızdan ayrılmamamı söyledi.” (s. 360)
- “...bundan istifadeye kalkmak...” (s. 362)
- “...neticesi ağır kararlar vermesi pek muhtemeldir...” (s. 362)
- “...onu muhayyilede odasına soktuğum anda...” (s. 363)
- “...ne sefil şeyler geçiyor.” (s. 364)
- “...odasını düzeltmeye bile tenezzül etmiyordu.” (s. 363)
- “...mukadderatımı kendime bağlarken...” (s. 364)
- “Ben sadaka istemem...” (s. 365)
- “...size minnettar olmalıyım...” (s. 365)
- “...ona muhtacım...” (s. 366)
- “Ahlaksız eniştem mi?” (s. 367)
- “...iyi intiba bırakacak...” (s. 368)
- “...bir pijama pantolonu çıkardı...” (s. 369)
- “...mahcup bir tebessümle...” (s. 369)
- “...etrafı tetkike devam ediyor...” (s. 369)
- “Fakat nikâh olmadık ki...” (s. 370)
- “...devamlılığı ile şöhret bulmuş ...” (s. 372)
- “...gıyabında da olsa...” (s. 374)
- “...her zaman amadeyim.” (s. 376)
- “İtidalimi kaybetmekten korkuyorum.” (s. 376)
- “...bir hulasa yapayım...” (s. 376)

- “...emlak komisyonculuğu yapar.” (s. 376)
- “Arsa alıp satımından...” (s. 376)
- “Dava vekiliyim, kayınbiraderiniz mevkuftur...” (s. 376)
- “...izin alıp tevkifhaneye gittim.” (s. 376)
- “...fuşşa teşvik cürmünden...” (s. 376)
- “... bizim asilzade İsmail beyi...” (s. 376)
- “Kâtibem bana haber vermeden...” (s. 376)
- “...acentam demeden konuşmazdı.” (s. 376)
- “Ondan sonra facia başladı.” (s. 377)
- “...lehte, aleyhte, her halde muhakemenin bitmesi lazım.” (s. 378)
- “Maaştan kalma paradır, haram değil...” (s. 379)
- “Cüzdanını çıkardı.” (s. 379)
- “Vitrinlerden dışarı vuran ışıklar...” (s. 379)
- “...mühim alışverişlerini yapmış...” (s. 380)
- “Yalnız biraz daha intizamsız...” (s. 380)
- “...herkesin teklifine razı olmayı itiyat edindiğim için...” (s. 380)
- “...hem de tedavisine girmek için...” (s. 380)
- “...zulmet içinde yolunu bekledik!” (s. 380)
- “... sola mail burnu...” (s. 381)
- “... yarım santimden daha kısa...” (s. 381)
- “...kubbelenmiş tırnaklarıyla...” (s. 381)
- “... insafsızca yağurmadığı söyleniyordu.” (s. 381)
- “...kemik saplı bastonunu ...” (s. 381)
- “...oturup münakaşalar, mübahaseler yapar...” (s. 381)
- “...yanındakilere Şark edebiyatı, tasavvuf, hamaset destanları hakkında izahat verir...”
(s. 381)

- “...Ta-berî’den sayfalarca metni ezbere okurdu.” (s. 381)
- “...mesela cenk tasvirlerinde...” (s. 381)
- “... ‘Bravo üstat!’ diye bağırdı.” (s. 381)
- “Ömer tevil etmeye çalıştı.” (s. 382)
- “Sonra ampul yok...” (s. 382)
- “Aynı zamanda zekidir!” (s. 385)
- “...ısrarına hacet bırakmadan...” (s. 385)
- “Bu bir mazeret değildir.” (s. 386)
- “...derhal ihbar ederdim!” (s. 386)
- “...kısa bir hükümle fena addediyoruz!...” (s. 386)
- “...nasıl inkâr edebiliriz?” (s. 387)
- “...insanların zaaflarını mazur görmeye...” (s. 387)
- “Acizlere acımak ise sersemlikdir.” (s. 387)
- “...en kör bir taassubun ifadesi ...” (s. 387)
- “...uzun uzun nutuklar verdiğini ...” (s. 387)
- “...yeni meskenlerinin vasıflarını bellemeye çalışıyormuş gibi...” (s. 388)
- “...envai türlü roller yaparak...” (s. 388)
- “...bir minnettar daha kazanacak...” (s. 388)
- “Seyyar fazilet abidesi halinde ...” (s. 388)
- “...herkeste aynı illet olsa...” (s. 388)
- “...bunu hasbi olarak yapan biridir!...” (s. 388)
- “...bu ahbaplarından hoşlanmadım.” (s. 388)
- “...birtakım meziyetler bulunmasa...” (s. 389)
- “...son haddine kadar mesut olduğunu...” (s. 389)
- “...birkaç dükkâna uğrayarak ...” (s. 389)
- “...birtakım tesadüflerle zail olur...” (s. 390)

- “Bir balodan yeni fırlamış gibi...” (s. 392)
- “...vâkıf gözlerle birbirlerini ölçüyorlardı.” (s. 392)
- “...enteresan olmak ve üçüncü sınıf film yıldızlarına benzemek...” (s. 392)
- “Nüfuzlu akrabasını ...” (s. 394)
- “...âmirlerinin takdirini, muhabbetini celp et, seni daha iyi bir yere inha etsinler...” (s. 394)
- “...bu meyhane âlemlerini...” (s. 396)
- “... adeta uzvi bir ihtiyaç duyuyordu.” (s. 396)
- “...emsalsiz bir tasarrufla...” (s. 397)
- “...daha vahşi çalışmaya başlayan kafası...” (s. 397)
- “Ben hırsız ve haydut değilim...” (s. 397)
- “...bu arzuya mukavemet edemedi.” (s. 398)
- “...ciddi bir tecessüs ifadesi vardı.” (s. 398)
- “...bir koku neşrediyorlar...” (s. 398)
- “...lastik topların bitişiğinde ipekli bluzlar vardı.” (s. 398)
- “... hamam havlularının fiyatını soruyordu.” (s. 398)
- “...yumuşak bir kadife parçası gibi...” (s. 399)
- “Olduğu yerde mıhlanmış gibi duruyordu.” (s. 399)
- “Sağ koluna felç gelmiş gibiydi.” (s. 399)
- “...bu son irade cehdinden sonra ...” (s. 401)
- “...pencerenin mandalını yakalamış...” (s. 401)
- “Bu sözlerde samimi misin?” (s. 402)
- “Bunun neticesi olarak herkesten şüphe ediyorum.” (s. 403)
- “Benim ne çirkef olduğumu...” (s. 403)
- “Her mücrim ruhlu insan gibi ben de vehimlerimin oyuncağı...” (s. 403)
- “... masum bir şekilde tefsir eden...” (s. 403)

- “...niçin bu külfete girdim...” (s. 404)
- “Gene münasip bir kelime bulamıyordu.” (s. 405)
- “Senden istifade edilebilirdi.” (s. 406)
- “...onu mesul etmeye kadar vardım...” (s. 408)
- “İnsaniyet, hak, adalet gibi sözlere dayanarak...” (s. 408)
- “...cerayanlarla mücadeleye mecburuz...” (s. 408)
- “...o biçare delikanlılar...” (s. 409)
- “... matbu olarak görebilmek için...” (s. 409)
- “O bize para tedarik edebilir...” (s. 409)
- “Hepsi ihtilas, hepsi aynı ceza...” (s. 409)
- “Modası geçmiş ahlak kaidelerini unut!...” (s. 410)
- “...son günlerin buhranından kendini toplamak ister gibi...” (s. 410)
- “...benim müdürlüğe terfiimi bekliyordun!” (s. 411)
- “Biz kaç porsiyon kaşar getirtmiştik?” (s. 413)
- “...hesap pusulasına veya garson taharrisine dönüyorlardı.” (s. 413)
- “Beyaz saçlarını ihitimamla taramış olan...” (s. 413)
- “...hâsıl olan uzun sofrada...” (s. 414)
- “...ret ve cerh ediyordu.” (s. 415)
- “...mühmel bir baş işaretiyle iade ediyor...” (s. 415)
- “Hüseyin bey üdebayı davet etti.” (s. 415)
- “...iyi tenkitler yazdıracak...” (s. 415)
- “...kanuni bir elini yeğinin cebine sokup...” (s. 416)
- “... hatta alaturkadan çok hoşlanırım!...” (s. 416)
- “...hiçbir sanat şubesinin şekil mülahazaları yüzünden...” (s. 419)
- “... ademi iktidarın ifadesidir!” (s. 419)
- “...bu suikasta rağmen...” (s. 419)

- “...piyano ve klarnet refakatinde söylemek cinayettir!” (s. 419)
- “...ses kraliçesinin geldiğini...” (s. 419)
- “...karşıdaki kerevete giderek ...” (s. 420)
- “... pembe renkte tuvaletiyle...” (s. 420)
- “Leyla gayet kibar reveranslarla hayranlarını selamladı.” (s. 420)
- “...ince tül pelerini ona verdi.” (s. 420)
- “... birtakım vesaik neşrederek...” (s. 421)
- “...pek kahramanca vefat etmiş olmayıp...” (s. 421)
- “...gayri meşru surette yaşadığı (...) mukayettir!” (s. 421)
- “...bir türlü vazih olarak hatırlayamıyordu.” (s. 422)
- “...ne kadar sevdiğini ihsas edecek sözler söylüyordu.” (s. 424)
- “... zahiri ahenge rağmen...” (s. 428)
- “...uzun teheyyüçler duyan Bedri...” (s. 429)
- “...son günlerde bizim hamimiz...
- “...belki de velinimetimizsin...” (s. 431)
- “...bir insana itimat caizse o da sen olmalısın!” (s. 431)
- “...onu muazzep ettiği belliydi.” (s. 431)
- “Azizim, bu ne fedakârlık!” (s. 432)
- “Hiçbir evliya (...) maskesini muhafaza edemez...” (s. 432)
- “... sahne bir bitse...” (s. 433)
- “Nasıl teskin etmeli?” (s. 433)
- “...delice ithamlara maruz kalması...” (s. 433)
- “Bulunmaz meziyetlerime mi?” (s. 435)
- “...bir mecra bulmuşlar...” (s. 436)
- “...muayyen bir mana çıkarmak...” (s. 439)
- “...ispat etmeye çalıştı...” (s. 443)

- “...görüyorum ki hepsi vehim!” (s. 443)
- “...bir adese gibi...” (s. 445)
- “...o mahzun haliyle gülümsedi:” (s. 446)
- “...adamlar istila etmiş...” (s. 447)
- “...benim kararımı takviye ettin...” (s. 447)
- “...İsrafil’in borusunu (...) eflake ilan et...” (s. 448)
- “Vacibtaâlâ polis olup gelse...” (s. 448)
- “...avcumda tuttuğum banknotlar...” (s. 448)
- “...nefsime reva görmeyi bir nevi intikam sayıyordum...” (s. 448)
- “...mecmua ve broşürlerin tashihlerini yaparlardı.” (s. 450)
- “...romantik birtakım emellerle ...” (s. 451)
- “...kabadayıcı sergüzeşterin ...” (s. 451)
- “...feragat ve fikir kahramanlığı rolü oynadıklarını...” (s. 452)
- “... civan delikanlılar.” (s. 452)
- “Sen tıbbiyeyi bitirince...” (s. 452)
- “...pek ustaca olmayan bir ricat yaptı...” (s. 452)
- “...bizde tecelli eden emeğini mahdut bir mıntıkada ziyan edemeyiz!..” (s. 452)
- “...büyük bir iltimas arayacaksın...” (s. 452)
- “İhtisas yapmak imkânlarını elde etmek...” (s. 453)
- “Daha sonra göbek, poker vesaire...” (s. 453)
- “Gençliğimizde çok idealisttik...” (s. 453)
- “Şimdi realist olduk...” (s. 453)
- “...müddeiumumi muavini olunca...” (s. 453)
- “Köyden köye cürümüşhuda gidersin...” (s. 454)
- “Baremde bir derece yükselmene mâni...” (s. 454)
- “Onun için isyankâr ruhunu ...” (s. 454)

- “... bilakis arkadaşların arasında merteben yükselir...” (s. 454)
- “...aşağı yukarı bizle akransınız...” (s. 454)
- “...makale kıraatleri esnasında...” (s. 454)
- “Hemşire hanım nerede?” (s. 454)
- “...birtakım esaslara istinat ettirmeleri lazımdı.” (s. 455)
- “...bir mütarekeye benziyordu.” (s. 455)
- “...bu sırada midesinin ufunetli havası...” (s. 456)
- “...hayır cemiyetinin müsameresine götürdüler.” (s. 457)
- “...reisin odasına bir bakalım.” (s. 458)
- “...köylüye traktör verilmesinden...” (s. 459)
- “...bu zümreyi alelade yoldan elde etmek...” (s. 459)
- “...ayrı bir rejim altında...” (s. 459)
- “... mazideki icraatından misaller getiriyordu.” (s. 459)
- “...yaptığı bir fasılayı yakalayarak...” (s. 459)
- “...kendisi de aynı akıbeta uğramamak için...” (s. 459)
- “...amîl olan bu donelerin kütle psikolojisi üzerinde...” (s. 459)
- “...maşeri tefekkürün tekevvününde nasıl bir seyir ile müessir olduklarını romanlarımda uzun uzadıya teşrih etmişim!” (s. 459)
- “...doğru dürüst hurufatla basılsa...” (s. 460)
- “Genç şair bir sene gibi az bir zamanda Buda’yı, Lao Tse’yi deneyip bırakmış, nihayet Muhiddînî Arabî ve Hallacı Mansur’da karar kılmıştı.” (s. 461)
- “...alaka verici istihalelerine hayran olan...” (s. 462)
- “Bu manzumedede...” (s. 462)
- “...bütün korkunç kelime ve mevhumlar...” (s. 462)
- “Bir mısraı iyice anlayamadım.” (s. 462)
- “...fakat tenkitler karşısında...” (s. 462)

- “... yavelerden biri olduğunu eminim ki teslim ederiz.” (s. 463)
- “...mistik havadır.” (s. 463)
- “Cahil ve dalavereci bir yobazın...” (s. 463)
- “...muammalı birkaç formül, birkaç dini teşbih...” (s. 463)
- “...bir kongreye davet edildim!” (s. 464)
- “...mevhum Avrupa tabilerinden...” (s. 464)
- “...inkisarlar biriktirmiş biri.” (s. 465)
- “... istikrah uyandıran bir zavallı.” (s. 465)
- “Küçük salonun bütün iskemleleri...” (s. 466)
- “...darülfünunlu kızlar...” (s. 466)
- “...amatörlerden mürekkep...” (s. 466)
- “...orkestrası İstiklal Marşı'nı çalmaya başladı.” (s. 466)
- “... battaniye perdelerin (...) muvakkat bir kürsüye geçti.” (s. 466)
- “...sürahi ile kristal bardağı yana iterek...” (s. 466)
- “... projeksiyon da gösterilecekti.” (s. 467)
- “Bir işgüzar elektrikleri söndürdüğü için...” (s. 467)
- “Fotoğraf aldirmek için...” (s. 467)
- “...kırk lira teberru eden Ahmet bey...” (s. 468)
- “Daktilo ile yazılıp çoğaltılan programa nazaran şimdi bir monolog vardı.” (s. 468)
- “Bir mesire yerinde ve bittabi eski zamanlarda, muhtelif milletlere mensup insanların...” (s. 468)
- “...istidatsız bir heveskâr tarafından...” (s. 469)
- “...korkunç bir piyes...” (s. 469)
- “... kötü numuneleri taklit etmek zarureti...” (s. 470)
- “...mevsim modalarından bir dans havasının başladığını...” (s. 470)
- “Güftesi ile bestesi rezillikte birbirine taş çıkaran...” (s. 470)

- “...öteki mukavva bir boruyla İngiliz şivesiyle...” (s. 471)
- “Eski şeyhlerden Ali Haydar bey!” (s. 471)
- “...nisfiyeyi torbasından çıkardı.” (s. 472)
- “...biraz evvelki müzik maskaralığından sonra...” (s. 472)
- “...kendisi büyük bir tevazuyla ...” (s. 477)
- “İlan şirketi umum müdürü Hayrullah beyin oğulları.” (s. 480)
- “İkimiz de münhal sayılırız.” (s. 485)
- “...bir izzetinefis faciası oynandığını gördüm...” (s. 485)
- “...gayet sarih arzular kaynaşıyordu.” (s. 486)
- “...meze bakiyeleriyle karışarak...” (s. 486)
- “... mide usaresinin karışmasından hasıl olan...” (s. 487)
- “...böyle yakından görmek mukadderdi...” (s. 489)
- “...müthiş bir ezinti peyda oldu.” (s. 491)
- “Herhalde alkolün tesiri!” (s. 491)
- “Bir manavdan yayılan şeftali kokusu...” (s. 492)
- “... yanı başındaki tuhafiyecinin naftalinine...” (s. 492)
- “...kızarmış çiroz kokusuna karışıyordu.” (s. 492)
- “... itidalini tekrar elde etmeye uğraşarak ...” (s. 499)
- “...köpeğinin nârına yandı...” (s. 499)
- “...gayri tabii şekilde feveranı intibasını bırakan bu neşriyat, son günlerde sistemli bir hâl aldı.” (s. 506)
- “...mahiyetleri (...) anlaşılamayan...” (s. 507)
- “Ele geçen vesikalara nazaran...” (s. 507)
- “...düşünüşlerinin istikametince...” (s. 507)
- “... yedinci çetlerinin nesebine...” (s. 507)
- “...doğduğu yere göre tasnif ve defterlere kaydedilmiş...” (s. 507)

- “...gardiyanın yanına gitmeyi...” (s. 509)
- “Harikulade başlıyor...” (s. 509)
- “...tahkikat devam etti...” (s. 509)
- “...bir gülümseme takallüslerini fark etti...” (s. 510)
- “...tahlil edemediği (...) zıt hisler vardı.” (s. 510)
- “...büyük mevkiler hazırlamak hülyasıyla...” (s. 511)
- “...bugünün en kuvvetli münekkidi...” (s. 511)
- “... müstantik karşısında ağlıyorlar...” (s. 511)
- “... jandarmalara dert yanyorlar...” (s. 511)
- “...keramete muhtaç değil...” (s. 512)
- “...teveccüh göstermiş olan...” (s. 512)
- “... namaz surelerini yüksek bir sesle ve tehdit eder gibi...” (s. 513)
- “... bir amele, lalettayin bir adam...” (s. 514)
- “...bilmem hangi gâvurun kitabı...” (s. 514)
- “...şu müellifin fikirleri ise...” (s. 514)
- “...bilgiler şahsiyet haline gelmemiştir.” (s. 515)
- “... ukalalık etmek için ...” (s. 515)
- “Sana ahlak vaazı edecek değilim.” (s. 517)
- “... bir hayat devresinin canlı mümessilleri olarak ...” (s. 519)
- “... mağmum çocuklardan başka...” (s. 519)
- “Benden bu lütfu esirgemeyin.” (s. 521)
- “Annem sizinle teselli bulur...” (s. 522)

4.1.1.1.3. Kürk Mantolu Madonna

- “...buna rağmen bir insana tesadüf ettikleri zaman tebessüm etmek isteyen bakışları...”
(s. 547)
- “Hâlbuki o hiç de fevkalade bir adam...” (s. 547)

- “Hatta pek alelade, hiçbir hususiyeti olmayan...” (s. 547)
- “...bir cihet olmadığı muhakkaktı.” (s. 547)
- “Hangi mantık, hangi hikmet...” (s. 547)
- “...nefes almalarını emrediyor?” (s. 547)
- “...işlemeye mahkûm birer dimağları...” (s. 547)
- “...bir iç âlemleri olacağını hiç aklımıza getirmeyiz.” (s. 547)
- “Bu âlemin tezahürlerini...” (s. 547)
- “...bir ejderhanın yaşadığı bilinen...” (s. 547)
- “... bir kahraman bulmak...” (s. 547)
- “Bir bankadaki küçük memuriyetimden...” (s. 548)
- “...uzun müddet iş aradım.” (s. 548)
- “...lokanta karnesini yenileyecek kadar...” (s. 548)
- “... tezgâhtarlık için müracaat ettiğim mağazalardan ret cevabı alınca yeis içinde...” (s. 548)
- “...imkânsız hâle geldiği nispette...” (s. 548)
- “... mahcupluğum artıyordu.” (s. 548)
- “Tek tük muvakkat işler ...” (s. 548)
- “... istasyonla Sergievi arasındaki tenha yolda...” (s. 548)
- “...ruhumda nikbin bir hava...” (s. 548)
- “...biraz kambur yürüyen ameleler, üstünde yer yer otomobil lastiği izleri uzanan asfalt...” (s. 548)
- “...camın arkasındaki çehreyi tanıdığımı zannettim.” (s. 549)
- “...eve telgrafla bildirmişt看...” (s. 549)
- “...seni davet etmeye cesaret edemezdim!” (s. 549)
- “Makine vesaire komisyonculuğu yapan...” (s. 549)
- “...tanıdıklara yardım lüksünü bile...” (s. 549)

“Gıpta ettim.” (s. 549)

“Mühimce mevkilere geçen adamların esaslı âdetlerinden biri de...” (s. 550)

“Duvarlarda aile ve artist fotoğrafları, kenarda, hanıma ait olduğu anlaşılan bir kitap rafında, yirmi beş kuruşluk birkaç romanla moda mecmuaları vardı.” (s. 550)

“Bir sigara iskemlesinin altına dizilmiş bulunan birkaç albüm, misafirler tarafından bir hayli hırpalanmışa benziyordu.” (s. 550)

“...frenk gömleğinin düğmelerini...” (s. 551)

“...pratik hayatın muvaffakiyetlerinden, edebiyat gibi boş şeylerin mektep sıralarından sonra ancak zararlı olabileceğinden bahsetti.” (s. 551)

“...nasihat verir gibi konuşuyor...” (s. 551)

“Sen zeki çocuksundur...” (s. 551)

“...bunun ehemmiyeti yok.” (s. 551)

“...zaruretlere insana birçok şeyler öğretir...” (s. 551)

“Zaten sarih bir vâitte de bulunmamıştı.” (s. 552)

“... kendimi tezlil edilmiş görmek arzusu vardı.” (s. 552)

“...bu muameleyi cidden layık görüyordum.” (s. 553)

“İnsanlar arasındaki münasebetleri tanzim eden amiller ...” (s. 553)

“...bizi ayrı istikametlere alıp götürmüşlerdi...” (s. 553)

“Yani bir iş icat ettim.” (s. 553)

“...koridorda bir müddet durakladım...” (s. 553)

“...mütercim Raif efendinin...” (s. 553)

“...gayri muayyen bir kapıyı ...” (s. 553)

“...bu kanaatin nereden geldiğini...” (s. 554)

“...lisan bildiği bile şüpheli!” (s. 555)

“...tercümelerinde küçük bir daktilo hatası bulsa...” (s. 556)

“...daima daha ihtiyatlı olan...” (s. 556)

- “... bir türlü iltimasa dayanan...” (s. 556)
- “...fena bir mukabele görmekten çekinen...” (s. 556)
- “...kendi cinslerinden biri üzerinde kudret ve salahiyetlerini denemek kadar tatlı sarhoş eden ne vardır?” (s. 556)
- “...muayyen bazı kimselere karşı...” (s. 557)
- “...ehemmiyetsiz soğuk algınlıklarıydı.” (s. 557)
- “...zatülcenp (...) ihtiyatlı yapmıştı.” (s. 557)
- “... kaim (...) paltosunun yakasını...” (s. 557)
- “...nebatlarınkinden pek de farklı olmayan...” (s. 557)
- “...hastalık zamanları yegâne değişiklikti.” (s. 558)
- “...iskemlesinden süratle doğrularak...” (s. 558)
- “...size havale edilen işi yapın!” (s. 558)
- “...yepyeni bir ifadenin peyda olduğunu görünce...” (s. 559)
- “...bütün hüviyetiyle o vardı.” (s. 559)
- “Hayvanca bir hiddet ve tarifi imkânsız bir bayağılıkla, mustatil şeklinde açılmış duran bu ağız; baktığı yeri delmek istediği halde aciz içinde boğulmuşa benzeyen bu çizgi halindeki gözler; kanatları mübalâğalı bir şekilde yanaklara kadar genişleyen ve böylece çehreye daha vahşi bir ifade veren bu burun...” (s. 559)
- “...onun ruhunun resmiydi.” (s. 559)
- “...mazur görmeye ...” (s. 559)
- “...istihfaf ediyordum.” (s. 559)
- “Zalimlik ve zavallılığın ıştıraki ...” (s. 559)
- “...vazih olarak...” (s. 559)
- “...bugün sahiden tanıyordum.” (s. 560)
- “...Raif efendiyi de izah etmişti.” (s. 560)
- “...garip çekingenliğini gayet iyi anlıyordum.” (s. 560)
- “Bütün teessürlerimiz, inkisarlarımız, hiddetlerimiz...” (s. 560)

- “...merak verici bir mahiyet almıştı.” (s. 560)
- “...birçok tezatların bulunduğunu...” (s. 560)
- “...tespit etmesini bilen bir hüner de vardı.” (s. 560)
- “Macar şirketinden gelen mektubun tercümesiyle...” (s. 560)
- “...birçok yeni muammalarla karşılaşıyordu.” (s. 561)
- “...mutat hastalıklarından birinde gittim.” (s. 561)
- “...şılan holde büyük ve açılıp kapanır bir masa, kenarda içi kristal takımlarla dolu bir büfe vardı.” (s. 561)
- “...bir radyo odayı dolduruyordu.” (s. 562)
- “... krem rengi dantel ve gemi şeklinde yazılmış bir ‘Amentü’ levhası asılıydı.” (s. 562)
- “Fincanı elimden alırken...” (s. 562)
- “...başucundaki komodinin üzerinde...” (s. 562)
- “Ankara’da ev derdi malum.” (s. 563)
- “ ‘Daire arkadaşlarından...’ diye takdim etti.” (s. 563)
- “Refikam.” (s. 563)
- “...çocuğu bakkala nasıl yollarım?” (s. 563)
- “Bacanak İktisat Vekâleti’ndedir...” (s. 564)
- “...bir orta mektep şahadetnamesi bile yok!” (s. 564)
- “...bir yakınlık hâsıl oldu.” (s. 564)
- “...çoluk çocuğuna dair bir şey söylediği nadirdi.” (s. 564)
- “...riyaziyeden gene kırık numara almış!” (s. 565)
- “...akşam karşılaştığım aile efradı...” (s. 565)
- “...bir nevi üstünlük alameti sayanlardandı.” (s. 565)
- “...insanları istihfaf ve tahkir etmek...” (s. 565)
- “...gülmek suretiyle kendilerini tatmin edebiliyorlar...” (s. 565)

- “...düğünde giydiği o tuvalet neydi ayol?” (s. 565)
- “... ondüleli saçlarını tüllü şapkasının altına...” (s. 566)
- “...melun bir düşmanın musallat ettiği iki ceza gibi kızıyor...” (s. 566)
- “Bir sanayi mektebini...” (s. 566)
- “...yıpranmış pantolonlarını kendi nezareti altında...” (s. 567)
- “... dükkân dükkân gezmeye hasredebiliyordu.” (s. 567)
- “...yedi liralık eşarp ...” (s. 567)
- “Evin, misafirlerin gözüne görünmeyen kısımlarındaki perişanlığına mukabil, holdeki ve misafir odasındaki intizam bir dereceye kadar Necla'nın eseriydi.” (s. 567)
- “...mobilya mağazalarına senelerce taksit ödemişler, bir hayli sıkıntıya katlanmışlardı.” (s. 568)
- “Camekânlı büfede (...) sık sık getirip beraber rakı içtiği...” (s. 568)
- “...yokluğu ile varlığı müsavi gibiydi.” (s. 568)
- “...Mihriye hanım vasıtasıyla halletmeyi tercih ediyorlardı.” (s. 568)
- “...nişandan sonra...” (s. 568)
- “... müstakbel bacanağına...” (s. 568)
- “...umumi havaya uymuşlardı.” (s. 568)
- “... bir angarya savarmış gibi bir acelecilik...” (s. 568)
- “... bir fıkaraya gösterilen yalancı merhamet...” (s. 568)
- “...garip bir rikkati vardı.” (s. 569)
- “...manevi bağla merbut olduğunu gösterecek alametler yoktu.” (s. 569)
- “...herhangi bir teşebbüste bulunacak...” (s. 569)
- “...mevcudiyetinden haberdar olmayı...” (s. 570)
- “...boyalı teyzesini taklit eden...” (s. 570)
- “...eniştesinin ukalalığından alan bu kızım...” (s. 570)
- “...bazen hakiki bir infial seziliyor...” (s. 570)

“Birçok vesilelerle, onun hisleri kütleşmiş bir adam...” (s. 570)

“...münakaşa ettiklerini duymuş...” (s. 570)

“...insanların zaaflarına merhametle ve edepsizliklerine eğlenerek bakışı kâfi bir irade değil miydi?” (s. 571)

“Sıhhatine bu kadar dikkat eden...” (s. 572)

“...yüzün adalelerini yoran...” (s. 572)

“Ziraat Enstitüleri tarafına gitmiştim...” (s. 573)

“Hava da rüzgârlıydı...” (s. 573)

“Çoluk çocuğun ne kabahati var!” (s. 573)

“Otelin altındaki kahvede gramofon tam bu saatlerde sesini son haddine kadar yükseltiyor ve yanı başımızdaki odada yatan Suriyeli bar artisti, işine gitmek için tuvalet yaparken Arapça şarkılarının en cırlaklarını bu sıralarda söylüyordu.” (s. 574)

“...otomobil tamir atölyeleri...” (s. 574)

“...rutubetli bir rüzgâr esiyordu...” (s. 574)

“...sual tekrar belirdi...” (s. 574)

“...tasavvur etmek istiyordum.” (s. 574)

“...gafil olmak lazımdı.” (s. 574)

“...bir ruha maliktir!” (s. 575)

“...yorgun uzuvlarından odaya yayılan...” (s. 575)

“...ihtiyar doktor, hardal lapası tavsiye etti...” (s. 575)

“...böyle tefsir etmek doğru değil...” (s. 576)

“... ev halkımı teskin etmek için bir dahiliye mütehassısı getirdi.” (s. 577)

“...muayeneden sonra hastalığın zatürree olduğunu söyledi...” (s. 577)

“Maşallah bünyesi mukavim...” (s. 577)

“...haysiyetine dokunulmuş gibi ...” (s. 577)

“...sağ cebimde bir anahtar olacak...” (s. 578)

“...tercüme müsveddeleri vardı.” (s. 578)

- “...yabancı telakki etmiyordu.” (s. 579)
- “...akse gelirse o iğnelerden yapın.” (s. 580)
- “...böyle vaziyetlerde her meslektaşının verdiği cevapla mukabele etti...” (s. 580)
- “...taciz edilmemek için paltosunu ve şapkasını çabucak giydi...” (s. 580)
- “Gördüğümden müsterih olmuş gibi...” (s. 580)
- “Bu kadar merasim ...” (s. 581)
- “...bu anda mahut siyah kaplı defteri hatırladım.” (s. 581)
- “Paketi süratle açıp...” (s. 581)
- “İçimde mukavemet edilmez bir merakın...” (s. 581)
- “... serlevha filan yoktu.” (s. 581)
- “...onun mukadderatına karşı nihayetsiz bir alaka uyandı.” (s. 582)
- “İnsanlardan itimadınızı çekip almakla...” (s. 583)
- “...bunun istisnaları yok mu?” (s. 583)
- “...manasız bir hodbinlik olabilir.” (s. 583)
- “Bu sahnenin onu yorduğu...” (s. 583)
- “Hayatının en mühim kısımlarını ihtiva ettiği...” (s. 584)
- “Hangi hain tesadüf ...” (s. 584)
- “İnsan tahammül edemeyeceğini zannettiği ...” (s. 585)
- “...dayanılmaz bir ışkence olacak!..” (s. 585)
- “...böyle olması icap ediyormuş.” (s. 585)
- “...manasız tafsilat arasında ...” (s. 585)
- “...fakat daha talimgâhta mütareke ilan edildi.” (s. 586)
- “Zaten okumaya pek hevesim yoktu.” (s. 586)
- “...bu havalide hüküm süren...” (s. 586)
- “Bazı mıntakalar ecnebi kuvvetleri tarafından işgal ediliyor, birdenbire türeyen bir sürü çeteler, türlü türlü namlar altında, bazen düşmana karşı cephe kurarak, bazen köyleri

soyarak faaliyet gösteriyor; dün bir kahraman olarak ismi ağızdan ağıza dolaşan bir sergerdenin bir hafta sonra tenkil edildiği ve ölüsünün Edremit'te Konaközü meydanında asılı durduğu ilan ediliyordu.” (s. 586)

“Böyle bir devirde, dört duvar arasına kapanarak Osmanlı tarihi veya musahabat-ı ahlâkiye okumak pek cazip bir şey değildi.” (s. 586)

“İstanbul'daki Sanayii Nefise Mektebi'ne...” (s. 587)

“...müdafaya cesaret edemez...” (s. 587)

“...her sözüme tereddütsüz itaat eden maiyetimle beraber ...” (s. 587)

“... mağaradaki emsalsiz zenginliği görünce...” (s. 587)

“Bazen büyük kâşifler gibi Afrika'da gezer, yamyamlar arasında görülmemiş maceralar geçirir, bazen meşhur bir ressam olur ve Avrupa'yı dolaşırdım.” (s. 587)

“Bütün okuduğum kitaplar, Michel Zevaco'lar, Jules Verne'ler, Aleksandr Dumas'lar, Ahmet Mithat Efendi'ler, Vechi Bey'ler kafamda silinmez şekilde yer tutmuşlardı.” (s.587)

“Fakat benim her şeye bir çare bulduğumu, küçük kaytan fitilli idare lambasının ışığı altında kendimden geçerek "Paris Esrarı"nı veya "Sefiller"i okuduğumu görünce tazyikinden vazgeçmişti.” (s. 588)

“Eski bir Roma tarihinde, Mucius Scaevola isminde bir murahhasın düşmanla sulh müzakeresi yaparken...” (s. 588)

“...aynı metaneti nefsimde denemek...” (s. 588)

“...bir kâğıda aksettirmekten, bir mutavassıtlıktan ibaret görünüyordu.” (s. 588)

“...hayâsız ve karmakarışık olmuştu.” (s. 589)

“...müreffeh olursun!” (s. 589)

“...Bulgaristan üzerinden trenle Berlin'e hareket ettim.” (s. 589)

“Dört günlük yolculuk esnasında bir mükâleme kitabından ezberlediğim beş on kelime sayesinde, adresini daha İstanbul'dayken defterime yazdığım bir pansiyona gittim.” (s.589)

“...harikulade şeyler olmayacağını henüz idrak etmemiştim.” (s. 590)

“Bunların arasında bilhassa Hollandalı bir dul kadın olan Frau van Tiedemann, Portekizli bir tüccar olan ve Berlin'e Kanarya adalarından portakal getiren Herr Camera ve ihtiyar Herr Döppke benimle ahbaptılar.” (s. 590)

“Bu sonuncusu Almanya'nın Kamerun müstemlekesinde ticaret yaparken mütarekeden sonra her şeyini bırakarak vatanına sığınmış bir adamdı.” (s. 590)

“...kırmızı abajurlu elektriğine...” (s. 591)

“...çeşitli lahana kokularına...” (s. 591)

“...kendi şahsi menfaatlerine bağlıydı.” (s. 591)

“... zabitler grev yapan ameleyi ...” (s. 591)

“...harp açan imparatora küfür ediyordu.” (s. 591)

“... bana adeta yeiş veriyordu.” (s. 591)

“Bir İsveç grubuna ait olan müessesenin...” (s. 591)

“...ben fabrikaya uğramaz oldum...” (s. 592)

“...galerilerdeki tabloları seyrediyor...” (s. 592)

“...bir iptila halini aldı.” (s. 592)

“... kaim lügat kitabını kor...” (s. 592)

“...cümlelere karineyle mana vererek geçerdim.” (s. 592)

“...en çok tesir yapanlar Rus muharrirleriydi.” (s. 592)

“Turgenyef'in koskocaman hikâyelerini...” (s. 592)

“‘Klara Miliç’ ismindeki bu hikâyenin...” (s. 592)

“... böyle bir aptalı sevmenin hicabıyla müthiş iptilasının kurbanı olup...” (s. 592)

“National Galeri'deki bir tabloyu...” (s. 593)

“...bir teşrinievvel gününde...” (s. 593)

“...bir sergi hakkındaki tenkit makalesi...” (s. 593)

“Kendini göstermek temayülü...” (s. 593)

- “...mücrimler albümünden alınmışa benzeyen korkunç portreler...” (s. 593)
- “...kürk mantolu bir kadın...” (s. 594)
- “Onda Halit Ziya'nın Nihal'inden, Vecihi Bey'in Mehcure'sinden, Şövalye Buridan'ın sevgilisinden ve tarih kitaplarında okuduğum Kleopatra'dan, hatta mevlit dinlerken tasavvur ettiğim, Muhammed'in annesi Âmine Hatun'dan birer parça vardı.” (s. 594)
- “...bütün kadınların bir terkibi, bir imtizacıydı.” (s. 594)
- “...bakışındaki hüzün biraz da istiğna ile...” (s. 594)
- “...kataloğu karıştırdım.” (s. 595)
- “...tablonun numarasının hizasında şu üç kelimeyi okudum: Maria Puder, Selbstporträt.” (s. 595)
- “birçok teknik mütaalalardan sonra...” (s. 596)
- “...Andreas del Sarto'nun Madonna delle Arpie tablosundaki Meryemana tasvirine...” (s. 596)
- “... ‘Kürk Mantolu Madonna’ya muvaffakiyetler temenni edilerek...” (s. 596)
- “Allah bana neler ihsan etti!” (s. 597)
- “...ibadet eder gibi duran azizlere değil, kucağındaki Mesih'e değil...” (s. 597)
- “... hulasa yaşamaktaydı.” (s. 597)
- “...bazı mahalle arkadaşlarının delaletiyle...” (s. 597)
- “... muhayyilemi kamçılaman...” (s. 597)
- “...maddilikten uzak...” (s. 597)
- “... yaklaşılmaz bir mahluktu.” (s. 597)
- “Ramazan geceleri...” (s. 598)
- “...elinde bir fenerle, teraviye gidişini...” (s. 598)
- “...siyah feraceli vücutlar...” (s. 598)
- “...uzun burunlu iskarpinleri...” (s. 599)
- “...Almanya'nın kurtuluşu planlarını...” (s. 601)
- “... enflasyon yüzünden ...” (s. 601)

- “...Theodor Storm'un hikâyelerine...” (s. 601)
- “...uyutulması kabil olmayan...” (s. 601)
- “...o nispette büyük oldu.” (s. 601)
- “... bu müddet zarfında...” (s. 601)
- “... ‘mis sabunculuğu’ öğrenmeye niyet ettim.” (s. 601)
- “...İsveç firmasına...” (s. 601)
- “Öğrendiğim formülleri ve usulleri itina ile...” (s. 601)
- “...kitaplar tedarik ederek...” (s. 601)
- “...ısrar ederek beni bir birahaneye sokmuştu.” (s. 602)
- “...muvazenesi yerine geldiği halde ...” (s. 602)
- “...bu taşkın muhabbet tezahürü...” (s. 602)
- “...saçlarımı buselere boğuyordu.” (s. 603)
- “...beni serseme çevirmişti.” (s. 603)
- “...rabıtalı bir şekilde düşünmeye...” (s. 603)
- “...nefesini yüzümde dolaştırmasının doğurduğu kâbuslardı...” (s. 604)
- “...manasız vehimlerden...” (s. 604)
- “...da bu samimi hislere...” (s. 604)
- “...bu koca bekârı...” (s. 604)
- “...bandetmek hususunda muayyen birtakım planları bulunduğ...” (s. 604)
- “İhtiyatla sorulan suallere...” (s. 604)
- “...izahatın, inanmaya azmetmiş kulaklarda...” (s. 604)
- “...gece yapıştırılan ihtilalci beyannameleri...” (s. 605)
- “Kanalın kenarını takip ederek Tiergarten'e kadar...” (s. 605)
- “...birkaç firkete vardı.” (s. 605)
- “...müsterih bir uyku uyuyor...” (s. 605)
- “... damga vuran preslerin...” (s. 605)

- “...mamulatı olduğunu kaydettim.” (s. 605)
- “...bir eşraf çocuğunun...” (s. 606)
- “...milli ordu Havran'ı kurtarmıştı.” (s. 606)
- “...vatanperverane cümleler sıralıyordu.” (s. 606)
- “... mutat sessizliğimden ayrılarak...” (s. 606)
- “...Anadolu harekâtı hakkında...” (s. 606)
- “...muhayyel vakalara dayanan bir roman...” (s. 606)
- “...ne diye rol oynuyordu...” (s. 606)
- “...iki duble bira içtim.” (s. 606)
- “...gündüzki nikbinliğim geri gelmiyordu.” (s. 606)
- “Kurfürstendamm dedikleri (...) ncaddeye geldim.” (s. 606)
- “Caddenin iki tarafı gazinolar, sinemalar, tiyatrolarla kaplıydı.” (s. 606)
- “Her tabelayı okuyor...” (s. 607)
- “... ışık reklamını tetkik ediyordum.” (s. 607)
- “...Wittenberg meydanına doğru yürüdüm.” (s. 607)
- “...küçük bir feryat ...” (s. 608)
- “...büyük bir gayret sarf ettim...” (s. 608)
- “...birkaç saniye sonra...” (s. 608)
- “...meşhur bir kabare vardı.” (s. 608)
- “Sokağa doğru fırlamış...” (s. 608)
- “... mavi ampullerle yazılmış ‘Atlantik’ kelimesi...” (s. 608)
- “...karşıda bir orkestra...” (s. 609)
- “... kuytu localar vardı.” (s. 609)
- “Dans mahallinin etrafındaki masalarda...” (s. 609)
- “...çok dekolte bir tuvalet ...” (s. 610)
- “... keman çalmakta devam ederek...” (s. 610)

- “...erkek sesine yakın bir alto ile...” (s. 610)
- “...o zamanın modası olan...” (s. 610)
- “Bir projektör ...” (s. 610)
- “...zihnimde yaşattığım mağrur, müstağni kuvvetli iradeli kadınla kıyas edilmeyecek kadar sarih bir zavallılık vardı.” (s. 610)
- “...tabiattan melül bir insanın...” (s. 610)
- “...evinize kadar refakat edebilir miyim?” (s. 613)
- “Ben saadetimin neşesi içinde...” (s. 613)
- “Garsonu çağırarak için...” (s. 613)
- “...kafama nakşetmiş...” (s. 614)
- “...adamakıllı ikmal etmişim.” (s. 614)
- “...aslını görmek kudretini ...” (s. 615)
- “...garip bir cazibe vardı...” (s. 617)
- “Kocası avukattı.” (s. 618)
- “...tasvipkâr bir gülümseme ile...” (s. 618)
- “...mütereddit adımlarınızdan...” (s. 619)
- “...merdiveni bir defada atlayarak gardroba gittim.” (s. 620)
- “...bir mark bıraktım.” (s. 620)
- “Çok manasız kaprislerim...” (s. 621)
- “...pek müziç ve anlaşılmaz bir mahlukum...” (s. 621)
- “...lehinize bir nokta olarak kaydedebilirsiniz...” (s. 623)
- “...bana sadece Maria diyebilirsiniz...” (s. 623)
- “...tarifi imkânsız bir şefkat vardı.” (s. 626)
- “...marazi bir meleke...” (s. 626)
- “...hassasiyet kesbeden hislerimin ...” (s. 626)

“...büyük ve motorlu bir mavna, rihtimdaki arabalara meyve ve sebze boşaltıyordu.”
(s. 628)

“...bir defaya münhasır kalan...” (s. 629)

“Bunun tekerrürünü beklemek...” (s. 629)

“...ince bir pardösü, başında lacivert bir bere...” (s. 629)

“Demek siz Yahudisiniz?” (s. 631)

“Babam Praglıydı.” (s. 631)

“Daha ben doğmadan Katolik olmuş!” (s. 631)

“Şu halde din itibariyle Hristiyansınız!” (s. 631)

“Nebatat bahçesi!” (s. 632)

“...böyle suni tedbirler, ihтимamlarla...” (s. 632)

“size musallat oldum...” (s. 637)

“...asla vaat etmediğim...” (s. 637)

“...açık ve riyasız hükümler ...” (s. 638)

“...bir neticeye varamadım.” (s. 638)

“...her zaman pasif kalmaya...” (s. 638)

“...daima biz teslim olacağız...” (s. 638)

“...bende anormal bir taraf mı var...” (s. 638)

“...diğer kadınları mukadderatlarını...” (s. 638)

“...adeta bir timsaliydi.” (s. 638)

“Ona ben metanet tavsiye ettim...” (s. 638)

“...kız arkadaşlarımla miskinliği...” (s. 638)

“...onlardan bir iltifat beklemedim.” (s. 638)

“...kendini beğenmiş ve nahvetli...” (s. 639)

“...muzaffer olduğunu zanneden ahmakça bakışlarla...” (s. 639)

“Estetik değil...” (s. 639)

- “...beni tezli etmeden...” (s. 640)
- “Tasdik makamında...” (s. 640)
- “...bir baron kadar ince kur yapar...” (s. 642)
- “...beni kibarlığına hayran ederdi.” (s. 642)
- “Uzak bir tedai ile ...” (s. 642)
- “... akademiye devam ettim.” (s. 642)
- “Size minnettarım!” (s. 643)
- “Acayip insanlar göreceksiniz.” (s. 643)
- “Romanisches Kaffe'ye mi?” (s. 643)
- “...her milletten, her yaştan birçok jigoloların...” (s. 643)
- “...Fransız mukallidi genç ressamlar...” (s. 644)
- “... ağızlarında pipoları...” (s. 644)
- “...habire sahife dolduran muharrirler oturuyorlardı.” (s. 644)
- “...favorili bir genç uzaktan işaretler ederek...” (s. 644)
- “...o kadar tebarüz ettiriyordum ki...” (s. 645)
- “...opera ziyaretlerinden vazgeçtik.” (s. 647)
- “...başka sahalara götürmek için...” (s. 648)
- “Derhal yumuşak fakat kati bir hareketle...” (s. 648)
- “...imce aşk diye ayrı, mücerret bir mefhum yoktu.” (s. 648)
- “... sempatiler bir nevi aşktı.” (s. 648)
- “...bu sevgiyi bir kişiye inhisar ettiremez...” (s. 649)
- “O, bütün mantıkların dışında, tarifi imkânsız ve mahiyeti bilinmeyen bir şey.” (s. 649)
- “... tekâsüf eder (...) bir adeseden geçtikten sonra...” (s. 649)
- “...biraz müfrit şekilde ...” (s. 651)
- “...bu kadar vazıh ve derin...” (s. 651)
- “... birtakım tezatlı hisler...” (s. 651)

“Kânunuevvel ayının sonralarına doğruydı.” (s. 651)

“Annesi Noel'i geçirmek için...” (s. 651)

“Bunu Yahudiliğime hamletmeyin...” (s. 651)

“...lüzumsuz vecibelerle dolu olan Yahudi dinini...” (s. 652)

“Zaten halis Alman kanında bir Protestan olan annem de, sırf ihtiyar olduğu için ve iş olsun diye bu âdetlere bağlı.” (s. 652)

“...korkusu amil oluyor.” (s. 652)

“...her türlü taksimât sunidir...” (s. 652)

“...cereyana kapılmak hoş bir şey...” (s. 652)

“... arkadaşlıkta fedakârlık lazımdır!” (s. 652)

“...lokantada oturup konuştuk...” (s. 652)

“...buruk lezzetli Ren şaraplarını ...” (s. 653)

“...eski usul vals yapan çiftlerin ayak patırtısı...” (s. 653)

“...elime tekrar bir kadeh tutuşturarak ...” (s. 654)

“...melankoliye düşmemek için...” (s. 654)

“Farz et ki biz...” (s. 654)

“...vestiyerden paltomu ve onun kürk mantosunu...” (s. 655)

“...bir ceht sarf ediyor...” (s. 658)

“... Arpie Madonnası'ndan da güzeldi.” (s. 658)

“...bir maznun gibi, içim titriyordu?” (s. 659)

“Aklımca nükte yapmak istedim...” (s. 661)

“...yaklaşmama mâni olan bir şey vardı.” (s. 661)

“Belki bu noksandı...” (s. 661)

“...bir masal söylemiş kadar tatlı bir sesle...” (s. 662)

“Sihirli bir el tarafından ...” (s. 662)

“Dargın değilim, müteessirim!” (s. 663)

- “...beyaz pelerinli çocuk gibi...” (s. 664)
- “... ahşap bir kır gazinosu vardı.” (s. 664)
- “En tatlı emellerinin tahakkukunu ...” (s. 664)
- “...ne kadar ıstırap çektiğini görmüştüm.” (s. 664)
- “Bu göl, Wansee'ydi.” (s. 666)
- “Bir gün Maria Puder'le Potsdam'a, ikinci Frederik'in ‘Gamsız’ sarayının parkını gezmeye giderken...” (s. 666)
- “...bedbaht Alman şairi Kleist ile sevgilisinin birlikte intihar ettiklerini söylemişti.” (s. 666)
- “...kendime imtiyazlar çıkarmaya çalışıyordum.” (s. 667)
- “...hiçbir şey ziyan etmeyecekti.” (s. 667)
- “...mikrofon başında ...” (s. 668)
- “...kalbi nedamet ve yeis içinde çırpınacak...” (s. 668)
- “...her şeyi kabule amade bir insanın ...” (s. 669)
- “...hummalı bir hasta gibi...” (s. 669)
- “Suallerimin hücumu karşısında ...” (s. 670)
- “...galiba Charite'ye götürdüler!” (s. 671)
- “...demekle mukabele ediyordu.” (s. 671)
- “... gidip istirahat etmemi ...” (s. 672)
- “...hastanenin müteaddit kapılarından...” (s. 672)
- “Hemşire kapıyı araladı.” (s. 672)
- “...gizlice mezarın başına gelecek ...” (s. 673)
- “Mütehassıs daha birkaç gün kalmasını istiyordu.” (s. 673)
- “Bir taksiyle evine getirdim...” (s. 673)
- “... şoför de bir kolundan tutarak ...” (s. 673)
- “...buna hadise demek caiz değildi...” (s. 674)

- “... küçük bir imadan...” (s. 674)
- “Jacob Wassermann'ın (...) hikâyesini okuyordum.” (s. 674)
- “...bir muallimden bahsediliyordu.” (s. 674)
- “...bir mesafe teşekkül etmişti.” (s. 676)
- “...düşüncelerimizin neşrettiği bir hava dolduruyordu.” (s. 677)
- “...bütün iradesi cildinde toplanmıştı.” (s. 679)
- “...bir başka insana vakfetmiş olmanın...” (s. 680)
- “... işin azametini anlamak...” (s. 680)
- “Sonra bizi mesul ederler!” (s. 680)
- “Bavullarımı açarak ...” (s. 680)
- “Sizin bir telgrafınız var...” (s. 681)
- “...bütün yaşayan taraflarımla merbuttum.” (s. 682)
- “...hiçbir şey yapmaya muktedir olmadan çırpınırdım.” (s. 682)
- “... birçok şeyler daha vardı: Pasaportlar, sefarethaneleler, ikamet tezkereleri...” (s. 682)
- “...kendine ait projelerden bahsetmesi ...” (s. 683)
- “...kompartımanda kalmayarak (...) perona inmekte ısrar etti.” (s. 684)
- “...vagon kapısını örtüyordu.” (s. 684)
- “... Polonya ve Romanya üzerinden Türkiye'ye döndüm.” (s. 685)
- “...ancak Köstence'de vapura bindikten sonra ...” (s. 685)
- “Bunların bedeli, hatta alelumum babamda pek bol olduğu rivayet edilen nakit paralar...” (s. 687)
- “...eski gusülhaneye fayans döşeterek...” (s. 689)
- “...bu hareketimi züppeliğe, üstünkörü frenk mukallitliğine...” (s. 689)
- “Şüphelenmeye, vesveselenmeye hazır olan zihnim...” (s. 689)
- “...yaşamaya müstait taraflar bulunduğunu...” (s. 690)
- “...yaptığım bütün hamleler boşa çıktı...” (s. 692)

“...borçlarımın faizi ve evlenme masrafları ...” (s. 692)

“... emvali metrukeden yok pahasına mal almaya ...” (s. 693)

“Lisan bildiğim için, pısrıklığıma rağmen çabuk terakki edeceğimi umuyordu.” (s. 693)

“...Weber'in Oberon operası uvertürünü çalmaya başladı.” (s. 694)

“Kocam şimdi Bağdat'ta...” (s. 697)

“Kamerun'da da hurma ticareti mi yapıyordu?” (s. 697)

“Galiba albümin çokmuş...” (s. 701)

“...bir dermansızlık hissettim.” (s. 701)

“Ömrümün sonuna kadar...” (s. 703)

“...karşı işlediğim cinayetin kefaretini vermeye çalışsam...” (s. 703)

4.1.1.2. Deyimler

Dilin en önemli birikimlerinden olan deyimler, anlatımı zenginleştiren ve anlamı derinleştiren söz varlığı ögelerindedir. Sabahattin Ali'nin incelenen romanlarında oldukça zengin deyim varlığı dikkat çekmektedir. Yazar, deyimleri anlatımın önemli bir enstrümanı olarak görmüş ve söz konusu ögeleri çeşitlendirerek kullanmayı tercih etmiştir. Yapıtlarda deyimler oldukça geniş bir yelpazede varlık göstermektedir.

Eserlerde “aklına gelmek, hoşuna gitmek, fark etmek, akli ermek, farkında olmak, farkına varmak, canı sıkılmak, farz etmek” gibi günlük dilde çokça kullanılan deyimler sıklıkla tekrar edilmiştir. Bunun yanı sıra günlük dilde pek rastlanılmayan “anafora kaptırmak, yüz suyu dökmek, kaleminden kan damlamak” gibi sık kullanılmayan deyimlere de yer verilmiştir.

4.1.1.2.1. Kuyucaklı Yusuf

“... gün görmüş bir adamdı.” (s. 20) (Aksoy)

“...candarmaların bile tüylerini ürperti.” (s. 20)

“...bu müzmin evlenme hastalığı daima hüküm sürmektedir.” (s. 24)

“...ne anasının, ne babasının aklına (...) gelmemişti.” (s. 25)

... derhal kızılca kıyamet kopardı.” (s. 25)

- “...onu yola getireceğini...” (s. 25)
- “...daha ileri gidecek olursa ...” (s. 26)
- “Kendisine karşı yapılan muamelelere aldırış ettiği yoktu.” (s. 28)
- “...kolundan tutup kapı dışarı etmediğine...” (s. 28)
- “...falcılıklarına yol açıyordu.” (s. 29)
- “...kendisini dört gözle beklemediğini...” (s. 30) (Aksoy)
- “...Salâhattin Bey'in de pek hoşuna gitmiyordu...” (s. 30)
- “Mahalle bunlardan yaka silker...” (s. 33)
- “...hakiki kabadayılar tarafından daima hor görülür.” (s. 33)
- “...birtakım istifade düşünceleriyle, yüz bulsalar bile...” (s. 33)
- “...korkak ve suya sabuna dokunmayan zavallı birtakım çocuklar gelir ki...” (s. 33)
- “...bu yabani çocuk olduğunu fark edince...” (s. 34)
- “Neye uğradığını bilemeyen çocuk...” (s. 34) (TDK)
- “...anası, babası küçüğe söz geçiremezler...” (s. 35)
- “...onun sözünden çıktığı görülmemiştir.” (s. 35)
- “...bu kasabada kafa dengi birçok arkadaşlar...” (s. 35) (Aksoy)
- “...hem de aklının erdiği kadar...” (s. 36)
- “Hiçbir şeyi anafora kaptırmaz...” (s. 36) (TDK)
- “...diğerlerinin sırtından geçinirdi.” (s. 36)
- “...havadan sudan, ne olursa olsun birkaç şey konuşmak.” (s. 39) (Aksoy)
- “...kimse farkında olmadan evin en sözü geçen adamı oluvermişti.” (s. 40)
- “Ben gözüme almışım” (s. 43)
- “Benim başım döner!” (s. 43)
- “...herkese yaka silktirmiş bir çocuktü.” (s. 44)
- “Pek hali vakti yerinde olmadığı halde...” (s. 45) (Aksoy)

- “...boğazı tokluğuna¹ da olsa...” (s. 48) (Aksoy)
- “...görmüş geçirmiş bir bakışla...” (s. 48) (Aksoy)
- “...bunları yüzüstü bıraktığını...” (s. 49)
- “Kadın ile kızı da bunun farkına varmışlardı.” (s. 51)
- “...ben gitmem dedim, ayak diredim.” (s. 52)
- “...kızcağızım elime bakar oldu.” (s. 54)
- “O zaman aklım başımdan gider oldu.” (s. 55)
- “...iyi kalpliye benziyordu.” (s. 55) (Aksoy)
- “... iş biraz ağırcaydı ama, karnımız tok, sırtımız pekti.” (s. 56)
- “...kızım ile damadıma saçımı süpürge ederim...” (s. 56)
- “Dolapları iyi çeviremedik.” (s. 57) (Aksoy)
- “Anasına ders verdi.” (s. 57)
- “...onu yola getireceği yerde...” (s. 59)
- “...bir iki saatlik bir parti çevirmekten kendini alamazdı.” (s. 59)
- “Hiç birinde sarhoşluktan eser kalmamıştı.” (s. 62)
- “Herhalde bir kokusu çıkacak.” (s. 64)
- “Sen yalnız aklını başına topl...” (64)
- “...hariçten kulağına gelen bu havadislerle...” (s. 67) (TDK)
- “... senin de canına minnettir.” (s. 69) (TDK)
- “Zengin diye ağzının suyu akıyor, baksana!” (s. 69)
- “...sonunda da başını taştan taşa vurur.” (s. 69)
- “Oğluna bir memur kızı almayı (...) aklından bile geçiremezdi.” (s. 70)
- “...bu ele avuca sığmayan delikanlının...” (s. 72)
- “...bugünlerde nasıl dokuz doğurduklarını bir bilsen!” (s. 73)
- “...bu heriflerin ne mal olduğunu anlamak² istersen...” (s. 74) (Aksoy)

¹ Aksoy’da “boğaz tokluğuna çalışmak” şeklinde yer almaktadır.

- “Anam da hep malın gözünü bulur...” (s. 77) (Aksoy)
- “Şaşırdım, aklım başımdan gidiyordu.” (s. 77)
- “Yüreğim hop diye ağızıma geldi.” (s. 79)
- “Üstüne vazife³ mi?” (s. 80) (TDK)
- “...işçilere göz kulak oldu.” (s. 80)
- “O oğlanı pek gözüm tutmuyor!..” (s. 81)
- “Senin gözünü mü boyadılar, nedir?” (s. 83)
- “...Muazzez'i bu yoldan elde etmek niyetinde...” (s. 85)
- “... benim bir sözümü iki etmez...” (s. 86) (Aksoy)
- “Bir bakkala da kız verecek değiller ya?” (s. 88)
- “...senin işin sarpa sardı...” (s. 95)
- “Muazzez senin sözünden çıkmaz...” (s. 96)
- “Yusuf’un kulağına böyle bir şey çalınmıştı.” (s. 97)
- “... tepeden baktığı ve küçük gördüğü insanları...” (s. 98)
- “...küçük gördüğü insanları nasıl sevebilirdi?” (s. 98) (TDK)
- “...bütün isyan hamlelerine rağmen boyun eğeceğini...” (s. 98)
- “Artık söz kesilmiş demektir.” (s. 100)
- “...mümkün olduğu kadar ağırdan almış olmak için...” (s. 100)
- “...sabahlara kadar düşündüğü günlerin acısını çıkarmak için olacak...” (s. 100)
- “...meydan okuyan bir tavır aldı.” (s. 107)
- “Kendisi evvelce bunu ciddiye almıyor...” (s. 116) (TDK)
- “Çok kere başını alıp gitmek (...) istedi.” (s. 124)
- “Boynu bükük, mütereddit mahcup delikanlıyı...” (s. 126) (Aksoy)
- “...o halde aklı başında bir insan...” (s. 127) (Aksoy)
- “Yusuf’un eline bakmak ise, hepsinden ağırdı.” (s. 128)

² Aksoy’da “biliriz” şeklinde yer almaktadır.

³ TDK Deyimler Sözlüğü’nde “üstüne vazife olmamak” şeklinde yer almaktadır.

- “...boşta gezen bu ‘evlatlığa’ yüz suyu dökmektense...” (s. 128) (Aksoy)
- “...bu kızın mevcudiyetinin farkına varmamaya çalışmıştı.” (s. 136)
- “...olduğu yerde taş kesilmiş gibi duruyordu.” (s. 137)
- “...aklına eseni yapmaya karar verdi.” (s. 137)
- “...bu yalana kendisi de inanmış gibi içi cız etti...” (s. 139)
- “...içini kemiren son bir düşünceyi...” (s. 160)
- “Bizim damadı az zamanda öyle bir yetiştir ki, kaleminden kan damlasın!..” (s. 169)
- “...iskemleyi yakaladı ve el yordamıyla oturdu.” (s. 169) (Aksoy)
- “Bunları ışkembeden atıyorum sanma...” (s. 170) (Aksoy)
- “Birkaç haftadan beri kulağına heyecanlı havadisler çalınmıştı.” (s. 173)
- “...eşraftan birkaçıyla oturup kafayı çektiği kasabaya yayılınca...” (s. 186) (Aksoy)
- “Yükünü tutmadan gitmez!” (s. 186)
- “Genç kadının gözleri yaşardı.” (s. 196)
- “...velinimetinin kızına göz koymaktan işe başlamış...” (s. 204)
- “... kendini bu Yusuf a pek kaptırmıştı!..” (s. 204)
- “Yat kızım, rahatına bak!” (s. 205)
- “...bir çıkarcı yol arayan kafası ...” (s. 223)
- “Bu düşünce içini bir kurt gibi kemiriyor...” (s. 227)
- 4.1.1.2.2. İçimizdeki Şeytan**
- “...hayatın bizatihi bir hikmet olduğu hakikatinden dem vurdu...” (s. 266)
- “...onuncu defa dinlediği için pek kulak asmamış...” (s. 267)
- “...on para etmez işlerin peşinde...” (s. 268) (TDK)
- “Nihat canı sıkılmış gibi yüzünü buruşturdu...” (s. 270)
- “...seninle nasıl durup çene çaldığıma hayret ediyorum.” (s. 270)
- “...bana bir akıl öğret!” (s. 270)
- “...teyzezadesini baştan çıkararak yegâne delikanlı...” (s. 276)

- “...tuhafılaştığını fark etmiyor değildi.” (s. 276)
- “...henüz hiçbirleriyle içli dışlı olamadığı bu akrabalarına...” (s. 277)
- “...çökmeye yüz tutmuş...” (s. 279)
- “...musikiye istidadı ile göze çarpmıştı.” (s. 281)
- “...meşgul olmayı kendine iş edindi.” (s. 282) (TDK)
- “Zaten müthiş dayak atan bir tarih hocasıyla ...” (s. 283)
- “... bu sefer hakkınızdan geleceğim” (s. 288)
- “Mağrur ve kendini beğenmiş değildi.” (s. 290)
- “...etrafındakilerde hoşuna gitmeyen herhangi bir şey ...” (s. 291)
- “Ne yaparlarsa yapsınlar, aldırış bile etmeyeceğim!” (s. 291)
- “...manasız bulduğu garip bir üzüntü ile ayaklarını sürüdü.” (s. 297)
- “...aklının ermediği şeylere burnunu sokma...” (s. 297)
- “...aklının ermediği şeylere burnunu sokma...” (s. 297)
- “Nihayet ümidi keserek birer simit...” (s. 298) (TDK)
- “Ne istediğini bilsen canın sıkılmaz!” (s. 299)
- “...uğruna can verilecek bir şey söyle...” (s. 299)
- “...hemen dört elle sarılayım...” (s. 299) (Aksoy)
- “...yüksek tabakadan kelimelere kalıbımı başarım...” (s. 307)
- “Acaba canına mı kıyacak diye ödüm koptu.” (s. 309)
- “Acaba canına mı kıyacak diye ödüm koptu.” (s. 309) (TDK)
- “İnsan böyle dertli zamanında dert ortağı arar...” (s. 309) (Aksoy)
- “Bu hal çok kere başına geliyordu.” (s. 312)
- “...ne kadar gülünç olacağı aklına gelerek musluğa gitti.” (s. 318)
- “Belki hava alır da içi açılır...” (s. 319)
- “Dut yemiş bülbül gibi dilim tutuldu.” (s. 321)
- “Dut yemiş bülbül gibi dilim tutuldu.” (s. 321)

- “Ağzı süt kokan iki orta mektep talebesi ...” (s. 321)
- “Kaşları çatılmış, gözleri ileri dikilmiş...” (s. 322)
- “...Macide'nin kendisine ayak uydurmasını takdire başladı.” (s. 322)
- “...Balıkesir'deki annesinden kırk yılda bir gelen...” (s. 327) (Aksoy)
- “...istikbalin olmayacak hülyalarına kulak asmayarak...” (s. 328)
- “...onların nasıl inanarak kulak verdiklerini gördükçe...” (s. 329)
- “...falan saatte falan yerde buluşalım, demeye dilim varmadı.” (s. 333) (Aksoy)
- “Ömer laf olsun diye ağır ağır başladı.” (s. 344) (Aksoy)
- “...böyle yaptıklarını farz etmek istedi.” (s. 347) (TDK)
- “Sen aklını başına toplayasın diye bekledik...” (s. 356)
- “... merhum babanın iki eli yakamdadır.” (s. 356)
- “Emine hanım boş bulunarak...” (s. 357)
- “...el yordamıyla bir kapı tokmağı bularak açtı.” (s. 368) (Aksoy)
- “...göz göze geldikçe mahcup bir tebessümle...” (s. 369)
- “Tam bugünlerde kapı dışarı ederlerse yandık!” (s. 371) (Aksoy)
- “Arsa alıp satımından tut da, evlere hizmetçi, barlara artist, kumpanyalara aktris bulmaya kadar her şey elinden gelir.” (s. 376)
- “... ben ne halt ediyorum?” (s. 380) (TDK)
- “...şunun bunun peşine takıldım.” (s. 380)
- “...tabi olsam yüreğim yanmazdı.” (s. 380)
- “...böyle zulmet içinde yolunu bekledik!” (s. 380)
- “Çekmiş kafayı, zırvalıyor.” (s. 382) (Aksoy)
- “Beni sen adam edeceksin!” (s. 383)
- “Profesör pek can kulağıyla dinlemiyor...” (s. 385) (Aksoy)
- “bu kuş beyinli kabadayılarla beraber olduğunu...” (s. 387) (Aksoy)
- “Bizim deli oğlan kızın başına işler açmasa bari!” (s. 428)

- “Aklını başına topl!” (s. 431) (Aksoy)
- “Aklı başında bir insan olduğunuzu...” (s. 437)
- “Kan beynimize çıktı.” (s. 438) (Aksoy)
- “Burayı buluncaya kadar akla karayı seçtim.” (s. 439)
- “...meğer dertli imiş, açtı ağzını, yumdu gözünü...” (s. 439)
- “Aile namusumuz bir paralık oldu...” (s. 439) (TDK)
- “İki elim yakasındadır!” (s. 439)
- “Madam asık suratıyla girip çıkıyor...” (s. 440) (Aksoy)
- “Vakayı yarım yamalak Türkçesiyle ...” (s. 441) (Aksoy)
- “...anlatamayacağını aklı kesince susmuş...” (s. 441)
- “Nihat’a lazım olan para bana vız gelir...” (s. 445)
- “Sadece kulak misafiri olduğu halde ...” (s. 451)
- “...böylece hepsini avcumun içine almak...” (s. 451)
- “Çene çalarız!...” (s. 458)
- “Dünya parmak ısıracak!” (s. 464)
- “Güftesi ile bestesi rezillikte birbirine taş çıkaran bu parçayı...” (s. 470)
- “...jandarmalara dert yanıyorlar...” (s. 511)
- “... Bedri ile havadan sudan konuşuyordu.” (s. 511) (Aksoy)
- “Zekâmı har vurup harman savurdum...” (s. 520)

4.1.1.2.3. Kürk Mantolu Madonna

- “...kendilerine göre bir iç âlemleri olacağını hiç aklımıza getirmeyiz.” (s. 547) (TDK)
- “...sedir üzerinde yatmanın sonu gelmesini icap ettiriyordu.” (s. 548) (TDK)
- “...cana yakın bir karısı vardı.” (s. 550) (Aksoy)
- “...gücenmek aklıma bile gelmedi.” (s. 550)
- “...bunu burada yüzüne vuramayacağımdan ...” (s. 551)
- “...sıkıntı çekmeden tercüme yapıyordu.” (s. 555)

- “...çoluğuna, çocuğuna kavuşmaya can atıyor.” (s. 556)
- “...sırrını ele vereceğimden korkacağını...” (s. 560)
- “Odayı gözden geçirdiğimi hisseden ev sahibi...” (s. 563)
- “...bana içini açtığını iddia etmek aklımdan bile geçmez.” (s. 564)
- “...ya hiç konuşmaz yahut da havadan sudan (...) bahsederdik.⁴” (s. 564) (Aksoy)
- “...sonra hemen lafı değiştirirdi.” (s. 565) (TDK)
- “...şahsiyetlerinin farkına varıyorlardı.” (s. 565)
- “...olur olmaz fikirler yürütmek ...” (s. 566)
- “...pek hayran oldukları bu enişteden geçtiğini...” (s. 567)
- “...zavallı ihtiyardan başka herkesin borusu ötüyordu.” (s. 567)
- “...bir şeye dudak büküp burun kıvrırmak suretiyle...” (s. 567) (Aksoy)
- “...bir şeye dudak büküp burun kıvrırmak suretiyle...” (s. 567)
- “... yeni bir tatsızlık çıkarıyordu.” (s. 567) (TDK)
- “...Nurettin beyi asla küçük düşürmüyordu.” (s. 568)
- “...Raif beyin peşini bırakmayan...” (s. 568)
- “...müstakbel bacanağına da gönül alacak bir şey getirmeyi unutmayan ...” (s. 568) (Aksoy)
- “...yüksek sesle emretmelerine meydan vermemek için...” (s. 568)
- “...bunu fark bile etmiyordu.” (s. 569)
- “...onu adamdan saymamalarını hoş görmekle kalmıyor...” (s. 570)
- “...gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu.” (s. 570) (Aksoy)
- “Yanımda ağzını açmadan yürüyen, karşımda ses çıkarmadan çalışan bu adamdan...” (s. 571) (Aksoy)
- “Biraz evvel uykuya daldı...” (s. 571)
- “Ortada hiçbir şey yokken birden nevri dönüyor...” (s. 572)
- “Başını alıp gidiyor...” (s. 572)

⁴ Aksoy'da (1998b) “havadan sudan konuşmak” şeklinde yer almaktadır.

- “Bir şeye mi canınız sıkıldı?” (s. 573)
- “Ara sıra aklına esip, ben biraz kahveye gideceğim, diyor...” (s. 573)
- “Bu sırada gözüm misafir odasının aralık kapısından içeri ilişti.” (s. 579)
- “İlk sahifeye bir göz attım...” (s. 581)
- “...memleketin oldukça hali vakti yerindelerinden sayılan babam...” (s. 586)
- “...idare lambasının ışığı altında kendimden geçerek...” (s. 588)
- “Bir kadın (...) hoşuma gidince ilk yaptığım iş ...” (s. 598)
- “...bir gün korktuğum başıma geldi.” (s. 599)
- “...bu sergiye ayak basamayacağımı biliyordum...” (s. 601)
- “...kurduğum binanın yerinde yeller esiyordu.” (s. 607)
- “...ayağa kalkmayı akıl ettim.” (s. 614)
- “...bir tesadüf sayesinde yakamı kurtardım.” (s. 618) (Aksoy)
- “Dilim tutulmuş gibi kaldım.” (s. 634)
- “...hiç kimse ne yaptığını bilmiyor ve akıntıya kapılıp gidiyor.” (s. 638) (TDK)
- “...bir erkek kadar hodbin, kendini beğenmiş ve nahvetli (...) değildir.” (s. 639)
- “...sadece gülmüş ve lafı uzatmamıştım.” (s. 647) (TDK)
- “...bir noktada taş kesilmiş gibi kalınamayacağını...” (s. 650)
- “Yüreğim hopladı....” (s. 670) (TDK)

4.1.1.3. Atasözleri

Söz varlığının önemli öğelerinden olan atasözleri, az sözle çok anlam ifade etmeleri yönüyle yaşayan dilde sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak incelenen üç romanda atasözlerinin tercih edilen kalıplardan olmadığı anlaşılmaktadır. Öyle ki, “Kuyucaklı Yusuf” ve “İçimizdeki Şeytan”da birer adet atasözü belirlenirken “Kürk Mantolu Madonna”da herhangi bir atasözüne rastlanmamıştır.

4.1.1.3.1. Kuyucaklı Yusuf

- “...dünya bu, beterin beteri var.” (s. 55)
- “... hep şurdan burdan duyma, ama ateş olmayan yerden duman çıkmaz.” (s. 73)

4.1.1.3.2. İçimizdeki Şeytan

“Biz de gözden ırak, gönülden ırak dedik.” (s. 438)

4.1.1.3.3. Kürk Mantolu Madonna

Atasözü tespit edilememiştir.

4.1.1.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Söz varlığının önemli bir bölümünü; insan ilişkileri esnasında sıklıkla kullanılan ve yinelenme sonucu kalıplaşarak sonraki nesillere aktarılan kalıp sözler oluşturur. Uygun olduğu durum ve zaman göre şekillen kalıp sözler, kişilere kendilerini kolayca ifade edebilme imkânı sunar. Durum bağımlı ve kalıplaşmış olması itibarıyla bu hazır söz öbekleri, insan ilişkilerini tesis etmede ve yönlendirmede sıkça başvurulan dil öğeleridir.

Sabahattin Ali'nin incelenen romanlarında dikkate değer ölçüde kalıp söz tespit edilmiştir. Romanlardaki kalıp sözler çoğunlukla dua/beddua ve karşılama/uğurlama temalıdır.

4.1.1.4.1. Kuyucaklı Yusuf

“Bereket versin, Anadolu'nun (...) kendisine mahsus çareleri vardır.” (s. 26)

“Hakikaten, ne yaparsa yapsın (...) alışamıyordu bu şehirlilere vesselam...” (s. 39)

“Ne çare ki, Yusuf a meram anlatmak imkânsızdı...” (s. 40)

“Etme gözünü seveyim, Yusuf!” (s. 45)

“Aman ağam, kulun olayım...” (s. 48)

“Kaderde yazılı imiş; Allahın yazdığını kul bozamaz ki.” (s. 52)

“Vah benim kara bahtlı kızım!” (s. 53)

“...çabuk döner inşallah!” (s. 54)

“Artık ondan sana hayır gelmez.” (s. 54)

“Maşallah elin kolun tutuyor...” (s. 55)

“...kızını Allah'ın izniyle namerde muhtaç etme!” (s. 55)

“Ne yalan söyleyeyim, iş biraz ağırcaydı ama...” (s. 56)

“Allah beni affetsin.” (s. 57)

- “Kasabanın meydanına çıkıp ümmeti Muhammed'e (...) söylerim...” (s. 57)
- “Bırak Allah aşkına, hapishane oyunudur o!” (s. 59)
- “Aman iki gözüm, çığlık etmesene!” (s. 60)
- “Sağ olsun, zaten pek merhametlidir.” (s. 67)
- “Allah versin, senin de canına minnettir.” (s. 69)
- “Hayırlı bir kısmet çıksın hele!” (s. 69)
- “Sen bilirsin, hayırlısı ne ise o olsun!” (s. 72)
- “Ne yalan söyleyeyim, ona anasının bile senin kadar emeği geçmemiştir.” (s. 72)
- “Canı isterse...” (s. 82)
- “Bırak Allah'ını seversen...” (s. 83)
- “Kefen param buradadır...” (s. 86)
- “Aman Şakir Bey (...) ağır ol, dinin hakkı için!” (s. 106)
- “Bırakın yakasını gayri... Allah rahmet etsin!” (s. 108)
- “Yazık oldu aslan gibi delikanlıya, billahi...” (s. 109)
- “Sabah ola hayır ola...” (s. 109)
- “Dünya âlem ne der?” (s. 140)
- “Ne olursa olsun, artık seni hiç bırakmayacağım!” (s. 141)
- “Yusuf Ağa yolladı, hakkı geçtiyse helal etsin dedi!” (s. 156)
- “Allah gönüllerine göre versin bey...” (s. 157)
- “‘şart olsun’, ‘dinim hakkı için’ gibi büyük yeminlerle anlattı.” (s. 157)
- “Allah bakilere ömür versin!” (s. 180)
- “İnşallah hakkında hayırlısı budur!” (s. 195)
- “Nur içinde yatsın, kendini bu Yusuf a pek kaptırmıştı!..” (s. 204)
- “Alimallah perili olursun!” (s. 206)
- “Sen bana elden beter muamele edersen Allah razı olur mu?” (s. 206)
- “Yusuf ‘baş üstüne!’ deyip çıktı.” (s. 224)

“Bana Allahaismarladık, Muazzez!” (s. 225)

4.1.1.4.2. İçimizdeki Şeytan

“Tevekkeli değil, Beyazıt’tan gönderdiğimiz mektuplar Eminönü’ne kırk sekiz saatte varıyor.” (s. 267)

“Sen dünyayı (...) zannediyorsun Allah aşkına?” (s. 272)

“Vallahi ne bileyim... teyzeciğim.” (s. 273)

“...kusuruma bakacak değilsiniz ya!” (s. 273)

“Allah bakilere ömür versin!” (s. 276)

“...kızlar gelin ediliyor...” (S. 279)

“Rica ederim, size yakışır mı?” (s. 283)

“Allahaismarladık’ dedi.” (s. 285)

“Hadi, güle güle!” (s. 286)

“Teşekkür ederim’ dedi.” (s. 286)

“Baş üstüne kardeşim... (s. 287)

“Aman yarabbi! Hiç utanmak kalmamış...” (s. 290)

“İnan olsun Macide’yi burada bırakmam.” (s. 296)

“Allah aşkına sus.” (s. 300)

“Ant verdi.” (s. 309)

“Ben kan tükürürüm de kızılılık yedim derim.” (s. 310)

“Ne olursa olsun, (...) deli gibi âşık olduğumu söylerim...” (s. 314)

“...zavallı kızın kim bilir ne halde olduğu aklına gelince utandı.” (s. 314)

“Geçmiş olsun... şey, yani başınız sağ olsun...” (s. 317)

“Tuu Allah belasını versin.” (s. 318)

“Teyzemle enişteme selam söyle!” (s. 320)

“Ne var ne yok Hafız bey?” (s. 330)

“Allah göstermesin...” (s. 344)

- “...yıldırımını babalarının hayrına mı Allah yaptılar?” (s. 350)
- “Allah kahretsin, karmakarışık menfaat düşünceleri dolduruyor...” (s. 350)
- “...maşallah bizim uslu, ciddi kızımız...” (s. 355)
- “Ailemizden elhamdülillah şimdiye kadar dile gelmiş kimse yoktur.” (s. 356)
- “Allah rahmet eylesin, merhum babanın iki eli yakamdadır.” (s. 356)
- “Evimizde iki lokma yemeğimiz var Allah’a şükür...” (s. 357)
- “Allah yardımcınız olsun...” (s. 359)
- “Allah selamet versin küçükhanım, Allah selamet versin!” (s. 359)
- “Allah, Allah!.. Bizim Hafız’a ne oluyor?..” (s. 373)
- “Sonunuz hayırlı olsun.” (s. 374)
- “Allah rızası için sen bir çaresine bak...” (s. 377)
- “Bereket versin ben aranızdan ayrıldım.” (s. 408)
- “Kusura bakmayın.” (s. 419)
- “Hoş geldiniz!” (s. 428)
- “...hakkınızı helal edin demeden defolup gitti...” (s. 439)

4.1.1.4.3. Kürk Mantolu Madonna

- “Buyurun, oturun!” (s. 550)
- “...kendisi sessiz sedasız, allahlık bir adamdır...” (s. 554)
- “Buyurunuz, hoş geldiniz!” (s. 554)
- “‘Afiyet olsun!’ diyerek odayı terk ettim.” (s. 555)
- “İnşallah artık bitti ya?” (s. 557)
- “...Raif efendiye özür diler gibi...” (s. 560)
- “Teşekkür ederim... Uzunca sürdü.” (s. 564)
- “Benim verdiğim yüzlerce lira nereye gidiyor Allah aşkına?” (s. 567)
- “...kırk yılda bir bunu yapacak olurlarsa...” (s. 569)
- “Ne oldunuz gene Raif bey, geçmiş olsun!” (s. 572)

“Dışarı çıkıp evin yolunu tuttuğum sırada...” (s. 574)

“...hastayı yoklamaya geldiğim zaman...” (s. 576)

“Maşallah bünyesi mukavim...” (s. 577)

“Atlatacak inşallah!” (s. 580)

“...hiç olmazsa bir gün geri bırakamaz mısınız?” (s. 582)

“Ne olursa olsun onun bana bu yakınlığı göstermesi...” (s. 613)

“Ne münasebet!” (s. 614)

“Bana acıdığınızı hissettiğim anda allahaismarladık!..” (s. 634)

“Güle güle...” (s. 637)

“Aman yarabbi, insan deli olur...” (s. 639)

4.1.1.5. Kalıplaşmış Sözler

Sabahattin Ali'nin romanlarında kalıplaşmış sözlerle ilgili saptamalara aşağıda verilmiştir.

4.1.1.5.1. Kuyucaklı Yusuf

Kalıplaşmış söz tespit edilememiştir.

4.1.1.5.2. İçimizdeki Şeytan

Kalıplaşmış söz tespit edilememiştir.

4.1.1.5.3. Kürk Mantolu Madonna

Kalıplaşmış söz tespit edilememiştir.

4.1.1.6. Terimler

Terimlerin temel özelliği, ait olduğu disipline dair nesne ve kavramları karşılamaıdır. Bu nedenle terimler, söz konusu disiplin dairesi içindeki kişilere özel bir *jargon* oluştururlar.

İncelenen yapıtlarda belirlenen terimlerin önemli bir bölümü, belirli bir disipline ait olmakla birlikte, günlük hayatta sıklıkla kullanılan sözcüklerdir. Romanlarda yer alan “kuzu, erik, pirinç, şeftali, çırak, lahana, zeytin, alışveriş vb.” gibi terimler, yazar tarafından terim anlamının dışında kullanılmıştır. Ancak ilgili sözcükler taranan terim sözlüklerinde yer almaktadır.

Tablo 1 Romanlarda Belirlenen Terimler

adale: Tıp Terimi	ağustos böceği:Zooloji / Biyoloji Terimi
akasya: Biyoloji terimi	albümin:İlaç ve Eczacılık / Hemşirelik terimi
alışveriş:İktisat Terimi	amele: İktisat terimi
anafor:Gökbilim / Su Ürünleri Terimi	asfalt: Yerbilim / Kimya terimi
banka: İktisat Terimi	borç: İktisat terimi
cevher: Yerbilim / Kimya Terimi	ceviz: Ağaçşleri / Biyoloji terimi
çam: Biyoloji terimi	çene: Biyoloji Terimi
çınar: Biyoloji Terimi	çırak: Zanaat / İktisat Terimi
çinko: Madencilik / Kimya Terimi	çiroz: Biyoloji / Su Ürünleri Terimi
duman: Fizik / Kimya terimi	dut: Biyoloji Terimi
dükân: İktisat terimi	elmas: Yerbilim Terimi
eşkarısı: Asalakbilim Terimi	erik: Biyoloji Terimi
faiz: İktisat terimi	gaga:Veteriner Hekimliği / Biyoloji Terimi
gazete: Kitaplıkbilim terimi	gemi: Su Ürünleri Terimi
hayıt: Biyoloji Terimi	iktisat: İktisat Terimi
inci: Biyoloji Terimi	incir: Biyoloji Terimi
iskele: Su Ürünleri Terimi	karaağaç: Botanik Terimi
kare: Geometri Terimi	kavak: Biyoloji Terimi
kaz: Veteriner Hekimliği Terimi	kereste: Ağaçşleri terimi
kerpiç: Mimarlık Terimi	kertenkele: Asalakbilim Terimi

komisyon: İktisat terimi	körfez:Coğrafya / Su Ürünleri Terimi
kristal: Yerbilim terimi	kuruş: İktisat terimi
kuzu: Veteriner Hekimliği Terimi	lahana: Biyoloji terimi
leylek: Biyoloji Terimi	maya: Kimya Terimi
mermer: Yerbilim Terimi	mide: Biyoloji Terimi
mikrop: Biyoloji Terimi	mozaik: Resim Terimi
naftalin: Kimya Terimi	nalça: Zanaat Terim
ökçe: Zanaat Terimi	para: İktisat terimi
pirinç: Kimya Terimi	portakal: Biyoloji terimi
radyo: Sinema ve televizyon terimi	reçine: Biyoloji Terimi
rihtim: Su Ürünleri Terimi	sedef: Biyoloji Terimi
semai:Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi	servet: İktisat terimi
sıtma:İlaç ve Eczacılık / Hemşirelik Terimi	sipariş: İktisat Terimi
söğüt: Biyoloji Terimi	şeftali: Biyoloji Terimi
şirket: İktisat terimi	timsah: Su Ürünleri Terimi
timsah: Su Ürünleri Terimi	

4.1.1.7. İkilemeler

Sabahattin Ali'nin kaleme aldığı romanlarda ikilemeler, yabancı sözcüklerden sonra en sık başvurulan söz varlığı öğelerindendir. Yapıtlarda ikilemelerin hemen her türünün yinelenerek kullanıldığı belirlenmiştir. Yazarın sayısal olarak en çok kullandığı ikileme türü, sözcüklerin aynen tekrarı yoluyla yapılanlardır: “ıslak ıslak, yavaş yavaş, mışıl mışıl, tıpış tıpış, hasta hasta, çabuk çabuk, avuç avuç, koşa koşa vb.”. Farklı sözcüklerle kurulan ikilemeler yoğunluk açısından ikinci sırada yer alır: “ara sıra, dört

beş, şapur şupur, şurda burda, yorgun argın, ipsiz sapsız vb.” Zarf-fiil ekleriyle oluşturulan ikilemeler de mevcuttur: “patlar patlamaz, görür görmez, yer yemez vb.”

4.1.1.7.1. Kuyucaklı Yusuf

- “...atının ıslak ıslak sivrilen kulaklarında...” (s. 19)
- “...yalnız ara sıra şiddetle dişlerini sıkıyor...” (s. 22)
- “Yavaş yavaş odanın bir köşesine çekildi.” (s. 23)
- “...bağıra bağıra söylemekten çekinmedi.” (s. 24)
- “...mışıl mışıl uyurken ...” (s. 26)
- “...merdivenleri yıkıla yıkıla çıkararak...” (s. 27)
- “... şaşkın şaşkın bakıyordu.” (s. 27)
- “...gözlerini bile kaldıramaz, sessiz sessiz ağlardı.” (s. 27)
- “...odada tıpış tıpış dolaşırken...” (s. 28)
- “...dört beş kişiye karşı kordu.” (s. 29)
- “...hem artık ikide birde bu pılıyı pırtıyı toplamak tehdidinden vazgeçmesini...” (s. 30)
- “...asağı yukarı birbirine benzeyen evlerin ...” (s. 32)
- “Bunlar olur olmaz şeyler için kavga etmezler...” (s. 32)
- “Bunların hemen hemen hepsi mektebe gider...” (s. 33)
- “...ıkına sıkına gelen ve karanlığa kalınca ağlamaya başlayan çocuklar...” (s. 35)
- “...sesini çıkarmadan taştan taşa sekerdi.” (s. 35)
- “...gitgide konuşmayı daha az sever olmuştu.” (s. 38)
- “...hiç konuşmadan yan yana otururlardı.” (s. 38)
- “...şeklini kaybetmiş eğri büğrü ağaçlar...” (s. 39)
- “Niçin durup dururken yalan söylemek...” (s. 39)
- “Top patlar patlamaz...” (s. 41)
- “...sokaklarda küme küme dolaşırlar...” (s. 41)
- “...birbirlerini ite kaka pencerelere yanaşarak...” (s. 41)

- “...dumanlı gözlerini arada sırada yukarıya (...) kaldırırlardı.” (s. 42)
- “...arkaya doğru atılan fesi ile pırl pırl parlıyordu.” (s. 42)
- “...minimini çocuklar bin türlü çiğ renkte elbiseleriyle...” (s. 43)
- “...yağlı yağlı parlayan uzun saçlarını...” (s. 45)
- “...pek körü körüne yürümemesini...” (s. 48)
- “...evde hasta hasta yatan...” (s. 49)
- “...yataktaki kıza uzun uzun baktı.” (s. 50)
- “...çabuk çabuk, gözlerini kırıştırarak bakıyordu.” (s. 51)
- “...hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.” (s. 51)
- “...derin derin, of çekti.” (s. 53)
- “Kendini topla da akıllı uslu çalış.” (s. 55)
- “...kapiya yaklaştı ve hızlı hızlı vurdu.” (s. 56)
- “...fakat Yusuf’u görür görmez derhal geriledi.” (s. 56)
- “...avuç avuç para saçardı.” (s. 59)
- “...pek sıkı fıkı ahababı olmadığına göre...” (s. 59)
- “...beyaz saçları demet demet şakaklarına dökülüyor...” (s. 62)
- “Hazin hazin gülerek:” (s. 63)
- “Doğrudan doğruya isteyemez miydi?” (s. 65)
- “...şuradan buradan duyduğu rivayetlerle...” (s. 67)
- “...Muazzez’e dalgın dalgın bakıyordu.” (s. 68)
- “...kendi kendine sormaya başladı:” (s. 71)
- “...nasıl böyle uslu uslu durduğuna!” (s. 72)
- “...yanaklarını şapur şapur öpecekti.” (s. 74)
- “...son günlerin vukuatı açıktan açığa göstermişti.” (s. 76)
- “Anam beni nefes nefese görünce sordu:” (s. 77)
- “Koşa koşa indim de ondan!” (s. 77)

- “...görünmeyeyim diye bucak bucak kaçırdım.” (s. 77)
- “Şurda burda yolumu keser...” (s. 77)
- “...öteme berime dokunmuyor, yalnız kötü kötü bakıp geçiyordu... (s. 78)
- “...yalnız kötü kötü bakıp geçiyordu... (s. 78)
- “Sevine sevine koştum...” (s. 78)
- “...şıpır şıpır sesler çıkarıyordu.” (s. 78)
- “Şakır şakır yağmur yağıyordu.” (s. 80)
- “Uzun ve beyaz bıyıklarını oynata oynata...” (s. 81)
- “...yan yan ona baktı.” (s. 82)
- “Karanlık dükkâna girer girmez Ali...” (s. 84)
- “...gözlerinin içine baka baka.” (s. 86)
- “...Aşağıçarşı'da açacağı mağazaya dair tatlı tatlı konuştu.” (s. 88)
- “Anam biraz mırın kırın ediyor.” (s. 89)
- “...tahta merdivenleri gıcırdata gıcırdata çıkmaya başladı.” (s. 92)
- “Kolları soğuktan diken diken olduğu halde...” (s. 93)
- “...yüzünde yer yer ürpermeler oluyordu.” (s. 93)
- “...başka başka odalarda ...” (s. 95)
- “...düşüne düşüne dama oynuyorlardı.” (s. 95)
- “Yusuf, kendisini içten içe kaynatan ...” (s. 98)
- “Yusuf un kafası zonk zonk atıyordu...” (s. 99)
- “...komşu komşu dolaşıp gevezelik etmekte...” (s. 100)
- “...sert sert cevaplar verirken ...” (s. 101)
- “... kendi kendini dinlemeye alışmıştı.” (s. 101)
- “...uzun zaman yüz yüze bakıştılar.” (s. 101)
- “...ince ince beline kadar uzanan saçları...” (s. 103)
- “...fakat yarı yarıya Ali'ye bakarak...” (s. 106)

- “...dudaklarının kenarı sinirli sinirli oynuyordu.” (s. 107)
- “...iki defa arka arkaya tetiği çekti.” (s. 107)
- “...ancak dört beş kişiyi orada alıkoyabildiler.” (s. 108)
- “...ağır ağır yürümeye başladı.” (s. 108)
- “...Hacı Etem'le göğüs göğüse geldi.” (s. 108)
- “...oğlunun katilinin göz göre göre temize çıktığını...” (s. 116)
- “...içini çeke çeke evine gitti.” (s. 116)
- “Muazzez'in günden güne artan durgunluğu...” (s. 117)
- “...beş on sıska öküzü bağıra çağıra bir araya toplamak istiyorlardı.” (s. 119)
- “...beş on sıska öküzü bağıra çağıra bir araya toplamak istiyorlardı.” (s. 119)
- “...idareyi alıp paldır küldür aşağı indi.” (s. 120)
- “...boğuk boğuk nefes almaya (...) başlayınca...” (s. 125)
- “...hırslı hırslı şarkılar söylüyordu.” (s. 135)
- “...Muazzez'in yüzüne dik dik bakarak.” (s. 139)
- “Şahinde aptal aptal karşısındakinin sarı yeşil yüzüne baktı.” (s. 151)
- “...onunla uzun uzadıya konuştu.” (s. 157)
- “...terliklerinin içinde mini mini duruyordu.” (s. 164)
- “Bunların ikisi de yaşlı başlı adamlardı.” (s. 169)
- “...kilometreleri ileri geri dolaşıyordu.” (s.177)
- “Yemeği yer yemez...” (s. 177)
- “...Edremit halkı (...) yığın yığın toplanmıştı.” (s. 180)
- “...kocasıyla göz göze gelmek istemiyordu.” (s. 183)
- “...yorgun argın ve geç vakit eve dönen...” (s. 184)
- “Şahinde'nin perde perde yükselen sesinin yanında...” (s. 201)
- “...sallana sallana dışarı çıkıp ...” (s. 210)
- “Dudakları kabuk kabuktu.” (s. 215)

“...sindire sindire en öldürücü işkenceler yapıyordu?” (s. 223)

“Kış kıyamette at üstünde dolaşmak ...” (s. 224)

“...ovayı kıvrıla kıvrıla dolaşiyor...” (s. 226)

“...gözlerine türlü türlü parlayışlar veriyordu.” (s. 227)

“...dizginlere asılarak gerisin geriye dönmek için...” (s. 227)

“Biraz iyileşir iyileşmez derhal Edremit'e dönecek...” (s. 228)

4.1.1.7.2. İçimizdeki Şeytan

“...iki genç yan yana oturmuş konuşuyorlardı.” (s. 265)

“...eşya üzerinde ağır ağır dolaşan kahverengi miyop gözlerini vakit vakit arkadaşına...” (s. 265)

“...eşya üzerinde ağır ağır dolaşan kahverengi miyop gözlerini vakit vakit arkadaşına...” (s. 265)

“Günden güne miskinleştiğimi hissediyorum...” (s. 266)

“Sesine mühim bir eda vererek ağır ağır mırıldandı.” (s. 266)

“...ara sıra kaşlarını çatarak...” (s. 267)

“Hatta yavaş yavaş onu da yapamaz...” (s. 268)

“Gelip geçenler suratına salak salak bakarlar...” (s. 268)

“...iç sıkıntısının uçsuz bucaksız denizinde bocalarken...” (s. 268)

“Kılık kıyafetinin düzgünce olduğunu görür görmez ...” (s. 268)

“Kılık kıyafetinin düzgünce olduğunu görür görmez ...” (s. 268)

“Nihat zangır zangır titreyen bu kolun...” (s. 271)

“...kafanın içi gibi ipsiz sapsiz şeylerle dolu...” (s. 272)

“...sonra saçma sapan söylenerek ayrıldı.” (s. 277)

“Yemeği yer yemez eline gazeteyi alır...” (s. 277)

“...evde toplanıp erkekli kadınlı saz yapan...” (s. 277)

“...aşağı yukarı on seneden beri ...” (s. 278)

“Zaman zaman Balıkesir’den kalkıp gelen...” (s. 279)

- “Kendini bildi bileli babasının Balıkesir’deki büyük evinde...” (S. 279)
- “Nesilden nesile biriken ...” (S. 279)
- “Hemen hemen bütün aileler ...” (s. 280)
- “Odasının şurasına burasına dağılı duran elbiseleri...” (s. 280)
- “...yalnız kalır kalmaz büyük bir tiksinti duyuyor...” (s. 281)
- “Mektebin bahçesinde grup grup başbaşa vererek...” (s. 281)
- “...hatta sık sık düşünerek...” (s. 281)
- “...gözlerini talebelerin üzerinde tekrar tekrar gezdirerek ...” (s. 283)
- “...genç kızlar konuşup konuşup sonra mendillerini ağızlarına tıkamaya çalışarak...” (s. 283)
- “...ilk zamanlarda sessiz sessiz bir kenarda durduğu için ...” (s. 283)
- “...ayrı ayrı ders almayacakmışız.” (s. 285)
- “...teker teker ders vermeyi münasip bulmadım.” (s. 288)
- “...uzun uzun bakıştıklarını zannettiler.” (s. 294)
- “...harıl harıl ders ezberlemekle meşguldüler.” (s. 297)
- “...tek tük tanıdık bulunmakla beraber...” (s. 298)
- “...Ömer’in kıs kıs gülmesine iştirak etti.” (s. 300)
- “...gözlerini sinirli sinirli kırıpıştırarak:” (s. 305)
- “Laotse’nin bütün hikmetlerine rağmen tatlı tuzlu bir ömür sürüyorsunuz!” (s. 306)
- “Ona aydan aya para yollayan...” (s. 309)
- “İlk tramvayların o feci gıcırıtları dalga dalga etrafa yayıldı.” (s. 316)
- “Tabiatla teknik, yüz sene öncesiyle bugün burun buruna gidiyordu.” (s. 316)
- “...kana kana bir su içmek istiyordu.” (s. 316)
- “Macide’nin gitmek için bir hareket yaptığını görerek acele acele konuşuyor...” (s. 317)
- “Fatma ıslak ellerini birer birer yanlarına kurulayarak...” (s. 318)
- “Birçok kızların minimini adımlarla zıplaya zıplaya yürümelere...” (s. 322)

- “Arada sırada sarı sulara (...) bakıyorlardı.” (s. 322)
- “Kendi kendine usuller icat ediyor...” (s. 325)
- “...sonra diğ^{er} haneler olmak üzere alt alta yazıyor...” (s. 325)
- “...on on beş rakam okuduktan sonra...” (s. 325)
- “...eli sinirli bir hareketle ikide birde boynuna gidiyordu.” (s. 326)
- “...kenarda köşede bir delik bulup ...” (s. 326)
- “...beş altı türlü deftere ayrı ayrı kayıtlar yapar...” (s. 326)
- “...beş altı türlü deftere ayrı ayrı kayıtlar yapar...” (s. 326)
- “...kasasını üç dört muhtelif anahtarla kilitler...” (s. 326)
- “...fakülteye boşu boşuna devam ettiğini söylemişti.” (s. 327)
- “...Ömer ondan çoluk çocuğunun ekmek parasını...” (s. 329)
- “Bir aralık gene alt alta ‘Macide’ imzası attı...” (s. 330)
- “...ilk sevinç ihtizazları geçer geçmez...” (s. 330)
- “...tozlardan vıcık vıcık çamur olmuş...” (s. 332)
- “Odada aşağı yukarı dolaştı...” (s. 340)
- “Başını (...) sağa sola döndürdü...” (s. 341)
- “Uzaklardan birkaç irili ufaklı vapur...” (s. 343)
- “Her şey (...) muntazam ve yerli yerindeydi.” (s. 349)
- “...duyulur duyulmaz bir sesle konuşmaya başladı.” (s. 350)
- “On bin yirmi bin sene evvelki insanlar gibi olabilsek...” (s. 350)
- “Macide şaşkın şaşkın etrafına baktı.” (s. 355)
- “Komşular gelip gelip seni anlatmaya başladılar...” (s. 355)
- “Soyun sopun malum.” (s. 356)
- “...Macide avaz avaz bağırarak...” (s. 370)
- “...bu kadar ehemmiyetsiz bir para için mırın kırın edişimi...” (s. 377)
- “Vitrinlerden dışarı vuran ışıklar gelip geçenlerin yüzünde kımıldanıyor...” (s. 379)

- “Minimini bir suratın ...” (s. 381)
- “...bir cilt hastalığını yeni atlatmış gibi pul pul derisi...” (s. 381)
- “...saplı bastonunu taşlara vura vura gezer...” (s. 381)
- “Odada karşı karşıya birer iskemleye oturan...” (s. 388)
- “...odanın şurasını burasını düzeltmek...” (s. 391)
- “...hafif hafif iki tarafa uçan çorabın altında...” (401)
- “...yakası vücuduna ıslak ıslak yapıştıyordu.” (s. 401)
- “Kapının açıldığını duyar duymaz geri döndü.” (s. 401)
- “...kılık kıyafetim pek itimat verecek soydan değildi.” (s. 403)
- “...kafasının doğru dürüst işleyecek hali yoktu.” (s. 404)
- “...garip garip seyrettikten sonra...” (s. 412)
- “Dört beş masanın yan yana getirilmesinden ...” (s. 414)
- “...durup durup adamcağızın damarına basıyorsun!” (s. 421)
- “...fırl fırl dönen gözlerle etrafına bakındı.” (s. 430)
- “Bedri geri geri sendeleyerek duvara tutundu.” (s. 433)
- “Macide bir şey anlamadan şaşkın şaşkın dinliyordu.” (s. 437)
- “...romanlarımda uzun uzadıya teşrih etmiştim!” (s. 459)
- “Demin, arkamda dır dır söylenen...” (s. 471)
- “...böyle ineden inceye düşünürken...” (s. 485)
- “...boydan boya uzanan buruşuklukların arasını kabarık ve yağlı etler dolduruyordu.” (s. 486)
- “...haşlanmış gibi kırmızı ve pırl pırl yağlı idi.” (s. 486)
- “Bir genç kızın çok güç atacağı bir adımı seve seve, inana inana attım.” (s. 497)
- “Bir genç kızın çok güç atacağı bir adımı seve seve, inana inana attım.” (s. 497)
- “... taban tabana zıt bir başka muharrirden edinmedir.” (s. 514)
- “İnsan bütün bu pislikleri ancak yalnız başına ve dövüne dövüne, didine didine üstünden atabilir...” (s. 520)

“İnsan bütün bu pislikleri ancak yalnız başına ve dövüne dövüne, didine didine üstünden atabilir...” (s. 520)

4.1.1.7.3. Kürk Mantolu Madonna

“Ne zaman kendimle baş başa kalsam...” (s. 547)

“...çok kere kendi kendimize sorarız...” (s. 547)

“Beş on kuruş param...” (s. 548)

“Sonu çıkmayacağını bile bile girdiğim birçok kabul imtihanlarının ...” (s. 548)

“...ara sıra davet edildiğim içki sofralarında...” (s. 548)

“Tek tük muvakkat işler buluyorum!” (s. 548)

“...tenha yolda ağır ağır yürüyor...” (s. 548)

“...doya doya içime çekerek...”

“...parça parça elbiselerinin içinde...” (s. 548)

“...üstünde yer yer otomobil lastiği izleri uzanan asfalt...” (s. 548)

“Sık sık görüştüğüm Hamdi'yi...” (s. 549)

“İşsiz zamanımda kendisine müracaat etmeyişi de hemen hemen bunun içindi.” (s. 549)

“İstemeye istemeye cevap verdim.” (s. 549)

“Beni baştan aşağı bir süzdü, kılık kıyafetime baktı...” (s. 549)

“...hayran hayran ona bakıyor...” (s. 551)

“...kendisi sessiz sedasız, allahlık bir adamdır...” (s. 554)

“Bir yabancı ile karşı karşıya oturulduğu zaman...” (s. 554)

“...oda arkadaşımı gizliden gizliye tetkik etmek...” (s. 554)

“Doğru dürüst lisan bildiği bile şüpheli!” (s. 555)

“...dalgın dalgın kitap okuduğunu görmüş...” (s. 556)

“...ufak tefek alışverişlerini yaptıktan sonra...” (s. 556)

“...birbirine tıpkı tıpkısına benzeyen bu bir sürü günlerin...” (s. 557)

“...ikide birde durup gözlerini küçülterek...” (s. 558)

- “...yüzünü saran o belli belirsiz gülümsemeden...” (s. 559)
- “...karaladığı kâğıdı uzun uzun seyretti.” (s. 559)
- “...teker teker araştırılınca ...” (s. 559)
- “...nasıl avaz avaz bağırdığını gören bir insan...” (s. 559)
- “... alacalı bulacalı, yünden örme bir kadın hırkası...” (s. 562)
- “...karyolanın ayakucunda üst üste asılmış duruyordu.” (s. 563)
- “...bağıra bağıra konuşmalardan...” (s. 563)
- “...çoluk çocuğuna dair bir şey söylediği nadirdi.” (s. 564)
- “...on beş on altı yaşlarında bir genç kız...” (s. 565)
- “...başka başka insanları...” (s. 565)
- “...alaya alarak fıkır fıkır gülmekten başka işleri yoktu...” (s. 565)
- “Sonra üstüne başına çok dikkat ediyor...” (s. 567)
- “...bir cumartesi gününü dükkân dükkân gezmeye hasredebiliyordu.” (s. 567)
- “...boş zamanlarında yığın yığın çocuk çorabı yamamak...” (s. 567)
- “Onun sessiz sedasız yaşayışı...” (s. 571)
- “...fazla söylemiş olmaktan korkar gibi acele acele...” (s. 573)
- “Hızlı hızlı otele döndüm.” (s. 574)
- “Ben iki üç akşamda bir uğruyor...” (s. 576)
- “Sağ tarafta üst üste üç göz vardı.” (s. 578)
- “Bir kanepeye yan yana oturmuşlar...” (s. 579)
- “...adeta baş başa vermiş duran kadınlara dönerek...” (s. 580)
- “...mukavemet edilmez bir merakın gitgide büyüdüğünü...” (s. 581)
- “...ne doğru dürüst bir hükümet...” (s. 586)
- “... gizli gizli hazırlanıyordum.” (s. 586)
- “...önümde tir tir titreyen insanları (...) görünce...” (s. 587)
- “Benim yarım yamalak anladığıma göre...” (s. 590)

- “...müstemleke tüccarı durup dururken ...” (s. 591)
- “Günlerim birbirine tıpkı tıpkısına benzeyerek geçiyordu.” (s. 591)
- “...duvarlardaki küçüklü büyüklü birçok...” (s. 593)
- “...vücutlarıyla beni sağa sola itiyorlar...” (s. 594)
- “Sizi annenizle baş başa bırakıyorum!” (s. 600)
- “Pansiyona döner dönmez ...” (s. 601)
- “Kendimi bildim bileli ...” (s. 601)
- “...Frau van Tiedemann ile sarmaş dolaş durduğumuz yere geldim.” (s. 607)
- “...ona söylenecek uçsuz bucaksız şeyler bulunduğunu ...” (s. 616)
- “Garip garip yüzüne baktım.” (s. 617)
- “...der gibi dik dik bakıyor...” (s. 620)
- “... o gelir gelmez uçup gitmişti...” (s. 621)
- “...ancak duyulur duyulmaz bir sesle...” (s. 621)
- “Ufak tefek kavgalar edersem...” (s. 622)
- “Ben de korka korka yanında gidiyor...” (s. 622)
- “...kahkahalarını zor zapt ediyormuş gibi...” (s. 623)
- “Aptal aptal yüzüne baktım.” (s. 624)
- “...tenha ve loş bir yerde oturarak göz göze gelecektik.” (s. 628)
- “...onu uzun uzadıya seyrediyordum?” (s. 630)
- “Büyük ve kayalık havuzların etrafında çeşit çeşit ve renk renk otlar...” (s. 632)
- “Grup grup oturmuşlar, yüksek sesle münakaşa ediyorlardı.” (s. 644)
- “Şundan bundan konuştular.” (s. 644)
- “Omzumdan aşağı sarkan eli hafif hafif sallanıyor...” (s. 648)
- “... tatlı tatlı ısıtan güneş ışığı ...” (s. 649)
- “...fakat günden güne büyüyen bir endişenin...” (s. 650)
- “...hoplaya hoplaya eski usul vals yapan çiftlerin...” (s. 653)

“...sallana sallana uzaklaştı.” (s. 654)

“Soluya soluya cevap verdi...” (s. 657)

“Şaşkın şaşkın gülümseyerek...” (s. 658)

“Kesik kesik nefes alarak...” (s. 658)

“Saçları beyaz yastığa dalga dalga serilmişti.” (s. 659)

“...gözlerimi açar açmaz bulmayı ümit ettiğim...” (s. 659)

“Çimenler arasından kıvrıla kıvrıla akan...” (s. 666)

“Merdivenleri nefes nefese çıktım...” (s. 670)

“...merdivenleri dörder dörder atladım.” (s. 671)

“Uzun boylu tavsiyelerle ve deste deste reçetelerle...” (s. 672)

“...kafama hücum eden yığın yığın kandırıcı cümlelerden ...” (s. 676)

“Bile bile aldatıldım...” (s. 692)

4.1.1.8. Doldurma Sözcükler

Doldurma sözcükler; hitap sözleri, ünlemler ve bağlaçlardan oluşan ve cümle içinde yer almasına karşın cümlenin herhangi bir ögesi sayılmayan sözcük ya da sözcük gruplarıdır. Roman ve hikâye gibi anlatı türlerinde yer alan diyaloglarda, konuşmanın doğal seyrine bağlı olarak kullanılan söz varlığı öğelerindedir.

Yapılan incelemede yazarın romanlarında doldurma sözlere çok yer vermediği görülmüştür. Belirlenen sınırlı sayıdaki doldurma sözlerin, günlük konuşma dilinin doğallığına eşdeğer biçimde standart örnekler olduğu belirlenmiştir: haydi bakalım, canım, yahu vb.

4.1.1.8.1. Kuyucaklı Yusuf

“Hepsi kumar değil mi canım...” (s. 59)

4.1.1.8.2. İçimizdeki Şeytan

“Bir de gözüm arkasında oturan Ümit’e ilişti, ne göreyim, kaşıyla, gözüyle profesöre işaretler yapıyor.” (s. 265)

“İstediği de oldu azizim, hoca birkaç sudan şey sorup cevaplarını kendisi verdi ve kızı mezun etti.” (s. 265)

“Fakat söz aramızda, iş bunun tamamıyla aksinedir ...” (s. 269)

“Kalk, iki gözüm, iskeleye geldik.” (s. 269)

“Ne var yahu!” (s. 269)

“Macide’yi bildin mi bakayım?” (s. 273)

“Ne diyelim, Allah muvaffakiyet versin!” (s. 276)

“Hadi bakalım, benim yerime bir el oynayiver.” (s. 287)

4.1.1.8.3. Kürk Mantolu Madonna

“..haydi bakalım, bunu sonuna kadar götürmeli...” (s. 552)

"Muallâ'nın düğünde giydiği o tuvalet neydi ayol? (s. 565)

“Yahu, sizin söyledikleriniz de laf mı?” (s. 566)

“Bu ne biçim şey canım?” (s. 567)

“Kim bilir, evin gürültüsü mü canımı sıkıyor nedir!..” (s. 5739)

4.1.1.9. Argo Sözcükler

Teklifsiz konuşmalarda özellikle sokak ağzında rastlanan argo sözcükler, Sabahattin Ali'nin romanlarında yoğun olarak kullanılmamıştır. Kırsal kesim insanının yozlaşmış yönlerinin işlendiği “Kuyucaklı Yusuf”ta kişilerin konuşma dilinde kaba ve argo sözler beklenen nicelikte yer almamıştır.

“İçimizdeki Şeytan” romanında kaba ve argo sözcüklerin diğer romanlara kıyasla fazla olması ise anılan yapıtın hacmiyle orantılıdır.

4.1.1.9.1. Kuyucaklı Yusuf

“...sonra yağlı bir müşteriye okutmuşlardı.” (s. 25)

“Karı kısmının sözüne bakılmaz...” (s. 28)

“Kim ülen itoğlu?” (s. 45)

“Ekserisi pis birtakım hastalıklarla malul olan bu heriflerin evleri...” (s. 46)

“Yoksa üçümüz birden damı boylarız!” (s. 82)

“Eğer başka türlü ifade verip yalancı şahitlik edersen, leşini sererim!” (s. 111)

4.1.1.9.2. İçimizdeki Şeytan

“Bir kere bile notları açıp okumadığını bildiğim için bal gibi çaktı dedim.” (s. 265)

“Yok ama, birini kafesleriz.” (s. 267)

“Seni yakında sepetlerler.” (s. 267)

“Bu kadar asmak olur mu?” (s. 267)

“Buna inansam bile o şişman karının...!” (s. 275)

“Etrafları, hatta çok kere kendi kendileri tarafından enayilik diye telakki edilen bu gaflet...” (s. 284)

“... bankadaki paralar hep atmasıyandı!” (s. 377)

“Herifin kaybı ile kendi kazancını mukayese et!..” (s. 391)

“Hayat bir katakulliden ibarettir!” (s. 451)

4.1.1.9.3. Kürk Mantolu Madonna

“Bizim kız riyaziyeden gene kırık numara almış!” (s. 565)

4.1.1.10. Halk Ağzı Ögeleri

Öğretmenlik yaptığı dönemde Anadolu insanını gözlemleme olanağı bulan ve toplumcu gerçekçi bakış açısına sahip olan yazarın, kişilerini yerel ağızla konuşturması beklenebilecek bir durumdur. Ancak yazarın romanlarından sadece “Kuyucaklı Yusuf”ta Anadolu kırsal hayatını ele almış olması, roman kişilerinin çoğunlukla standart Türkçe konuşmasıyla sonuçlanmıştır. “Kuyucaklı Yusuf” adlı yapıtında belirlenen sekiz adet halk ağzı ögesi, yazarın kırsal kesim insanını anlatırken de ağız ögelerini kullanmamayı tercih ettiğini göstermektedir.

4.1.1.10.1. Kuyucaklı Yusuf

“Fıkaraları nasıl yalnız bırakayım...” (s. 21)

“...imansızlar ben gelene kadar babamı da, anamı da kesmişler...” (s. 21)

“Uyusun fikaracıklar gayri.” (s. 22)

“...yahut Frenkköyü'ne gidip avrat oynatırlarmış.” (s. 53)

“Helbet bize de inanan iki Müslüman bulunur.” (s. 57)

“Şakir Bey yataktan çıkıp doncak arkamdan koştu ama...” (s. 77)

“...türlü mahna bulup beni ağırtırdı.” (s. 77)

“Yerimi nideceksin bey?” (s. 157)

4.1.1.10.2. İçimizdeki Şeytan

“...kapağı açık yatan boş bir cıgara paketi...” (s. 353)

4.1.1.10.3. Kürk Mantolu Madonna

Halk ağzı oğesi tespit edilememiştir.

4.1.2. Hikâyeler

Sabahattin Ali’ye ait altmış hikâye kronolojik sıra gözetilerek söz varlığı açısından incelenmiş, ulaŐılan bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

4.1.2.1. Yabancı Sözcükler

Sabahattin Ali’nin hikâyelerini kaleme aldığı yıllar, dilde sadeleşme çabalarının sürdüğü dönemin içinde yer alır. Yapıtlarda, aędaŐ Türkçede yer alan ve konuşma diline yerleşmiş olan sözcüklerin yerine Doğu kökenli karŐılıklarının kullanımı, sözü edilen bu çabaların vardığı noktayı yansıtması açısından önemlidir.

İlk dönem hikâyelerini romantik etkiyle yazan Sabahattin Ali’nin bu hikâyelerindeki yabancı sözcüklerin yoğunluğu, toplumcu gerçekçi çizgide yazdığı hikâyelerdeki yabancı sözcük yoğunluğuyla hemen hemen aynıdır. Etkilendiği farklı akımların, yazarın hikâyelerindeki sözcük dağarcığını deęiŐtirmedięi söylenebilir.

4.1.2.1.1. Değirmen

“...sıcak ve ince zerreler uçuŐur.” (s.725)

“Ve mütemadiyen dönen...” (s.725)

“...bacağındaki adalelere saplamak...” (s.726)

“Bir minareye çıkararak...” (s.726)

“...birisine itaat eden...” (s. 726)

“...birisine emredenler...” (s. 726)

“...birisini tehdit edenler...” (s.726)

“...Şose yolunun...” (s.727)

“...keman ve klarnet alarak ...” (s.727)

- “...lakayt gözlerle bakıyordu.” (s.728)
- “...bir kileye yakın buğday...” (s.728)
- “Atmaca tabii en baştaydı...” (s.728)
- “Bir kere heybetli delikanlıydı...” (s.728)
- “Şehir mektebini okumuş...” (s.728)
- “Kasabadaki efendiler...” (s. 729)
- “...akran muamelesi ederlerdi...” (s.729)
- “...ahenk yapıyorduk.” (s.729)
- “Şimdi onun yerinde şalvarının beline...” (s.729)
- “...cümbüş yapan kızlarla da birleşemezdi...” (s.730)
- “...bizim mağrur ve insafsız Atmacamız...” (s.730)
- “Tavuslara (...) tenezzül etmeyen ...” (s.730)
- “... dirayetin bütün Çingene'lerden üstündür.” (s.731)
- “...hükmeden eşraf bana gelip...” (s.731)
- “...ben (...) noksanım (...) sadaka mı veriyorsun?” (s.732)
- “...zelil etmek ister misin?” (s.732)
- “Mavzer kurşunu gibi...” (s.732)
- “...eğer sahiden beni seviyorsan...(s.732)
- “...benim için nâra yaktın...” (s.732)
- “...hatta teselli etmeye kalkışmadım...” (s.732)
- “...muhakkak bir fırtına kopacağını seziyorduk.” (s.733)
- “Karşı tepedeki palamut ormanına ...” (s.734)
- “Tavlada sallanan...” (s. 734)
- “... iki (...) gaz lambası...” (s.734)
- “...kâh yalvarıyor, kâh hiddetle kıvranıyor...” (s.734)
- “...bizim kullandığımız kelimelerin takati yoktur...” (s.734)

“...adeta bir gölge gibi duruyordu.” (s.735)

“Tahammül edilmez bir acı...” (s.735)

“...zalimce başını çeviren...” (s. 736)

“... mağrur (...) dilberin...” (s.736)

4.1.2.1.2. Kurtarılamayan Şaheser

“Genç şair...” (s. 737)

“... meşin ciltli (...) kitabı...” (s.737)

“...gökyüzündekilere mahsus sarhoşluğu veriyordu.” (s.737)

“...elindeki şaheserin müsveddeleriydi...” (s. 737)

“...kan rengi karanfillerin...” (s. 737)

“...keskin kokulu sardunyalarm...”

“...bir meşaleyi hatırlatan lalelerin...” (s. 737)

“...eski Yunan aktörlerini andıran hercaimenekşelerin.” (s.737)

“...sahifelerine bakarak haykırdı.” (s.737)

“...Homeros veya başkası!” (s.737)

“... memleketin kadınları onun şiiirlerini...” (s. 738)

“...mısraları gibi tatlı ve ince endamıyla...” (s.738)

“...insan güzelliği hudutlarını aşan...” (s. 738)

“...dudaklarını bükmek acayıplığında bulunuyordu.” (s.738)

“bu fevkalade kızı seviyordu...” (s.738)

“Geceyi terennüm eden şarkılarım...” (s.738)

“...hakikatlerden bahsedebilir misin?” (s.739)

“...yazacak kudreti kendinde buluyor musun?” (s.739)

“... Fuzuli (...) Goethe daha azametli...” (s.739)

“...kafasında düşünmek kabiliyeti vardı...” (s.739)

“Lakin, ey sevgilim...” (s. 739)

- “... kalbine sıçratamayacak kadar fersizmiş.” (s.739)
- “...sonsuz veda monologlarını...” (s. 740)
- “...âşıkların yeis dolu şikâyetlerini...” (740)
- “Heyhat, zavallı şairim” (s.740)
- “...valinin mağrur yeğenine...” (s. 740)
- “...ihtimal minimini ipek mendillerini...” (s. 740)
- “...Horatius senden kat kat tesirli...” (s.740)
- “...tahayyül edemeyecekleri bir acı...” (s.740)
- “...bütün büyük filozoflarını...” (s.740)
- “...eskimiş cübbelerinin ...” (s. 740)
- “...Aristoteles'ten, Epikür'den (...) İbni Rüş'ten bahsettiler.” (s.740)
- “...evvela açlıktan zannetmişti...” (s. 741)
- “...felsefî hayatın lezzet ve feragatiyle...” (s. 741)
- “...damarlı elli meşhur biyoloji alimleri...” (s. 741)
- “...nazariye ve tahminleri ihtiva eden...” (s.741)
- “...beyaz ve nazik elli...” (s. 741)
- “... bilhassa estetikten bahsettiler.” (s.741)
- “...erguvan renkli güller arasında...” (s. 741)
- “...aksettiren firuze yüzükler...” (s. 741)
- “... opal (...) küpelerle...” (s. 741)
- “...Lahur şalından ...” (s. 741)
- “... zebercet saplı asalarıyla...” (s. 741),
- “...ilahi cenk kasidelerini gülümseyerek dinleyen...” (s.741)
- “...velut ve bakir sanatkârları arasında...” (s.742)
- “...muazzam kalyonlara hücum eden...” (s. 742)
- “...raks ve kahkahadan yorulup terleyenler...” (s. 742)

- “...kristal pencerelerden dışarı süzülen ışıpta...” (s.742)
- “...karnında taşıdığı günahsız çocuğu öldürmek...” (s.743)
- “...Çin ipeği örtülü yataklarda...” (s. 743)
- “ Aptalların tahakkümüne...” (s. 743)
- “... faziletin susmasına...” (s. 743)
- “... ihtirasların gürültüsüne...” (s. 743)
- “... hikmet ehlinin tahrik edildiğine...” (s. 743)
- “...bir Arap hançeriyle yazılmış gibi...” (s. 743)
- “...erguvan renkli maşlahını...” (s. 743)
- “...Eflatun (...)bir belagatle...” (s.743)
- “...Çin'in (...) afyonkeşleriyle...” (s. 743)
- “... fakat şüphesiz Byron da...” (s.744)
- “...alelacayıp bir parıltı vardı.” (s.744)
- “...bir Buda heykeline benzeyen vücudu...” (s.744)
- “...bir dua kadar çok tekrar edilmiş yeni fikirlerden eser bulunmayan...” (s.745)
- “...güzel ve sarihtiler.” (s.745)
- “Ne bir nebattaki karmakarışık...” (s. 745)
- “...bir yuzuh vardı...” (745)
- “...bu minimini zerrelere ...” (s.745)
- “...maddi elemelerin en acılarını tattı.” (s.746)
- “...birbirine muvazi birçok bıçakların...” (s.746)
- “...şimalin buz sahralarını dolaştı.” (s.746)
- “...geminin güvertesine uzanarak...” (s.746)
- “...sinirlendirici teferruat yoktu.” (s.746)
- “...manasız bir tecessüse (...) sevk ederlerdi.” (s.747)
- “...necip kalplere mahsus olan...” (s.747)

“...fazilet diye baktığı ...” (s. 747)

“...merasim (...) gösteriştten ibaret olduğunu...” (s. 747)

“...yalnız ahlak münakaşalarında...” (s. 747)

“...ahmaklık ve aciz (...) mahluklarla...” (s. 747)

“bir merhamet, yeis veya hiddeti manasız bulan bir rikkat hissetti...” (s.747)

“... Jülyet (...) zavallıdır...” (s. 748)

“...Beatrice'ye (...) gururla bakıyorum...” (s.748)

“...yalnız harikuladeliklerle, yalnız insanı saran...” (s.750)

4.1.2.1.3. Kırlangıçlar

“...şeffaf kanatlı küçük böcekleri...” (s.760)

“...takdim filan edilmeden...” (s. 760)

“...sonra da ahbap oldular.” (s. 760)

“...oturup yârenlik etmeleri...” (s.760)

“Erkek okkalı sözlerine...” (s.761)

“Şu budala serçe bile...” (s.761)

“Dişi tasdik eder gibi...” (s.761)

“...kitap yazmak âdet olsaydı...” (s. 762)

“... muhakkak ki üniversitelerde okutulurdu.” (s. 762)

“...bunu münasip bir şekilde...” (s. 762)

“...pek geniş manalı ve müphemdi.” (s. 762)

“Tesadüfün pek merhametli olmadığını...” (s. 762)

“...bir gamlılık çöktü.” (s. 763)

4.1.2.1.4. Viyolonsel

“...mahcup bir kadın gibi...” (s. 765)

“...muhtelif milletlere mensup bir seyyah kfilesi...” (s.765)

“Kabile reisi...” (s. 765)

- “... Afrika'nın bu sapa köşesine...” (s. 765)
- “...fildişinden yapılmış ziynetlerini taktı...” (s. 765)
- “...maiyetiyle beraber köyün ortasındaki meydanda...” (s.765)
- “...kulübesinde istirahat etmekteydiler...” (s. 765)
- “Golf pantolonlarının altına...” (s. 765)
- “Bu, intizamsız kerestelerden yapılmış...” (s. 765)
- “..bir timsah yavrusuna...” (s.766)
- “Belki bir harp?..” (s.766)
- “Yahut bir viyolonsel...” (s.766)
- “...geniş gövdeli baobap ağaçlarının altındaki...” (s.766)
- “...büyük bir maharetle...” (s.766)
- “Fransız seyyah: ‘Bir sanatkâr...’ dedi...” (s.766)
- “Bir vapur kazasından sonra...” (s.767)
- “...bu garip münzeviyi...” (s.767)
- “...jurnaline başka başka şeyler ...” (s. 767)
- “...hikâyesine temas etmedi.” (s.767)
- “Ve zerdeva tüyleri gibi...” (s. 768)
- “...busesi için (...) münasip yerd.” (s.768)
- “...nasip olmuştur.” (s.768)
- “...menevişlerindeki manayı...” (s. 768)
- “Oturduğu iskemlede...” (s. 768)
- “... memleketin ihtiyar ve üstat musikişinasları bile...” (s. 768)
- “Lakin gafil genç bunu bilmiyor...” (s.768)
- “...bütün ihiras ve iptilalarının da...” (s. 768)
- “...nağmeler bulmaya çalış.” (s.768)
- “...ceylanın (...) mahzunluğu vardı.” (s.769)

- “Sanat, ilahi sanat...” (s.769)
- “...ne kadar kudretlidir!” (s.769)
- “...bunu bana vaat ediyor musun?” (s.769)
- “...bir ceza bana mukadderse...” (s.769)
- “Söylediklerini tekit etmek...” (s.769)
- “Heyhat, saadet dedikleri ...” (s. 769)
- “...pek hasistir.” (s.769)
- “Bahtiyardılar.” (s.769)
- “...bir aşk masalı...” (s. 769)
- “...bir vefakârlık hikâyesi...” (s.769)
- “...lacivertleşen sular...” (s. 769)
- “...berrak ve şeffaf oluyordu...” (s.769)
- “... tasvirini (...) muhayyilesi yapabilir.” (s.769)
- “...yalnız Afrika'ya mahsus olan...” (s. 770)
- “...bir istiridye kabuğuna benzeyen...” (s.770)
- “Fakat hepsi neticesizdi...” (s. 771)
- “...ömrü olmadığı muhakkaktı.” (s.771)
- “... maun ağacından...” (s.771)
- “...menettiğim için ne kadar bedbaht olduğumu...” (s.771)
- “...buna meşk ettiriyor...” (s.771)
- “...görünmez mayiler halinde akan ...” (s.771)
- “...ölümün tayf halinde dolaştığımı....” (s.772)
- “...son günlerinin müsterih geçmesi...” (s.772)
- “bir yeisle (...) bastı...” (s.773)
- 4.1.2.1.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi**
- “...ıslak bir halat ...” (s. 779)

- “...harap bir kaleyi...” (s. 779)
- “...hazin bir ihtişamı ...” (s.779)
- “...eski çiçek tarhları vardı...” (s.779)
- “...metreyi (...) bir silindir ...” (s. 780)
- “... kule gibi ...” (s. 780)
- “...camekânlı bir kubbeyle bitiyordu.” (s.780)
- “...bir yağ kandilini andırıyordu.” (s.780)
- “...cumba şeklinde yaptığı...” (s. 780)
- “...hangi cehennem nefesinin...” (s. 780)
- “...derin bir kuyuya muntazam aralıklarla...” (s. 780)
- “Evvela istikametini kestiremediğim...” (s. 780)
- “...merak ve hayretten ibaret bir halita...” (s. 780)
- “Şiddetle döndüm...” (s. 780)
- “...bu taş kulenin esrarlı adamıyla...” (s.780)
- “Bir cehennem nebatının liflerine benzeyen...” (s.781)
- “bir granit yosununa benzeyen...” (s.781)
- “...mahzen kapağını hatırlatan...” (s. 781)
- “...hiçbir şey ifade etmiyorlardı.” (s.781)
- “...eskimiş rugan potinler vardı.” (s.781)
- “Ve o, sükûnetle eğildi...” (s.781)
- “...bir zemini geçtik...” (s. 781)
- “... minarelerin esrarlı merdivenlerini andıran...” (s. 781)
- “...siluet halinde ağaçlar...” (s. 782)
- “...bir külçe halinde tekrar sürükleniyordum.” (s.782)
- “...o mayı halindeki karanlık...” (s. 782)
- “...bana nazaran eğri olduğu için...” (s.783)

- “Şimdi sesi pirinç bir havan gibi ötüyordu.” (s.784)
- “...hakikate yaklaştıran...” (s.784)
- “...nurlu ve zarifti.” (s.784)
- “...cetlerinden biri yazmış...” (s.785)
- “...sarı ve kalın sahifelerde...” (s.785)
- “...bir sfenks gibi duran adama bakarak...” (s.785)
- “...dimacağımın bir parçasını...” (s.785)
- “...bizzat hakikatin bulunmadığını...” (s.785)
- “...ufkun lakayt bir kaçıışı vardı.” (s.785)
- “Fakat ben arıyor, mütemadiyen arıyordum.” (s.785)
- “...intizamla yanan kandilimin...” (s.785)
- “...bir rüzgâra hamlederek...” (s.786)
- “...bir ihtar telakki ettim.” (s.786)
- “...bir kazana hapsedilen...” (s.786)
- “...bir hayaleti takip ediyormuş gibi...” (s.786)
- “...bir İbrani peygamber gibi...” (s.787)
- “...ışık huzmeleri gidip gelirdi...” (s.787)
- “...ihtimal vermek mümkün değildi...” (s.787)
- “...bir şetaretle beraberce yanarlarken...” (s.787)
- “...yarabbi, daha uzun müddet yanabilirlerdi.” (s.787)
- “...göz alıcı ziynetlerden belliydi.” (s.787)
- “...kendisine iştihakla bakanların önünden çekiliverdi.” (s.788)
- “...bir iman ve tevekkül ifade etmeye...” (s.788)
- “...daha sebatlı ve ihtizamlı...” (s.788)
- “...fakat ne ehemmiyeti var?” (s.788)
- “...bu istikamete uçuyorlar.” (s.789)

“...görmek üzere olduğum muhakkak.” (s.789)

“...o adaletli ve şefkatli kuvvet...” (s.789)

4.1.2.1.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

“...ben caddeyi örten...” (s. 797)

“...orayı nefesimle eritmek...” (s. 797)

“...anahtarla açmak...” (s. 797)

“...nihayet odama girmek...” (s. 797)

“...içeri girmek ihtirasını duyarım.” (s. 797)

“Bu yegâne tesellidir.” (s. 797)

“...birçok lafları vardır.” (s. 797)

“...bir satırı bile bana bazen...” (s. 797)

“... mahrem taraflarını bile görebilmek...” (s. 797)

“...çok ketum olurlar.” (s. 797)

“...laubali oldunuz mu size malik oldukları ...” (s. 797)

“...bekâr odalarının azabını...” (s. 798)

“Kitaplarla zifafa girmesini bilen adam...” (s. 798)

“...hiçbir zaman inkâr etmedim.” (s. 798)

“...ekseriye bir kadın muvaffakiyetsizliğidir.” (s. 798)

“...aşk iltifatı görmüş değilimdir.” (s. 798)

“...pek ukala bir tesir yapıyorum.” (s. 798)

“...-Balzac romanlarının kıymeti- musahabesine feda edebilirim.” (s. 798)

“...gurur ve teenniden, ağırlıktan eser yoktur.” (s. 798)

“...muhayilemin müthiş bir ihtiyacıdır.” (s. 798)

“...bir kadın sesi kâfidir...” (s. 798)

“...bir acuzeye kadar iner.” (s. 799)

“...tabiilik ve sükûnetin içimdeki vukuatla yaptığı tezada...” (s. 799)

- “...kadifeli (...) mantosu vardı.” (s. 800)
- “Mukavemet edecek oldu...” (s. 800)
- “Yürüyüşü montazamdı...” (s. 800)
- “İnce, gergin ve ahenktardılar.” (s. 800)
- “...merdiven tırabzanlarına sarıldım...” (s. 800)
- “...birtakım vakalar cerayan etti.” (s. 800)
- “...büyük bir hiddetin...” (s. 801)
- “...namuslu rolüne çıkması... (s. 802)
- “Bizim memleketin büyük muharrirleri...” (s. 802)
- “...feci bir hikâye...” (s. 802)
- “İnsafsız ve hain, devam ettim...” (s. 802)
- “...nedamete benzer bir şey...” (s. 803)
- “Hiç mukavemet etmeden...” (s. 803)
- “...fakat rabitasız birçok laflar...” (s. 803)
- “Sen envai türlü adamların keyiflerine ...” (s. 803)
- “...bu hiç beklenilmedik vaziyet...” (s. 803)
- “...esrarlı bir musikiye...” (s. 805)
- “...hiçbir tereddüt geçmesin...” (s. 805)
- “Caddeler büsbütün tenhalaşmadan...” (s. 805)
- “Gözleri mahzunlaşmış...” (s. 806)
- “...aynı vaziyette kaldım ve dinledim.” (s. 806)

4.1.2.1.7. Bir Gemici Hikâyesi

- “...güverteden daha serin...” (s. 807)
- “ocak vardiyasına giden ...” (s. 807)
- “...cezbeli bir derviş gibi...” (s. 807)
- “...makine dairesine doğru...” (s. 807)

- “...küpeşteye (...) kaptan kamarasının (...) kapısına...” (s. 807)
- “Tercümei hali gayet kısadır...” (s. 807)
- “... kalp sektesinden ölünceye kadar...” (s. 807)
- “...şoför ve bakkal çırağı da ...” (s. 807)
- “Eski serseriliği de...” (s. 808)
- “...istikbalin verdiği tabii bir filozofluk...” (s. 808)
- “...münzevi yapmıştı.” (s. 808)
- “...meram anlatıyordu...” (s. 808)
- “...mükemmel bir arkadaşı.” (s. 808)
- “...yegâne geveze, denizdir.” (s. 808)
- “...sıkıcı, yeknesak bulan...” (s. 808)
- “...hususî bir teveccühleri vardı.” (s. 808)
- “...ona başka bir mevki veriyordu.” (s. 808)
- “Gemi değil...” (s. 808)
- “...cehennemdi bu...” (s. 808)
- “...İtalya'da yapılmış...” (s. 808)
- “Bir Ermeni'den daha çok tebaa değiştirmiş, Yunan veliahdına yatlık, Danimarka hükümetine mektep gemiliği, bir Rus tüccarına posta vapurluğu yapmıştı.” (s. 808)
- “...bir Yahudi, bu hurdayı Aden ile İstanbul arasında şilep olarak işletiyordu.” (s. 808)
- “...bir gemide süvariyken, kamarasında fitilli bir barut fıçısı dururmuş.” (s. 809)
- “...kumanyayı olduğu gibi geri getirecekti.” (s. 809)
- “...vinççiliğe, hatta hamallığa geçmek...” (s. 810)
- “...uğraşmak icap edecekti.” (s. 810)
- “...bir ıstırap veriyordu...” (s. 810)
- “...bir kabarıştan men eden bu ‘tesadüfe inanma’dır.” (s. 810)
- “Çünkü o, kaptan!” (s. 811)

“Tesadüfün cilvesi bu!..” (s. 811)

“Lostromo ile ahçının...” (s. 812)

“... ihliyatlı hareket ediyorlardı.” (s. 812)

“... isyan eden tayfanın lombar direğine...” (s. 812)

“Acele ile yaptıkları pirzolayı...” (s. 812)

4.1.2.1.8. Bir Orman Hikâyesi

“...bir çuha gibi rüzgârla hafif hafif kıpırdıyordu.” (s. 814)

“...nebatlar, hatta kahverengi mantarlarla...” (s. 814)

“...bu ahenge hayvanlar da karıştırdılar.” (s. 814)

“...korkunç bir mahiyet veriyordu.” (s. 814)

“...onu fırlatmaya muvaffak olmuş gibi...” (s. 815)

“Kasketini geri iterek....” (s. 815)

“...vukuatı takip ediyor...” (s. 815)

“...duvar saatinin rakkası gibi...” (s. 815)

“...sükunete geldiğini görüyordum.” (s. 815)

“...ceddimizmiş gibi çekindiğimiz...” (s. 816)

“...istifade ederek bizi eli böğründe bırakmak revayihak mıydı?” (s. 817)

“...cahilliğimizi zavallılığımızı (...) bahane yaptı.” (s. 817)

“Hiçbirimizin yüzünde gülmek takatı kalmamıştı...” (s. 817)

“...eski günlerinin bir yadigarıydı.” (s. 817)

“...menfaatine uygun bulmadığı için...” (s. 817)

“...bir nefer gibi...” (s. 818)

“...acı bir istihza vardı.” (s. 818)

“...mütemadiyen makamını değiştiren bu muazzam uğultu...” (s. 818)

“...orkestra içindeki bir flütün (...) sesi...” (s. 818)

“...koymaya kâfi geldi.” (s. 818)

“...hiç kavilleşmedini...” (s. 819)

“...selameti kaçmakta buldular.” (s. 819)

“...içerisinde piyano bulunan bir odada...” (s. 819)

4.1.2.1.9. Kazlar

“...kazadaki müstantiğe para yedirip men'i muhakeme kararı...” (s. 822)

“Vilayet ağır cezası...” (s. 822)

“...hatırı şerifini sual ettikten sonra...” (s. 822)

“...gübrelikte yuvarlanan oğlu Hüsni'yü...” (s. 822)

“...bakkal İlyas Efendi'ye bağlamıştı.” (s. 823)

“...maktulün akrabaları avda vurmuşlardı.” (s. 823)

“...onu mütemadiyen tehdit ediyorlardı.” (s. 823)

“...veremleri hastaneler kabul etmiyorlardı.” (s. 824)

“...cezalarının tecili ve tahliyeleri icap ederdi.” (s. 824)

“Evrakı ve raporları müddeiumumilik kaleminde duruyor...” (s. 824)

“...bir tayınla kalıyordu.” (s. 824)

“...nizamiye kapısına giden bir mahpusa...” (s. 824)

“Kapının önü tenhaydı.” (s. 825)

“Kapıda duran gardiyana...” (s. 825)

“bir sedye çıkardıkları için...” (s. 825)

“...bir çift eski kundurası kaldığına dair müzekkereydi.” (s. 825)

4.1.2.1.10. Bir Firar

“Bayram namazında İmamköy Camii'ni...” (s. 827)

“...en nihayet itiraf etmişti.” (s. 827)

“Fakat ne yapsınlar, vazife...” (s. 827)

“Asıl mühimi, köylü kendisinden şikayetçiydi.” (s. 827)

“...vakadan (...) evvel...” (s. 828)

“Deliller de lazımdı.” (s. 828)

“Şosenin sağ tarafı fundalıktı.” (s. 829)

“...hedeğin öbür tarafına ...” (s. 829)

“...mekanizmaları açıp kapadılar...” (829)

4.1.2.1.11. Kanal

“Konya Ovası'nın ufukları mavi değil...” (s. 831)

“Bozkırlardan mahsul turnakla kazıyarak alınır.” (s. 831)

“...bir örnek mintanlık zifir alırlardı.” (s. 832)

“...bunlarda da lakırdı haline...” (s. 832)

“...sökenlere mahsus ciddilik...” (s. 832)

“...ihtimal (...) teessür vardı...” (s. 833)

“...evvela sulh olmak istedi.” (s. 834)

“...mavzerini alıp tarlaya gitti.” (s. 834)

“...oğlunu zebil etmemesini...” (s. 835)

“...iftiraya uğrayarak (...) mahkûm olan...” (s. 835)

4.1.2.1.12. Candarma Bekir

“Asmadıklarına şükür, efendi!” (s. 837)

“Birkaç kere, vukuatını öğrenmek için...” (s. 837)

“... bir mavzer, iki at soruyor...” (s. 837)

“...hapishanede (...) itibar etmezlerdi.” (s. 837)

“...hikâyelere mevzu olabilirler...” (s. 837)

“Çal Müddeiumumisi...” (s. 837)

“...tahkikatı genişletecekmiş...” (s. 837)

“Reis kötü tanırsa encamım iyi olmaz...” (s. 838)

“...gardiyan (...) hiç hazzetmezdi.” (s. 838)”

“...kelepçeyi ille arkadan vuracağım...” (s. 838)

- “...içten içe hasım gibiydik.” (s. 838)
- “...eşkîya olup dağa çıkınca...” (s. 839)
- “...yataklarımı ihbarladı.” (s. 839)
- “...kasavet etme...” (s. 839)
- “...sedirdeki hasırın üstüne uzandım.” (s. 839)
- “...gülüşleri netameli ama...” (s. 839)
- “Yedi köyün ayanı, muhtarı burada...” (s. 839)
- “Mahpuslukta adam dayak yemekten yılmaz.” (s. 839)
- “...envai türlü hakaret etmesi...” (s. 839)
- “...meramı beni zebun edip yalvartmaktı.” (s. 840)
- “Kelime-i şahadet getir...” (s. 841)

4.1.2.1.13. Sarhoş

- “...yevmiyesini aldıktan sonra...” (s. 842)
- “Hanende Muhsine adamakıllı sarhoştı...” (s. 842)
- “Garsonlar yavaş yavaş radıyom lambalarını...” (s. 842)
- “...bir kunduracı çırağını kaldırmışlar...” (s. 842)
- “Gazino sahibi ...” (s. 842)
- “...başından kasketini alınca...” (s. 842)
- “Gazinocu büfeye döndü.” (s. 842)
- “Ne şirrettir o...” (s. 842)
- “...bir müddet sallanıp durarak...” (s. 843)
- “...muvazenesini kaybederek yere yuvarlanıyordu...” (s. 843)

4.1.2.1.14. Bir Cinayetin Sebebi

- “Ağır ceza muhakeme salonunun önü...” (s. 849)
- “Efendi kılıklı adamlar...” (s. 849)
- “... hukuk fakültesi müdavimleri...” (s. 849)

- “...neticeyi de öğreniriz...” (s. 849)
- “Evladım, burası neden kalabalık?” (s. 849)
- “...muallim çıkmış...” (s. 849)
- “... tayin etmişler...” (s. 849)
- “...harcırahını şurada burada yemiş...” (s. 849)
- “...komisyoncuyu (...) öldürmüş...” (s. 849)
- “...bir bahaneyle muhakemesini talik ettiriyor...” (s. 849)
- “Üzerine dikilen gözlerin tesirinden...” (s. 850)
- “Pos bıyıklı mübaşir...” (s. 850)
- “Nefsini zorlayarak...” (s. 850)
- “...yukarı locaları ...” (s. 850)
- “...gayret sarf ederek başını çevirdi...” (s. 850)
- “Reis bey...” (s. 850)
- “... müsaade ederseniz...” (s. 850)
- “...hakikati söyleyeceğim!” (s. 850)
- “...daimi bir arz ve talep vardır...” (s. 850)
- “...alelade bir kızdı.” (s. 851)
- “...mektebin müsamerelerinde görmüş...” (s. 851)
- “Uzun uzun her mevzudan konuştuk.” (s. 851)
- “Huyları (...) hayata karşı telakkileri, itiyatları...” (s. 851)
- “...pek acemiydim ...” (s. 851)
- “...mübahaseden yenilerek çıkıyordum.” (s. 851)
- “...velev manevi olsun...” (s. 851)
- “...havsalası almıyordu.” (s. 851)
- “Ne cepheden hücum etmek...” (s. 851)
- “...mağlubiyeti kabul ederek...” (s. 851)

- “...dehalet etmek istese...” (s. 851)
- “Halbuki ben onun için...” (s. 852)
- “O, müfrit jestler yaparak...” (s. 852)
- “...tertip ettiği bir vapur gezintisinde...” (s. 852)
- “Sarhoş olduğun zaman...” (s. 852)
- “... müziç oluyorsun!” (s. 852)
- “...soğuk ve resmiydik.” (s. 852)
- “Gelelim asıl vakaya ...” (s. 852)
- “Fevkalade üzüldüler.” (s. 852)
- “Bir han bekçisini...” (s. 853)
- “...alaka göstermek...” (s. 853)
- “...aşağılık bir tenasübü olan birisiydi.” (s. 853)
- “Aman yarabbi...” (s. 853)
- “...gözlerinde bir ehemmiyet almıştı.” (s. 853)
- “Bilhassa o en baştaydı.” (s. 853)
- “Onun nazarında...” (s. 854)
- “...tahayyül edemiyordum.” (s. 854)
- “...evvelden gelen bir his...” (s. 854)
- “...muhakkak, dedim...” (s. 854)
- 4.1.2.1.15. Bir Siyah Fanila İçin**
- “Kadıköy vapuru bir lodos dalgası gibi...” (s. 855)
- “...mektepli, hatta darülfünunlu olduğu anlaşılan...” (s. 855)
- “...iskarpinlerine baktı...” (s. 855)
- “...siyah fanılalı, ince kumral bıyıklı...” (s. 855)
- “...ama ne münasebet!” (s. 855)
- “Ömer... Mülkiyeli Ömer!..” (s. 855)

- “Sahi sen misin?..” (s. 856)
- “...kaymakam yapmışlardı ya?..” (s. 856)
- “Tuhaf bir şey canım...” (s. 856)
- “Tahta kanapelerden birine...” (s. 856)
- “...hararetle konuştuğunu görüyorlar...” (s. 856)
- “...staj gördüğüm vilayetin ufak bir numunesi gibi tahayyül ediyor...” (s. 856)
- “Kasaba, istasyona üç saat uzaktaydı.” (s. 856)
- “...köhne forda binerken şoför...” (s. 856)
- “Bu laf biraz zihnimi bulandırdı.” (s. 856)
- “Şose yok mu?..” (s. 856)
- “...tamir ediliyor...” (s. 856)
- “... otomobil geçmez!” (s. 856)
- “Gece zindan gibiydi.” (s. 857)
- “Zulmet göz alabildiği kadar uzuyordu.” (s. 857)
- “...bir mahluk gibi ...” (s. 857)
- “...motorun kolunu çeviriyor...” (s. 857)
- “...bu esnada küfürlerin de...” (s. 857)
- “...ben belediye reisinin evinde...” (s. 857)
- “Birkaç hafta zarfında...” (s. 857)
- “...civarını gezdim.” (s. 857)
- “...inkisara uğrayacağımı...” (s. 857)
- “... tasavvur edemezdim.” (s. 857)
- “...yegâne intiba (...) oldu.” (s. 857)
- “Ahali manasız ve fesattı.” (s. 858)
- “...hezaren bastonlar...” (s. 858)
- “...basit (...) nevileri adi.” (s. 858)

- “...adi, alelade ve çürük ruhluydu.” (s. 858)
- “Mektep muallimi hususi muhasebe memurunu...” (s. 858)
- “...müddeiumumiyi (...) şube reisini ...” (s. 858)
- “...müfettiş olmak için...” (s. 858)
- “...alacağı harcırahlarla...” (s. 858)
- “...mebus olmak için faaliyet gösterirdi...” (s. 858)
- “... ahbaplarına caka satacaktı...” (s. 858)
- “...herkesin ilk vesilede methini yaptığı...” (s. 858)
- “Zımpara kağıdına; ömrümüzü, zevklerimizi...” (s. 859)
- “...çukur vadilere yapılmıştı.” (s. 859)
- “...bu mamureler (...) cibinlik köşelerindeki tahtakurusu yuvalarını...” (s. 859)
- “Malumat sahibi...” (s. 859)
- “... muğlak bir kimseye...” (s. 859)
- “bir tahriratı imzalatmaya getirdikleri zaman...” (s. 859)
- “Şu mübarek yerin ismini...” (s. 859)
- “Yerli kâtibin yanında...” (s. 859)
- “...istikbal hülyalarım (...) muhayyilemin (...) kafama yerleştirdiği tasavvurlarım çıkıyordu.” (s. 859)
- “...bir siyah fanıla...” (s. 859)
- “... tahassüsleri verinceye kadar tahammül ettim.” (s. 859)
- “...onun yanında konfetidir.” (s. 860)
- “Hava bazen önümüzdeki camii göstermeyecek kadar bulanıyor...” (s. 860)
- “...aktörlerin beyazlatmak için saçlarına serptikleri pudraları andırıyordu.” (s. 860)
- “...aba ceketimle bendim...” (s. 860)
- “O kadar süratle değişmişim ki...” (s. 860)
- “Gafil!..” (s. 860)

“...nizam, kanun gibi kayıtlara tabi olamayacak kadar serserisin...” (s. 860)

“Muayyen bir daire, muayyen bir ikametgah ...” 8s. 860)

“...bir yatak lazımdır...” (s. 860)

“...mukadderin olan yaşayışa avdettir.” (s. 861)

“...melon şapkayı...” (s. 861)

“...kolalı gömleği ...” (s. 861)

“...istikamet verecek (...) tenevvülerde...” (s. 861)

“...zekânın hamakate galebesinden ibarettir...” (s. 861)

“...hayatının sahifelerinden yeisi, bedbinliği (...) sil...” (s. 861)

“...vatanperverlikten (...) tenvire ihtiyacından bahsetme!” (s. 861)

“...bir fantezi, feragat lügatten silinen bir kelime, hodbinlik en makul seciyedir.” (s. 861)

4.1.2.1.16. Komik-i Şehir

“... tiyatro kumpanyası gelmiş!...” (s. 863)

“...kasabaya seferberlik havadisleri kadar...” (s. 863)

“...bir levha ile eşeğe binerek...” (s. 863)

“...arkasında şalvarlı çocuklardan...” (s. 863)

“...beddua ettiler.” (s. 863)

“Müddeiumumi, mugayiri ar ve hayâ danslara...” (s. 863)

“...kör Veysel'in meyhanesinde...” (s. 863)

“...hakkında iddialar yaptılar.” (s. 863)

“Kırtasiyeci, dekor yapmak için mukavva alıp...” (s. 863)

“...iş lazımdı...” (s. 863)

“Candarma kaymakamlığından mütekait belediye mimarının eseri...” (s. 864)

“Memleket büyükleri erkenden locaları doldurmuşlardı.” (s. 864)

“Kazanın doktorlarıyla bile...” (s. 864)

- “...bir müderris tavrıyla...” (s. 864)
- “...ne habistir...” (s. 864)
- “Sırf onlarla ahbap olarak ...” (s. 864)
- “...çeşmiçerez geçinmek için...” (s. 864)
- “...içtimalarda nutuk söylemektir.” (s. 864)
- “...Manastır'ın Ohri kazasından bir Arnavut'tur.” (s. 864)
- “...takdirname aldığı anlatan ziraat müdürünü...” (s. 864)
- “...ibaret olan kantolar oynandı.” (s. 865)
- “...çarlistoncu Suzan'ı buldu.” (s. 865)
- “Klarnet, ud, trampetten (...) cazbantla beraber...” (s. 865)
- “...gözlerine inen oksijenli saçlar...” (s. 865)
- “... mutadı üzere...” (s. 866)
- “...düettolar, kuvarettolar oynandı...” (s. 866)
- “...istirahatten sonra feci dramlar (...) komediler başlayacaktı...” (s. 866)
- “...aktris Viktor'a döndü...” (s. 866)
- “...istihfaf ve tahkir görür...” (s. 867)
- “...bir nüktesine, bir sahne irticaline feda edilir...” (s. 867)
- “Tiran rollerini yapan...” (s. 867)
- “...ehemmiyet vermemeye çalıştı...” (s. 867)
- “Evhamlı çocuk...” (s. 868)
- “Muhabbet, Atacığım... Muhabbet...” (868)
- “...lüks lambaları söndü...” (s. 868)
- “Hep kendi ihtiyatsızlığımız!” (s. 869)
- “...inzibatını temine memur değil misiniz?..” (s. 869)
- “Mesul olacağınızı düşünmez misiniz?..” (s. 869)
- “Bir nefer girdi.” (s. 869)

- “Yalnız bir tek süvari..” (s. 870)
- “...kendilerinin hür, namuslarının emniyette olduğunu...” (s. 870)
- “...hatta tehdit ederim.” (s. 870)
- “Boşuna külfet...” (s. 871)
- “Buna nasıl tahammül edilir?” (s. 871)
- “Edepsiz... Takip çıkarmıyorum!..” (s. 871)
- “...niçin böyle münasebetsiz laflar söylemişti?..” (s. 871)
- “Muhakkak deli olurum...” (s. 871)
- “...bir dram edası verdi...” (s.872)
- “...yegâne mabudu olacaksınız...” (s. 872)
- “Bu adamı rikkate getirmeye çalışmak neticesizdi...” (s. 872)
- “...kurşuni abajurlu bir elektrik ampülü gibi...” (s. 872)
- “...ağızda kauçuk çiğneniyormuş gibi...” (s. 872)
- “...filintalarını doğrultarak...” (s. 873)
- “Yaklaşınca kendi aralarında müzakereler oldu.” (s. 873)
- “...zamlı kağıtlara yapışan...” (s. 873)
- “...rutubetten sızlayan ayaklarını...” (s. 874)
- “...yol tedarikleri yapmak için...” (s. 874)
- “...istintaklar geçirmiş...” (s. 874)
- “...toprak zeminli tevkifhanelerde yatmıştı...” (s. 874)
- “...ince ince sualler...” (s. 874)
- “...tek sebebi işgüzarlıktı. (s. 874)
- “...zapt edilemez bir hırs duyuyordu...” (s. 875)
- “...mecalsizlikle sallanan uzun kollarını...” (s. 875)
- “Her uzvu geriliyor...” (s. 875)
- “...müfrit hareketlerden men etmeye çalıştığı elleriyle...” (s. 875)

- “...kadının gerdanına yapıştırdı...” (s. 875)
- “...vahşileşti ve kudurdu...” (s. 876)
- “...gurur ve nahvetlerine dokunulur...” (s. 876),
- “...itidalini muhafazaya çalışıyorsa da...” (s. 876)
- “...mükemmel bir mukabelede bulunabilmek...” (s. 876)
- “...umumhaneye götürürsünüz...” (s. 876)
- “...hiddetle mırıldandı...” (s. 876)
- “... muavazenesi bozuldu.” (s. 876)
- “Bir fabrika gibi şeytani fikirler ...” (s. 877)
- “...memleket inzibatını ihlal edecek ahvale...” (s. 877)
- “Teverrüm ettiği melfuf tabip raporuyla da teyyüd eden umumhane sermayelerinden Viktor'un hastaneye sevki...” (s. 878)
- “...böyle zırva lafları bırakmasını...” (s. 879)
- “...hülasa çenesini kapatmasını söyledi...” (s. 879)

4.1.2.1.17. Kağmı

- “...ihtiyar anasından gayri kimsesi yoktu.” (s. 883)
- “...adam vurdu diye şahitlik eder?” (s. 883)
- “...dört beş gününü gâvur edersen...” (s. 883)
- “...mahkemen talik olur.” (s. 883)
- “...iki şinik ekinin...” (s. 883)
- “...iri mafsallı ...” (s. 883)
- “... peykede bir hasırın üstünde...” (s. 884)
- “...cenazeyi alıp evine götürdüler.” (s. 884)
- “...eceliyle ölmüş kadar sükunetle...” (s. 884)
- “...ezandan evvel...” (s. 884)
- “...köye iki süvari candarma geldi.” (884)

- “...herhalde vilayetten geliyorlardı.” (s. 885)
- “...herkesin ifadelerini almaya koyuldu.” (s. 885)
- “Mesele derhal köye yayıldı.” (s. 885)
- “...kasabada pabuççuluk yapan...” (s. 885)
- “Müddeiumumi evvela kendisi doktoru da...” (s. 885)
- “...işi tahkik etmelerini söyleyerek...” (s. 885)
- “...daha ihtiyatlı bulunmak için...” (s. 885)
- “...aynı cümle ile mukabele ediyordu.” (s. 885)
- “Onun için hep inkar etti.” (s. 885)
- “...ceset, şiddetle taaffün ediyordu.” (s. 885)
- “Doktor muayene edecek!” (s. 885)
- “Mütemadiyen sallanmakta...” (s. 886)
- “...bir müddet ağlayıp...” (s. 886)

4.1.2.1.18. Kamyon

- “Şoför bir eliyle direksiyona yapışmış...” (s. 888)
- “...berber dükkânlarına...” (s. 888)
- “... sola manevra yapabilmeye ...” (s. 888)
- “...benzin, makine yağı tabakalarının altında...” (s. 888)
- “...otomobilde heybesini bacaklarının arasına almış...” (s. 888)
- “Bu adam kamyonun sahibi idi.” (s. 888)
- “...ona birtakım şeyler havale eden...” (s. 889)
- “...dava toplamaya giden bir avukat” (s. 889)
- “...yolcuları selamtlemeden evvel...” (s. 890)
- “Fabrikalarda (...) yarım lira yevmiye bile...” (s. 890)
- “...yol parası tedarikine çıktı.” (s. 890)
- “...şoför muavinliği yapmıştı.” (s. 890)

- “İzmir'e ameleliğe gidiyordu.” (s. 891)
- “...müşterilerden bir merhametli çıkar da...” (s. 891)
- “...bu acayip şey...” (s. 891)
- “...hayalinde yarattığı vuzuhsuz şekilleri...” (s. 892)
- “... zapt edemediği bir dehşet ifadesiyle...” (s. 892)
- “...atlamak için kati kararını veriyordu...” (s. 892)
- “...bütün hislerine alışamadığı ve ezici tesirler yapan...” (s. 892)
- “Motorun hafifleyen gürültüsü...” (s. 892)
- “...şosenin bu kısmında çökme...” (s. 892)
- “...ona muvazenesini kaybettirdi...” (s. 892)

4.1.2.1.19. Kafakâğıdı

- “Kılıkları pek perişandı.” (s. 895)
- “...çoğunun ayağında kunduraya benzer...” (s. 895)
- “...kasketleri yağ içindeydi...” (s. 895)
- “...yırtık siperden (...) mukavvalar fırlıyordu.” (s. 895)
- “birkaç mahpus yanlarına sokulunca...” (s. 895)
- “...suallerine cevap veriyorlar...” (s. 895)
- “Katilden (...) ağır cürümlerden yatan...” (s. 896)
- “Bunun seferberlikten kalma olduğu besbelliydi.” (s. 896)
- “...sonra fitili düzeltip...” (s. 896)
- “Vukuatın ne, dede?” (s. 896)
- “...eşkıya takibinde vuruldu...” (s. 897)
- “Oğlan sakat, bende de derman yok...” (s. 897)
- “Mecbur olduk hükümet kapısına düşmeye.” (s. 897)
- “Bizim tapumuz filan yoktu ama...” (s. 897)
- “Sonra mushafın arasında ...” (s. 897)

“...köye tahsildarlar geldi.” (s. 897)

“...tevellüdün işte burada...” (s. 898)

“Cebimdeki nüfusu çıkarıp verdim...” (s. 898)

4.1.2.1.20. Gramofon Avrat

“... Gramofon Avrat olmuştu.” (s. 900)

“... pek malum değildi.” (s. 900)

“...bir efendi yanında evlatlık kalmış olacaktı.” (s. 900)

“...ne tükenmez hazine yakaladığını...” (s. 900)

“...çıraların (...) lambaların ziyasında...” (s. 901)

“...pek ehemmiyeti yoktu.” (s. 901)

“...her oturakta muhakkak kavga çıkıyor...” (s. 901)

“...yalan yaptığını söylemek insafsızlık olurdu.” (s. 901)

“...vukuat da çıkabileceği için...” (s. 902)

“...selamete evine getirdiği halde...” (s. 902)

“...bağın tenha kapısına baktı...” (s. 902)

“...iri nagantını çıkararak ...” (s.902)

“...kendisini hapishaneye, kadını hastaneye kaldırdılar...” (s. 903)

“...esbabı muhaffefesi filan çıktıktan sonra...” (s. 903)

“...umumhaneye düştü.” (s. 903)

“...muhakkak hapishaneye gidip ...” (s. 903)

4.1.2.1.21. Arap Hayri

“Mektep kitaplarındaki haritalarda...” (s. 904)

“...trenin (...) durduğu tenha istasyonlardan (...) tenezzüh otomobillerinin (...) mola verdiği...” (s. 904)

“... Şevrole kamyonla (...) gelip...” (s. 904)

“...kıraathanenin üstündeki otel kılıklı yerde...” (s. 904)

- “...benzin kokan handa...” (s. 904)
- “...şehirlerdeki nazaran daha az aktörce (...) maceraları vardır.” (s. 904)
- “...roman (...) piyes hâline konulmazlar...” (s. 905)
- “...bir taşra muhabirinin mektubu...” (s. 905)
- “...vaka bu nevidendir...” (s. 905)
- “...makine yağı içindeki postalarını ...” (s. 905)
- “Valinin, kolordu kumandanının...” (s. 905)
- “...‘teşerrüf’ edecek olan (...) eşraf varsa...” (s. 905)
- “...bir köy mualliminin ...” (s. 906)
- “...iskarpinlerine (...) bakardı.” (s. 906)
- “...tuluat kumpanyaları gelince...” (s. 906)
- “...heyetin adeta vekilharçlığı, rehberliği (...) direktörlüğü vazifesini...” (s. 906)
- “istihfaf eden bir bakışla...” (s. 907)
- “...iki katlı gazinonun üst katında...” (s. 907)
- “...istihkam taburunun...” (s. 909)
- “...ay ışığı safası tertip ettiler.” (s.909)
- “...aktris Adalet...” (s. 909)
- “...bir nabız gibi atıyordu.” (s. 909)
- 4.1.2.1.22. Bir Şaka**
- “Beni ihtilattan men ederek...” (s. 912)
- “...nöbetçi gardiyan ...” (s. 912)
- “... yüze gelen mahpuslar...” (s. 912)
- “Gaz lambalarının asılı durduğu...” (s. 912)
- “... mangalları karıştıran...” (s. 912)
- “... Kuran okuyan mahpusların...” (s. 912)
- “Kim olduğumu söylemeye hacet yoktu.” (s. 912)

- “...muhasabe-i hususiye memuru iken...” (s. 913)
- “...ihhtimal birden bir parlama neticesinde...” (s. 913)
- “...işin esasını öğrenmek...” (s. 913)
- “...mavzerlerinden ayrı olan maneviyatını...” (s. 913)
- “... Hallac-ı Mansur'a, Münkir, Nekir'e dair yerler okurdu.” (s. 913)
- “...rakı masası başında tasavvur etmek...” (s. 913)
- “...dinî ve mistik dersler verirdi.” (s. 914)
- “...derin bir alaka ile dinlerlerdi.” (s. 914)
- “...birbirine zıt bilgiler...” (s. 914)
- “Birçok grameri düzgün cümleler...” (s. 914)
- “...kelimeler birbirine manaca bağlanamazdı.” (s. 914)
- “...münhani işaretlerle dolu...” (s. 914)
- “...zayıçeme baktı...” (s. 914)
- “...halim selim ve felaketleri ...” (s. 914)
- “Beraat edeceksin...” (s. 914)
- “...teminatı dinliyor...” (s. 914)
- “İstidaşında sıhhi vaziyetini öne sürdüğü için (...) heyet muayenesine gönderildi.” (s.915)
- “...vukuatsızlığı, yeknesaklığı içinde...” (s. 915)
- “...bir vaka bile...” (s. 915)
- “...meşguliyetten uzaklaştırılmış...” (s. 915)
- “...hatta kelepçeli yolculuğun...” (s. 915)
- “...tanıdık muhitler...” (s. 915)
- “...malmüdürünün ağzından (...) tezkere yazdım...” (s. 915)
- “...tahliyeniz hakkında rapor yazıyor.” (s. 915)
- “...kesbi afiyet edersiniz!” (s. 916)

“...birkaç mahkumun daha haberi vardı.” (s. 916)

“Cavit Bey sahiden inandı.” (s. 916)

“...bir nedamet içine düşüyordum.” (s. 916)

“...bütün mülkiyetiyle ‘benimki!’ demek istiyordu...” (s. 917)

“...kendini hülyalarına kaptırmıştı...” (s. 917)

“İstanbul müddeiumumiliğine teslim edilmek üzere...” (s. 917)

“...nüfuzlu mahpuslara tavsiyeler yazdı...” (s. 918)

“...lazım olan hususî malumatı ...” (s. 918)

“...candarmalar nizamiye kapısına geldiler.” (s. 918)

“...paltomla bahçedeki mahpusların...” (s. 918)

“...bu cömertlik...” (s. 918)

“...tatlı bir zevk...” (s. 918)

“Bir müddet için hiddetime yenilmiş...” (s. 918)

4.1.2.1.23. Duvar

“...bir zindana kapamak...” (s. 920)

“...muhayyilede görmeye...” (s. 920)

“...benim kaldığım hapishanede...” (s. 920)

“...yahut hafızası bunu zapt etmiyordu.” (s. 920)

“...azap veren...” (s. 921)

“...susturmak arzusu ...” (s. 921)

“...bir fırar hikâyesiydi.” (s. 921)

“Avlunun dört tarafını çeviren...” (s. 921)

“...iç sarayı imiş...” (s. 921)

“...asırlarca önce genç cariyeler...” (s. 921)

“...garp köşesindeki...” (s. 921)

“...yeni münferit daireler...” (s. 921)

- “Merakla yüzüne baktım.” (s. 921)
- “...ahşap dükkânlar ...” (s. 922)
- “...mahpuslar orada marangozluk (...) yapar...” (s. 922)
- “...komisyonculara vererek...” (s. 922)
- “...limana gelen yapurlarda ...” (s. 922)
- “...yukuat yapıp içeri düştüğümüz zaman...” (s. 922)
- “Fakat cezamız tasdik olup...” (s. 922)
- “Belki af çıkar...” (s. 922)
- “Acemilik etmeye gelmezdi.” (s. 922)
- “Gardiyan (...) mevcut gösterirdi.” (s. 922)
- “...ceviz takozlarını (...) yontup...” (s. 923)
- “...sedefli nalın...” (s. 923)
- “...parmaklarıma meşin bir torba dokundu.” (s. 923)
- “Ondan sonrası yine ferah!” (s. 924)
- “...taşın etrafındaki harçları dökmeye...” (s. 924)
- “...surlar pek harap...” (s. 924)
- “Bir candarına mavzerini uzatarak...” (s. 925)
- “Duvarlar muayene edildi.” (s. 925)
- “...hatta müddeiumumi halime acıdılar.” (s. 925)
- “...istihkar eden...” (s. 926)
- “...müthiş bir kin...” (s. 926)
- “...bir dehşet ifadesiyle, doğruldular...” (s. 926)
- 4.1.2.1.24. Pazarcı**
- “Tekaüt olduktan sonra...” (s. 930)
- “...dükkân açıp tuhafiyecilik yapmak...” (s. 930)
- “Balkan Harbi'nde...” (s. 930)

- “...istifa ederek ...” (s. 930)
- “...bir mağaza tutarak...” (s. 930)
- “...zabit isterim...” (s. 930)
- “...cephe gerisi hizmetinde olsa bile...” (s. 930)
- “...dükkanın önüne iskemlesini atar...” (s. 930)
- “...45 derecelik bir zaviye ile meyleden...” (s. 930)
- “...camiyeye akşam namazına giden ihthiyarları...” (s. 930)
- “...üniformalarını bozdurarak giymişti.” (s. 930)
- “...palto yaptırdığı kurşuni pelerinini...” (s. 931)
- “...vaziyeti bozuldukça...” (s. 931)
- “...şube reisliği yaptığı zamanlar ...” (s. 931)
- “...kendisine pek hürmet eden...” (s. 931)
- “...muhayyilesi (...) mükemmellikle işliyordu.” (s. 932)
- “...Levantenlere mahsus...” (s. 932)
- “...Rum kızları...” (s. 932)
- “...muharebe meydanı...” (s. 932)
- “...pabuçlarını sürüye sürüye...” (s. 933)
- “...toplayabildikleri sadakaları...” (s. 933)
- “...profesyonel dilenciler...” (s. 933)
- “...toza bulayan bir otomobille...” (s. 933)
- “...zeytinyağı fabrikatörleri...” (s. 933)
- “...bir vaka...” (s. 933)
- “...romantikliği ve acayıplığı ile muhayyilesinin...” (s. 933)
- “...bu bütün sermayesinin yarısından fazlasıydı.” (s. 933)
- “...silahların karşısında...” (s. 933)
- “... süratle soyunuyor...” (s. 933)

“...divanı harp azası iken...” (s. 934)

“...birkaç misli daha da ...” (s. 934)

“Eşkiyalarla sözlü olduğu (...) iddiasıyla tevkif edildi.” (s. 935)

“Tahkikat ilerleyince...” (s. 935)

4.1.2.1.25. Apartman

“...mütemadiyen başının üst tarafında...” (s.939)

“Mal sahibi karşı apartmanda oturuyordu.” (s. 939)

“Lakırdıyı bırakalım!” (s. 939)

“...küçük bir küfecinin...” (s. 939)

“...küçük hamal...” (s. 940)

“...mektepten almış...” (s. 940)

“Fakat bu sefer fena yüklemişlerdi.” (s. 940)

“...şişelerin arasında (...) konserve kutuları ...” (s. 940)

“...fiçi biçiminde, huni biçiminde (...) şiş gerdanlı (...) vişne rengi (...) şişeler.” (s. 940)

“...karşıda ziyafet olacaktı.” (s. 940)

“Çocuk bir hamle daha yaparak...” (s. 940)

“İki şarap şişesi kırıldı...” (s. 941)

“...beyaz parkeleri kırmızıya boyamıştı.” (s. 941)

“...hırsından kıpkırmızı kesilerek bağırdı...” (s. 942)

“...bir hişle elini boynuna götürdü.” (s. 942)

4.1.2.1.26. Arabalar Beş Kuruşa

“Siyah bir çarşafa bürünen kadın ...” (s. 945)

“...küçük bir çuvaldan ...” (s. 945)

“...dört çubuktan ibaret kameriye gibi ...” (s. 945)

“... tenhalaşıncaya kadar...” (s. 945)

- “...vitrinli (...) tuhafiye mağazası...” (s. 945)
- “...kristallerin arkasında ...” (s. 945)
- “...hiç çevirmemeye gayret ederlerdi.” (s. 945)
- ...parlak camekânların...” (s. 946)
- “...ustaca bir karmakarışıklık...” (s. 946)
- “... mahzun bir tavırla...” (s. 946)
- ...adeta hayallerinde (...) kalan...” (s. 946)
- “Büyücek bir otomobil...” (s. 946)
- “... lacivert paltolu bir çocuk...” (s. 946)
- “...içinden bir badem ezmesi alıp...” (s. 946)
- “Gaz masrafı çok oluyor.” (s. 947)
- “...hazin gözlerle bunları süzüyordu.” (s. 947)
- “...hesap vazifesini yapıp yapmadığını sordu...” (s. 947)
- “Adamakıllı lakırdıya dalmışlardı.” (s. 947)
- “Mahalle komşumuzdur...” (s. 947)
- “Başka şeylerden bahsetmeye başladılar.” (s. 947)
- “Ellerinde paket vardı.” (s. 947)
- “...aldığı şeylerin keyfi ile...” (s. 947)
- “...kürk mantolu...” (s. 947)
- “...iskarpinli kadına...” (s. 947)
- “...elindeki şemsiyeyi...” (s. 948)
- “...ruhundan fıskıran bir isyanla...” (s. 948)
- “...telefon edeceğim.” (s. 948)
- “...kendi seviyende...” (s. 948)
- “...temas ettirmeyi...” (s. 948)
- “...tahkir edici ...” (s. 948)

4.1.2.1.27. Fikir Arkadaşı

- “Canım efendim...” (s. 950)
- “Burada enfes meze veriyorlar...” (s. 950)
- “Seninle ahbaplığımız...” (s. 950)
- “Bilhassa fikir arkadaşı...” (s. 950)
- “... şu memlekette beş on entelektüeliz...” (s. 950)
- “... menfaat dünyası...” (s. 950)
- “... hasbi arkadaşlık ...” (s. 950)
- “Ne tahsilimiz, ne karakterimiz...” (s. 950)
- “...maddelerin fevkinde (...) manevi bağa...” (s. 950)
- “...muayyen (...) fikir bağları...” (s. 950)
- “...her münevverin (...) felsefesi var.” (s. 950)
- “... mukabil fikirlerini...” (s. 950)
- “... zeki adamlar...” (s. 950)
- “...avukatlığımı (...) almışsın...” (s. 951)
- “Bir iftira, haydi kodeşe...” (s. 951)
- “...hiç kabahati (...) yok değildi...” (s. 951)
- “...devir o devir değil...” (s. 951)
- “...ıslah edeceksin?” (s. 951)
- “...üç buçuk kuruş maaşını...” (s. 951)
- “Fakat cahil çocuk, dinlemezdi ki...” (s. 951)
- “...dünyanın mihverini değiştirecek...” (s. 951)
- “...o mahut heriflerle tutuştu.” (s. 951)
- “...bunlarda din, iman yoktur...” (s. 951)
- “Hilafsız söylüyorum...” (s. 952)
- “Fakat malum...” (s. 952)

“Biz maaş ehliyiz...” (s. 952)

“Cürüm fena...” (s. 952)

“Yüzü soğuktur şu menhus yerin...” (s. 952)

“Çünkü nazik mesele...” (s. 952)

“Hakikaten yanılmamışım...” (s. 952)

“Onu da talih elimden aldı.” (s. 952)

“Ona böyle bir sille lazımdı...” (s. 952)

“İstikbali (...) sükuneti namına lazım...” (s. 952)

“Mussolini ne demiş?” (s. 952)

“...bu feci halinde...” (s. 953)

“...hapis yatmak elzem.” (s. 953)

“İşlerine vekaleten ben bakıyorum.” (s. 953)

4.1.2.1.28. Düşman

“Asfalt yolda yürürken...” (s. 955)

“...rugan iskarpinleri nemli nemli parlıyor...” (s. 955)

“Paltosunun (...) yakasını...” (s. 955)

“...nihayet işe yaramamaya başlayacağız...” (s. 955)

“...zekice bulmadığı için...” (s. 955)

“...bir pudra, esans (...) kokusu...” (s. 955)

“Gündüz daire...” (s. 955)

“Akşamüzerleri güzel bir yemek, bazen sinema...” (s. 955)

“...bütün ömrünce işlemeyen...” (s. 955)

“Salona ve ön kapıya yakın ...” (s. 956)

“...elini cebine götürüp anahtarı çıkardı...” (s. 956)

“Şiddetle ürkerek ...” (s. 956)

“Bir fenalık...” (s. 956)

- “...ne de bir serseriye benziyordu.” (s. 956)
- “...bahçenin bir köşesinde...” (s. 956)
- “...müsaade etmeyecek misiniz?” (s. 956)
- “...leylak ağacının ...” (s. 957)
- “...dimağındaki akisleri...” (s. 957)
- “...ahbabın sesi...” (s. 957)
- “Sonra ilave etti.” (s. 957)
- “Gerçi yüzünün hatları değişmemiş gibi...” (s. 957)
- “Fakat nasıl söyleyeyim, ihtiyarlamış gibisin...” (s. 957)
- “Hulasa bir başka türlü olmuşsun.” (s. 957)
- “Beni evinin içine sokmak tehlikelidir!” (s. 958)
- “İlk şüpheleri tekrar kafasına gelmişti.” (s. 958)
- “Ev sahibi elektriği açtı.” (s. 958)
- “...bilhassa fazla süsten kaçılmış olan...” (s. 958)
- “...halı, alçak sigara iskemleleri...” (s. 958)
- “...bir sedir vardı.” (s. 958)
- “...seni polis arıyor?” (s. 958)
- “Tahmin edebileceğin şeyler!” (s. 958)
- “...hafif bir müzik duyuldu.” (s. 958)
- “Bir operanın...” (s. 958)
- “Gürültülü aletlerin...” (s. 959)
- “...tatlı nağmeler ...” (s. 959)
- “Bir çocuğun tebessümü...” (s. 959)
- “Normal olabilir...” (s. 959)
- “Bırak şu derin lafları canım!” (s. 960)
- “...çıplak bir hakikat...” (s. 960)

- “...hiçbir münasebet yoktu.” (s. 960)
- “...iştirak etmediği fikirleri...” (s. 960)
- “... inattan ve sabit fikirlerden...” (s. 960)
- “Ben yukarıda sedire uzanırım!” (s. 961)
- “...bir azası yerini değiştirmiş...” (s. 961)
- “...bir mecnun doğuyor!..” (s. 961)
- “...salona girince radıyoyu karıştırdı.” (s. 961)
- “...İngiliz istasyonu...” (s. 961)
- “...nevileri değişmeyen dans havaları...” (s. 961)
- “...bir dolaptan bir battaniye getirdi.” (s. 962)
- “...bir mükâlemeden çıkmış gibi...” (s. 962)
- “...bir makine gibi...” (s. 962)
- “...muayyen birkaç formül ...” (s. 962)
- “...maneviyatını (...) sarsan bu küstah (...) dostun...” (s. 962)
- “...ve münakaşa edeyim!..” (s. 962)
- “...bir sergüzeştçi...” (s. 962)
- “... cemiyete dış bileyen...” (s. 962)
- “...muhakkak ki aşk rüyaları görüyordu.” (s. 962)
- “...müphem manalı ve keskin cümleden...” (s. 962)
- “...gazeteleri karıştırmaya başladı...” (s. 962)
- “...yaptığı cürümlerden bahsediliyor...” (s. 962)
- “...tahsil görmüş...” (s. 962)
- “...memlekete faydalı olacağı ümitlerini...” (s. 962)
- “...sosyal nizam için...” (s. 962)
- “...sarih bir düşmanı...” (s. 962)
- “...hakikaten bir düşmandan başka...” (s. 963)

“...bir devlet, polisleri, candarmaları, mahkemeleri, (...) bankaları, mektepleri” (s. 963)

“...hapishaneler, mahkemeler geçiverdi.” (s. 963)

“...eli (...) telefona gitti...” (s. 964)

“...rehberi karıştırıp numarayı bulduktan sonra...” (s. 964)

“...nöbetçi komisere meseleyi anlatıp...” (s. 964)

“...hıyanet etmektedir...” (s. 964)

“Dakikalar geçtikçe...” (s. 964)

“...tasdik etmekten...” (s. 964)

“...ikisi sivil, ikisi resmi...” (s. 965)

4.1.2.1.29. Bir Skandal

“...Muallim olarak geldiğim...” (s. 968)

“...cilt yarası gibi intizamsız...” (s. 968)

“...hayatla alakası olmayan...” (s. 968)

“...şehrin hususiyetleri yoktu.” (s. 968)

“Şiddetle âşıktım...” (s. 968)

“...aklından bile geçirmeyen...” (s. 968)

“Lise ve üniversitedeki deliliklerimin...” (s. 968)

“...benimle ahbap olmak istemişti.” (s. 968)

“...fenalık geçirir gibi duvarlara yaslandım.” (s. 968)

“...hakikaten bu münasebetsizliklerden sıkıldığını...” (s. 968)

“...nefret ve asabiyetini üstüme çekiyor...” (s. 969)

“...mütemadiyen kımıldayan bir şeytan vardı...” (s. 969)

“...bir vakaya sevk edemediği...” (s. 969)

“...manasızlığını aklıselimin derhal anlaması mümkün olan lakırdı kalabalığı...” (s.969)

“...mütalaalar beyanına başladım.” (s. 969)

- “...her şeyi kaprislerime bırakıyor...” (s. 970)
- “...itaatli bir uşağı idi.” (s. 970)
- “...bir mahzur görmeyerek...” (s. 970)
- “...müsaade etmesiyle...” (s. 970)
- “...iktidarı görmeyerek susabileceğinden...” (s. 970)
- “İrademizin (...) dimağımızın karışmadığı meçhul kuvvetlere dair (...) namütenahi gizli yanardağlara...” (s. 970)
- “...münevver sınıfı ile temasa geldim...” (s. 970)
- “...kulüp kılıklı bir yere gittik.” (s. 970)
- “...alaturka-alafranga musiki münakaşası ...” (s. 970)
- “...meşhur musikişinaslarımızın makalelerinden...” (s. 971)
- “...mükemmel bir gramofonu...” (s. 971)
- “...sinema artisti isimlerini...” (s. 971)
- “...nazarı dikkatime çarptı.” (s. 971)
- “...spor hususunda...” (s. 971)
- “...siyasiyata intikal etti.” (s. 971)
- “Bu sefer bitaraf kaldık mı...” (s. 972)
- “...daimi encümen azasından biri...” (s. 972)
- “...mahsul olmadığını...” (s. 972)
- “...hariçten buğday ithal edilmesi...” (s. 972)
- “...mühendis uzun müddet edebiyattan...” (s. 972)
- “...belediyenin (...) şehir planını tenkit etti.” (s. 972)
- “...mektep talebesinin kötü şöhretli bir kahveye ...” (s. 972)
- “...bütün maaşını pokere verdiği için...” (s. 972)
- “...tombala oynanıyor...” (s. 972)
- “...poker partileri...” (s. 972)

- “...sosyetesine mensup kimselerin...” (s. 972)
- “...bu meclislere...” (s. 972)
- “...bir vesile ile...” (s. 972)
- “... bir bekârın...” (s. 972)
- “... mebus intihap edilmesinden...” (s. 972)
- “...sergüzeşt ve maceralarımdan başka...” (s. 973)
- “...içtimai hayatımızın (...) aşınası değildim.” (s. 973)
- “...dehşet içinde kaldım.” (s. 973)
- “... asil bir uzuvlarını midelerine ve tenasül cihazlarına uşak olarak kullanıyorlardı.” (s. 973)
- “Bu vatanperverlerle...” (s. 973)
- “...köylü bizim efendimizdir” (s. 973)
- “...muhteremce bir zat...” (s. 973)
- “...sualime hayret eder gibi...” (s. 973)
- “Eski pervasızlığım, heyecanımla devam ediyordum:” (s. 974)
- “...sönük bir lamba...” (s. 974)
- “...hakikati değiştirmek iktidarında...” (s. 974)
- “...şaşkınlığa iştirak ediyorlar...” (s. 974)
- “...kafamdaki aksini bulandıracağını zannediyor...” (s. 974)
- “...kendisini müşkül mevkide bıraktığım için...” (s. 975)
- “...yarın rivayetleri seyret.” (s. 975)
- “Açıktan açığa muhalafet yaptın ayol!” (s. 975)
- “Bunu muhabakkak bir yerden tanıyacaktım.” (s. 975)
- “...çehresini hafızamda güç zapt etmiştim...” (s. 976)
- “İnsana garip bir çekingenlik veriyor.” (s. 976)
- “...insanı romantik yapıyor...” (s. 976)

- “...malik olmak arzusunda değilim.” (s. 977)
- “...sükûnet hissi veriyor:” (s. 977)
- “...ıstıraplı ve yakıcı heyecanlara...” (s. 977)
- “...tesadüf etmediği (...) acayip hislerin menşeni...” (s. 977)
- “...rehavetle yastıklara doğru kaydı.” (s. 977)
- “...ahvaliyle alakadar olmaktan (...) sersemce (...) kaçan bu adamlar...” (s. 977)
- “...adeta namussuzluk tavsiye ediyor demektir...” (s. 978)
- “...bir anarşist nazarıyla bakıyorlar.” (s. 978)
- “...bir dolap yaptırdığım marangoz Fazıl.” (s. 978)
- “...dükânına gidiyor...” (s. 978)
- “...daha gençsiniz, tecrübesizsiniz, ateşlisiniz.” (s. 978)
- “...adamın aleyhinde cereyan uyandırmayı ...” (s. 978)
- “...kardeşçe ikaz etmek istedim.” (s. 979)
- “...fazla temasınız nazarı dikkati celbediyor.” (s. 979)
- “İhtirasları mahdut ve kabiliyetleriyle mütenasıptir.” (s. 979)
- “... roman okumayı filan.” (s. 980)
- “...bu tahavvüllerde Beria'nın büyük rolü olduğunu itiraf ediyordum.” (s. 980)
- “...bundan hiç müteessir olmuyordum:” (s. 981)
- “...büyük bir maharet sahibi idim.” (s. 981)
- “...itirazsız itaat, inkıyat mecburiyetinde olduğumuzu...” (s. 981)
- “...şaşkın ve bihaber vaziyette idi.” (s. 981)
- “...mütereddit kaldığı...” (s. 981)
- “...bu şekil hareketten muğber olduğumu ...” (s. 981)
- “...çocukça hareketleri telakki ederdim...” (s. 982)
- “...teslim olmak için...” (s. 982)
- “...kati olarak verdim:” (s. 982)

- “Bu eğlenceler ekseriya perşembe akşamları...” (s. 982)
- “Fakat manzara bazen çok tuhaftı.” (s. 982)
- “...kahkahalı musahabeler yapıyorlardı.” (s. 982)
- “...vücuda getirilen cazbandın gayretiyle...” (s. 982)
- “Sempatisini saklamayacak kadar...” (s. 983)
- “...etrafına ehemmiyet vermeyişi...” (s. 983)
- “...itimadım kalmadı...” (s. 983)
- “...hiç beklemediğim neticeler aldı...” (s. 984)
- “...bir süratle cereyan etmiş...” (s. 984)
- “...bu hadiselere...” (s. 984)
- “...tahammül edebileceği şekilde muamele ederdim.” (s. 985)
- “...bende şiddetli aksülameller yaptığını bilirlerdi.” (s. 985)
- “...nezaheti muhafazaya dikkat eder...” (s. 985)
- “...bir tarz-ı hareketle...” (s. 985)
- “...nüfuz sahibi olurdu.” (s. 985)
- “...bana mutlak surette itimat etmelerine...” (s. 985)
- “...munis bakışlarıyla ...” (s. 986)
- “Mamafih münasip bir zamanda ...” (s. 986)
- “Belki de bir izzetinefis meselesi...” (s. 986)
- “...bir infialle söylemeye başladı.” (s. 987)
- “...bu kadar fena tefsir edeceğiniz...” (s. 987)
- “... ruhi asalete malikimdir.” (s. 988)
- “...bilakaydu şart imkân olmayan...” (s. 988)
- “Bu da bana kâfi idi.” (s. 989)
- “...nedense haysiyetlerine yediremiyorlardı.” (s. 989)
- “...iptidai kavimlerde olduğu gibi, fevkalbeşer zannolunan kuvvetler lazımdı.” (s. 989)

- “...bir dimağ heyulası gibi...” (s. 989)
- “...metelik vermeyen...” (s. 989)
- “...peygamber yalanları...” (s. 989)
- “Şehirde konuştuğularım mahduttu.” (s. 989)
- “...demiryolu hizasında dolaşır...” (s. 989)
- “...kendilerini aldatmaya çalışan divanelerdir.” (s. 990)
- “...müşterek bir şey ...” (s. 991)
- “...menfi düşünür, dünyevi ve adi birtakım sebeplerin...” (s. 991)
- “...bizi başka başka istikametlere sürükleyebilirdi...” (s. 991)
- “...elzem olan iki mahluktuk biz...” (s. 991)
- “...kanunlarına ve hükümlerine (...) vâkıf olacağını...” (s. 991)
- “Bütün kabahat onda.” (s. 992)
- “Ne talep etmişim...?” (s. 993)
- “Tebessüm ettim.” (s. 993)
- “...bu kadar küstahça bir cüret...” (s. 993)
- “...bir rivayet çıkarmakta...” (s. 994)
- “Anladığım yegâne şey...” (s. 994)
- “Fisebilillah kötülük yapan adamlar bulunacağını...” (s. 995)
- “İlk zamanlarda onların silahlarını bilmiyordum.” (s. 995)
- “...faziletten bahsederlerdi.” (s. 995)
- “...muvaffakiyetlerinin içyüzünü öğrendiğim zaman...” (s. 996)
- “Nihayet benim sabrım da tükendi...” (s. 996)
- “...bir fokstrot çalmaya başlamıştı...” (s. 996)
- “Etrafımdaki müstehzi bakışlar gitgide çoğalıyordu.” (s. 997)
- “...giderken iade ederiz...” (s. 997)
- “...ben jilet bıçağı bile taşımam...” (s. 998)

“Birtakım hanımlar vestiyerden eşyalarını alıp gidiyorlardı.” (s. 998)

“...himaye etmek isteyerek ...” (s. 998)

“...teskine çalışıyorlardı.” (s. 998)

“...öldürücü bir hicap duyuyordum.” (s. 998)

“Uzaktan yaptıkları hücumlarla iktifa etmeyerek...” (s. 1000)

“Mumaileyhin tabanca çektiği...” (s. 1001)

“... nahoş bir hadiseye...” (s. 1001)

“...bu işgüzarlıklar, bu yaranmalar...” (s. 1001)

“...siyasi cürümlerimin de...” (s. 1001)

“...ben maceraperest bir serseri idim.” (s. 1001)

“...bir atalete düşmüştü.” (s. 1001)

“İstasyona yalnız Fazıl gelmişti...” (s. 1001)

“...yalnız son kampana çaldığı zaman...” (s. 1002)

4.1.2.1.30. Ses

“Bizi (...) götüren kamyon...” (s. 1017)

“Şoför ve muavini motör kapaklarını...” (s. 1017)

“...alet ve edevatı (...) döktüler.” (s. 1017)

“...makinenin altına sürünüp ...” (s. 1017)

“...şoför mahallinde gaza basıyor...” (s. 1017)

“...bu esnada porcelen başlıklı...” (s. 1017)

“...muşamba kaplı karoseri...” (s. 1017)

“Bir kısmı merakla şoförü seyrediyor...” (s. 1017)

“...boğazın garp tarafına...” (s. 1017)

“...bir miktar yol amelesi...” (s. 1017)

“...otomobil gelip geçti.” (s. 1018)

“...mütemadiyen (...) söylenen...” (s. 1018)

- “...şosenin (...) kenarında muazzam bir hayvan ölüsü...” (s. 1018)
- “...birdenbire çöken sükûtun içinde...” (s. 1018)
- “...titrek siluetler çiziyorlardı.” (s. 1018)
- “Müzikle uğraşan...” (s. 1018)
- “...müzik mektebinde vazifesi olan ...” (s. 1018)
- “Seher yeli...” (s. 1019)
- “Yârin (...) ayağına...” (s. 1019)
- “...ara nağmesine...” (s. 1019)
- “Fevkalade!” (s. 1019)
- “Aldım sazı çıktım gurbet görmeye...” (s. 1019)
- “...çehresini tamamen görmeye imkân yoktu.” (s. 1019)
- “...canlı bir mahluk gibi titriyordu.” (s. 1020)
- “...mühim bir konuşma oluyormuş zannediyordu.” (s. 1020)
- “...hitap eder gibi...” (s. 1020)
- “Ayın şavkı...” (s. 1020)
- “...hilâl kaşlım...” (s. 1020)
- “...esrarlı bir dil ...” (s. 1020)
- “...yahut kucağından fırlamak ister gibi...” (s. 1020)
- “Dert ortağı aramadım derdime” (s. 1020)
- “...iki kuvvetli vuruştan sonra...” (s. 1020)
- “Hafifçe tebessüm etmeye de çalışıyordu.” (s. 1021)
- “...usta âşık...” (s. 1021)
- “Harikulade bir ses azizim...” (s. 1021)
- “...not etti...” (s. 1021)
- “...adresini almak istedi.” (s. 1021)
- “...neticeler çıkarmaya çalışıyorlardı.” (s. 1022)

- “Onu bir müzik mektebinde yetiştirmeye muhtakkak azmetmişti.” (s. 1022)
- “...işin acemisi değilim...” (s. 1022)
- “...insan sesi esnafı...” (s. 1022)
- “Hakkın var.” (s. 1022)
- “...hiç tesiri yok mu idi acaba?” (1022)
- “Mehtap!” (s. 1022)
- “...tabiatın içine yayılıveren bir ses...” (s. 1022)
- “...garip bir romantizm ...” (s. 1022)
- “...alelade (...) bir sesi...” (s. 1022)
- “...terbiye ve inkışaf ettirmek...” (s. 1022)
- “... opera tenoru olarak Avrupa şehirlerinde konserler verdiği...” (s. 1022)
- “...frak içindeki vücudunu...” (s. 1022)
- “Nihayet istediğini yaptırdı.” (s. 1023)
- “Bu işlerle uğraşan makamlar...” (s. 1023)
- “...imtihanlar yapıyor...” (s. 1023)
- “...opera mugannisi...” (s. 1023)
- “...derhal anladı...” (s. 1023)
- “...yarı kapalı hissini verdiler.” (s. 1023)
- “...istikbalin kendisini beklediğini...” (s. 1023)
- “...valilerin (...) âşıkları koruduklarını...” (s. 1023)
- “Mektebin muhtelif milletlere mensup müzisyenlerinin...” (s. 1024)
- “...bir maarif müfettişi idi.” (s. 1024)
- “...parke döşeli...” (s. 1024)
- “...sahnemsi (...) bir salondu.” (s. 1024)
- “...bir kuyruklu piyano vardı.” (s. 1024)
- “Bazen münakaşalar birbirini bastırıyor...” (s. 1024)

- “...piyanoya geçip tuşlara dokundu.” (s. 1024)
- “...lakayt bir hal almaya çalıştı.” (s. 1024)
- “... işkemleye oturup şan yapılır mı?” (s. 1024)
- “...gözleriyle odanın bir hastane ameliyathanesine benzeyen...” (s. 1024)
- “Frenklere karşı bağdaş kurup...” (s. 1025)
- “...kiraz kabuğundan tezenesini aldı...” (s. 1025)
- “Yüzüne sükûnete benzer bir ifade geldi.” (s. 1025)
- “...boğazının adalelerini biraz daha gerdi...” (s. 1025)
- “Müthiş bir gayret sarf ediyordu.” (s. 1025)
- “...bu cenderenin arasından...” (s. 1025)
- “Fena değil, fena değil...” (s. 1026)
- “...plaklara geçmiş...” (s. 1026)
- “...hiçbiriyle alakası yokmuş gibi...” (s. 1026)
- “Namzetlerin kulak terbiyeleri...” (s. 1026)
- “...basit bir melodi çalarak...” (s. 1026)
- “...birinciye nazaran...” (s. 1027)
- “...gayret sarf eden...” (s. 1027)
- “...plaklardan öğrenme bir tango söyledi.” (s. 1027)
- “Bütçe meselesi ortaya atıldı.” (s. 1027)
- “...zerre kadar alakadar etmeyen...” (s. 1027)
- “...bir teessür (...) bir hiddet...” (s. 1027)
- “...bir ışkenceden kurtulmuş gibi sakin...” (s. 1027)
- “...bir haset (...) gıpta aradım...” (s. 1027)
- “...bütün yeisi, bütün inkisarı...” (s. 1028)
- “...fevkalade ehemmiyetli bir şeymiş gibi...” (s. 1028)
- “...ifşa eder gibi geldi.” (s. 1028)

“Gelin, bir lokantada yemek yiyelim!” (s. 1028)

“Seni çağırıp zahmet verdik, affedersin!” (s. 1028)

“...gözlerini hafifçe açarak ilave etti.” (s. 1028)

“...Konya otobüslerine...” (s. 1028)

“...selametlemek için...” (s. 1028)

4.1.2.1.31. Köpek

“...tiftik keçileri uyku sersemi gözlerini ...” (s. 1030)

“...ufkun şark tarafında hareketsizce bekleyen...” (s. 1030)

“...hâkim birer tepede mevki alarak...” (s. 1030)

“...gözleriyle ufka kadar takip ediyordu.” (s. 1030)

“...ortadaki kısımları...” (s. 1030)

“...otomobillerin altına...” (s. 1030)

“...birdenbire peyda olan...” (s.1030)

“Şimdi bile hayvanlar saatlerce dolaşıyorlar...” (s. 1031)

“Ama onlar bundan şikâyetçi görünmüyorlardı.” (s. 1031)

“...keçilere ot kalmaması ihtimalini düşünürken...” (s. 1031)

“...pantolonla mintan vererek...” (s. 1031)

“...hamallık (...) amelelikten başka...” (s. 1031)

“Ayağını makineye kaptırmış...” (s. 1032)

“...belediye rahat vermiyormuş.” (s. 1032)

“...acele etmiyor...” (s. 1032)

“...otları itina ile silkiyordu.” (s. 1032)

“İri vücutu keyfinden sarsılıyor...” (s. 1033)

“...en iptidai (...) sevgi ile...” (s. 1033)

“...müsterih bir nefes...” (s. 1033)

“...lakaytlığı muhafaza ediyorlar...” (s. 1033)

- “...tahsilini kolejde (...) Amerika'da yapmış bir mühendis...” (s. 1033)
- “...mevkili akrabaların delaletiyle...” (s. 1034)
- “...hangi bankanın...” (s. 1034)
- “...bilmem ne seksiyonu şefi...” (s. 1034)
- “...vazifeden şikâyetçi değildi.” (s. 1034)
- “...kristal masasının...” (s. 1034)
- “...riyazi formüller, işaretler dolduran...” (s. 1034)
- “...fen adamı...” (s. 1034)
- “...ispat eden ebedi şahitler...” (s. 1034)
- “...kırtasiye işlerini...” (s. 1034)
- “... İngilizce birkaç magazini...” (s. 1034)
- “...düz bulvarda...” (s. 1034)
- “...gri İskoç kumaşından bir spor elbise...” (s. 1034)
- “...bir kasket giymişti.” (s. 1034)
- “Golf pantolonunun...” (s. 1034)
- “...kalın iskarpinler vardı.” (s. 1034)
- “...gözlerinin himayesine almıştı.” (s. 1035)
- “...ovanın şimal tarafındaki bir köyü...” (s. 1035)
- “...beyaz keten tayyörü...” (s. 1036)
- “Ne manasız çocuklar şunlar!” (s. 1036)
- “O izah etti.” (s. 1036)
- “Şöyle bir al yanaklı dilber.” (s. 1036)
- “...sahte kıvrıntıları altında...” (s. 1036)
- “...onu birdenbire fevkalade alakadar etmişti.” (s. 1036)
- “... ‘halkla, köylü ile temas’ cazibesi saran...” (s. 1036)
- “...fakat aşikâr bir sitemle karşısındakine.” (s. 1037)

“Vahşi midir, nedir?” (s. 1037)

“...kauçuk, porcelen (...) dış çıkmıştı.” (s. 1037)

“...derdini dinlemek için...” (s. 1037)

“...istifade edeceğiniz yerde, etrafınıza bakmıyorsunuz.” (s. 1037)

“Sahiden müteessir olmuştu.” (s. 1038)

“...tayin edemeyişi...” (s. 1038)

“...alelumum Türkçesinin (...) kıt oluşu...” (s. 1038)

“...bu mükâlemeden bir şey anlamamış...” (s. 1038)

“Arabasına atlayarak motoru işletti...” (s. 1038)

“...bir teessürle şaşkına dönmüştü.” (s. 1038)

“...müthiş bir hiddete kapılmıştı.” (s. 1038)

“...bir izzetinefis yarası...” (s. 1038)

“...mavzer tabancasını...” (s. 1039)

4.1.2.1.32. Sıcak Su

“Köyün sokaklarında kimse yoktu.” (s. 1040)

“Rüzgâr söğüt ağaçlarının dallarında...” (s. 1040)

“... çorba içiyordu.” (s. 1040)

“...üç etekli entarisinin...” (s. 1040)

“Bahardan beri İsmail gelmiyor.” (s. 1041)

“...bize haber geldi!” (s. 1041)

“İsmail vukuatı yaptıktan sonra...” (s. 1041)

“...bir de aralıktan ibaretti.” (s. 1041)

“...açık bir mushaf duruyordu.” (s. 1041)

“...inkârı bırak.” (s. 1041)

“Devlet (...) bırakmaz.” (s. 1041)

“Nesine acırsın yabanın katilinin?” (s. 1041)

“...o keyfinden adam vurmadı...” (s. 1041)

“Devletin mahkemesi yok mu?” (s. 1041)

“İhbar sahi miydi acaba?” (s. 1042)

“Burası küçük bir gusülhaneydi.” (s. 1042)

“...tahta iskemle ...” (s. 1042)

“Bu en sağlam usuldür!” (s. 1042)

“...teslim olmaya gelmezse...” (s. 1043)

“...ırzını kurtarmaya da...” (s. 1043)

“...endişe ile evi terk ederlerken...” (s. 1043)

4.1.2.1.33. Mehtaplı Bir Gece

“...göğsü müthiş hırıltılar çıkararak...” (s. 1045)

“...bu ümidin ...” (s. 1045)

“... süratle ilerdeki yola daldı.” (s. 1045)

“...kalın ve harap duvarlar...” (s. 1045)

“...kimseyi rahatsız etmeyeceği bir yer...” (s. 1045)

“...adeta okşar gibi karnını yakaladı.” (s. 1045)

“...tebessüme benzeyen (...) ifade kapladı.” (s. 1045)

“İki tarafta ağşap evler...” (s. 1046)

“Yer yer çirkef çukurlarıyla...” (s. 1046)

“Birkaç takunyalı kız...” (s. 1046)

“...öksürük nöbetine...” (s. 1046)

“...tel fırçalar...” (s. 1046)

“...gurbete atılmış...” (s. 1046)

“...fabrikada motorcu yamaklığı yapıyordu...” (s. 1046)

“...motor dairesinde...” (s. 1046)

“...illet haline geldi.” (s. 1046)

- “...mütemadiyen arttı (...) şiddetlendi.” (s. 1046)
- “...birkaç lokma...” (s. 1047)
- “...devletin bir hastanesine başvur...” (s. 1047)
- “...polislerden kaçmak için...” (s. 1047)
- “...bir köşede öksürük hamleleriyle...” (s. 1047)
- “...kokular neşreden...” (s. 1048)
- “...bir sardalya kutusunu...” (s. 1048)
- “Midesi (...) bir istiğna ile (...) çeşitli maddeleri (...) dışarı yolluyor...” (s. 1048)
- “Garip bir his...” (s. 1048)
- “...midesinin isyanına rağmen...” (s. 1048)
- “Dermansızlığı arttıkça...” (s. 1048)
- “...ecnebi bir maddeye...” (s. 1049)
- “...çekingin nazarlar fırlatıyordu.” (s. 1049)
- “...bir sur çıktı.” (s. 1049)
- “Duvar harabelerinin...” (s. 1050)
- “...arsız nebatlar bir masal bahçesinin çiçekleri...” (s. 1050)
- “...bir hüzün bıraktı.” (s. 1050)
- “...bir cisim harekete geçti.” (s. 1050)
- “Kadın mehtabı arkasına aldığı için...” (s. 1050)
- “...topukları kırık iskarpinler...” (s. 1051)
- “...bir entari vardı.” (s. 1051)
- “...esmer (...) yağlı çehrede...” (s. 1051)
- “...tahribatını yapmıştı.” (s. 1051)
- “...geniş sahaları kaplamışlardı.” (s. 1051)
- “...apaçık bir köylü şivesiyle söyledi.” (s. 1051)
- “Kadın fevkalade bir tabiilikle” (s. 1051)

- “Meteliksiz misin?” (s. 1052)
- “...şehadet parmaklarıyla para işareti yaptı.” (s. 1052)
- “...sükûnete benzeyen bir ifade...” (s. 1052)
- “Duvarın mukabil köşesine...” (s. 1053)
- “...bu kaynar mayi...” (s. 1053)
- “...garp tarafındaki sırtlara yaklaşıyor...” (s. 1054)
- “...harikulade bir mahluk gibi görünüyordu.” (s. 1054)
- “...genç ve mahzun ifade vardı.” (s. 1054)

4.1.2.1.34. Köstence Güzellik Kraliçesi

- “... fundalıklı yollarda...” (s. 1056)
- “...istasyonun merdivenlerinde...” (s. 1056)
- “...tramvaylar, otobüsler, telaşlı insanlar...” (s. 1056)
- “Tavandaki donuk avizeler...” (s. 1056)
- “...rastgele bir istikamete yollandım.” (s. 1056)
- “Nemli muşamba kanepelere oturdum.” (s. 1056)
- “...binalar elektrik reklamlarının arkasına...” (s. 1057)
- “Muayyen bir hedefim yoktu...” (s. 1057)
- “Şehrin şimaline doğru...” (s. 1057)
- “...dümdüz cepheli yüksek binalar...” (s. 1057)
- “...bir müzik sesi geldi.” (s. 1057)
- “...bir piyano, bir evmüziği sesi değildi.” (s. 1057)
- “Burası bir bodrumdu.” (s. 1057)
- “...salonun kenarlarına...” (s. 1057)
- “...bira bardaklarını dikiyorlardı.” (s. 1057)
- “... bir viyolonsel, bir keman ve bir davul...” (s. 1057)
- “...ebedi parçalarını çalıyordu.” (s. 1057)

- “...vestiyere benzer bir şey...” (s. 1058)
- “...gazeteyi bir iskemleye bıraktım.” (s. 1058)
- “...bir vals çalmaya başlıyor...” (s. 1058)
- “...Bu Barkarol, bu Noktürn, bu Macar Rapsodisi ve Karmen...” (s. 1058)
- “...bir yere oturmaya cesaret edemiyordu.” (s. 1058)
- “Hoş geldin Gravila!” (s. 1058)
- “... bir melankoli vardı...” (s. 1059)
- “...eski ve metruk şatoların dış manzarasına benzeyen...” (s. 1059)
- “...insanı onun mukadderatına bağlamakta gecikmiyordu.” (s. 1059)
- “...ağır, fakat ahenkli adımlarla uzaklaştı.” (s. 1059)
- “...bir ihtiras aldı.” (s. 1059)
- “...bu kadar yeis içinde...” (s. 1059)
- “...orta halli esnaf olduklarını gösteriyordu.” (s. 1059)
- “Sarap içerim...” (s. 1059)
- “...zeki bir bakışla:” (s. 1060)
- “Hayretle baktım.” (s. 1060)
- “Barın sahibi de kızıyor...” (s. 1060)
- “Marina da ısmarlayabilir...” (s. 1060)
- “...alelade bir vaka karşısında...” (s. 1060)
- “...inkisara uğradım.” (s. 1060)
- “...Toselli'nin serenadını haykırıyor ve piyanist başını...” (s. 1060)
- “...mukaddeme filan yapmadan...” (s. 1061)
- “...Bükreş Üniversitesi'nde...” (s. 1061)
- “...Köstence'de doktordu.” (s. 1061)
- “...hususi bir nüfuzum vardı.” (s. 1061)
- “...Besarabyalı kız...” (s. 1061)

- “...muvaffak olmuştu.” (s. 1061)
- “...pansiyona taşınmıştık.” (s. 1061)
- “...kış yakansı geldi.” (s. 1061)
- “Hiç teessürsüz birbirimizden ayrıldık.” (s. 1061)
- “...ilk kraliçe seçimi ...” (s. 1062)
- “Otomobildeki kıza...” (s. 1062)
- “...biraz da mesuttu.” (s. 1062)
- “...kraliçenin şerefine bir balo veriliyordu.” (s. 1062)
- “...bir dans bahşetmez misiniz?” (s. 1062)
- “...kudret bulamadım...” (s. 1062)
- “...kâinatın ve milyonlarca senelik hayatın ...” (s. 1063)
- “Sahilde yan yana dolaşiyor...” (s. 1063)
- “...plajlarda paltolarımıza bürünerek ...” (s. 1063)
- “...vaat etmiştim...” (s. 1063)
- “...burjuva muhitlerinin aforozuna kâfi bir sıfatı...” (s. 1063)
- “...ciddi bir sesle...” (s. 1063)
- “...bunu ima edecek bir şey...” (s. 1064)
- “Mesleğimde ilerlemek istiyordum.” (s. 1064)
- “...bir müzikhole gitmiştik.” (s. 1064)
- “Sarhoş dimağı...” (s. 1065)
- “Ben harap bir halde kaldım.” (s. 1065)
- “...muhtelif şehirleri, memleketleri dolaşıyordu.” (s. 1065)
- “O, buna itiraz etmedi.” (s. 1065)
- “...cehennem hayatı...” (s. 1065)
- “...beni tahkir etsin, beni dövsün.” (s. 1066)
- “...bu kahredici uzaklık...” (s. 1066)

“...bu parçalayıcı azaplara...” (s. 1066)

“Beni asıl berbat eden bu...” (s. 1066)

“Sudan bir veda ile...” (s. 1067)

“...bir muhayyile için bunun tasavvuru bile korkunçtu.” (s. 1067)

4.1.2.1.35. Asfalt Yol

“İstasyondan kalkıp vilayet merkezine giden kamyon...” (s.1071)

“ Gideceğim köyü şoför göstermişti.” (s.1071)

“...çalışan bir mahluktur...” (s.1072).

“...altmış kilometre uzaktaki demiryoluna...” (s.1072)

“...vilayete müracaat ettirdim...” (s.1073)

“Uzun istidaları hükümet memurları...” (s.1073)

“...talebeniz pek mi az?” (s.1073)

“...Teşkilatı Esasiye Kanunu'nu okumuş...” (s.1073)

“Kadastro'da işi olan bir köylü...” (s.1073)

“benim aleyhime sözler söylediğini...” (s.1073)

“Bütün teşebbüslerden...” (s.1073)

“Çünkü hükümetteki, hele nafiadaki memurlar...” (s.1073)

“...bu gayretime şaşıyorlar.” (s.1074)

“İçimde hiç şevk kalmadı.” (s.1074)

“...en iptidai yolunun mücadelesini görmemek...” (s.1074)

“Hatta asfalt yaptırmayı bile düşünüyoruz...” (s.1074)

“...vali projelerden bahsediyor...” (s.1075)

“...lakayt değıllermiş...” (s. 1075)

“...şatafatsız bir şekilde...” (s.1075).

“...asfalt şose havadisleri dolduruyor.” (s.1075)

“...muamele edişleri zaten barometre gibi.” (s.1075)

- “Tetkikat yapan mühendisler...” (s. 1075)
- “...halbuki vilayet bütçesi...” (s.1075)
- “...bankalara müracaat edilmiş...” (s. 1075)
- “...Maliye Vekaleti'nin kefaleti olmadan...” (s. 1075)
- “...hulasa karışık işler yesselam.” (s.1075)
- “Meclisi Umumi'den tahsisat almak için bir nutuk vermiş...” (s.1075)
- “...belagat numunesi.” (s.1075)
- “...harareti çalışmalar var.” (s.1076)
- “Müteahhit çadır yetiştirememiş.” (s.1076)
- “Bizim köylü önceleri pek lakayttı...” (s.1076)
- “...bej pardösüsünün üstüne...” (s.1077)
- “...jandarmalar bırakmadı...” (s.1077)
- “Kurdele kesildi...” (s. 1077)
- “...bir otomobil kafilesi...” (s.1077)
- “...nakil vasıtalarının...” (s. 1078)
- “...men etmeye karar vermişler.” (s.1078)

4.1.2.1.36. Hanende Melek

- “...kürsü kılıklı bir kerevet vardı.” (s.1082)
- “Hanende Melek ...” (s. 1082)
- “...garson Hamdi'yi...” (s. 1082)
- “...ayakkabıların tebahhurundan hasıl olan...” (s.1082)
- “iskemlelerin arkasına asılmış duran paltoları...” (s.1082)
- “...uzun müddet dolaştıktan sonra...” (s. 1082)
- “...ıslak kasketlerini çıkarıp...” (s.1082)
- “Keman, ud (...) hamle eder gibi...” (s.1083)
- “...içeri dava vekili Hüseyin Avni...” (s.1083)

- “...harap bir semsiyeyi...” (s.1083)
- “...bunun da bir haddi vardı.” (s.1084)
- “...bir çayı bile hakir görmeyen...” (s. 1084)
- “...bir gülümseme ile tediye eden...” (s.1084)
- “...Hukuk Mahkemesi azasından imiş...” (s.1084)
- “...tekaüt maaşı alıyor ...” (s.1084)
- “...zabıt katipliğinden yetiştiği...” (s.1084)
- “Metelik yoktur herifte...?” (s.1084)
- “...iki istida yazıp...” (s.1084)
- “Şu kahvemize gelen efendilerin...” (s.1085)
- “...intişar ediyordu ki...” (s. 1085)
- “...müşterek bir hususiyeti ...” (s. 1085)
- “...sakil kokular (...) hurdalaşmış vücudunda...” (s. 1085)
- “...lehinde tesir yapacağı...” (s.1085)
- “...seyrek fasılalarla...” (s. 1085)
- “...ihtiras nöbetleri...” (s. 1085)
- “...yeis silsilesi halinde geçmişti.” (s.1086)
- “...konyakları içiyorlar...” (s.1086)
- “Melek ihtiyar udinin sesini bastırarak...” (s.1086)
- “...ıslak bir pösteği gibi...” (s.1086)
- “Bir dâme düşürdü...” (s.1086)
- “Astragan taklidi eski bir mantonun içinde...” (s.1087)
- “Siyah dekolte iskarpinleri çamurlanmış...” (s.1087)
- “‘..Hacet yok!’ diye mırıldandı.” (s.1087)
- “...bu kadar cevretmek reva mı ya?” (s.1088)
- “Muvazenesini kaybeden...” (s.1088)

“Bu cilve biraz uzun kaçıyor!” (s.1088)

“Tavandaki lüks lambaları...” (s.1088)

“Patron kemancının hesabını kesmiş...” (s.1088)

“...ehemmiyetsiz bir yardım ister gibi...” (s.1089)

“Zifiri karanlık sokaklarda...” (s.1090)

4.1.2.1.37. Çaydanlık

“Hapishanenin doktoru ve reviri olmadığı için...” (s. 1092)

“...tedarik edebilirlerse belediye doktorunu getirtirlerdi. “ (s.1092)

“...mesuliyetten korkarak, ekserisini hastaneye havale ederdi.” (s.1092)

“...jandarmaların sıkıştırdığı...” (s.1092)

“...nadiren kitap okur...” (s.1092)

“esrarkeşlikten dolayı...” (s. 1092)

“...mahkûm edilen bir bakkal vardı.” (s.1092)

“...koridorda candarmalarla ahbablık ederdi.” (s.1092)

“...hademeler ve candarmalarla arası...” (s. 1092)

“...günlük esrarını tedarikte...” (s.1092)

“...rüşvet ve irtikaptan ...” (s. 1092)

“...icra memuru...” (s.1092)

“... zatürre idi...” (s.1092)

“Genç dahiliye mütehasısı sabahları vizitede...” (s.1093)

“...derhal ötekilerden şikayete başlıyordu.” (s.1093)

“Biri hasmını...” (s.1093)

“...salahiyyet ve tabiilikle emirler veriyordu ki...” (s. 1094)

“İhtiyarın tahakkümü...” (s. 1094)

“...ardı arası kesilmeyen angaryalara...” (s. 1094)

“..Onu bu vaziyette gören hemşireler...” (s. 1094)

- “...arkalarından istihfaf dolu...” (s. 1094)
- “...ehemmiyetli bir velinimet tavrıyla...” (s.1095)
- “...nasıl yukuat işlediğini anlatırken...” (s. 1095)
- “... müdahalesinden kurtulamamış...” (s. 1095)
- “...vakanın doğrusunu...” (s. 1095)
- “...cinayet mahalline...” (s. 1095)
- “...tafsilata giriyor...” (s. 1095)
- “...fail bu izahatı (...) hürmetle dinliyordu.” (s.1095)
- “...çay mukabilinde...” (s. 1096)
- “...hizmetkârlık etmeye...” (s.1096)
- “...perhiz eden midesi...” (s. 1096)
- “...sıcak mayii belki de...” (s.1096)
- “Başkatip çaldığı paralarla...” (s.1096)
- “... tasdik makamında başını sallaya sallaya...” (s.1096)
- “...bir sedye getirterek ölüyü kaldırdılar.” (s.1097)
- “...konuşmalar peyda oldu.” (s.1097)
- “...laboratuvara götürmüşlerdi.” (s.1097)
- “Satılmış'ın karyolasının başucunda...” (s. 1097)
- “... Amerikan bezinden bir torbayı...” (s.1097)
- “Çektiği azaptan sonra...” (s.1098)
- “Ahir vaktinde kocamı hapishane köşelerinde...” (s.1099)
- “Kocasının meziyetlerini...” (s. 1099)
- “...ruhunun bütün rikkatıyla...” (s.1099)
- “Aslan gibi ayalimi...” (s.1099)
- “Rahmetliyi mezarda kefensiz yatıracaklar...” (s.1100)

4.1.2.1.38. Ayran

- “Köyden istasyona giden yol...” (s.1101)
- “...altı çivili kunduralarını...” (s. 1101)
- “...sağ koluna aldığı güğümü...” (s. 1101)
- “...sol elindeki çinko maşrapayı...” (s. 1101)
- “...alakasız gözlerle bakıyordu.” (s.1101)
- “...bir viraneyi andırıyordu.” (s.1102)
- “...dört saat uzaktaki nahiye merkezinde...” (s.1102)
- “...geri dönmek mecburiyeti...” (s.1102)
- “...posta treni bile...” (s. 1102)
- “...bu manasız yerde ...” (s.1102)
- “...hududuna gelince biraz dinlendi...” (s.1102)
- “...kaputunun içinde büzülmüş gibi...” (s.1102)
- “Ancak yazın çivar köylerden...” (s.1102)
- “...bir küfe kış armudu ...” (s. 1102)
- “...on senelik akümülatörlü radyosundan...” (s. 1102)
- “... yeis getirmeden uğraşmakla geçirirdi.” (s.1102)
- “...gelip geçen lokomotiflerin bıraktığı...” (s.1103)
- “...yün bluzlu kadınlar duruyordu.” (s.1103)
- “... hasılı susamış kimseler arıyordu.” (s.1103)
- “Buna mukabil alacağı on kuruşla...” (s.1103)
- “...beslemek vazifesi küçük Hasan'a...” (s.1103)
- “...sofra başına döndüğü zaman...” (s. 1104)
- “... bir şey kalmadığımı dehşetle görürdü.” (s.1104)
- “...eski bir pösteği üzerinde yatan...” (s. 1104)
- “...bu iki sıksa mahlukun...” (s.1104)

- “Memur cevap vermeden...” (s. 1105)
- “...hareket kampanasını çaldı.” (s.1105)
- “Düşünmesi ve tahayyül etmesi...” (s. 1106)
- “...hiçbir şey mevcut olmadığı için...” (s.1106)
- “...aynı vaziyette bulunmasının tesiri vardı.” (s.1106)
- “...kuru kuru hıçkırıklarla iktifa eder...” (s.1106)
- “...herhangi bir akrabaya dair ...” (s.1106)
- “Bu yeni misafiri de...” (s.1106)
- “...uzak kalmayı tercih ediyordu.” (s.1106)
- “...daha feci olarak devam edecek...” (s.1106)
- “Vagonların pencerelerinden...” (s. 1107)
- “...soluk mustatil ışıklar...” (s.1107)
- “...rutubet onu titretmeye başlamıştı.” (s.1107)
- “Müthiş bir korku ile...” (s.1107)
- “...korkusunu birkaç misli artırıyor.” (s.1108)
- “...daha vahşi bir şekil almıştı.” (s.1108)
- “... vahşi ve nihayetsiz bir korku...” (s.1108)
- “... maşrapayı fırlatarak...” (s. 1108)
- 4.1.2.1.39. Isıtmak İçin**
- “...çöplüğün civarında...” (s. 1112)
- “...bir Ermeni kadının...” (s.1112)
- “‘Mobilyalı’ ismi altında...” (s. 1112)
- “...demir karyola...” (s. 1112)
- “...portatif demir iskemle vardı.” (s.1112)
- “...iki misli fiyatla...” (s. 1112)
- “...mecbur etmesini gayet tabii buluyordu.” (s.1112)

- “...yarım gaz tenekesi...” (s. 1112)
- “... bütün ricalarıma rağmen ...” (s.1112)
- “Vücudumu tatlı bir rehavet sarmaya...” (s. 1113)
- “İnsan ne garip şeydir!” (s.1113)
- “...sınırlı bir tebüssümle mukabele ederdi.” (s.1113)
- “Ruhum kütleşmişti...” (s. 1113)
- “...basık tavanlı bir meyhanede...” (s. 1113)
- “...nadir olarak geçen...” (s. 1113)
- “... muhayyilem başka türlü...” (s. 1113)
- “...nefsimden utandığım için...” (s.1113)
- “...hiç üzüntü duymadan tespit ediyordum.” (s.1113)
- “...bir hadise beni...” (s. 1114)
- “...korkunç bir feryat...” (s. 1114)
- “... manevi miskinliğimden öylece çekip ayırdı.” (s.1114)
- “Hakikatte çok daha genç...” (s. 1114)
- “...çamaşırıları sofaya gerilen iplere...” (s.1114)
- “... entariler de vardı.” (s.1114)
- “Biraz tereddütten sonra...” (s.1114)
- “...buna benzer sualler kafamda belirdi.” (s.1115)
- “...muavzenesinin bozulmasından...” (s.1116)
- “...miskinlik ve alakasızlık kabuğu...” (s.1116)
- “Buna mukavemet etmek itiyadımı...” (s.1116)
- “...uzuvları dehşet içinde ...” (s.1116)
- “Derhal yatağın üzerine oturarak...” (s.1116)
- “...bir sel gibi hücum ediyordu.” (s.1116)
- “Maksadı meydanda idi.” (s.1116)

“...bir şey anlamaktan men etmişim.” (s.1117)

“...bir sersemlik zırhının içine...” (s.1117)

“...zavallı çehreye tükürmek istedim.” (s.1117)

“Bu vakadan iki gün sonra...” (s.1117)

“Birkaç parçadan ibaret çamaşırları...” (s.1117)

“‘Lazım, lazım...’ diye sözünü kestim.” (s.1117)

“...kefarecini vermek...” (s.1117)

“Halbuki ertesi gün de gelmedi.” (s.1117)

“Çırağı bulup evi tarif ettirdim...” (s.1117)

“...zerreler halinde...” (s.1118)

“Dükkândan çıktım.” (s.1119)

“...benim kunduralarımdan içeri işleyerek...” (s.1119)

“Bir müddet...” (s.1119)

“...divaneye dönerdim.” (s.1120)

“...okkası doksan para...” (s.1120)

4.1.2.1.40. Uyku

“... şosenin kenarında otomobil bekliyorduk.” (s.1123)

“... iki projektör, toz bulutlarını aydınlatarak ...” (s.1123)

“...kollarımızı imdat işaretlerine benzeyen...” (s.1123)

“Makine hemen önümüzde durdu.” (s.1123)

“...mutabık kaldık.” (s.1123)

“... münevver adamlara...” (s. 1123)

“... bir tecessüs ve cahillikle...” (s. 1123)

“...şeker hamulesi bularak....” (s.1123)

“... şoför muavininin tamamlayıcı izahatı geldi...” (s.1124)

“...kıyafetleri (...) suratları hakkında malumat veriyordu.” (s.1124)

- “Muavin yine izahat verdi.” (s.1124)
- “Anafordan gümleriz vallahi!” (s.1124)
- “...radyatöre boşalttı.” (s.1125)
- “Şoför başını tekrar direksiyona koydu.” (s.1125)
- “...insafsız bir gülümseme ile...” (s.1125)
- “...yolunda kinayelere başvurdum.” (s.1125)
- “...mevcudiyetlerini hiçbir vesile ile belli etmeyen...” (s.1125)
- “Şoför, uykusunun arasında tashi etti...” (s.1125)
- “...iştirak ettiği bir münakaşa alevleniyordu.” (s.1126)
- “O zaman tenezzüh kullanıyordum.” (s.1126)
- “Mantomu çıkaracağım.” (s.1126)
- “Bir gün evvel yolda sağ tekerleğin rondu fırlamış...” (s.1126)
- “Belediye, arabaları muayene etmez mi?” (s.1127)
- “...bu tatsız teşbihten...” (s.1127)
- “...bu sefer lastik de patlamış.” (s.1127)
- “...karıyı çamurluğuna takıp hendeğe atmış...” (s.1127)
- “...hazin olmak isteyen bir ifade...” (s.1127)
- “Ertesi günü herifi parkta gördüm.” (s.1127)
- “...bir süratle bu karanlığa doğru...” (s.1127)
- “Viraja gelmişiz be!” (s.1127)
- “Projektörler (...) bir tarlayı...” (s.1127)
- “...bu münasebetsize haddini bildirmek istedim...” (s.1128)
- “...kendisini tutup uyandırmak icap etti.” (s.1128)
- “Müsaade edin...” (s.1128)
- “Arkadaşım daha tecrübeliydi...” (s.1128)
- “...iki üç kilometrede bir...” (s.1128)

“... akisler yapıyordu.” (s.1129)

“... maksadın radyatöre su koymak değil...” (s.1129)

“...avucundaki yeşil banknotun...” (s.1131)

4.1.2.1.41. Selam

“Faydasız!” (s.1133)

“...otelin altındaki kahvenin gramofonu da...” (s.1133)

“...bir hanende avaz avaz (...) diye bağıyordu.” (s.1133)

“Bu küçük kasabaya inerken...” (s. 1113)

“...otobüsü kaçırdım...” (s.1133)

“Muayyen kaide ve mantıklara tabi olarak geçen hayatımda bu güya mühim bir kahramanlık.” (s.1133)

“...birkaç dükânda sönük petrol lambaları ve konduğum otelin altındaki kıraathanede, ziyası yükselip alçalan bir lüks yakılmıştı.” (s.1134)

“...iştahımı kapamaya kâfi geldiği için...” (s.1134)

“Bende sahiden akıl yok...” diyordum.” (s.1134)

“...manasız heveslere...” (s. 1134)

“...macera telakki edileceği...” (s.1134)

“Mermer masaların üzerinde...” (s. 1134)

“...iskelede, vapurda (...) otobüste evirip çevirerek...” (s.1134)

“...karakterlerini okumaya...” (s. 1134)

“...istifadeli bir iş...” (s.1134)

“Derhal yataktan atlayarak giyindim.” (s.1134)

“...topraktan bentler yaparak oynuyordu.” (s.1135)

“bir berber dükânı...”(s.1135)

“...iltifat etmeden...” (s. 1135)

“...peşkir çıkarmaya...” (s. 1135)

“...sineklerin taarruzuna uğramış...” (s. 1135)

“...Almanya İmparatoru palabıyıklı Wilhelm ile melaike yüzlü...” (s.1135)

“...kanallarıyla bir Hollanda ovasını, mağmum yüzlü (...) ziyaretçileriyle bir orman kilisesini ve General Trikopolis'in kılıcını teslim edişini...” (s.1135)

“Usturayı yüzümden uzaklaştırdığı bir sırada...” (s.1136)

“Sükût.” (s.1136)

“...mühim bir adam olduğuna hükmettim.” (s.1137)

“...beni itaate sevk etti.” (s.1137)

“Memleketi gâvur aldı...” (s.1138)

“...bir kumpanya geldi.” (s.1138)

“...yârenlik ediyor.” (s.1138)

“...delikanlılığımızda az mı ahenkler yapmıştık...” (s.1138)

“Melül melül önüne bakar...” (s. 1139)

“...müşteriye itibar etmezdi.” (s.1139)

“...kafayı çektiği gibi tiyatroya dayanmış.” (s.1139)

“...adamakıllı zebun oldu.” (s.1140)

“...mukayyet ol...” (s.1140)

“Sevdalıya pent vermesi kolaydır.” (s.1140)

“Aynı zanaatın ekmeğini yedik.” (s.1141)

“...bir günlük itiyadımı değiştirmek...” (s.1142)

4.1.2.1.42. Bir Mesleğin Başlangıcı

“...trenimiz Sivas'a geldi.” (s.1143)

“...sıcağa mukabil ...” (s.1143)

“...istasyon büfesine girdik...” (s.1143)

“Başlarını masanın muşambasına koyup uyuyanlar...” (s.1143)

“...bu istikametlere ...” (s. 1143)

- “...muvasalat zamanları...” (s. 1143)
- “...tesadüf ettiği için...” (s. 1143)
- “...sükûnetle (...) tezat hâlinde idi.” (s.1143)
- “...peronun dört tarafına ...” (s. 1143)
- “...yer yer dizilmiş bavulların kenarında...” (s. 1143)
- “...henüz parke döşenmemiş...” (s. 1143)
- “... heybelerinin ve sepetlerinin arasında...” (s.1143)
- “...bir faytona atladık.” (s.1143)
- “...han bozması bir otelin...” (s.1143)
- “...halkıyat tetkikleri yapmak...” (s. 1144)
- “...seyahate çıkmış (...) bir alimdi.” (s.1144)
- “...bir kısmına iştirak edeceği için...” (s.1144)
- “...biraz mahcup bir hal ile...” (s. 1144)
- “...tesadüf ettikleri ...” (s. 1144)
- “Bize muslukların yerini gösteren...” (s. 1144)
- “... otel hizmetkârını derhal sorguya çekti...” (s. 1144)
- “...tesadüf edeceğim meçhul manzaranın merakını...” (s. 1144)
- “...vitrininde birkaç bayat patlıcan...” (s. 1144)
- “...yerli bir zat ile...” (s.1144)
- “...ilmi tarafından ziyade...” (s. 1145)
- “...bu cihetin.” (s.1145)
- “Tereddüt ettim.” (s.1145)
- “...manzaranın letafetiyle...” (s.1145)
- “...bir tetkike benzemiyor.” (s.1145)
- “...adeta tehdit eder gibi...” (s.1145)
- “...sedef düğmeli mintanı...” (s. 1146)

- “...mahalle imamına...” (s. 1146)
- “...iştirak etmesini garip buldum.” (s.1146)
- “...harap çehreleri...” (s. 1146)
- “... gümüş mecidiye...” (s. 1146)
- “...rastıklı çatık kaşları...” (s. 1146)
- “...arz ediyorlardı.” (s.1146)
- “...korkunç mahiyetini...” (s.1146)
- “...hürmete benzeyen bir çekingenlik...” (s.1146)
- “Sonra derhal tashih ettim.” (s.1147)
- “...bir mükâlemeye devam eder gibi...” (s.1148)

4.1.2.1.43. Bir Konferans

- “...maarif müdürü, müfettişler...” (s. 1150)
- “...kafile halinde otomobillerle gittiler.” (s.1150)
- “...golf pantolonlu, kasketli (...) fotoğraf makineli...” (s. 1150)
- “...bir sükûtle karşıladı.” (s.1150)
- “...nutuklar verdiler...” (s. 1150)
- “...izahat verdi...” (s. 1150)
- “...katî tesellümün yapılmadığını...” (s. 1150)
- “... müteahhide tamir ettirilmesine ...” (s.1150)
- “Nafia mühendislerine...” (s.1150)
- “...koridorlara döşenen parkeler...” (s. 1150)
- “Kontrole gelen mühendisler...” (s. 1150)
- “...diye rapor verdiler...” (s.1150)
- “... teşebbüsünde bulundular.” (s.1151)
- “...beraber gelmiş olan nahiye müdürüne...” (s.1151)
- “...bir konferans vereyim!” (s.1151)

- “...bu nevi şirketlerin...” (s.1151)
- “...istifade ederiz...” (s. 1151)
- “...fikrini beyan etti.” (s.1151)
- “...dinleyecek olanların mütalaası alınmadı.” (s.1151)
- “Hatip duvarın dibinde...” (s.1151)
- “...pek kurumamış olan çimento döşemenin...” (s.1151)
- “İstihsal kooperatiflerine...” (s.1152)
- “İstihlak kooperatiflerine...” (s.1152)
- “...ekonomik bünyesi...” (s. 1152)
- “...şifakâr tesirlere gelince...” (s.1152)
- “...diyerek hatibi mükâfatlandırıdılar...” (s.1152)
- “...bir gülüşü zapt etmek istiyormuş...” (s. 1152)
- “...ciddi bir çehre ile...” (s.1152)

4.1.2.1.44. Yeni Dünya

- “Âşık sazını eline alıp...” (s.1155)
- “...Hüseyin, marazın biri...” (s.1155)
- “Düğün telaşesi işte...” (s.1156)
- “...hana yollayın, kâtibe söylesin...” (s.1156)
- “...sayesinde (...) nam kazanmış...” (s.1156)
- “...etrafındakilerle münakaşa eder buldu.” (s.1156)
- “...evlerde apteshane olmadığı için...” (s. 1157)
- “...çömelip aptes ediyorlardı.” (s.1157)
- “...yerli bir hükümdar azametiyle yürüyen...” (s. 1157)
- “...ecnebi seyyahlar gibi.....” (s.1157)
- “... maaş, ücret, barem meselelerine...” (s. 1157)
- “... muslin çoraplı ayağına...” (s. 1158)

- “...meşin (...) rugandan (...) iskarpinlerini geçirdi.” (s.1158)
- “...mantosunu, hırkasını ve pazen entarisini sıyırdı...” (s. 1158)
- “...meydanda bırakmasını temin etti.” (s.1158)
- “...bir an tereddüt etti.” (s.1158)
- “...fakat bu hücumu...” (s.1159)
- “...tezenesini parmakları arasında çevirdi...” (s.1159)
- “...yeni bir maharetini ortaya döküyordu.” (s.1160)
- “...kendine mahsus birtakım inceliklerle...” (s. 1160)
- “...yorgunluk alameti yoktu.” (s.1161)
- “...önlere bakıp mahcup mahcup oturan...” (s. 1161)
- “...kendisi musallat olup takılıyordu.” (s.1161)
- “...diye nükte yapıyordu.” (s.1161)
- “Gündüzki oyun müsabakası...” (s.1161)
- “...bir fayton getirmişlerdi...” (s.1162)
- “...mazlum eşekler gibi...” (s.1163)
- “...dünkü mağlubiyetin acısını...” (s.1163)
- “...bu zanaata girmeseydin!” (s.1163)
- “...yüzlerinde sarsılmaz bir sükûn ile...” (s.1164)
- “... büyük bir gayret sarf ederek...” (s.1165)
- “...sosyal ve ekonomik vaziyetini öğreniyor...” (s.1166)
- “...sarhoşların narası duyuluyordu.” (s.1166)

4.1.2.1.45. İki Kadın

- “...kahveye kadar gidip peykenin üstünde...” (s. 1172)
- “...çürük taneleri, vişne ağaçlarından...” (s. 1172)
- “...hayvanın boynuna... (s. 1172)
- “...netameli dertten kurtulamamıştı.” (s. 1172)

- “...midesine indirdiği leblebilerden...” (s. 1172)
- “...görünen hasıra dikmiş...” (s. 1172)
- “...yatakta hapseden pis hastalığa...” (s. 1173)
- “...haftada yarım şinik ekin...” (s. 1173)
- “...neden razı olmadığına...” (s. 1173)
- “Nihayet iki gün evvel:” (s. 1172)
- “...bu işhal yakasını bir türlü...” (s. 1172)
- “Acaba vadem geldi mi ki?” (s. 1173)
- “...tedarikini görür, parasının yerini...” (s. 1173)
- “...fakat hiç dermanı kalmamıştı...” (s. 1173)
- “...bir sepet vişne istiyor!” (s. 1173)
- “Yirmi kuruştan ver!” (s. 1173)
- “...yastığın altındaki keseye koydu.” (s. 1174)
- “Yarın kasabaya pazara götür.” (s. 1174)
- “...bir şerbet yap da gel.” (s. 1174)
- “...anahtarı ver de dolaptan alayım!” (s. 1174)
- “...biri seferberlikte kaldı, birisi hapiste...” (s. 1175)
- “...gaz lambasını yaktı.” (s. 1175)
- “...bir müddet oturup bekleştiler...” (s. 1175)
- “Kalk da çırayı yak...” (s. 1175)
- “Kibriti bulmak için eliyle aranırken...” (1175)
- “...ak saçlarını turuncuya boyadı.” (s. 1176)
- “...birer sedef düğme gibi...” (s. 1176)
- “Hacer kadın merhametle güldü.” (s. 1177)
- “Hükümet nikâhı olmadın...” (s. 1177)
- “Necati'nin mirasını...” (s. 1177)

- “Dünya âlem biliyor...” (s. 1177)
- “...içine bir şüphe girmişti.” (s. 1177)
- “...bir çuha yelek...” (s. 1177)
- “... birkaç yün çorap...” (s. 1177)
- “...bir gümüş tabaka...” (s. 1177)
- “Kırk sene kahrını çektim...” (s. 1178)
- “Mezarında rahat yatamıyası...” (s. 1178)
- “...felaketlerini köylüye haber vermenin...” (s. 1179)

4.1.2.1.46. Sulfata

- “Önce fundalıklar ...” (s. 1180)
- “... hedefsiz ve maksatsız...” (s. 1180)
- “...saatlerce kalıp...” (s. 1180)
- “...çiçekli bir bahçe gibi...” (s. 1180)
- “...siyah kiremitli damları...” (s. 1180)
- “... beyaz minareleri...” (s. 1180)
- “...uzun fabrika bacalarıyla...” (s. 1180)
- “Yabani zeytinler, ardıçlar, mazılar...” (s. 1180)
- “...şapkam düşüyor...” (s. 1180)
- “...bir dal suratıma çarpıyor...” (s. 1180)
- “...tımar edilen...” (s. 1181)
- “Vücudum gerildi...” (s. 1181)
- “...bütün gayretimle o tarafa atıldım.” (s. 1181)
- “...kerpiç bir kulübe...” (s. 1181)
- “...sabah manzarası veriyordu.” (s. 1182)
- “Merhaba hemşerim!” (s. 1183)
- “Yamalı bir pazen şalvardan...” (s. 1183)

- “Yok... Ailem!” (s. 1183)
- “...yaman bir nöbetle...” (s. 1184)
- “Sen meramını anlatamamışsın...” (s. 1184)
- “Hilafım varsa...” (s. 1184)
- “...kasabada nikâh etmediler.” (s. 1184)
- “...rahmetli anamdan kalan...” (s. 1184)
- “...kismetimizi dağda taşa arayalım!” (s. 1184)
- “Kimseye de muhtaçlık etmedik.” (s. 1185)
- “Bu meret de...” (s. 1185)
- “Doktor, tüyü bozuk bir oğlandı.” (s. 1185)
- “Aliye, Belediye doktoruna gitmiş...” (s. 1185)
- “...bir muayene et de derdine derman ol!” (s. 1185)
- “Kanun var, nizam var...” (s. 1186)
- “Gâvurun doktoru gelemedi.” (s. 1186)
- “...inlemesini bile zapt etmeye çalışıyor...” (s. 1187)
- “...herhalde mikrop bulunur...” (s. 1188)
- “...polise teslim ederim!” (s. 1188)
- “...dispanserin kapısını kilitleyen hademeye...” (s. 1189)
- “...ne yalancı mahluklar olduğunu.” (s. 1189)

4.1.2.1.47. Hasanboğuldu

- “Çadırda yatmayı gözün tutarsa...” (s. 1190)
- “...güldü ve ilave etti.” (s. 1191)
- “...sarı entarisinin eteklerini toplayıp...” (s. 1191)
- “...rugan ayakkabılarını ...” (s. 1191)
- “... heybesine koydu...” (s. 1191)
- “...bastığın yere mukayyet ol!” (s. 1192)

- “...dar bir patikadan inince...” (s. 1192)
- “...derin havuzlar meydana getirmişlerdi.” (s. 1192)
- “...müthiş bir gürültü...” (s. 1192)
- “...uğultulu akisler bırakıyordu.” (s. 1193)
- “On yedi metre atlayan” (s. 1193)
- “Menbaa yaklaştıkça dere artık akıyor...” (s. 1193)
- “...bu cendereye giren sular...” (s. 1193)
- “...bir hırs ve süratle...” (s. 1193)
- “...yer yer anaforlar yapıp...” (s. 1194)
- “Bahçıvan Hasan!” (s. 1194)
- “...bir hayli daha çıktık.” (s. 1194)
- “Nihayet bayır mülayimleşti...” (s. 1195)
- “Akçay iskelesinin önünde...” (s. 1195)
- “...seyrek binalar iğne topuzu kadar...” (s. 1195)
- “...ağaç devirip kereste yapar...” (s. 1196)
- “Bu yaz büyük günah işledik...” (s. 1198)
- “...rızkı da beraber gidermiş...” (s. 1198)
- “Bakışının hala tesiri altındaydım.” (s. 1199)
- “... dünya kelamı eylemez olmuş.” (s. 1199)
- “... hali perişanmış.” (s. 1199)
- “... akranımın yanında seni küçük düşüremem.” (s. 1200)
- “Haftaya burada bekle de cevabımı al!” (s. 1200)
- “Konuşup kavil ettik:” (s. 1200)
- “...kırk has okka tuz aldım...” (s. 1200)
- “Bana ettiğin zulümdür!” (s. 1201)
- “...başka başka istikametlerde kırışan sular...” (s. 1203)

“Ak kefensiz yatırdığım” (s. 1205)

4.1.2.1.48. Portakal

“Vapur (...) limanlarından birine...” (s. 1209)

“Elli beş yaşındaki makine...” (s. 1209)

“Yarım asırdan beri fırçalanıp silinmekten...” (s. 1209)

“...zifti dökülmüş olan güverte tahtaları...” (s. 1209)

“...dümen vardiyası tutan vinççi İsmail...” (s. 1209)

“...şehrin bir infilakla uçuvermesini...” (s. 1209)

“...motorla mangal kömürü getirirken...” (s. 1209)

“...Musa Kaptan'ın...” (s. 1209)

“Okutacağım keratanın oğlunu!” (s. 1210)

“... hafızlar gibi...” (s. 1210)

“...destanları (...) makaleleri, haberleri, tefrika romanları...” (s. 1210)

“...müphem bir çizgi...” (s. 1210)

“... harp vaziyetine ait yerleri...” (s. 1210)

“Bu, gemi süvarisi idi.” (s.1210)

“Dürbünle iyi bakın!” (s. 1210)

“...kara mavnaları...” (s. 1210)

“...başaltı kamarasında yatıp uyumalıydı...” (s. 1211)

“...tayfalardan üçünü birden...” (s. 1211)

“Demirin zinciri, istim seslerine karışan...” (s. 1211)

“Vapur makinelerini istop edip...” (s. 1211)

“...bir anda peyda oluvermişler gibi...” (s. 1211)

“...bir polisle bir sivilin ayakta durduğu Sahil Sıhhiye İdaresi'nin kayığı ile...” (s.1211)

“...bilet kesiyor...” (s. 1212)

- “...kâtibiyle konşimentoları, ordinoları...” (s. 1212)
- “... kamarota kahve söylüyordu.” (s. 1212)
- “Neyse selamete geldiniz ya!” (s. 1213)
- “Hep de havaleli mallar yükledik...” (s. 1213)
- “...rıhtımda bekliyor...” (s. 1213)
- “...bu sabah mavnaya yüklettim...” (s. 1213)
- “...ama sintineye koyarım...” (s. 1213)
- “...nihayet navlunu altı kuruş olan portakal sandıklarının...” (s. 1214)
- “Bir kampana çaldı...” (s. 1214)
- “...cenup batıya doğru yöneldi.” (s. 1214)
- “...bir imbat çıkacak...” (s. 1215)
- “Bugünlerde lodos beklenir!” (s. 1215)
- “Vaziyet fena...” (s. 1216)
- “...bu münakaşadan sonra...” (s. 1216)
- “...sandık bordadan aşağıya fırlatıldı...” (s. 1216)
- “...avarya evrakını usulü dairesinde tanzim etti.” (s. 1216)
- “...sigortadan üç bin sandık...” (s. 1216)
- “...ambalaj masrafı ile beraber...” (s. 1217)
- “...meşru olan ve olmayan navlunla...” (s. 1217)
- “... maliyeti iki yüz elli kuruştı.” (s. 1217)
- “...lostromosuna, serdümenine kadar pay verilecek...” (s. 1217)
- “...telgrafın yanında...” (s. 1218)
- “...bir dakika teşrif buyurun!” (s. 1219)
- “Bütün mesuliyet benim...” (s. 1219)
- “Benim şerefim mevzubahis...” (s. 1219)
- “Asabileşme kaptanım, senin dediğin olsun!” (s. 1219)

“...Beşiktaş tramvayını gözlemeye başladı.” (s. 1220)

4.1.2.1.49. Beyaz Bir Gemi

“Ressam Tefrik Aravurgun...” (s. 1221)

“...rihtımda sağına soluna bakındı.” (s. 1221)

“...kirli suratlı, hırpani, asıl vaziyetlerine...” (s. 1221)

“...bütün cazibesini kaybettiğini...” (s. 1221)

“...kıvıll hareler oynaşan...” (s. 1221)

“...ummanların ruhu buğulanan...” (s. 1221)

“...projektör ışıkları kesildiği...” (s. 1221)

“...sanatkârın ekmeği...” (s. 1221)

“...kemanbaş provasının zarif bastonunu...” (s. 1221)

“...paletiyle fırçalarını eline aldı...” (s. 1221)

“Anlayan, kıymetini bilen olmadıktan sonra.” (s. 1222)

“...gâvurun yatıdır?...” (s. 1223)

“...mütehassis olacak...” (s. 1223)

“...Akademi'nin hocalarından...” (s. 1223)

“...bir profesör tarafından...” (s. 1223)

“Dürbünle bakınca tablonuzu bile gördüm.” (s. 1224)

“Lord Cenapları pek müteessir olacaklar.” (s. 1224)

“...fena ihtimaller zihnini doldurmuştu.” (s. 1224)

“Herifin nezaketine bakılırsa...” (s. 1224)

“...şarabın tesiriyle mahmur...” (s. 1224)

“Lord Cenapları hakikaten bedbaht olacaklar, bu centilmence alakanızı kendileri değerlendirmeyi muhakkak çok isterlerdi...” (s. 1225)

“...inkisara uğramamak için de...” (s. 1125)

“Bunlar beş tane irice banknottu.” (s. 1225)

“...ister Hint racaları gibi giyinmiş...” (s. 1226)

“...sergide mükafat kazanmış...” (s. 1227)

“Bu gemi kimsenin değil, devletin.” (s. 1229)

“On gündür vazifedeydik.” (s. 1229)

“...büyücek bir römorköre benziyordu.” (s. 1229)

4.1.2.1.50. Katil Osman

“...kale duvarlarının dışından...” (s. 1230)

“...gariplik çöktürmüştü.” (s. 1230)

“Gardiyan Arif'in tavuğu...” (s. 1230)

“...candan ahbaplarımda teselli arayacak...” (s. 1230)

“...tarikat meselesi yüzünden...” (s. 1231)

“...hapishane müdürünün himayesi...” (s. 1231)

“...yazdığı muskalar sayesinde...” (s. 1231)

“...soluk pembe pardösüsünün...” (s. 1231)

“...ne havadislerin var bakalım?” (s. 1231)

“Bu sefer iş ciddi.” (s. 1232)

“Bu Katil Osman'ın...” (s. 1232)

“...tahliye edilen delikanlı mı?” (s. 1232)

“...teşebbüs halinde kaldığı için...” (s. 1232)

“Berber Hüsamettin ölürse on beş sene garanti.” (s. 1232)

“...numunelik bir talebe gibi...” (s. 1232)

“...diye acı acı beddua ediyordu.” (s. 1232)

“...kunduracılıkta iplik mumlamaktan ileri gidememişti.” (s. 1232)

“Nazı geçen...” (s. 1233)

“...şerrinden yılan esnafa musallat oluyor...” (s. 1233)

“...bir zerzevatçının yanına...” (s. 1233)

“... kefal tutup...” (s. 1233)

“...bir çift yemeni...” (s. 1233)

“...üç kadehte sapıtır...” (s. 1233)

“...polise teslim etmişler.” (s. 1234)

“...vukuatını anlattı.” (s. 1235)

“Bahçede çabuk adımlarla volta vuruyor...” (s. 1236)

“...karın zarı iltihabından gitti.” (s. 1236)

“...kendini ıslah edersen...” (s. 1236)

4.1.2.1.51. Böbrek

“...nüfus memuru Avni Akbulut...” (s. 1238)

“...arkasında hammal...” (s. 1238)

“...camekânlı yere sokuldu.” (s. 1238)

“Hemen ahbab oluverdiler.” (s. 1239)

“...röntgen yaptırmış...” (s. 1240)

“Kayseri'nin operatörü kötü değildi...” (s. 1240)

“Perhiz et diye tutturdu.” (s. 1240)

“Bu gideceğim doktor da profesörmüş.” (s. 1240)

“Velakin her şeyin çaresi bulunur.” (s. 1241)

“Bıçağının dokunduğu yerde illet kalmıyor.” (s. 1242)

“Bir muayenehanesi var...” (s. 1242)

“...selatin camilerinden yedisini birden görürsün, limana giren bütün ecnebi vapurları...” (s. 1242)

“Avni hala tereddüt eder gibiydi...” (s. 1243)

“...tedavinin fantaziyesi nasıl oluyor acaba?” (s. 1243)

“...meteliksiz değildi.” (s. 1243)

“...yarana pansuman bile yapmazlar.” (s. 1244)

“Üstelik film de bulunmuyor.” (s. 1244)

“...iri mesameli yüzü...” (s. 1244)

“Bünyenizin (...) yapmak temayülü var.” (s. 1245)

“...bakteriyologlar, dahiliyeciler, mide mütehassısları, asabiyeciler, kalpçiler...”
(s.1245)

“...kan ve idrar tahlilleri için...” (s. 1245)

“...raporları okuyup...” (s. 1245)

“...tecrübelerine dayanarak izah ediyor...” (s. 1245)

“...Azrail çıksa medet ya melaike deyip...” (s. 1246)

“Numara aldın mı?” (s. 1247)

“...ağır bir eklampsi...” (s. 1247)

“...komplikasyonlarını biliyorsunuz.” (s. 1247)

“Yani böbrek ensüfisyansı...” (s. 1247)

“Yani ademi kifayesi...” (s. 1247)

“... ispirto ile ovuşturuyor...” (s. 1248)

“...beklemeye tahammülü yok.” (s. 1249)

“Henüz narkozun tesiriyle...” (s. 1252)

“...konsültasyonlar yapıldı.” (s. 1253)

“...kilsi bir teşekkül ihtimali var.” (s. 1253)

“...talebe için çok enterasandır...” (s. 1255)

4.1.2.1.52. Cıgara

“...sarhoşlar, barların önünde otomobiller vardı.” (s. 1256)

“...polis (...) münakaşa ediyordu.” (s. 1256)

“... gazetenin yanında...” (s. 1256)

“...teskine uğraşiyor...” (s. 1257)

“...meyhanelerde çiçek satan...” (s. 1257)

“...bir dükkân camekânına dayanmış...” (s. 1257)

“...gururlu bir eda ile ...” (s. 1257)

“Meydan tenhalaşmıştı.” (s. 1258)

“...dans müziği işitiliyor...” (s. 1258)

“Hayır, bir mahalleliyiz!” (s. 1258)

“Kızın ağzını yüzünü paçavraya çevirdi...” (s. 1258)

“...tereddütle birkaç adım attı.” (s. 1259)

“...bir cıgara izmaridini alıp...” (s. 1259)

4.1.2.1.53. Millet Yutmuyor

“...motosikletle dolaşılın...” (s. 1260)

“...piyangolar, vücutsuz başlar, elli santimlik cüceler (...) varyeteler...” (s. 1260)

“Milli oyunlar, modern danslar, ağlatıcı dramlar, güldürücü komediler...” (s. 1260)

“İspiritizma, manyetizma, illüzyonizma numaraları...” (s. 1260)

“...erkek artistleri içinde...” (s. 1260)

“...külüstür bir salaş tiyatrosunun önünde....” (s. 1261)

“...parçalanmış mantar ayakkabılarını...” (s. 1261)

“...aklınca Lakonga yapıyor...” (s. 1261)

“...ayağı yemenili, pantolonu dizlerinden...” (s. 1261)

“...hokkabazlık numaraları diye...” (s. 1261)

“...görülmemiş harikalar meşheri...” (s. 1261)

“Estetik danslar...” (s. 1261)

“...nağmeleriyle süslenen...” (s. 1261)

“...kraliçelerinin okuduğu şarkılarla ...” (s. 1261)

“...firavunlar diyarı, ehramlar ülkesi...” (s. 1261)

“Millet avanak değil...” (s. 1262)

“...bu modası geçmiş mallarla...” (s. 1262)

“...bu hileyi öğrenmesine...” (s. 1262)

“Baylar, bayanlar, teşrif buyurun!..” (s. 1263)

4.1.2.1.54. Bahtiyar Köpek

“...sakat şeyleri mi göreceksin?” (s. 1264)

“...bahtiyar insan yok mu?” (s. 1264)

“...caddeye gölge vermese bile...” (s. 1264)

“...şık giyinmiş genç anneler...” (s. 1264)

“...bön bir rahatlık ifadesi...” (s. 1264)

“...parkın kum bahçesinde...” (s. 1265)

“...saraylar, nehirler halk eder...” (s. 1265)

“...kahverengi çuha elbisesinden...” (s. 1265)

“...meşin tasmasına bağlı...” (s. 1265)

“Nihayet bir ciğer takımı beğendi.” (s. 1266)

“Parayı sayarken kasapla ahbaplığa başladı.” (s. 1266)

“Geçende muayeneye gelen baytar söyledi...” (s. 1266)

“...çırağa döndü.” (s. 1266)

“Paketini alıp çıktı...” (s. 1266)

“Hayvan hastanesine götürüp...” (s. 1267)

“İçerde, kulübesinde...” (s. 1267)

“...birbirlerinden hazzedecekler mi?” (s. 1267)

“Bütün canlı mahlukları...” (s. 1268)

“...saadeti severim.” (s. 1268)

4.1.2.1.55. Çilli

“Yol tenha idi.” (s. 1269)

“...tek tük hamallar ile...” (s. 1269)

“...bir iki fayton vardı.” (s. 1269)

- “...sokağın kaldırımlarına...” (s. 1269)
- “...dans müziği...” (s. 1269)
- “Bu rıhtımda” (s. 1269)
- “Cazın bulunduğu yere yakın...” (s. 1269)
- “Yukarı kat localarından birinde...” (s. 1270)
- “...bar sahibi ile ahbaplığına dayanarak...” (s. 1270)
- “Smokininin kolları yıpranmış...” (s. 1270)
- “...kirli tırnaklı bir garson...” (s. 1270)
- “Bir bira söyledim...” (s. 1270)
- “...dansı seyre koyuldum.” (s. 1270)
- “Adamın ustura ile kazınmış...” (s. 1271)
- “...sigaradan sararmış kır bıyıkları...” (s. 1271)
- “...iskemleye yığıldı.” (s. 1271)
- “Beni tanımadın mı Hoca?” (s. 1272)
- “...bir tren memurunun çocuğu...” (s. 1272)
- “...yabancı kelimeleri ve kaideleri...” (s. 1272)
- “...haydi voleybol oynayalım” (s. 1272)
- “...istasyonda şef muavini olan...” (s. 1273)
- “...ellisinden sonra rakıya vurdu.” (s. 1273)
- “...tıbbiyede okuyordu.” (s. 1273)
- “Şimdi doktor.” (s. 1273)
- “...beni bisikletine bindirir...” (s. 1273)
- “...sünepe kahrı çektiğim!” (s. 1274)
- “...bütün Aydın'a rüsva etti.” (s. 1274)
- “...bu muameleleri...” (s. 1274)
- “Bu mesuliyet beni mahvediyor!” (s. 1274)

“Nikâh edeceğim!” (s. 1274)

“...budala yerine koymuyorlar mı...” (s. 1275)

“Kemal adresimi bilmiyor.” (s. 1275)

“...otellerde sefil oluyor.” (s. 1275)

4.1.2.1.56. Dekolman

“...hususî bir hastane sahibi olan...” (s. 1277)

“Siz dejenereler...” (s. 1277)

“...diye başlayan nasihatlerini...” (s. 1277)

“...bir lûgat büyüklüğündeki kitabın sahifesini...” (s. 1277)

“...vizitelerine beş lira...” (s. 1277)

“...kendi zaferimi hissettim.” (s. 1277)

“...büyük zatlardan birinin...” (s. 1277)

“...göz mütehassısları ...” (s. 1278)

“...profesörler geldiler.” (s. 1278)

“...tedavisi mümkün değilmiş.” (s. 1278)

“Bizim mütehassıslar...” (s. 1278)

“...bu yabancı hekimin...” (s. 1278)

“Olmaz olur mu, efendim?” (s. 1278)

“Gâvur olsun da...” (s. 1278)

“Âlim adamdır.” (s. 1279)

“Ama nazariyatçıdır.” (s. 1279)

“Bilhassa göz teşrihi marazisi mütehassısıdır.” (s. 1279)

“...ecnebilerin ilmi kıymetlerini...” (s. 1279)

“... inkâr etmek...” (s. 1279)

“... sahalarını hudutlandırmak...” (s. 1279)

“...göğüs cerrahisinde, Laparatomî'ye...” (s. 1279)

- “... bir asistanımız kadar muvaffak olamıyor.” (s. 1279)
- “...büyük operatördür.” (s. 1279)
- “...o felaket bu adamı mahvetti.” (s. 1279)
- “Sauerbruch'la aynı ayardadır.” (s. 1279)
- “...umumi harpte, siperde askeri doktormuş.” (s. 1279)
- “...sık sık krizler geliyor.” (s. 1279)
- “...istişarelerde bulunmak lüzumunu duymuyor.” (s. 1279)
- “...şu numaralı pensi değil de...” (s. 1280)
- “...çok budalalık ettim.” (s. 1280)
- “...o hain tebessümümle...” (s. 1281)
- “...yüz lira mukabilinde...” (s. 1281)
- “...doktorluk dili üzere tashih etiler.” (s. 1281)
- “... hangi nahiyeden gireceksiniz?” (s. 1282)
- “...her zaman muvaffakiyete götürmüyordu.” (s. 1282)
- “...gözlerinde zafer pırıltıları...” (s. 1283)
- “...dünya çapında şöhreti olan...” (s. 1283)
- “... prensipsizliğine şaşmış gibi...” (s. 1283)
- 4.1.2.1.57. Hakkımızı Yedirmeyiz**
- “Namuslu adam kalmamış...” (s. 1284)
- “Müslümandır, namazında, orucundadır...” (s. 1284)
- “Mektebi bitiremedik.” (s. 1284)
- “Peder ne kadar gayret ettiyse...” (s. 1284)
- “Süvariydi ama...” (s. 1284)
- “...imtihana yakın peder...” (s. 1284)
- “...meseleyi yoluna kordu.” (s. 1284)
- “Askerlikle ilgili olmayan...” (s. 1284)

- “...İstanbul'a naklolduk.” (s. 1284)
- “...bizim tahsil yandı.” (s. 1284)
- “Kim ipler Yalova kaymakamını!” (s. 1284)
- “Hususi liseye devam edecektim...” (s. 1284)
- “...hemşire bir bobstil koca...” (s. 1284)
- “...zamanındaki pokerlerden vazgeçtim.” (s. 1284)
- “...Malatya Şube Reisliği zamanında...” (s. 1284)
- “Pistonumuz yok ki...” (s. 1285)
- “Hamallık, amelelik edecek...” (s. 1285)
- “...ihtiyat bir doktor teğmeni...” (s. 1285)
- “...röntgen mütehassısı olmuş.” (s. 1285)
- “Anaforu boldur.” (s. 1285)
- “Eczanesi var, ilacı var...” (s. 1285)
- “...ambar kâtibî olarak girdik.” (s. 1285)
- “...bir idare müdürü...” (s. 1285)
- “...barut mu barut...” (s. 1285)
- “...pamuk alıp ispirtoya batırır...” (s. 1285)
- “...bir ezan okur ki...” (s. 1285)
- “...plak değiştirmeden...” (s. 1286)
- “Vaziyeti kritik ediyordum.” (s. 1286)
- “...bir oğlu kolejde, bir oğlu tıbbiyedeymiş.” (s. 1286)
- “Mal mülk sahibine de benzemez.” (s. 1286)
- “Herif erzak tartarken dirhem sektirmiyor.” (s. 1286)
- “...seccadesini sermiş...” (s. 1286)
- “...masamda irsaliye kesiyordum.” (s. 1286)
- “...bir teslim makbuzu keserim...” (s. 1286)

- “...tespih çekmesine devam etti.” (s. 1286)
- “...müfettişleri gelse...” (s. 1296)
- “Defterler tamam...” (s. 1286)
- “... kayıtlar noksansız.” (s. 1286)
- “...inşaat icat eder.” (s. 1287)
- “Vekaletteki ahbaplarına...” (s. 1287)
- “... muhakkak tahsisat koparır.” (s. 1287)
- “...İtalyan patiskası.” (s. 1287)
- “...hastalara pijama diktirmek için...” (s. 1287)
- “Bu dünya menfaat dünyası.” (s. 1287)
- “...müteahhitlerle işi halleder...” (s. 1287)
- “... adamı kepaze eder billahi.” (s. 1288)
- “Katiyen dairede hesaplaşmaz.” (s. 1288)
- 4.1.2.1.58. Cankurtaran**
- “...harmanlarına varmadan...” (s. 1290)
- “...ihtiyar ebe ile...” (s. 1290)
- “Bir kabahat işlemiş...” (s. 1290)
- “...küçükken rahmetlik olmuş...” (s. 1291)
- “...halinden şikayeti yoktu.” (s. 1291)
- “Hırsından yere eğilip...” (s. 1291)
- “Arabaya koyalım da şehre götür...” (s. 1292)
- “...iş çıktığından adeta memnun...” (s. 1292)
- “... gayrı hakkından doktor gelecek.” (s. 1292)
- “...muhtaç olanı arıyor...” (s. 1292)
- “...bir işaret edip...” (s. 1292)
- “...iskemlesine çökerken:” (s. 1293)

- “Ehemmiyetli bir hasta...” (s. 1293)
- “...trahom tedavisinden ebeliğe kadar...” (s. 1293)
- “...birçok tezvirlere yapılmasına...” (s. 1293)
- “...büyük bir ideal sahibi...” (s. 1293)
- “İstasyon Caddesi'ndeki hususi doğum evine...” (s. 1294)
- “...sıhhat müdürlüğü etmiş olan...” (s. 1295)
- “...mesuliyetli bir ameliyat yapacağım.” (s. 1296)
- “...sezaryen yapılır mı?” (s. 1296)
- “Acele bir senet yazdı...” (s. 1297)
- “Burası imaret değil!...” (s. 1297)
- “...peştemallarının altına...” (s. 1299)
- “...şalvarları Asiye'ye verdiler.” (s. 1299)
- 4.1.2.1.59. Çirkince**
- “...Efesos harabelerini gezer...” (s. 1302)
- “...istasyon kahvesine emanet ederek...” (s. 1302)
- “...Gymnasium'unun kapısında...” (s. 1302)
- “... Gymnasium'un mozaikleri...” (s. 1302)
- “... spor oyunlarının kutlandığı Hypodrom'un...” (s. 1302)
- “...o harikulade tragedya ve komedyaların oynandığı tiyatronun geniş ve serin artist gardropları şimdi tek tük gelen seyyahlarla, buraya yerleşmiş olan birkaç aileye ve keçi çobanlarına kenef vazifesini görüyordu.” (s. 1302)
- “...geniş Arkadya caddesi...” (s. 1303)
- “...zarif Odeon tiyatrosunu ...” (s. 1303)
- “...Eshabikehf mağaralarının...” (s. 1303)
- “... rivayet edilen yedi Hıristiyan'ın hikâyesi...” (s. 1303)
- “...eski Yunan medeniyeti üzerine...” (s. 1303)

- “...bir timsali gibigeldi.” (s. 1303)
- “... kaleyi, İsa Bey Camii'ni...” (s. 1304)
- “...külüstür kamyonları, şerbetçileri seyrederken...” (s. 1304)
- “... kasabasının şimal tarafındaki...” (s. 1304)
- “...bizi bir gambotla...” (s. 1304)
- “...lokomotifin bozulduğu...” (s. 1305)
- “Cephelerde her gün...” (s. 1305)
- “...perişan kaldığı o günlerde...” (s. 1305)
- “...bir mukavele var gibiydi.” (s. 1305)
- “...bir cıva şeridi gibi...” (s. 1305)
- “Muntazam kaldırımlı...” (s. 1305)
- “...mahallenin Rum çocukları...” (s. 1306)
- “...zeytin mahsulünü de...” (s. 1306)
- “...mandolin çalan delikanlılarla...” (s. 1306)
- “...bir tane de gimnazları vardı.” (s. 1306)
- “...meydandaki gazinoların bahçeleri...” (s. 1306)
- “...bir sofanın ortasında...” (s. 1306)
- “...dantel örtülü ceviz masalar...” (s. 1306)
- “...konsol aynaları görünürdü.” (s. 1306)
- “...mukavemet edilmez bir hal...” (s. 1307)
- “...bu sihirli köyüne...” (s. 1307)
- “Bavulları bıraktığım kahveciye...” (s. 1307)
- “Zatîâlinizle (...) Efes harabelerinde teşerrüf etmiştik!” (s. 1307)
- “Lügatlı konuşmaya...” (s. 1307)
- “...divan edebiyatından beyitler...” (s. 1307)
- “Önce teşrif buyrulmuş muydu?” (s. 1307)

- “Siz istirahat buyurun!” (s. 1307)
- “...ajans vaktine kadar...” (s. 1308)
- “...tebşir edebilirim.” (s. 1308)
- “Buraya mübadil olarak yerleştirilen...” (s. 1310)
- “...bir çocuk peyda oluyor...” (s. 1310)
- “...mukaddes tembellik karşısında...” (s. 1310)
- “...merdivenin trabzanları sökülmüştü.” (s. 1311)
- “Namussuz gâvurların paralarını...” (s. 1311)
- “...şimşir fidanlarının uzandığı...” (s. 1312)
- “Kıymetini bilmeyene nimetini verir mi?” (s. 1314)
- “Cahillikle fakirlik bir olmuş, Sultan Süleyman'ın mülkü dağılmış...” (s. 1314)
- “Zaten tefviz işleri de seneler sürdü.” (s. 1314)
- “...üç fabrikaya sahip çıktı.” (s. 1314)
- “Anafor malın kıymetini bilmediler...” (s. 1324)
- “Emvali metrukeden...” (s. 1314)
- “Apartman diyor...” (s. 1314)
- “Bundan istiskal çıkar...” (s. 1316)
- “...bir hususta tenvir edeyim.” (s. 1316)
- “...parti erkân-ı devr-i cumhuriyette...” (s. 1316)
- “... Dahiliye Vekaleti'ne müracaat ederek değiştirttiler.” (s. 1316)

4.1.2.1.60. Kurtla Kuzu

- “Polis müdürlüğünün kapısından...” (s. 1317)
- “...geçen otomobillerin fenerleri...” (s. 1317)
- “...bu tesirler karşısında vazifelerini...” (s. 1317)
- “...motosikletlerden birinin motorunu...” (s. 1317)
- “...minimini hücreye...” (s. 1317)

- “... dehşetle titredi.” (s. 1317)
- “...şarak caddeye çıktı.” (s. 1317)
- “...paltosunun etekleri...” (s. 1317)
- “Siyah bir mantonun...” (s. 1318)
- “...çok fena muamele ettiler mi?..” (s. 1318)
- “Artık mahzur yok...” (s. 1318)
- “...bu sefer sahiden şaşırdı.” (s. 1318)
- “...ne fevkaladelik var?” (s. 1319)
- “...mazeret aramıyor...” (s. 1319)
- “...vaziyet o kadar tehlikeli olmayabilir.” (s. 1319)
- “Ben mukavemet ettim...” (s. 1319)
- “...kafasına hücum edince...” (s. 1319)
- “Tevkif edildiği sırada...” (s. 1320)
- “...inden sigara paketini çıkarıp...” (s. 1320)
- “...kanaat getirmeseler...” (s. 1320)
- “...komisyon sizi bir hayli ürkütmüştü.” (s. 1320)
- “Sonra komisyon azasından biri...” (s. 1320)
- “...merhamet değil, istihfaf duymama...” (s. 1321)
- “...bundan pek müteessirim!” (s. 1321)
- “...e mantık ve iradeden ibaret kalmak...” (s. 1322)
- “...nefsime itimadım büsbütün artıyordu.” (s. 1322)
- “...elbise, palto, şapka, ayakkabı veriliyordu.” (s. 1322)
- “...o tenkitler, o küfürler...” (s. 1322)
- “... günlük mevzularıydı.” (s. 1322)
- “... aleyhinde buldukları sistemin...” (s. 1322)
- “...cellatlarının elinde...” (s. 1324)

- “...işkence sade bir fizyoloji meselesidir.” (s. 1324)
- “Sizinle muvacehe edildiğinden...” (s. 1325)
- “...altmışlık sendikacı...” (s. 1326)
- “... fazla azap çekiyordu...” (s. 1326)
- “...bir sivil komiser beni gelip aldı.” (s. 1326)
- “...bir santim kadar uzamış...” (s. 1326)
- “...kapısı meşin kaplı...” (s. 1326)
- “...bir büro idi.” (s. 1326)
- “...kristal masanın yanındaki maroken koltuğu...” (s. 1326)
- “...bu zarif muamele (...) bir nedametin ifadesi mi...” (s. 1327)
- “...müspet kanaatiniz olmadığını tahmin ediyorum...” (s. 1327)
- “Zabıta teşkilatını tetkik ettim.” (s. 1927)
- “...amele makulesi serserilerle müsavi tutmanın...” (s. 1327)
- “...merak saikasıyla sokulmuş olacaksınız.” (s. 1327)
- “...maiyetinizdekilerin az nazik metotları nasıl bir netice vermediyse, sizin bu çok nazik sorgu şekliniz de faydasız kalacak.” (s. 1327)
- “...küfürlü isticvapları arattıracaktı.” (s. 1328)

4.1.2.2. Deyimler

Deyimler, Sabahattin Ali'nin hikâyelerinde sıklıkla yararlandığı söz varlığı öğelerindendir. Tamamı olay hikâyesi olan yapıtlarda, anlatımı özleştiren deyimlerin genellikle yüklem görevinde kullanıldığı belirlenmiştir.

Hikâyelerde “canı çıkmak, aklına gelmek, göz atmak” gibi günlük konuşma dilinde sıkça kullanılan deyimlerin yanı sıra; “dolma yutmak, suya sabuna dokunmamak, gözünden sürmeyi çalmak” gibi az kullanılan deyimler de yer almaktadır.

Hikâyelerdeki sözcük sayısı göz önüne alındığında deyimlerin yoğun olarak rastlandığı yapıtların “Selam”, “Isıtmak İçin” ve “Candarma Bekir” olduğu görülmüştür. Aynı ölçüte göre deyimlerin en az kullanıldığı hikâyeler ise “Portakal”, “Arabalar Beş Kuruşa”, Apartman” ve “Kafakâğıdı”dır.

4.1.2.2.1. Değirmen

“Can sıkın (...) bir kıştan sonra ...” (s.727) (Aksoy ‘can sıkıntısı’)

“...kavaklar gözüme ilişti.” (s.727) (Aksoy ve TDK)

“...çünkü ne tef çalmak, ne de parmaklarının arasına tahta kaşıklar alarak oynamak elinden gelirdi...” (s.730) (Aksoy ve TDK)

“...meselenin çok geç farkına vardım.” (s.730) (Aksoy ve TDK)

“...anladığım zaman alev saçağı sarmıştı...” (s.730) (Aksoy ve TDK)

“İşler gittikçe sarpa sarmıştı adaşım...” (s.732) (Aksoy ve TDK)

“...işi oluruna bırakmaya karar vererek ...” (s.732) (Aksoy ve TDK)

“... ‘iş isten geçti’ demek ...” (s.735) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.2. Kurtarılamayan Şaheser

“...saçlarının tellerine rast gelmiyor musun?” (s.738) (Aksoy ve TDK)

“...hayır isteyici olmak elinden geliyor mu?” (s.740) (Aksoy ve TDK)

“...cırıltıdan fark edilemeyecek olan...” (s.742)

“...en ele avuca sığmaz kafaları ...” (s.743) (Aksoy ve TDK)

“...başkalarının namusuna dil uzatmanın...” (s.747) (Aksoy ve TDK)

“...ilkbahar rüzgârları daha canayakın değildir.” (s.748) (Aksoy)

“...Süleyman'ın sevgilileri de benimle boy ölçüşemeyeceklerdir.” (s.748) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.3. Kırlangıçlar

“Derin düşüncelere daldığı belliydi.” (s.760) (Aksoy ve TDK)

“...yeni tanıdıkları zaman havadan sudan bahsetmek adettir.” (s.760) (Aksoy)

“Omuzlarını silkip yanımdan uzaklaştılar.” (s.761) (Aksoy ve TDK)

“Yaşadığımızın farkına varmayacak olduktan sonra...” (s.761) (Aksoy ve TDK)

“ ‘Etrafımıza göz gezdirince’ dedi...” (s.761) (Aksoy)

“İkisi de içini çekti.” (s.763) (Aksoy ve TDK)

“Ve ikisi de, (...) kırlangıçlara tepeden baktılar...” (s.763) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.4. Viyolonsel

“Ümidi kırılmış bir sanatkâr...” (s.766) (TDK)

“...minimini kalplerini gıcıklamaktan geri kalmazdı.” (s.768) (Aksoy ve TDK)

“...mukadder tokadını yemekte geç kalmadılar.” (s.769) (TDK)

“...bir gemi (...) gözlerine ilişmemiştir.” (s.770) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

“...bina gözüme ilişti.” (s.779) (Aksoy ve TDK)

“...hiçbir şeyi açığa vurmuyorlardı.” (s.780) (Aksoy ve TDK)

“...çürümeye yüz tutmuş tahtalara yaslandım.” (s.780) (Aksoy ve TDK)

“...fark edilmeyen siyah bir ceketin ...” (s.781) (Aksoy ve TDK)

“...farkına varamadığım bir rüzgâra ...” (s.786) (Aksoy ve TDK)

“...ellerim kımıldamakta güçlük çekiyor...” (s.788) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

“Bütün bunlar beni deli eder.” (s. 798) (TDK)

“Fakat ben, aldırış etmedim.” (s. 801) (Aksoy ve TDK)

“... bu sefer yanlış kapı çaldın.” (s. 802) (Aksoy ve TDK)

“Onların yüreklere daha yufkadır.” (s. 802) (Aksoy)

“Bana vız gelir...” (s. 802) (Aksoy ve TDK)

“...temiz biri ayak bastı mı?” (s. 805) (Aksoy

ve TDK)

4.1.2.2.7. Bir Gemici Hikâyesi

“...iş meydana çıkmış.” (s. 809) (Aksoy ve TDK)

“...bütün tayfanın canını çıkarıyordu.” (s. 809) (Aksoy ve TDK)

“Elinden gelse yemek bile vermeyerek...” (s. 809) (Aksoy ve TDK)

“...birçok adamların konuşmalarına kulak vermiş...” (s. 810) (Aksoy ve TDK)

“...eski günleri düşünerek içini çekti.” (s. 812) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.8. Bir Orman Hikâyesi

“Bunu aklımıza getirmiyorduk bile...” (s. 815) (TDK)

“..hiç aldırış etmedik...” (s. 816) (Aksoy ve TDK)

“...hepimizin canına okudu.” (s. 817) (Aksoy ve TDK)

“...elde etmeye (...) hevesli görünmüyordu.” (s. 817) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.9. Kazlar

“Köyde bekarlıktan canı çıkan öğretmen...” (s. 822) (Aksoy ve TDK)

“...göğsüne yandan bir göz attı. (s. 822) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.10. Bir Firar

“...candarmanın ayağı kesilmeyecekti.” (s. 827) (Aksoy ve TDK)

“...fakat dayağı yiyecekti.” (s. 829) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.11. Kanal

“...iki erkek kardeşle başa çıkamazdı.” (s. 834) (TDK)

4.1.2.2.12. Candarma Bekir

“...nihayet başından savar gibi...” (s. 837) (Aksoy ve TDK)

“...orada yakayı ele verince...” (s. 837) (Aksoy ve TDK)

“ ‘Aman, ocağına düştüm, uzun yol gideceğiz; insaf et!’ dedim.” (s. 838) (Aksoy ve TDK)

“Eceline susamadıysa edebiyale otursun...” (s. 839) (Aksoy ve TDK)

“Gözlerimi (...) doğru gezdirdim.” (s. 839) (Aksoy ve TDK)

“Hiç renk vermedim.” (s. 839) (Aksoy ve TDK)

“Mahpuslukta adam dayak yemekten yılmaz.” (s. 839) (Aksoy ve TDK)

“... hiç ağırımaya gitmezdi.” (s. 839) (Aksoy ve TDK)

“... sen bir elime düşmeyesin!” (s. 840) (Aksoy ve TDK)

“...kimsenin ettiğini yanına komazdım.” (s. 840) (Aksoy ve TDK)

“Hiç sesini çıkarmadan bağlarımı çözdü...” (s. 840) (Aksoy ve TDK)

“Hiç istifini bozmadı.” (s. 840) (Aksoy ve TDK)

“...çok kadehler tokuştururuz...” (s. 840) (TDK)

“...şimdi de biz hesap görelim...” (s. 841) (Aksoy ve TDK)

“...canıma kıyma da ne yaparsan yap.” (s. 841) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.13. Sarhoş

“...pek dolma yutar soyundan değildi.” (s. 842) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.14. Bir Cinayetin Sebebi

“...ben çekingen durdukça üstüme düşüyordu.” (s. 851) (Aksoy ve TDK)

“... her şeye aklı eriyor.” (s. 851) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.15. Bir Siyah Fanila İçin

“...küfürlerin (...) binini bir paraya savuruyordu.” (s. 857) (Aksoy ve TDK)

“Ahalisini gözden geçirdim.” (s. 857) (Aksoy ve TDK)

“...dedikodu, almış yürümüştü.” (s. 858) (Aksoy ve TDK)

“...ahbaplarına caka satacaktı...” (s. 858) (Aksoy ve TDK)

“Konuşacak, dert yanacak bir adam!..” (s. 859) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.16. Komik-i Şehir

“...herkes sarhoş, kafayı çeken gelmiş...” (s. 865) (Aksoy)

“Bir alkış koptu.” (s. 865) (TDK)

“Birden ortalık karıştı...” (s. 868)

“Aklı başına geldiği zaman...” (s. 868)

“Başımıza iş açtınız!” (s. 869)

“...uğraşıp dertsiz başıma dert mi açacaktım?..” (s. 872)

“Meseleyi örtbas etti!” (s. 874) (Aksoy)

“İçime dert olacak da...” (s. 879)

4.1.2.2.17. Kağm

“Otuz evli köy birbirine girdi.” (s. 883)

“...davacı olmaması...” (s. 883) (TDK)

“...dört beş gününü gâvur edersen ...” (s. 883)

“...Allah'ın emrine (...) mi karşı koyacaksın?” (s. 883)

“... kendin istesen bile yakanı sıyıramazsın...” (s. 883) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.18. Kamyon

“İhtiyar babası aklı ermediği (...) için...” (s. 890) (Aksoy ve TDK)

“...gidip gelenlerden akıl danışmaya gitti.” (s. 890) (TDK)

“...başı dönüyormuş gibi ...” (s. 891) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.19. Kafakâğıdı

“...o zaman aklım erdi...” (s. 898) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.20. Gramofon Avrat

“...bu kız eline geçireli bir sene bile yoktu.” (s. 900) (Aksoy ve TDK)

“...bütün türküleri (...) gözünü kırpmadan söylüyordu.” (s. 900) (Aksoy)

“...Azime'nin eline düştü.” (s. 900) (Aksoy ve TDK)

“...bunların hepsinden yakayı kurtarmasını biliyordu.” (s. 901) (Aksoy)

“...aldırış etmezmiş gibi, omuzlarını silkti.” (s. 902) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.21. Arap Hayri

“İlk akşamdan itibaren derhal göze çarptı.” (s. 907) (Aksoy ve TDK)

“...Adalet bunun farkına varmış görünüyordu.” (s. 908) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.22. Bir Şaka

“...tasavvur etmek elden gelmiyordu.” (s. 913) (Aksoy ve TDK)

“İçim cız dedi” (s. 916) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.23. Duvar

“...ele avuca sığar şey değildik.” (s. 922) (Aksoy ve TDK)

“...sonra aklımız başımıza geldi.” (s. 922) (Aksoy ve TDK)

“Daha doğrusu aklımız başımızdan gitti.” (s. 922) (Aksoy ve TDK)

“Gözlerime inanamayacaktım...” (s. 922) (Aksoy ve TDK)

“...hiç dışarı doğru göz atmamıştım...” (s. 924) (Aksoy ve TDK)

“Ben çok dayak yemedim.” (s. 925) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.24. Pazarcı

“...şiddetli korku nöbetleri geçirdiklerinin (...) farkına bile varmayan eski zabıt...” (s. 933) (Aksoy ve TDK)

“...Aksekili aktarların bile aklına gelmemişti.” (s. 933) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.25. Apartman

“...canı sıkılmış bir tavırla...” (s. 940) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.26. Arabalar Beş Kuruşa

“...bulduğunu bile fark etmeyeceklerdi.” (s. 945) (Aksoy ve TDK)

“...yerin dibine geçirmek ister gibi...” (s. 948) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.27. Fikir Arkadaşı

“...evde sopa yemezsin.” (s. 950) (Aksoy ve TDK)

“Ben arkadaş canlısıyım.” (s. 950) (Aksoy ve TDK)

“...bir arkadaş bulunca dört elle sarılıyorum.” (s. 950) (Aksoy ve TDK)

“...hiçbirisi ile kafa dengi olamıyorum.” (s. 951) (Aksoy)

“...çenesini tutmaz, ileri geri söylenirdi.” (s. 951) (Aksoy)

“İnsan karda yürüyüp izini belli etmemeli.” (s. 951) (Aksoy)

“Anası, kardeşleri onun eline bakıyorlar.” (s. 952) (Aksoy ve TDK)

“Yüreğim nasıl yanıyor bilsen...” (s. 952) (Aksoy ve TDK)

“... biz burada kafayı çekerken...” (s. 952) (Aksoy)

“...bırak biraz burnu sürtsün...” (s. 952) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.28. Düşman

“...boş gözlerle ayaklarına (...) iskarpinlerine bakıyordu.” (s. 955) (TDK)

“...nihayet işe yaramamaya başlayacağız...” (s. 955)

- “...pokeri aklına getirdi.” (s. 955) (TDK)
- “...gene bu boşluğun farkına vardı.” (s. 955)
- “...o kadar açık ve elle tutulur şeyler ki...” (s. 960) (TDK)
- “Misafir ses çıkarmadan içeri girdi.” (s. 961)
- “İkisinin de gözleri yaşarmıştı.” (s. 961)
- “...isteksiz tavrı gözünün önünden gitmiyordu.” (s. 962)
- “...bir çıkmaza girmişti.” (s. 962)
- “Farkında olmadan bile...” (s. 962)
- “...gözü bir yere ilişti...” (s. 962)
- “...gözünün önüne geldi ki...” (s. 963)
- “...gözünün önünden karakollar (...) geçiverdi.” (s. 963) (TDK)
- 4.1.2.2.29. Bir Skandal**
- “...âşık olmayı aklından bile geçirmeyen...” (s. 968)
- “...ben kendisine abayı yakmış...” (s. 968)
- “...âşık olduğumun (...) farkına vardım.” (s. 968)
- “...dert yanmak gibi şiddetli aşk tezahürleri...” (s. 969)
- “...artık iş işten geçmiş...” (s. 969)
- “...başka türlü yaşamak aklıma gelmiyordu.” (s. 969)
- “Aklıma eseni yapıyordum...” (s. 969)
- “...çünkü etrafım (...) hoş görmüş...” (s. 969)
- “...hareketlerime gem vurmamaya alıştırmıştı.” (s. 970)
- “...acze düşebileceğinden habersizdim.” (s. 970)
- “...pek aklım ermez!” (s. 971)
- “...fena hâlde dayak yediğini...” (s. 972)
- “...suya sabuna dokunmamasına (...) dikkat ediliyordu.” (s. 973)
- “...derhal lafa karıştım...” (s. 973) (TDK)

- “...herkes sustu ve kulak verdi...” (s. 973)
- “...çocuklarımızı (...) boş gezmekten kurtaracak...” (s. 974) (TDK)
- “...hiçbir şeyin farkında olmayarak...” (s. 974)
- “...genç kız gözüme çarptı.” (s. 974)
- “...birisini gözüm ısırdı.” (s. 975)
- “.. hâlâ kalbim çarpıyor...” (s. 976) (TDK)
- “...sahiden canımı sıkmaya başladı.” (s. 977)
- “Ne hâlt ederlerse etsinler...” (s. 979) (TDK)
- “... vız gelir bana!” (s. 979)
- “...bilmedikleri şeylere burunlarını sokmazlar...” (s. 979)
- “...göze batmadan (...) konuşmaya imkân yoktu.” (s. 980)
- “Tabii canı sıkılıyordu...” (s. 980)
- “...en büyük kuvvet farz ediyoruz.” (s. 981) (TDK)
- “...bizim aklımızı hiçe sayarak ...” (s. 981)
- “...bir dönüm noktasında olduğumu fark ediyordum.” (s. 982)
- “...kararımı kati olarak verdim.” (s. 982)
- “...muallimlerden birkaçı tarafından vücuda getirilen ...” (s. 982) (TDK)
- “... kocaya varmak istiyorum.” (s. 984)
- “...kendinden geçiren bir Beria var.” (s. 986)
- “...beni adeta görmemezliğe geldi.” (s. 986)
- “Ağzım açık kaldı.” (s. 987)
- “Bunları yola getirebilmek (...) için...” (s. 989)
- “...üstüne alınmasana sen!” (s. 990)
- “Daha iyisi elimden gelmiyor...” (s. 990)
- “Sanki iş görüymüş gibi...” (s. 990)
- “...onlara itaatle boyun eğmek lazımdır.” (s. 992)

- “... susmak, hazmetmek, aldırış etmemek lazımdı.” (s. 993)
- “Şükûfe'nin peşini bırakmıyormuşsun.” (s. 994)
- “... eli kolu bağlı (...) bakakalıyordum.” (s. 995) (Aksoy)
- “... derhal surat astım...” (s. 996)
- “... ne pahasına olursa olsun her şeyi söyleyecektim.” (s. 996)
- “Maksadın beni kepaze etmek mi ...” (s. 997) (TDK)
- “... dilim tutulmuş gibi (...) bakıyordum.” (s. 998)
- “... beni rezil etmekte tereddüt etmemişti.” (s. 999) (TDK)
- “... bir türlü gönlüm razı olmuyordu.” (s. 999) (TDK)
- “... tasavvur etmek aklımı başımdan alıyordu.” (s. 999)
- “... ağlayarak bütün içimi dökemiyordum?” (s. 1000)
- “... cürümlerimin de pek ipe sapa gelir tarafı yoktu.” (s. 1001)

4.1.2.2.30. Ses

- “Kaşlarını çatarak dinlemeye başladı.” (s. 1018)
- “... üstüne düştüğü bu iş hakkında...” (s. 1022)
- “... efendilere çalmak yakışık almaz herhalde!” (s. 1023)
- “... rüya içinde yaşadığını fark ettim.” (s. 1023)
- “... hayret dolu bir göz attı...” (s. 1024)
- “... gözlerim Ali'ye ilişti.” (s. 1027)
- “... canı sıkılan bir adam...” (s. 1026)
- “Bütçe meselesi ortaya atıldı.” (s. 1027)
- “... farkında olmadan kendini (...) boşaltıyordu.” (s.1028)

4.1.2.2.31. Köpek

- “... fark edilmeyen bozkır nebatlarının ...” (s. 1030)
- “... aklına birçok şeyler daha geldi:” (s. 1031)
- “... hoşuna giden bir ağırbaşlılık (...) vardı.” (s. 1031)

“...eline kırk elli bagonot sıkıştırmışlar, kapı dışarı etmişler.” (s. 1032)

“...bir baltaya sap olmak büsbütün imkânsızdı.” (s. 1032)

“İngilizce birkaç magazini (...) gözden geçirmek suretiyle öldürüyordu.” (s. 1034)

“Nereden aklına esti çobanla konuşmak!” (s. 1035)

“...büsbütün canı sıkılan çoban...” (s. 1036)

“...yüzünü buruşturduktan sonra:” (s. 1036) (Aksoy)

“...siz gözünüzü (...) dört açıp istifade edeceğiniz yerde...” (s. 1037)

4.1.2.2.32. Sıcak Su

“...sana hayır gelmeyeceğini anladın.” (s. 1041)

“...ne diye dağa çıktı öyleyse?” (s. 1041)

“Artık inkâr para etmez!” (s. 1042)

“Yağı bitmeye yüz tutan lamba...” (s. 1043)

4.1.2.2.33. Mehtaplı Bir Gece

“Açlık aklına gelince...” (s. 1045)

“...oldukça hali vakti yerinde bir dayısı vardı.” (s. 1047)

“...canından bezdiriyorlar...” (s. 1047) (Aksoy)

“...kendisini kapı dışarı ettiler.” (s. 1047) (Aksoy)

“...hemşerilerine yük oldu.” (s. 1047)

“Can çekişirken hırpalamaktan...” (s. 1048)

“Can çekişirken hırpalamaktan ödü kopuyordu.” (s. 1048) (Aksoy)

“...müthiş yalnızlığının farkında bile değildi.” (s. 1049)

“...düşündükçe tüylerini ürpertiyordu.” (s. 1049)

“...başına gelmeyen bu hâl...” (s. 1050)

“...kendine gelmeye çalışan delikanlı...” (s. 1051)

“Genç adam (...) kendinden geçer gibi oldu...” (s. 1053)

“...yorgunluğun tesiriyle içi geçer gibi oldu.” (s. 1054)

4.1.2.2.34. Köstence Güzellik Kraliçesi

- “Biraz kendime gelir gibi oldum.” (s. 1056)
- “...etrafa göz gezdirmeye başladım.” (s. 1058)
- “...küçük Besarabyalı, insana göz açtırmıyordu.” (s. 1064)
- “...bunu aklıma getirmekten adeta korkuyordum.” (s. 1064) (TDK)
- “...birdenbire ortadan kaybolduğunu söyledi.” (s. 1064)
- “Sonra birdenbire kaşları çatıldı.” (s. 1065)
- “...bu parçalayıcı azaplara bir son verecektim.” (s. 1066) (TDK)

4.1.2.2.35. Asfalt Yol

- “...pek bol keseden atmak lazım.” (s.1072)(Aksoy)
- “...dilim döndüğü kadar anlattım.” (s.1073) (Aksoy)
- “...asfalt meselesi aldı yürüdü.” (s.1075) (Aksoy)
- “...iş pek yaygaraya verildi.” (s.1075) (Aksoy ve TDK)
- “...büyük işlere aklım ermez.” (1075) (Aksoy ve TDK)
- “...bunları yoluna koymak için gitmiş...” (s.1075) (Aksoy ve TDK)
- “...akla gelecek çok şeyler var.” (s.1076) (Aksoy ve TDK)
- “Müteahhidin başlarına diktiği memur...” (s.1076) (TDK)
- “...hepsini bir merak sardı.” (s.1076) (Aksoy ve TDK)
- “...bir gün köyden ayrılmakla kıyamet kopmaz ya...”(s.1077) (Aksoy ve TDK)
- “...ama neşemin yarısı kaçtı.” (s.1077) (Aksoy: keyfi kaçmak ve TDK)
- “...bu derdi senden biliyor ve söz dinlemiyor.” (1079) (Aksoy ve TDK)
- “...hatta daha ileri gitmeye kalktılar...” (s.1079) (Aksoy ve TDK)
- “...ben önüne zor geçtim.” (s.1079) (Aksoy ve TDK)
- “Bir gün başına bir iş gelir.” (s.1079) (Aksoy)
- “...hayırlı mana çıkaramazdım.” (s.1079) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.36. Hanende Melek

- “... göze batan bir ciddilikle oturmuşlardı. (s. 1082)
- “...nesine yüz verirsiniz...” (s.1084) (Aksoy ve TDK)
- “Dayak yemediği gün yoktur.” (s.1084) (Aksoy ve TDK)
- “...kahvenin yolunu tutardı.” (s.1085) (TDK)
- “Fakat artık sabrı tükenmişti.” (s.1085) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.37. Çaydanlık

- “Yakayı kurtarıyorsun, Beybaba!” (s.1093) (Aksoy ve TDK)
- “...öksürük nöbetine tutularak gözleri yerinden fırlar ...” (s.1094) (Aksoy ve TDK)
- “...oğlanın aklından bile geçmiyordu.” (s.1094) (Aksoy ve TDK)
- “... bildiğini yapmaya devam etti.” (s.1095) (Aksoy ve TDK)
- “...çenesi büsbütün açılıyordu.” (s.1095) (TDK)
- “...derhal lafı yarıda kestiriyor...” (s.1095) (TDK)
- “Herkesin bir kusurunu bulur...” (s.1095) (TDK)
- “Akşamları ateşi yükseldiği (TDK) halde...” (s. 1095) (TDK)
- “...onlara laf yetiştirmekten...” (s. 1095) (TDK)
- “...Onlara laf yetiştirmekten geri kalmıyordu.” (s.1095) (Aksoy ve TDK)
- “...Satılmış hizmetinde kusur etmiyor...” (s.1096) (TDK)
- “...derin bir uykuya dalmış bulunuyorduk.” (s.1097) (Aksoy ve TDK)
- “...bakkalın eşyasına da el attı...” (s.1097) (Aksoy ve TDK)
- “Adamın gözünden sürmeyi çalarlar.” (s.1098) (TDK)
- “Elimi sürmem.” (s.1099) (TDK)
- “Yüreğim kaldırmaz.” (s.1099)(TDK)
- “Yürekler dayanır mı...” (s.1099) (TDK)

4.1.2.2.38. Ayran

- “Uzun bir ağlamanın sonundaymış gibi içini çekti.” (s.1102) (Aksoy)

“...dört gözle bekleyen iki küçük kardeşinin hayali ...” (s.1103) (Aksoy)

“...her gün yoğurt çalmak için ...” (s.1104) (Aksoy ve TDK)

“...midesinin hafif ezilmelerine kulak asmadan...” (s.1104) (Aksoy ve TDK)

“...eli boş olarak eve döndüğü zaman...” (s.1104) (Aksoy ve TDK)

“...hatırlayınca tüyleri ürperiyordu.” (s.1104) (Aksoy ve TDK)

“...bu korkuyla avazı çıktığı kadar bağırırdı. (1104) (TDK)

“Birkaç kere anası aklına geldi.” (s.1106) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.39. Isıtmak İçin

“Bunlara ses çıkardığım yoktu.” (s.1112) (Aksoy)

“...beni heyecana düşürecek, düşüncelere daldıracak...” (s.1113) (Aksoy)

“...derin uykulara dalan bir adamı ...” (s.1114) (Aksoy)

“Canım sıkıldı.” (s.1114) (Aksoy ve TDK)

“...gönlünü almak aklımdan geçti.” (s.1114) (Aksoy)

“...gönlünü almak aklımdan geçti.” (s.1114) (Aksoy ve TDK)

“...yufka yürekli ev sahibim...” (s.1114) (Aksoy)

“...yufka yürekli ev sahibim gözleri yaşararak...” (s.1114) (Aksoy ve TDK)

“Bu kadarına cesaret edemedim.” (s.1117) (TDK/ “cesaret göstermek” şeklinde)

“‘Lazım, lazım...’ diye sözünü kestim.” (s.1117) (TDK)

“...lazım oldukça onunla haber salar!” (s.1117) (TDK)

“...biraz sesi kesildi.” (s.1120) (Aksoy)

“... kimden akıl danışayım...” (s.1121) (TDK)

“Sonra aklımı başıma toplamaya çalıştım.” (s.1121) (Aksoy)

4.1.2.2.40. Uyku

“... kaçır saatlik fasılaların kastedildiğini düşünmeye dalmıştık.” (s.1123) (Aksoy)

“Ne mal oldukları belli değil⁵...” (s.1124) (Aksoy ve TDK)

⁵ Aksoy’da “Ne mal (meta) olduğunu biliriz.” şeklinde yer almaktadır.

“Başımıza bir iş açmasın...” (s.1124) (Aksoy ve TDK)

“Başka zaman rahat bırakır!” (s.1126) (TDK)

“...bu sefer fıkara malum oluvermiş.” (s.1126) (Aksoy ve TDK)

“...bu tatsız teşbihten tüylerimiz ürperdi.” (s.1127) (Aksoy ve TDK)

“...farkına varmadığımız bir süratle...” (s.1127) (Aksoy ve TDK)

“Kendimi tutamayarak: ‘Kendine gel yahu!..’” (s. 1128) (Aksoy ve TDK)

“Kendimi tutamayarak: Kendine gel yahu!..” (s. 1128) (Aksoy ve TDK)

“... tamamıyla kendinden geçmiş bulunuyordu.” (s.1129) (Aksoy ve TDK)

“...şoför hemen yerinden fırladı...” (s.1130) (TDK)

“...derin bir uykuya dalmıştı.” (s.1132) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.41. Selam

“...emir kulu olmaktan kurtulmanın...” (s.1133) (Aksoy)

“...canım sıkılmaya başladı.” (s.1133) (Aksoy ve TDK)

“...pek çabuk fark ettim.” (s.1134) (Aksoy ve TDK)

“...kaçmak için can atıyordum.” (s.1135) (Aksoy ve TDK)

“Allah insanın aklını başından almasın...” (s.1137) (Aksoy ve TDK)

“Kırk yaşında adam aklı başında oturmazsa...” (s.1138) (Aksoy)

“...içi de kan ağlıyordu.” (s.1139) (Aksoy ve TDK)

“...kafayı çektiği gibi tiyatroya dayanmış.” (s.1139) (Aksoy ve TDK)

“...Yusuf kendine gelir gibi oldu.” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“Gönül eğledi gitti...” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“...kimlere tatlı dil döküyordur...” (s. 1140) (Aksoy ve TDK)

“...diye içini çekti.” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“‘Yusuf, aklına başına topla...’” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“Gel de sevdayı çekene sor...” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“İçine doğmuş garibin...” (s.1140) (Aksoy ve TDK)

“Malın gözü imişsin ya...” (s.1141) (Aksoy)

“Çoluğu çocuğu ortada kaldı...” (s.1141) (Aksoy ve TDK)

“Aynı zanaatın ekmeğini yedik.” (s.1141) (TDK)

“Onların nafakası boynumuza borçtur.” (s.1141) (Aksoy)

“Dört elle sarıldığımız birçok kıymetlerin...” (s.1142) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.42. Bir Mesleğin Başlangıcı

“...birkaç arabanın beklediğini fark ettim.” (s.1146) (Aksoy ve TDK)

“...cana yakın bir eda veren ...” (s.1146) (Aksoy)

“...Recep ile (...) göz göze geldik.” (s.1148)

“...günün birinde işi açığa vurdular.” (s.1149)

4.1.2.2.43. Bir Konferans

“Bu müteahhitlerle başa çıkamıyoruz...” (s.1151) (Aksoy ve TDK)

“...böyle ipe sapa gelmez şeyler...” (s.1151) (Aksoy ve TDK)

“...bilgilerini kullanmayı akıl etti.” (s.1151) (Aksoy ve TDK)

“...meseleyi her tarafından ele alıyor...” (s.1152) (Aksoy ve TDK)

“...şimdi aklınız yattı mı?” (s.1152) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.44. Yeni Dünya

“...bir kadın ortaya çıktı...” (s.1155) (Aksoy ve TDK)

“...ne kadına, ne saza kulak asmıyorlar...” (s.1155) (Aksoy ve TDK)

“...suratını buruşturup kaşlarını çatarak...” (s.1155) (Aksoy ve TDK)

“...bu tarafa kulak vermeye başlamıştı.” (s.1155) (Aksoy ve TDK)

“...kadının sıskalığını, suratsızlığını ileri sürüyorlar...” (1155) (Aksoy ve TDK)

“...hatırını kırmak doğru olmayacaktı.” (s.1156) (Aksoy ve TDK)

“...bu karının da yüzüne bakılır hali kalmamıştı.” (s.1156) (Aksoy ve TDK)

“...her ağzını açana laf yetiştiriyordu.” (s.1156) (TDK)

“...zavallı adamın dinlenmesine meydan vermeden...” (s.1160) (Aksoy ve TDK)

- “...hovardalar (...) âlem yapmaya başladılar.” (s.1160) (Aksoy)
- “...sabahtan kafayı çekmeye başlayan delikanlıların...” (s.1163) (Aksoy ve TDK)
- “... dünkü canlılığından eser kalmamışa benziyordu...” (s.1163) (TDK)
- “...aldırış eden bulunmadı.” (s.1163) (Aksoy ve TDK)
- “...Deli Emine'ye fırsat veriyordu.” (s.1163) (TDK)
- “... laf yetiştirmekten geri kalmıyordu. (s.1165) (TDK)
- “... laf yetiştirmekten geri kalmıyordu. (s.1165) (Aksoy ve TDK)
- “...kendinden geçer gibi olan kadını...” (s.1166) (Aksoy ve TDK)
- “...kimsenin aklına gelmemiştir.” (s.1167) (Aksoy ve TDK)
- “Hasta karıyı başına sardıkları yetmedi de...” (s. 1167) (Aksoy ve TDK)
- “...ölüsünü üstüme yıkıp gidiyorlar.” (s.1167) (Aksoy ve TDK)

4.1.2.2.45. İki Kadın

- “...yakasını bir türlü bırakmamıştı.” (s. 1172)
- “...gözlerini (...) hasıra dikmiş...” (s. 1172) (Aksoy)
- “...yine kendine hak verdi.” (s. 1173)
- “...kendine gelerek bekliyordu.” (s. 1172)
- “...ateş bastığı için gözleri kararıyor...” (s. 1172)
- “...işini ona göre yoluna kor...” (s. 1173) (TDK)
- “...kendini kaybettiğini (...) gördüler.” (s. 1174)
- “Altı senedir koynuna girersin!” (s. 1174) (TDK)
- “... korkudan bir feryat kopardı...” (s. 1176) (TDK)
- “...dünyadan haberin yok ya” (s. 1176)

4.1.2.2.46. Sulfata

- “...yanından geçiyor, fark etmiyordum.” (s. 1180)
- “...kısa olduğunu göz kararıyla kestirdiğim...” (s. 1180) (Aksoy)
- “... yapraklar sararmaya yüz tutmuştu.” (s. 1182)

“...kuş uçmaz, kervan geçmez yerin sahibi...” (s. 1182)

“...bir müddet gözümden kayboldu.” (s. 1182)

“...birdenbire içini dökmek isteğini...” (s. 1184)

“...hastaya bir göz attım...” (s. 1184)

“...tüyü bozuk bir oğlandı.” (s. 1185) (Aksoy)

“...daha da kafa tutuyorsunuz.” (s. 1186)

4.1.2.2.47. Hasanboğuldu

“...bir kız olduğunu fark edip şaşım.” (s. 1191)

“Senin tatlı dilini duyan...” (s. 1198) (Aksoy)

“...benim içime dert olur...” (s. 1198)

“Hasan yolunu kesmiş.” (s. 1199)

“Ocağına düştüm!” (s. 1199)

“...seni küçük düşüremem.” (s. 1200)

“Hasan ayak diremiş.” (s. 1200)

4.1.2.2.48. Portakal

“Ocağına düştük kaptan...” (s. 1212)

“Ne halt edeceğimiz bilmem...” (s. 1216) (TDK)

“...göz kamaştıracak bir şey sayılmazdı.” (s. 1217)

4.1.2.2.49. Beyaz Bir Gemi

“...resim hocalığı etmekten anamız ağladı...” (s. 1223)

“...buraya kapağı atmasaydık...” (s. 1223)

“...muhakkak keseinin ağzını açacaktı.” (s. 1223)

“‘Hapı yuttuk!’ diye düşünüyordu.” (s. 1224)

“...kaderine çabuk boyun eğenlerdendi.” (s. 1224)

“...birbirleriyle göz göze gelmekten kaçınarak...” (s. 1226)

“...nasıl olup da farkına varmamışlardı?” (s. 1227)

4.1.2.2.50. Katil Osman

“...burnunu soktuğu bir tarikat meselesi yüzünden...” (s. 1231)

“...hali vakti yerinde (...) olduğunu ...” (s. 1231)

“...bir çaya fit olur...” (s. 1231)

“...birkaç seneyle yakayı kurtarırdı.” (s. 1232) (Aksoy)

“...birini seçer, balta olurdu.” (s. 1233)

“...onunla hır çıkarmaktan çekinirlerdi.” (s. 1233)

“...adamdan yine yüz bulamayınca ...” (s. 1234)

4.1.2.2.51. Böbrek

“...karşısındakinin bitkin halini fark edince ...” (s. 1238)

“...helal süt emmişini buluncaya kadar ...” (s. 1239)

“...bıçağın altına yatmış.” (s. 1240) (TDK)

“...adeta hiddetlenmiş gibi kaşlarını çattı.” (s. 1240)

“...adamın iflahı (...) kesilir...” (s. 1241)

“...dili tutulmuş gibi...” (s. 1241)

“Eli pek hafif.” (s. 1242) (Aksoy)

“...gözü tok olsa...” (s. 1244) (Aksoy)

“...insana göz açtırmıyor.” (s. 1246)

“Fakülte hastanesine yatıramam...” (s. 1250)

4.1.2.2.52. Cıgara

“...boyna kıza dayak atıyordu.” (s. 1258)

“Canın isterse!” (s. 1259)

4.1.2.2.53. Millet Yutmuyor

“...külüstür bir salaş tiyatrosunun önünde olduğumu fark ettim.” (s. 1261)

“...bir daha aynı tuzağa düşmeyeceğini...” (s. 1262)

4.1.2.2.54. Bahtiyar Köpek

“... can sıkıntısı ifadesi vardır.” (s. 1265) (Aksoy)

“...canları sıkıldığıının bile farkında değıldirler.” (s. 1265)

“Ne diye (...) satmazsınız, aklım ermez.” (s. 1266)

4.1.2.2.55. Çilli

“...ipe sapa gelmez gevezeliklerin...” (s. 1269) (Aksoy)

“...bunun üzerinde fazla durmadım.” (s. 1271)

“...aklını başına toplayabilmek için...” (s. 1271) (Aksoy)

“Damdan düşer gibi: (...) dedi.” (s. 1273)

“Bende de artık sabır taşmış.” (s. 1274) (Aksoy)

“...çocuk olursa balta olurum diye.” (s. 1275)

“Bir gözümden düştü...” (s. 1275) (Aksoy)

“Sizi görünce aklıma geldi.” (s. 1275)

4.1.2.2.56. Dekolman

“...kendime göre acısını çıkardım...” (s. 1277)

“...küçüldüklerini yine fark etmemişlerdi.” (s. 1277)

“Hemen baş tacı ederiz.” (s. 1278)

“...inkâr etmek aklımızdan geçmez.” (s. 1279)

“Gördün mü kendini beğenmiş herifi?” (s. 1279) (Aksoy)

“Bizi adam yerine koymadığı için.” (s. 1280) (Aksoy)

4.1.2.2.57. Hakkımızı Yedirmeyiz

“... hakkımızı yemez diyorduk...” (s. 1284)

“...onun hatırını saydıkça...” (s. 1284) (Aksoy)

“...o, bizim tepemize bindi.” (s. 1284) (Aksoy)

“...meseleyi yoluna kordu.” (s. 1284)

“...öğretmenlere sözü geçmez oldu.” (s. 1284)

“İki sene üst üste çaktık.” (s. 1284)

“... yüzümü kara çıkarma.” (s. 1285)

“Ben evvela boş verdim.” (s. 1285)

“Bir bahanesini bulup kirişi kırmak niyetindeydim...” (s. 1286)

“... anamdan emdiğim sütü burnumdan getirir.” (s. 1288)

“... dümen yapmaya ne lüzum var...” (s. 1288)

“Fakat o zaman da kazık atıyor.” (s. 1288)

4.1.2.2.58. Cankurtaran

“Elimin hafif olduğunu...” (s. 1290) (Aksoy)

“... kafayı çekip kavga çıkaran ...” (s. 1291) (Aksoy)

“... gayrı hakkından doktor gelecek.” (s. 1292)

“... dışardakileri gözden geçiriyor.” (s. 1292)

“... bilmediği işlere burnunu sokan.” (s. 1293)

“... canı sıkılan doktor...” (s. 1295)

“Bak, alın teri döktük.” (s. 1297)

“... başhemşire bunları kapı dışarı etti.” (s. 1298) (Aksoy)

4.1.2.2.59. Çirkince

“Nedense aklıma esti.” (s. 1302)

“Bir meyhane bulup kafayı çeksem.” (s. 1304) (Aksoy)

“... şüphelendiğini fark edip lafı kısa kestim.” (s. 1307)

“... birdenbire başım döndü, sersemledim ...” (s. 1310)

“... zeytinliklerini yok pahasına satmışlar...” (s. 1310) (Aksoy)

“Para yedirip işlerini gördüremeyince...” (s. 1314)

“... yok fiyatına elden çıkardılar.” (s. 1324)

“... gözlerini uzun müddet etrafta gezdirdi.” (s. 1314)

“... beylerin yakasına yapış.” (s. 1315) (Aksoy)

4.1.2.2.60. Kurtla Kuzu

“Takip ediyorlarsa farkına varırız...” (s. 1319)

“Ekmek parasıyla bağlanmışız bir kere.” (s. 1323) (Aksoy)

“Düşündükçe tüyleri diken diken eden bir zavallılık...” (s. 1325)

“...kızmıştan ziyade canı sıkılmış...” (s. 1328)

4.1.2.3.. Atasözleri

İncelenen hikâyelerde atasözü tespit edilememiştir.

4.1.2.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Yapıtlarında halktan kişilerin zorlu hayatlarını işleyen Sabahattin Ali, hikâyelerinde bu kişilerin günlük dilde kullandığı kalıp sözlere de sıkça yer vermiştir. Sözcük sayısı bakımından değerlendirildiğinde kalıp sözlerin en yoğun olarak yer aldığı hikâyeler “Isıtmak İçin”, “Selam” ve “Sulfata”dır. “Hasanboğuldu” kalıp sözlerin en az kullandığı hikâyeyken; “Kanal”, “Bir Orman Hikâyesi”, “Gramofon Avrat”, “Arap Hayri”, “Pazarıcı”, “Apartman” ve “Bir Konferans”ta kalıp sözlere rastlanmamıştır.

4.1.2.4.1. Değirmen

“...kendimizden başka Allah tanımayan biz Çingene'ler.” (s.727)

“Nefesim (...) kuvvetten düşmedi.” (s.733)

4.1.2.4.2. Kurtarılamayan Şaheser

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.3. Kırlangıçlar

“Kırlangıçlar arasında pek teklif yoktur.” (s.760)

“‘Olur ya!’ demeyin...” (s.760)

“Birbirimize sen diye hitap etsek nasıl olur?” (s.761)

“Aman yarabbi, neler konuşuyorlardı!..” (s.762)

“‘Bir yuva kuralım!’ deseler...” (s.762)

“...birbirlerine açılmaya karar verdiler.” (s.763)

4.1.2.4.4. Viyolonsel

“...dudaklar başkasına nasip olmuştur.” (s.768)

“...kahverengi gözlerinin üstüne yemin ederim ki...” (s.769)

“...bana da öğretmeni rica edeceğim.” (s.771)

4.1.2.4.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

“Yağları daha bitmemişti yarabbi...” (s.787)

4.1.2.4.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

“Beybaban miralaydı...” (s. 802)

“ ‘Allahısmarladık...’ dedi...” (s. 806)

4.1.2.4.7. Bir Gemici Hikâyesi

“Hangi şeytan onu bu Allah belasını veresice tekneye sokmuştu yarabbi?” (s. 808)

“Allah bilir...” (s. 810)

4.1.2.4.8. Bir Orman Hikâyesi

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.9. Kazlar

“...çıkamasın inşallah...” (s. 823)

4.1.2.4.10. Bir Firar

“Ne çare?.. Dayak bu...” (s. 827)

4.1.2.4.11. Kanal

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.12. Candarma Bekir

“Allah Allah, oğlan halimize acıdı!” (s. 839)

“... Allah hayır verir inşallah dedim, uyudum.” (s. 839)

4.1.2.4.13. Sarhoş

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.14. Bir Cinayetin Sebebi

“Yazık vallahi...” (s. 853)

“Aman Allahım, reis bey!..” (s. 854)

4.1.2.4.15. Bir Siyah Fanila İçin

“Yollar bozukçadır beyim...” (s. 856)

“...yalnızlık ne acı oluyor yarabbi!...” (s. 859)

“Bana müsaade...” (s. 862)

4.1.2.4.16. Komik-i Şehir

“Biz mi beyim?...” (s. 869)

“Allah aşkına yapmayın...” (s. 870)

“Ne bitmez yollar yarabbi!...” (s. 873)

“Aşkolsun be’ diyorlardı...” (s. 874)

“...inşallah hepsi cezalarını bulacaklar...” (s. 874)

4.1.2.4.17. Kağnı

“Cenabı Hak böyle istemiş...” (s. 883)

“... Allah'ın emrine mahkeme ile mi karşı koyacaksın?” (s. 883)

“...fakat hükümet kapısına düşmek...” (s. 885)

“...düşman etmekten de hayır çıkmazdı...” (s. 885)

4.1.2.4.18. Kamyon

“Uğurlar olsun cümlenize!” (s. 889)

4.1.2.4.19. Kafakâğıdı

“Mecbur olduk hükümet kapısına düşmeye.” (s. 897)

4.1.2.4.20. Gramofon Avrat

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.21. Arap Hayri

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.22. Bir Şaka

“Hoşca kalın, Allah kurtarsın!..” (s. 917)

4.1.2.4.23. Duvar

“... başka bir akşam inşallah!” (s. 925)

4.1.2.4.24. Pazarcı

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.25. Apartman

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.26. Arabalar Beş Kuruşa

“...gece beybabama soracağım!” (s. 947)

4.1.2.4.27. Fikir Arkadaşı

“Otur iki gözüm.” (s. 950)

“Vallahi şunu kederden içiyorum.” (s. 952)

“Hey gidi dünya!..” (s. 952)

“Maazallah tuttuğu yol ipe kadar varabilirdi.” (s. 952)

4.1.2.4.28. Düşman

“Kim bilir ne işler karıştırdın!..” (s. 958)

“Rahat uykular!” (s. 961)

4.1.2.4.29. Bir Skandal

“Kız neye uğradığını bilemedi, şaşırdı.” (s. 968)

“...onun ismini ağızlarına alan bir sürü arkadaşla ...” (s. 969)

“Budalalarla alay etmeyecek olduktan sonra ...” (s. 969)

“Eğer istediği gibi at oynatıyorsa...” (s. 970)

“Vallahi pek aklım ermez!” (s. 971)

“...bizim memleketin münevverleri vesselam...” (s. 972)

“Rica ederim, biraz hakikatlere bakalım...” (s. 974)

“...ben ne söyledim Allah aşkına?” (s. 975)

“Adaaam sen de!..” (s. 976)

“...kim bilir ne kadar ayırır.” (s. 981)

“Ne münasebet?” (s. 983)

“...görüşmesin, ne çıkar bundan.” (s. 986)

“Hay Allah belasını versin.” (s. 987)

“Ne var ne yok, Fazıl?” (s. 989)

“Yahu, Allah versin” (s. 994)

“Neyse, Allah iyi etsin...” (s. 994)

“Hepsi birden yerin dibine geçsin!” (s. 995)

4.1.2.4.30. Ses

“Nerelisin?” (s. 1021)

“Hadi bakalım, allahaismarladık!” (s. 1021)

“Selametle” (s. 1022)

“...kim bilir neler düşünerek gelmişti?” (s. 1023)

“Yok canım, ne münasebet!” (s. 1025)

“Fena değil, fena değil...” (s. 1026)

“‘Yok, iki gözüm’ dedim...” (s. 1026)

“...zahmet verdik, affedersin!” (s. 1028)

“...sakın kusura kalmayın!” (s. 1028)

4.1.2.4.31. Köpek

“Ne münasebet!” (s. 1035)

“...ne olmuş duralım dediysem?” (s. 1035)

“Ne üstüne vazife de soruyorsun?” (s. 1036)

4.1.2.4.32. Sıcak Su

“...nasıl olsa İsmail dayanamaz...” (s. 1043)

4.1.2.4.33. Mehtaplı Bir Gece

“Sen nerelisin?” (s. 1051)

“Amanın Yarabbi!.. Ne yapsak ki?” (s. 1054)

4.1.2.4.34. Köstence Güzellik Kraliçesi

“Hoş geldin Gravila!” (s. 1058)

“Aman Yarabbi, sizi ne kadar taciz ediyorum...” (s. 1061)

“...kim bilir nasıl bir istikamet almış...” (s. 1062)

“Affediniz, sonuna geldim...” (s. 1064)

4.1.2.4.35. Asfalt Yol

“... iş olsun diye kızıyorlar.” (s.1073)

“... orada hiç olmazsa (...) vazifeyi yapmış olmak istiyorum.” (s.1074)

“...gücenme, hakkını helal et!” (s.1079)

4.1.2.4.36. Hanende Melek

“...Aman yarabbi, bu heriften kurtulamayacak mıyım...” (s.1084)

“Nasılsınız efendim?” (s.1085)

“Billahi bu sevdada benim yoktur günahım!” (s.1086)

“ ‘Nasılsın beybaba!’ dedi. (s.1087)

“ Teşekkür ederim...Hacet yok!” (s.1087)

“İnsanda tahammül bırakmıyorsun vallahı!” (s.1088)

“...ne olursun (...) hadi gidelim!” (s.1089)

“Annem söz verdi...” (s.1089)

“Haydi gidelim.” (s.1089)

4.1.2.4.37. Çaydanlık

“Yakayı kurtarıyorsun, Beybaba!” (s.1093)

“Bacak kadar çocuk (...) bana akıl öğretecek.” (s.1094)

“O senin bildiğin gibi değil!..” (1095)

“Bu rüzgâr adama dokunmaz...” (s.1096)

“Şimdi bulunmazsa gitti gider...” (s.1098)

“Müdüre çıkacağım, başhekime gideceğim...” (s.1098)

“...rahmetli can teslim etti.” (s.1098)

“Nasip değilmiş.” (s.1099)

“Kısmeti bu kadarmış...” (s.1099)

“... ölüsünü de devlet kaldırır.” (s.1099)

4.1.2.4.38. Ayran

“Hey, çocuk, hakkını helal et!” (s.1105)

“Kapılarını (...) açtığı görülmemişti.” (s.1106)

4.1.2.4.39. Isıtmak İçin

“Allah rahatlık versin, beyim” (s.1113)

“Kimi kimsesi var mıydı?” (s.1115)

“Nereliydi?” (s.1115)

“Hiç olmazsa kaçmazdın...” (s.1117)

“Kim olursan ol...” (s.1117)

“Allah ona daha çok çektirmedi...” (s.1121)

4.1.2.4.40. Uyku

“Anafordan gümleriz vallahi!” (s.1124)

“Bir daha tövbe ettim arabama almaya...” (s.1126)

“Hem ağlar, hem güler...” (s.1127)

“Hadi usta, tamam!” (s.1129)

“Dünya yıkılsa haberim olmaz...” (s.1130)

“Siz sağ olun beyim!” (s.1131)

4.1.2.4.41. Selam

“Çıkmam Allah etmesin meyhaneden.” (s.1135)

- “Berber: ‘Buyurun’ dedi” (s.1135)
- “... ‘Saatler olsun’ dedikten sonra...” (s.1137)
- “Hamdolsun, geçinip gidiyorduk.” (s.1138)
- “Allah bereket versin, beş on kuruşları nasip olurdu.” (s.1138)
- “ ‘Allah Allah!’ dedim.” (s.1138)
- “Şart olsun eli elime değmedi.” (s.1139)
- “ ‘Sağ ol Yusuf Ağa’ diyor.” (s.1139)
- “Nasip buymuş.” (s.1139)
- “ ‘Kurban olayım!’ diye çığırılmış.” (s.1139)
- “Kim bilir şimdi nerededir...” (s.1140)
- “Allah bilir ya, yürekten söylemedim.” (s.1140)
- “Hoş geldin Hakkı...” (s.1140)
- “Hakkı: Aleykümselam dedi.” (s.1140)
- “...benden çok selam et, demiş.” (s.1141)
- “Selamını aldım, gayrı buralarda duramam.” (s.1141)

4.1.2.4.42. Bir Mesleğin Başlangıcı

- “...yolculuğun hiç olmazsa bir kısmına iştirak edeceği...” (s.1144)
- “Şunun doğrusunu söylesene...” (s.1145)
- “Allah versin...” (s.1145)
- “‘Merhaba!’ dedi.” (s.1146)
- “ ‘Eh, nasılsın bakalım Recep Ağa?’ dedim.” (s.1146)
- “Çok şükür.” (s.1147)
- “ ‘Allah inandırсын böyle...’ dedi.” (s.1148)
- “Arkadaşlar sağ olsun...” (s.1148)
- “...evvel Allah boş dönmezdik.” (s.1148)
- “Aman Recep, kurbanın olalım...” (s.1148)

4.1.2.4.43. Bir Konferans

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.44. Yeni Dünya

“Buyur ağam!” (s.1155)

“...özür dileyen bir sesle...” (s.1156)

“...bir duvar kenarına çömelip aptes ediyorlardı.” (s.1157)

“...âdet böyleymiş diyerek ...” (s.1161)

“...düğüne şeref veren karakol komutanıyla...” (s.1161)

“ Fıkaranın hakkı kalmamış!” (s.1161)

“Allahtan korkmazlar.” (s.1167)

4.1.2.4.45. İki Kadın

“Acaba vadem geldi mi ki?” (s. 1173)

“Can teslim ediyor!” (s. 1175)

“Boyu devrilesi!...” (s. 1178)

“Allahtan korkmadan paralarını yanına alıp gitti.” (s. 1178)

4.1.2.4.46. Sulfata

“Merhaba hemşerim!” (s. 1183)

“Merhaba hemşerim!” (s. 1183)

“Dikmelere iyi bakmışsın maşallah...” (s. 1183)

“Bırak efendi, Allah’ını seversen...” (s. 1183)

“Allah'tan korkmadan...” (s. 1184)

“Allah razı olsun, (...) bizi birleştirdi.” (s. 1184)

“Şükür Allah’a çocuğu yoktu...” (s. 1184)

“...kurban olayım, azıcık sulfata ver!” (s. 1185)

“... Allah bilir ya, bir yalan attım.” (s. 1186)

“Baş üstüne beyim...” (s. 1188)

4.1.2.4.47. Hasanboğuldu

“...gözün tutarsa buyur!” (s. 1190)

“Ne zahmet ettin, yörük kızı!” (s. 1197)

“Uğurlar olsun, yörük kızı!” (s. 1197)

4.1.2.4.48. Portakal

“İnşallah aradığınız çıkmaz!” (s. 1211)

“Ne var, ne yok?” (s. 1212)

“Neyse selamete geldiniz ya!” (s. 1213)

“Şaka etme Allah’ını seversen!” (s. 1213)

“Hadi hayırlısı!” (s. 1215)

4.1.2.4.49. Beyaz Bir Gemi

“Neyse, buna da şükür...” (s. 1223)

“Kim bilir hangi gavurun yatıdır?..” (s. 1223)

“...kusura bakmayın, benim tarafımdan şunu kabul edin!” (s. 1225)

4.1.2.4.50. Katil Osman

“Hayrola Hoca, ne havadislerin var bakalım?” (s. 1231)

“...ceza verecekti az kalsın!” (s. 1232)

“... tez günde boyların devrilsin!” (s. 1232)

“Vallahi şaka olsun diye ...” (s. 1235)

4.1.2.4.51. Böbrek

“Buyurun, hoş geldiniz!” (s. 1238)

“Geçmiş olsun, rahatsız mısınız?” (s. 1238)

“Safa geldiniz, yabancısınız herhalde?” (s. 1239)

“Safa bulduk, Niğdeliyim.” (s. 1239)

“Elhamdülillah işi fena değilmiş...” (s. 1239)

“Allah yardımcın olsun.” (s. 1241)

“...şu kör olası hastalık ...” (s. 1246)

“...Allah’ın izniyle bir şeyciğin kalmaz.” (s. 1250)

“Teşekkür ederim doktor...” (s. 1252)

4.1.2.4.52. Cıgara

Kalıp söz tespit edilememiştir.

4.1.2.4.53. Millet Yutmuyor

“Çıkarırken bizi sopayla dövmediklerine şükür!” (s. 1261)

“Buyurun, bir bakın...” (s. 1262)

4.1.2.4.54. Bahtiyar Köpek

“Allah’ın işine akıl ermez ki...” (s. 1266)

“...elhamdülillah bir şeysi yok!...” (s. 1267)

4.1.2.4.55. Çilli

“Aman Yarabbi, ne zaman bitecek!” (s. 1270)

“Allah Allah, buyursun!” (s. 1271)

4.1.2.4.56. Dekolman

“Onlar gâvur, iki gözüm.” (s. 1279)

“Ondan değil azizim.” (s. 1280)

4.1.2.4.57. Hakkımızı Yedirmeyiz

“Ertesi sene de sizlere ömür.” (s. 1284)

“...birkaç arkadaş saza (...) gidecek oluyoruz.” (s. 1284)

“...Karakaş'a benden selam söyler...” (s. 1286)

“...namazına kurban olduğum Hacı Bey vay!” (s. 1286)

“Hiç yoktan inşaat icat eder.” (s. 1287)

“...hiçbir iş yok vallahi.” (s. 1287)

“Kör olayım yoktur.” (s. 1287)

“...hakkıdır alimallah...” (s. 1287)

“...adamı kepaze eder billahi.” (s. 1288)

4.1.2.4.58. Cankurtaran

“Allah’ın emriymiş...” (s. 1290)

“Allah’ın izniyle hemen alırım...” (s. 1290)

“...cümle âlem bilir.” (s. 1290)

“...İbrahim küçükken rahmetlik olmuş...” (s. 1291)

“Yok, Allah esirgesin.” (s. 1292)

“... bir Cenabı Hakka malum.” (s. 1292)

“Kurbanın olayım!” (s. 1295)

“Hakkını helal et!” (s. 1297)

“Hayrını gör!” (s. 1299)

4.1.2.4.59. Çirkince

“Rahatsız olursanız da kusura bakmazsınız!” (s. 1305)

“İhtiyara üstünkörü bir ‘eyvallah’ savurarak ...” (s. 1312)

“Haydi sana güle güle!” (s. 1315)

“Bendenize müsaade...” (s. 1316)

4.1.2.4.60. Kurtla Kuzu

“Ne münasebet!” (s. 1318)

“İnşallah, bizde de (...) memurlar yetişecek.” (s. 1328)

“...siz zahmet etmeyin!” (s. 1330)

4.1.2.5. Kalıplaşmış Sözler (Özdeyişler)

İncelenen hikâyelerde kalıplaşmış söz tespit edilememiştir.

4.1.2.6. Terimler

Hikâyelerinde toplumsal sorunları ele alan yazarın sözcük seçimini de aynı doğrultuda gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu nedenle, hikâyelerdeki terimlerin çoğu “alışveriş, yıldırım, sis, doktor, hastane, benzin” gibi zamanla günlük dilde yerini almış sözcüklerdir.

Belirli bir meslek grubunu ele aldığı hikâyelerde ise günlük dilde rastlanmayan, jargon gereği kullanılan terimlere yer verilmiştir. “Bir Gemici Hikâyesi”inde “lostromo, vinç”; “Portakal”da “navlun, konşimento, ordino”; “Dekolman”da “patoloji, fizyoloji, dekolman, cerrahi, operasyon, operatör” gibi terimler belirlenmiştir.

Tablo 2 Hikâyelerde Belirlenen Terimler

adale: Tıp Terimi	alamana: Su Ürünleri Terimi
alışveriş: İktisat Terimi	antika: Güzel Sanatlar Terimi
ardıç: Biyoloji Terimi	artist: Gösterim Sanatları Terimi
asfalt: Yerbilim / Kimya Terimi	aşık kemiği: Veteriner Hekimliği Terimi
ateş: Kimya Terimi	avarya: İktisat Terimi
avlu: Mimarlık Terimi	ay: Gökbilim Terimi
bağırsak: Hemşirelik / Biyoloji Terimi	bahar: Coğrafya Terimi
balık: Su Ürünleri Terimi	bal mumu: Kimya Terimi
banka: İktisat Terimi	barut: Kimya Terimi
bayır: Coğrafya Terimi	baytar: Veteriner Hekimliği Terimi
benzin: Kimya Terimi	beste: Gösterim Sanatları Terimi
beygir: Veteriner Hekimlik Terimi	borda: Su Ürünleri Terimi
bozkır: Coğrafya Terimi	böbrek: Biyoloji Terimi
böğürtlen: Biyoloji Terimi	buğday: Biyoloji Terimi
buğu: Uygulayım ve Fizik Terimi	bulut: Coğrafya Terimi
bülbül: Zooloji ve Biyoloji Terimi	bütçe: İktisat Terimi
cami: Mimarlık Terimi	cerrahi: Tıp Terimi
ceviz: Biyoloji Terimi	ceylan: Zooloji ve Biyoloji Terimi
cırcır böceği: Zooloji / Biyoloji Terimi	çakmaktaşı: Yerbilim ve Madencilik Terimi

çalı: Biyoloji / Coğrafya Terimi	çam: Biyoloji Terimi
çekirge: Asalakbilim Terimi	çeribaşı: Tarih Terimi
çeribaşı: Tarih Terimi	çınar: Biyoloji Terimi
çinko: Madencilik / Kimya Terimi	çöl: Coğrafya Terimi
çulluk: Zooloji Terimi	değirmen: Kimya Terimi
dekolman: Tıp Terimi	demir: Madencilik / Kimya Terimi
dere: Coğrafya ve Su Ürünleri Terimi	dimaç: Veteriner Hekimliği Terimi
dirhem: İktisat Terimi	doktor: Tıp Terimi
dönüm: İktisat Terimi	dram: Edebiyat ve Söz Sanatları / Gösterim Sanatları Terimi
dükkan: İktisat Terimi	dürbün: Gökbilim Terimi
ebe: Hemşirelik Terimi	eczane: İlaç ve Eczacılık Terimi
ekonomi: İktisat Terimi	elektrik: Fizik / Kimya Terimi
erguvan: Biyoloji Terimi	esnaf: İktisat Terimi
fabrika: İktisat Terimi	fasulye: Biyoloji / Tarım Terimi
fatura: İktisat Terimi	fildişi: Zooloji Terimi
Firavun: Tarih Terimi	firuze: Yerbilim Terimi
fizyoloji: Tıp Terimi	fotoğraf: Sinema ve Televizyon Terimi
gaz: Kimya Terimi	gazete: Kitaplıkbilim Terimi
gazyacı: Kimya Terimi	gemi: Su Ürünleri Terimi
gırtlak: Biyoloji Terimi	gökyüzü: Gökbilim Terimi
göl: Su Ürünleri Terimi / Coğrafya Terimi	gölge: Gökbilim Terimi
granit: Yerbilim Terimi	gübre: Kimya / Tarım Terimi
gümüş: Kimya Terimi	hanımeli: Biyoloji Terimi
harcırah: İktisat Terimi	hastane: Tıp Terimi

hendek: Zanaat Terimi	hikâye: Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi
incir: Biyoloji Terimi	inek: Zooloji / Biyoloji Terimi
ipek: Biyoloji Terimi	irsaliye: İktisat Terimi
iskele: Su Ürünleri Terimi	ispirto: Kimya Terimi
istihsal: İktisat Terimi	jest: Gösterim Sanatları Terimi
kaburga: Biyoloji Terimi	kağnı: Kentbilim / Coğrafya Terimi
kalas: Mimarlık Terimi	kalyon: Tarih Terimi
kar: Gökbilim ve Coğrafya Terimi	karanfil: Biyoloji Terimi
karınca: Asalakbilim Terimi	karpuz: Biyoloji Terimi
kasaba: Coğrafya / Kentbilim Terimi	kasımpatı: Biyoloji Terimi
kaside: Yazın Terimi	kavak: Biyoloji Terimi
kavun: Biyoloji Terimi	kaytan: Zanaat Terimi
kaz: Veteriner Hekimliği Terimi	kefal: Su Ürünleri / Biyoloji Terimi
kekik: Biyoloji Terimi	kereste: Ağaçşleri Terimi
kerpiç: Mimarlık Terimi	kertenkele: Asalakbilim Terimi
kına: Kimya Terimi	kırağı: Fizik / Coğrafya Terimi
kırlangıç: Biyoloji Terimi	kile: Zanaat Terimi
kireç: Kimya Terimi	kolej: Eğitim Terimi
komedi: Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi	komedyaya: Tiyatro Terimi
komisyoncu: İktisat Terimi	konferans: Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi
konserve: Su Ürünleri Terimi	konşimento: İktisat Terimi
kooperatif: İktisat Terimi	kömür: Madencilik Terimi
köpek: Veteriner Hekimliği / Biyoloji Terimi	köy: Kentbilim ve Coğrafya Terimi
kristal: Kimya Terimi	kumpanya: İktisat Terimi

kuruş: İktisat Terimi	kuyumcu: İktisat Terimi
küpeşte: Su Ürünleri Terimi	leylak: Biyoloji Terimi
liman: Coğrafya / Su Ürünleri Terimi	lise: Eğitim Terimi
loca: Gösterim Sanatları Terimi	lodos: Coğrafya Terimi
lostromo: Denizcilik Terimi	mafsal: İlaç ve Eczacılık Terimi
mağara: Coğrafya Terimi	mağara: Coğrafya Terimi
mantar: Biyoloji Terimi	manyetizma: Kimya Terimi
maun: Ağaçşleri Terimi	maya: Biyoloji Terimi
mazı: Biyoloji Terimi	melez: Coğrafya ve Zooloji Terimi
mermer: Yerbilim Terimi	metelik: İktisat Terimi
mısır: Biyoloji Terimi	mide: Biyoloji Terimi
mil: Ağaçşleri Terimi	minare: Mimarlık Terimi
monolog: Tiyatro Terimi	muhasebe: İktisat Terimi
mülkiye: Tarih Terimi	navlun: İktisat Terimi
nehir: Su Ürünleri Terimi	nem: Gökbilim Terimi
nezle: İlaç ve Eczacılık / Hemşirelik Terimi	nohut: Biyoloji Terimi
nutuk: Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi	oba: Coğrafya Terimi
opal: Yerbilim Terimi	opera: Gösterim Sanatları Terimi
operasyon: Tıp Terimi	operatör: Tıp terimi
orak: Zanaat Terimi	ordino: İktisat Terimi
orman: Coğrafya Terimi	ova: Coğrafya Terimi
palamut: Biyoloji Terimi	pamuk: Biyoloji Terimi
panayır: İktisat Terimi	papirüs: Tarih Terimi
patlıcan: Biyoloji Terimi	patoloji: Tıp Terimi

pazar: İktisat Terimi	pirinç: Kimya ve Madencilik Terimi
revir: Tıp Terimi	röntgen: İlaç ve Eczacılık / Veteriner Hekimliği Terimi
rüzgâr: Coğrafya Terimi	safrâ: Biyoloji Terimi
sahne: Gösterim Sanatları Terimi	sandal: Su Ürünleri Terimi
sardalya: Su Ürünleri Terimi	sardunya: Biyoloji Terimi
sedef: Biyoloji Terimi	seksiyon: Tıp Terimi
sendika: İktisat Terimi	senet: İktisat Terimi
sermaye: İktisat Terimi	sezaryen: Tıp Terimi
sfenks: Tarih Terimi	sığır: Biyoloji Terimi
sırt: Coğrafya Terimi	sıtma: Hemşirelik/ İlaç ve Eczacılık Terimi
silindir: Geometri Terimi	sinir: Biyoloji Terimi
sis: Coğrafya ve Fizik Terimi	soğan: Biyoloji Terimi
söğüt: Biyoloji Terimi	sülün: Zooloji Terimi
şair: Edebiyat ve Söz Sanatı Terimi	şarkı: Edebiyat ve Söz Sanatları Terimi
şirket: İktisat Terimi	tahtakurusu: Biyoloji Terimi
taka: Su Ürünleri Terimi	tarla: Coğrafya Terimi
tekne: Yerbilim / Coğrafya Terimi	tenor: Gösterim Sanatları Terimi
tepe: Coğrafya Terimi	tezene: Zanaat Terimi
timsah: Su Ürünleri Terimi	tiyatro: Gösterim Sanatları Terimi
tragedya: Tiyatro Terimi	tuluat: Tiyatro Terimi
türkü: Gösterim Sanatları Terimi	ücret: İktisat Terimi
üzüm: Biyoloji Terimi	vinç: Denizcilik Terimi
yanardağ: Yerbilim ve Coğrafya Terimi	yara: Hemşirelik Terimi
yevmiye: İktisat Terimi	yıldırım: Coğrafya Terimi

yıldız: Gökbilim Terimi	yosun: Biyoloji Terimi
yün: Veteriner Hekimliği Terimi	zakkum: Biyoloji Terimi
zambak: Biyoloji Terimi	zatürre: Tıp terimi
zaviye: Mimarlık Terimi	zerdeva: Zooloji Terimi
zeytin: Biyoloji Terimi	zift: Kimya Terimi
zürafa: Zooloji Terimi	

4.1.2.7. İkilemeler

Yapıtlarını; günlük konuşma dilinde, akıcı bir üslupla kaleme alan yazarın hikâyelerinde ikilemeler en sık başvurduğu söz varlığı öğeleri arasında yer alır. Hemen hepsi olay hikâyesi olan yapıtlarda fiil cümlelerinin yoğun olarak kullanılması, ikilemelerin niceliğini arttıran bir etkidir. Bu nedenle ikilemeler genellikle fiilleri ve fiilimsileri niteleyen yapılar olarak ortaya çıkmaktadır.

Yapılan incelemede ikilemelerin yer almadığı hikâyeye rastlanmamıştır. Sözcük yoğunluğu dikkate alındığında ikilemelerin en sık kullanıldığı yapıtların “Candarma Bekir”, “Kağrı”, “Ses”, “Mehtaplı Bir Gece”, “Hanende Melek” ve “Ayran” olduğu belirlenmiştir.

4.1.2.7.1. Değirmen

“...sıçraya sıçraya dönen tozlu kayışlar...” (s.725)

“Yüklü eşeklerle sık sık gelip giden köylülerden...” (s.727)

“Ara sıra uzun müddet kaybolur...” (s.729)

“...çıpıl çıpıl yıkanan genç kızlara...” (s.730)

“...bitmez tükenmez bir hasretle geçmiş...” (s.730)

“...birbiriyle alt alta, üst üste güreşen...” (s.730)

“Çakıllarda acele acele seken sulardan...” (s.731)

“...uzun uzun baktı...” (s.731)

“Acı acı güldü.” (s.732)

“...deli deli rüyalar gördürdün...” (s.732)

“...bir çark gibi fırıl fırıl dönerek ...” (s.733)

“Tuhaf tuhaf güldü.” (s.733)

“...haykıra haykıra yerlere dökülüyordu.” (s.734)

“İki üç adım ilerledi...” (s.735)

“...uzun uzun baktı...” (s.735)

“Gerisin geriye dönerek...” (s.735)

4.1.2.7.2. Kurtarılamayan Şaheser

“...sinsi sinsi yürüyen yabankedileriyle...” (s.739)

“...ayın nehre avuç avuç serptiği ...” (s.739)

“...minimini ipek mendillerini ...” (s.740)

“...avuç avuç karla ovmaya çalışan ...” (s.742)

“...bu minimini zerrelere gömüyor...” (s.745)

“Ara sıra bir hurma ağacı aramak...” (s.746)

“...hasreti yüz yüze tanıyordu.” (s.746)

“...kesik kesik nefes...” (s.746)

“...hemen hemen aynı şeylerdi...” (s.746)

4.1.2.7.3. Kırlangıçlar

“Başını hafif hafif sallıyordu.” (760)

“Uzun uzadıya takdim filan edilmeden ...” (760)

“...derin derin içini çekti...” (761)

“Sabah akşam demeden...” (s. 761)

“...yaz kış demeden çalışıyorlar.” (761)

“...avaz avaz bağırın...” (761)

“Gitgide birbirlerine daha çok alıştılar.” (762)

“...gizliden gizliye büyüyen bir korku...” (762)

“...karşı karşıya getirmediğini biliyorlardı.” (762)

4.1.2.7.4. Viyolonsel

“...hemen hemen hiçbir şey söylemedi.” (s.767)

“...jurnaline başka başka şeyler yazdı...” (s.767)

“...genç kızların minimini kalplerini...” (s.768)

“Ara sıra sahilde balık tutmaya giden ...” (s.770)

“Kadın da ara sıra çalışıyordu.” (s.771)

“...belki iki üç günlük ömrü vardı.” (s.772)

“...bir cismin ağır ağır gezindiğini...” (s.772)

“...gözlerini açar açmaz ...” (s.772)

4.1.2.7.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

“...kırmızı ışıkları uzun uzun seyrettim.” (s.780)

“...bazı çıtırtılar yakit vakit duyulmaktaydı.” (s.780)

“...taş merdivenlerden ağır ağır inen adımlar ...” (s.780)

“...bu merdiveni kıvrıla kıvrıla çıkıyordum.” (s.782)

“...ayaklarımı (...) çabuk çabuk hareket ettiriyordu.” (s.782)

“...yavaş yavaş bütün vücuduna yayılıyordu.” (s.782)

“...basamakları çabuk çabuk atlayan...” (s.782)

“...hafif hafif yanan bir yağ kandili ...” (s.783)

“...yan yana oturduk.” (s.785)

“...hepsini birer birer söndürüverdi.” (s.787)

“...yavaş yavaş çekilen hayat...” (s.788)

4.1.2.7.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

“...gitgide (...) esir oluyorum.” (s. 799)

“...hızlı hızlı yürümeye başladım.” (s. 799)

“...avaz avaz bağırarak istediğimi...” (s. 799)

“...kıs kıs gülüyordum.” (s. 799)

“...onların başka başka kadınlar olduğunu...” (s. 799)

“... yan yana yürümeye başladık.” (s. 800)

“...hatta yüz yüze bile bakışmadan...” (s. 800)

“...iki üç kere gidip geldim.” (s. 803)

“Karanlık caddeye uzun uzun baktım.” (s. 803)

“Ara sıra durup ...” (s. 803)

“...minimini ellerini avucuma aldım...” (s. 804)

“İstersen ağlaya ağlaya anlat...” (s. 804)

“... ağır ağır sallanıyorduk...” (s. 805)

“...yalnızlığı bardak bardak içiyorum.” (s. 805)

“...ağır ağır kapıya kadar gitti.” (s. 806)

“...yüzümü tekrar tekrar (...) öpmeye başladı.” (s. 806)

4.1.2.7.7. Bir Gemici Hikâyesi

“...uzun uzun anlatmasını bilen...” (s. 808)

“...bardak bardak şarap doldurup ...” (s. 809)

“...ı hemen hemen bir çocuk kafasından büyüktü.” (s. 809)

“Vapura girdi gireli...” (s. 809)

“Kapak açılır açılmaz ...” (s. 810)

“...kordon kordon terli alınına düşmüştü.” (s. 810)

“... ara sıra süngüsüne dayanıyor...” (s. 810)

“Üç dört sene sonra...” (s. 810)

“...eninde sonunda hep birdi...” (s. 811)

“...seksen kat üst üste giyebilirdi.” (s.811)

“...derilerini pul pul ediyordu.” (s. 812)

4.1.2.7.8. Bir Orman Hikâyesi

“Ara sıra ovaya kadar uzanarak ...” (s. 814)

“...hırçın hırçın eşelene atım kişnedi...” (s. 814)

“...yavaş yavaş sükunete geldiğini görüyordum.” (s. 815)

“...bu yara, yavaş yavaş yayıldı...” (s. 816)

“...ormanımızı parça parça elimizden almalarına ...” (s. 816)

“Zaman zaman yükselip alçalan (...) bu muazzam uğultu...” (s. 818)

“...şirketin işçileri teker teker kayboluverdiler.” (s. 819)

“...ağır ağır yürüdü.” (s. 819)

4.1.2.7.9. Kazlar

“...hızlı hızlı öğretmenin evine gitti...” (s. 822)

“...öğretmeni bir iki kere yutkundurdu.” (s. 822)

“Topu topu bir kazı vardı.” (s. 823)

“... kardeşine ara sıra yardım ettiği için...” (s. 823)

“Sürüne sürüne bile olsa...” (s. 824)

4.1.2.7.10. Bir Firar

“...seke seke yürümeye çalışıyordu.” (s. 827)

“...yüzbaşı sıkı sıkı emirler vermişti.” (s. 827)

“...serseri serseri dolaşiyor...” (s. 827)

“...kıvrım kıvrım kıvrınacak...” (s. 829)

“Sıkı sıkı bir iki nefes çekti.” (s. 829)

“Beş on adım...” (s. 829)

4.1.2.7.11. Kanal

“...ağır ağır akan sular...” (s. 831)

“...sallana sallana geçip giderler.” (s. 831)

“...insanlar parça parça elleri...” (s. 831)

“...dönüm dönüm tarlaları...” (s. 832)

“...beş on kuruş fazla koparırlarsa...” (s. 832)

“...yan yana giderken...” (s. 832)

“...yavaş yavaş yok olmaya başlayan ...” (s. 833)

“...Mehmet'e uzun uzun baktı...” (s. 834)

“... ara sıra hapishaneye beraber getirmesini...” (s. 835)

4.1.2.7.12. Candarma Bekir

“...sinsi sinsi gülerdi.” (s. 837)

“... sıkı sıkı sordum...” (s. 837)

“...kısım kısım anlattı.” (s. 837)

“...ayrı ayrı hikayelere mevzu olabilirler...” (s. 837)

“...yedi sekiz saat yol alıyorduk.” (s. 838)

“... üç beş saat yol...” (s. 838)

“...göğsüne bağrına döke döke ...” (s. 838)

“...içten içe hasım gibiydik.” (s. 838)

“...namlı şanlı candarma olmuş...” (s. 839)

“...kötü kötü sırttı.” (s. 839)

“Kendi kendime bir daha...” (s. 839)

“...soyuma sopuma sövmeye...” (s. 840)

“... ötemi berimi tekmelemeye başlıyordu. (s. 840)

“...katıla katıla gülüyorlardı...” (s. 840)

“...kuvvetli kuvvetli bastım...” (s. 840)

“...melil melil yüzüme bakmaya başladı...” (s. 841)

4.1.2.7.13. Sarhoş

“...yavaş yavaş radyom lambalarını söndürüyorlardı.” (s. 842)

“...karşı karşıya oturuyorlardı.” (s. 842)

“Hemen hemen her akşam...” (s. 843)

“Merdivenleri hızlı hızlı çıktı...” (s. 844)

“...söylene söylene odaya geldi.” (s. 844)

“...yayvan yayvan ninni söylüyor...” (s. 844)

4.1.2.7.14. Bir Cinayetin Sebebi

“Uzun uzun her mevzudan konuştuk.” (s. 851)

“...yavaş yavaş kendini çekti.” (s. 852)

“Uğraşa uğraşa onları yerleştirdim...” (s. 853)

4.1.2.7.15. Bir Siyah Fanila İçin

“... eski püskü elbiseli...” (s. 855)

“... acayip acayip başlarını sallayarak...” (s. 856)

“Sallana sallana (...) gitmiştik...” (s. 857)

“hızlı hızlı sarsılmamızdan...” (s. 857)

“...ufak ufak çakıllar...” (s. 858)

“...avuç avuç serpmişler...” (s. 859)

“...kendi kendime haykırdım...” (s. 859)

“Titreye titreye kalktım.” (s. 860)

“...dudaklarını tatlı tatlı gölgelendirmeye başlamıştı.” (s. 861)

4.1.2.7.16. Komik-i Şehir

“...kafa kafaya vererek...” (s. 863)

“...bastonunu (...) sert sert vurarak...” (s. 864)

“...ara sıra koridora çıkıyor...” (s. 865)

“...süzgün süzgün bakan genç zabitler...” (s. 865)

“Yavaş yavaş kapıları kapadı...” (s. 866)

“...ufak tefek roller verdi.” (s. 866)

“...yakasını kolay kolay sıyıramaz...” (s. 867)

“Yürüye yürüye odaya gelmişlerdi.” (s. 869)

“Dik dik baktı...” (s. 869)

- “...sallana sallana çıktı.” (s. 870)
- “...ay (...) hafif hafif parlıyordu...” (s. 872)
- “...hızlı hızlı yürümeye başladı...” (s. 872)
- “...Ağır ağır yürüdü...” (s. 873)
- “...ince ince sualler soruyordu.” (s. 874)
- “...tuhaf tuhaf bir şeyler olduğunu hissetti...” (s. 875)
- “...ufak tefek mırıltılar çıkmasına...” (s. 877)

4.1.2.7.17. Kağnı

- “...rde dört beş gününü gavur edersen ...” (s. 883)
- “...evin barkın yıkılır.” (s. 883)
- “...uzun uzun söylendiler...” (s. 884)
- “...iki üç sinek dolaşiyor...” (s. 884)
- “...yavaş yavaş çıktılar.” (s. 884)
- “Elini ağır ağır sallayarak ...” (s. 884)
- “Ara sıra (...) koşuyor...” (s. 884)
- “...asağı yukarı dolaşıyordu.” (s. 885)
- “...sıkı sıkı tembih etti.” (s. 885)
- “...mahkemeye gidip geldiğini...” (s. 885)
- “...beş on adım geri çekildi.” (s. 885)
- “...ikide birde duruyor...” (s. 886)
- “...sendeleye sendeleye yürüyor...” (s. 886)
- “...içine akıta akıta ağlamaktan...” (s. 886)
- “...parça parça olmuş bir yorgana sardı ...” (s. 886)

4.1.2.7.18. Kamyon

- “...ıkına sıkına çıktı.” (s. 888)
- “Ara sıra duyulan (...) sözlerden...” (s. 888)

“İkide birde (...) arkasına dönüp bakan ...” (s. 888)

“...hızlı hızlı götürülmenin verdiği heyecan ...” (s. 890)

“...siyah bir ekmeği ağır ağır geveleyen ıyor...” (s. 891)

“... bu gitgide gözünde büyüyen...” (s. 892)

“Gözleri alev alev olmuş...” (s. 892)

“...otomobiller yavaş yavaş ilerlerdi.” (s. 892)

4.1.2.7.19. Kafakâğıdı

“Poturları parça parça sarkıyordu...” (s. 895)

“...lime lime yıpranmış (...) mintanlar ...” (s. 895)

“...ara sıra bir şeyler fısıldaşıyorlardı.” (s. 895)

“...hızlı hızlı çaktı...” (s. 896)

“...ve ağır ağır, derin derin çekti.” (s. 896)

“...aradım aradım yok...” (s. 897)

4.1.2.7.20. Gramofon Avrat

“...yeşil yeşil bangonotlar...” (s. 900)

“...akıllı uslu olmalarına ...” (s. 901)

4.1.2.7.21. Arap Hayri

“...çeşit çeşit (...) insanlarla...” (s. 904)

“Öbek öbek kasabacıklar...” (s. 904)

“...üç dört gece ...” (s. 904)

“...ağır ağır (...) candarmanın önüne düşerdi.” (s. 906)

“...ufak tefek olduğu için...” (s. 907)

“...adım adım ilerler...” (s. 908)

“...dalgın dalgın bakmakta devam eder...” (s. 908)

“Dört tombaz yan yana getirildi...” (s. 909)

“...demir teknelere çarpan minimini dalgalar...” (s. 909)

“...kadının yüzüne uzun uzun baktı...” (s. 909)

4.1.2.7.22. Bir Şaka

“Burada dört beş kişi vardı.” (s. 912)

“...hafif hafif sallanırken...” (s. 912)

“Doğrudan doğruya hapishanenin manevi tarafıydı.” (s. 913)

“...beş on kuruş verirlerdi.” (s. 914)

“...cümleler ağzından yavaş yavaş dökülür...” (s. 914)

“Yukarıdan kıs kıs gülerek inen ...” (s. 916)

“Herkes katıla katıla gülüyordu.” (s. 916)

“...gitgide daha azaplı bir nedamet içine düşüyordum.” (s. 916)

“...uzun uzun ağladığını...” (s. 917)

“...koğuş koğuş dolaşarak...” (s. 917)

“...beş on kuruş istiyorlardı.” (s. 918)

“...uzun uzun düşüncelere daldırdı.” (s. 918)

4.1.2.7.22. Duvar

“...sağa sola adım atan ...” (s. 920)

“Uçsuz bucaksız gökte...” (s. 920)

“...ağır ağır yüzen...” (s. 920)

“Yan yana çömeldik...” (s. 921)

“... parça parça aşağı düşen ...” (s. 921)

“...beş on kuruş getirterek...” (s. 922)

“...yoklaya yoklaya doğruldum.” (s. 923)

“...o geri geri sürünerek geldi.” (s. 924)

“...taşı geri geri getirdim.” (s. 924)

“Ağır ağır geriye döndüm...” (s. 924)

“Karşı karşıya durduk...” (s. 924)

“...otların arasına sine sine gideriz!” (s. 925)

“...üstümü başımı yırta yırta ...” (s. 925)

“...akıllı uslu adam oldu...” (s. 926)

“...sinirli sinirli titrediğini hissettim.” (s. 926)

4.1.2.7.23. Pazarcı

“...yavaş yavaş büyümeye başlamışlardı.” (s. 930)

“...dükândan kalan ufak tefek mallara...” (s. 931)

“...çekişe çekişe pazarlık eden ...” (s. 931)

“...çeşit çeşit kutuları açardı.” (s. 931)

“...on beş yirmi lirayı ...” (s. 932)

“...çeşit çeşit elbiseli adamların ...” (s. 933)

“Dudaklarının kenarı acı acı bükülmüştü...” (s. 934)

“Herkes ağır ağır (...) yürüyordu.” (s. 934)

“...arkadaşları ile boğaz boğaza girerdi.” (s. 934)

4.1.2.7.24. Apartman

“...göğsünü kabarta kabarta!...” (s. 939)

“Sessiz sessiz çalışıyorlardı.” (s. 939)

“...yirmi yirmi beş kuruşa kadar kazanıp...” (s. 940)

“...irili ufaklı konserve kutuları vardı...” (s. 940)

“...çeşit çeşit balık ve konserve kutuları...” (s. 940)

“...nasıl titreye titreye gerildiğini gördü.” (s. 940)

“Hıçkıra hıçkıra ağlıyor...” (s. 941)

“...yaralı dizine baka baka ağlayan çocuğu...” (s. 942)

“...güneş orasını donuk donuk parlatıyordu.” (s. 942)

4.1.2.7.25. Arabalar Beş Kuruşa

“...bu kameriye fırıl fırıl dönüyordu.” (s. 945)

“...belki üç dört saat burada duruyorlardı.” (s. 945)

“Zayıf ve minimini idi.” (s. 945)

“...el ele tutuşmuşlardı.” (s. 947)

4.1.2.7.26. Fikir Arkadaşı

“Gitgide azıtıyordu.” (s. 952)

4.1.2.7.27. Düşman

“...yeni rugan iskarpinleri nemli nemli parlıyor...” (s. 955)

“Dalgın dalgın yürüyor...” (s. 955)

“... sık sık uykusuzluk sinirleri bozuyor!” (s. 956)

“...yabancıнын yüzünü yer yer aydınlatıyordu.” (s. 957)

“...vakit vakit donuk bir parıltı ile ...” (s. 960)

“Ağır ağır merdiven basamaklarını çıkarken...” (s. 961)

“Düğmeyi sağa sola çevirdi..” (s. 961)

“...mışıl mışıl bir delikanlı uyuyordu.” (s. 962)

“...bugüne döner dönmez bir kale gibi kapanıveren...” (s. 963)

“...ara sıra onu uyandırmak için...” (s. 964)

4.1.2.7.28. Bir Skandal

“Adım adım onu takip ettim...” (s. 968)

“... baygın baygın yüzüne baktım...” (s. 968)

“...bol bol âşık oluyordum...” (s. 970)

“Beş on kişi toplanmış...” (s. 970)

“...yavaş yavaş şapkasını, bastonunu alarak ...” (s. 972)

“...bana (...) hiddetli hiddetli bakıyorlardı.” (s. 974)

“Açıktan açığa muhalefet yaptın...” (s. 975)

“Kendi kendime güldüm.” (s. 976)

“...onu uzun uzun seyretmek istiyorum.” (s. 977)

- “Müdür acı acı güldü.” (s. 979)
- “...uzun uzun konuşmaya imkân yoktu.” (s. 980)
- “Ara sıra sinemaya gitmeyi...” (s. 980)
- “...ayrı ayrı güzel olmamakla beraber...” (s. 980)
- “...ciddi konuşan kadınlara için için gülen ...” (s. 980)
- “...akıllı uslu dinliyordum.” (s. 980)
- “...bunlara körü körüne inanıyoruz.” (s. 981)
- “...yavaş yavaş (...) hareket etmeye...” (s. 982)
- “...bazı ufak tefek taşkınlıklar ...” (s. 982)
- “...kendisini sık sık görmeye başladım.” (s. 983)
- “Katıla katıla güldü...” (s. 984)
- “Şaşkın şaşkın gülümsemeye çalışıyor...” (s. 984)
- “...bunları bağıra bağıra söylemek...” (s. 989)
- “Doğru dürüst maksadını ifadeye bile muktedir olmadığı halde...” (s. 989)
- “...ciddi ciddi işten, güçten bahsederdik...” (s. 990)
- “... başka başka istikametlere sürükleyebilirdi...” (s. 991)
- “...bütün bütün kızıyordum.” (s. 993)
- “...doğrudan doğruya ne bir fenalığım ne bir iyiliğim dokunmuştu.” (s. 995)
- “...şurada burada beni çekiştirmek...” (s. 995)
- “...gizli gizli benimle uğraşanların...” (s. 996)
- “...gitgide çoğalıyordu.” (s. 997)
- “...kafamın içinin allak bullak olduğunu...” (s. 997)
- “...aptal aptal bakıyordum.” (s. 998)
- “... sessiz sessiz oturdum...” (s. 998)
- “...kapı kapı dolaşarak...” (s. 998)
- “Tomar tomar kâğıtlar gitti...” (s. 1001)

4.1.2.7.29. Ses

- “...birer birer atlayıp dağıldılar.” (s. 1017)
- “...gitgide kırmızılaşan bir ışık ...” (s. 1017)
- “...grup grup oturmuşlar...” (s. 1018)
- “...dört beş kişi oturmuşlardı.” (s. 1019)
- “...belli belirsiz kımıldıyorlardı.” (s. 1019)
- “Sık sık imtihanlar yapıyor...” (s. 1023)
- “...müdür odasına girer girmez...” (s. 1023)
- “Olsa olsa Ankara'da (...) dinleyeceğini...” (s. 1023)
- “... beş on kuruş vereceğini...” (s. 1023)
- “Grup grup Türkçe ve Frenkçe konuşmalar ...” (s. 1024)
- “...yavaş yavaş seslerini kestiler.” (s. 1025)
- “Terler (...) arka arkaya damlamaya başlamıştı.” (s. 1025)
- “... yavaş yavaş büyüdü ...” (s. 1026)
- “...odayı dalga dalga dolduruverdi.” (s. 1026)
- “...Ali sazıyla bir kenara çekilir çekilmez...” (s. 1027)
- “...hemen hemen hiçbir şey konuşmadık.” (s. 1028)

4.1.2.7.30. Köpek

- “...yan yana uzanan (...) tekerlek izlerini...” (s. 1030)
- “...kıvrıla kıvrıla uzanan bu olukların...” (s. 1030)
- “...ovayı baştan başa kaplayıverdiğini...” (s. 1031)
- “...şurada burada fırlayan (...) birkaç çalıyı...” (s. 1031)
- “... çıtır çıtır kemirmek kalıyordu.” (s. 1031)
- “...üstü başı perişan ...” (s. 1031)
- “...eline kırk elli bangonot sıkıştırmışlar...” (s. 1032)
- “...yavaş yavaş bacaklarını gerdi...” (s. 1032)

“...havada ağır ağır sallamaya (...) başladı.” (s. 1032)

“...ara sıra arkalarına bakarak ...” (s. 1033)

“...salkım salkım küpeler sarkan...” (s. 1036)

“...bu kat kat gerdanlı (...) kadın...” (s. 1036)

“... uzun uzun anlatmak istiyordu.” (s. 1038)

4.1.2.7.31. Sıcak Su

“...bacaklarını gere gere yürümeye başladılar.” (s. 1040)

“İkide birde (...) göz atıyordu.” (s. 1040)

“... yan yana gelip birkaç kelime fısıldaştılar.” (s. 1042)

“Çitin kenarlarına sine sine ormana daldı.” (s. 1043)

“...sürüne sürüne sokuldu...” (s. 1043)

4.1.2.7.32. Mehtaplı Bir Gece

“...yer yer otlar fişkiran ...” (s. 1045)

“Hızlı hızlı konuşarak ...” (s. 1045)

“... gelip geçenler vardı.” (s. 1045)

“...durup durup arkasına baktıran bir hisle...” (s. 1046)

“...zaman zaman kendisini yoklayan nefes darlığı...” (s. 1046)

“...günden güne artan bir halsizlik...” (s. 1046)

“...aç açına yattıktan sonra...” (s. 1046)

“...cebindeki beş on kuruşu...” (s. 1047)

“...korka korka (...) kapısını çaldı.” (s. 1047)

“...sekiz on yaşlarındaki çocuklar...” (s. 1048)

“...hemen hemen unutmuş gibiydi.” (s. 1048)

“Etrafindan gelip geçenlere...” (s. 1049)

“...hafif hafif şıprıdayan denizi gördü.” (s. 1049)

“...on beş yirmi adım...” (s. 1049)

“...nazlı nazlı sallanıyorlardı.” (s. 1050)

“...oluk oluk hayat fişkırıyordu.” (s. 1050)

“...yoksa yavaş yavaş mı sokulmuştu?” (s. 1050)

“Derin çukurlar yer yer birleşmişler...” (s. 1051)

“...eğri büğrü bir çaydanlıkta...” (s. 1053)

“...yudum yudum genç adama içirdi.” (s. 1053)

4.1.2.7.33. Köstence Güzellik Kraliçesi

“Eşyama bir otele bırakır bırakmaz ...” (s. 1056)

“...ağır ağır yürümeye başladım.” (s. 1056)

“...gitgide tenhalaşan yollarda...” (s. 1057)

“...hafif hafif sarsılarak ilerliyordu.” (s. 1057)

“Girintili çıkıntılı bir salonun ...” (s. 1057)

“...zor zapt ettiğim bir merakla...” (s. 1059)

“Sahilde yan yana dolaşiyor...” (s. 1063)

“...korka korka malumat almak istediğim bir arkadaş...” (s. 1064)

“...sallana sallana uzaklaştı...” (s. 1065)

“Şundan bundan konuştuk.” (s. 1065)

“... acı acı güldü.” (s. 1065)

“...sessiz sedasız uyuyor...” (s. 1067)

“...daha uçsuz bucaksız değil miydi?” (s. 1067)

4.1.2.7.34. Asfalt Yol

“... bizi birbirimize vura vura sersem etmişti.” (s.1071)

“...bunları ayrı ayrı köylerden verdirdim.” (s.1073)

“Ara sıra bu işin arkasını bırakacak oluyorum.” (s.1073)

“... ağır ağır ilerliyor.” (s.1074)

“... alacalı bulacalı bir sürü köylü amele...” (s.1076)

“Beş on kuruş kazanıp...” (s.1076).

“...silindirin ileri geri gidişine bakıyorlar...” (s.1076)

“...buradan nasıl akın akın geçeceğini...” (s.1077)

“Maarif müdürü ters ters bakıyor...” (s.1077)

“...beş on adım yürüdüler...” (s.1077)

“...yer yer bozukluklar görülüyordu.” (s.1078)

4.1.2.7.35. Hanende Melek

“...şarıl şarıl yağan yağmurun ...” (s.1082)

“... tıka basa dolu olan salonda...” (s.1082)

“...zaman zaman hamle eder gibi...” (s.1083)

“...canla başla yaptığı mücadelenin sonunda...” (s.1083)

“Camlı kapı ağır ağır açılarak...” (s.1083)

“...avaz avaz bağırان ihtiyar sanatkar ...” (s.1084)

“...evde çoluk çocuk aç beklesin.” (s.1084)

“...sekiz on yaşlarında bir kız başı uzandı.” (s.1086)

“...sağa sola bakındı.” (s.1088)

“...onu (...) şurasından burasından çekelediğini gördü.” (s.1089)

“...ara sıra burnunu çekiyordu.” (s.1090)

“...dört beş altın bilezikle...” (s.1090)

“... şaşkın şaşkın kendine bakan kızın...” (s. 1090)

“...yüzünü sıkı sıkı öptü.” (s.1090)

“...yirmi otuz kuruş parayı...” (s.1091)

4.1.2.7.36. Çaydanlık

“...sabah akşam burnuma çeker...” (s.1092)

“Hemen hemen hiç odada durmaz...” (s.1092)

“Ara sıra konuştuğu da olurdu.” (s.1093)

- “...başını ağır ağır sallar...” (s.1094)
- “İhtiyar adam öksüre öksüre (...) diyerek...” (s.1095)
- “...öyle bir akıllıca sayıp döküyordu ki...” (s.1095)
- “...ara sıra (...) yarenlik ediyorlardı.” (s.1095)
- “... abuk sabuk söylenip bağırmaya başladılar.” (s.1095)
- “Odanın sık sık bozulan havasını ...” (s.1096)
- “...kolunu sallaya sallaya geziyor.” (s.1096)
- “...başını sallaya sallaya dinliyordu.” (s.1096)
- “...derleyip toplayarak dışarı çıktı.” (s.1097)
- “İçindekileri birer birer saydı.” (s.1097)
- “Dört beş günden beri...” (s.1097)
- “Daracık odada birbirlerini itip kakarak...” (s. 1098)
- “...gözlerini teker teker hepimizin üzerinde gezdirdi.” (s.1098)
- “Avaz avaz bağırarak ağlıyordu.” (s.1099)
- “Çoluk çocuk ağlaşarak...” (s.1099)

4.1.2.7.37. Ayran

- “... ara sıra dinlenerek sürüklemeye çalışmaktaydı. (s.1101)
- “... yan yana uzatılmış üç kalastan ibaret köprüsü...” (s.1101)
- “Ayranını satıp satamayacağını da düşünmüyordu.” (s.1102)
- “...üç dört günde ...” (s.1102)
- “...çeşit çeşit kebabçılar, gazozcular...” (s.1102)
- “...beş on köylü burasını canlandırırır.” (s.1102)
- “...işi biter bitmez derhal odasına çekilir...” (s.1102)
- “...gelip geçen lokomotiflerin...” (s.1103)
- “Trenin hemen hemen bütün camları ...” (s.1103)
- “...delik deşik ve yağlı bir yorganın...” (s.1104)

- “...beş altı adım uzaklaşmıştı.” (s.1105)
- “Ara sıra ayağa kalkıp ...” (s.1105)
- “... kuru kuru hıçkırıklarla iktifa eder...” (s.1106)
- “...hemen hemen bütün güğümü satıyordu.” (s.1106)
- “...hayal meyal belli olan ...” (s.1107)
- “...ışıklar sıçraya sıçraya uzaklaşırken...” (s.1107)
- “...zangır zangır titremeye başladı.” (s.1107)
- “...gitgide yaklaşıyor gibiydi.” (s.1108)
- “...beş altı adım sonra...” (s.1108)

4.1.2.7.38. Isıtmak İçin

- “... ona avaz avaz bağırarak ...” (s.1113)
- “... otuz otuz beş olabilirdi...” (s.1114)
- “Uzun uzadıya anlattı...” (s.1114)
- “Dört beş günde bir ...” (s. 1115)
- “...yirmi otuz kuruşla...” (s.1115)
- “...işten çıkarmaz...” (s.1117)
- “...kıvrıla kıvrıla dolaşan...” (s.1118)
- “...kendi kendine söyleniyormuş gibi ...” (s.1118)
- “Üç beş adım ötede...” (s.1119)
- “Beş on okka odun parası ...” (s.1120)
- “Garip garip yüzüme baktı...” (s.1120)
- “...duyulur duyulmaz hıçkırıklarla ağlıyordu.” (s.1121)

4.1.2.7.39. Uyku

- “... sık sık geçen kamyonlardan birine ...” (s.1123)
- “Harekete geçer geçmez...” (s.1123)
- “...doğrudan doğruya (...) söylemeyerek...” (s.1125)

- “...sık sık kaza olur mu?” (s.1125)
- “Otomobil çalkalana çalkalana ilerliyordu.” (s.1127)
- “...kırk elli adım ilerde...” (s.1127)
- “...iki üç dakika kestirebilmek için...” (s.1129)
- “...tozların içine boylu boyuna uzandı.” (s.1130)
- “...iki üç misli...” (s. 1132)
- “... kesik kesik nefes alıyormuş gibi...” (s.1132)
- “Arkadaşım kol kola girerek...” (s. 1132)

4.1.2.7.40. Selam

- “...avaz avaz (...) diye bağıryordu.” (s.1133)
- “...serseriliğe için için güldüm.” (s.1133)
- “...kendi kendime (...) diyordum.” (s.1134)
- “...ayrı ayrı kızdırmışa benziyordu.” (s.1134)
- “...zaman zaman esen rüzgârın kaldırdığı...” (s.1134)
- “...yabani incir ağacıyla sarmaş dolaştı.” (s.1135)
- “...istemeye istemeye bu dükkâna yöneldim.” (s.1135)
- “...kırk kırk beş yaşlarında...” (s.1136)
- “...otuz kırk kuruşa yakın...” (s.1137)
- “Aşağı yukarı bu zanaata beraber başladık.” (s.1138)
- “...şurda burda süründük...” (s.1138)
- “...iki üç ay evvel...” (s.1138)
- “Ara sıra kız dükkâna uğramayıverirdi.” (s.1139)
- “Melül melül önüne bakar...” (s.1139)
- “...büke büke çalardı.” (s.1139)
- “...üç beş gün sonra...” (s.1140)
- “Beş on günde...” (s.1140)

“Çoluğuna çocuğuna bağırılmaz oldu.” (s.1140)

“...karşı karşıya oturur...” (s. 1140)

“...bugünleri anıp söyleşiriz.” (s.1140)

“...durdu durdu sana selam etti.” (s.1141)

“‘Çoluğu çocuğu ortada kaldı’ dedi.” (s.1141)

4.1.2.7.41. Bir Mesleğin Başlangıcı

“Sokağa çıkıp çıkmaz...” (s.1144)

“...acele acele gidiyordu.” (s.1144)

“...ağır ağır rakı içiyordu.” (s.1146)

“Zaman zaman kalkıp etrafında dolaştım...” (s.1146)

“Mahcup mahcup önüme baktım.” (s.1147)

“...yıldızların sayısı beş on misli artmış...” (s.1148)

“... ikide birde sessiz gülüşlerle ...” (s.1148)

“Şimdi şimdi anlıyorum...” (s.1148)

“...yavaş yavaş (...) eriyip gitmeye başladı.” (s.1148)

“Yavaş yavaş eğlenenin masrafını görürken...” (s.1149)

4.1.2.7.42. Bir Konferans

“...binanın şurasında, burasında ...” (s.1150)

“...beş on dakika içinde...” (s. 1151)

“... iyice gezip dolaştılar.” (s.1151)

“...üst üste birkaç defa...” (s.1151)

“Ara sıra dinleyicilerin yüzüne şüpheyle bakarak...” (s.1151)

“...içerde beş on köylü ile ...” (s.1152)

4.1.2.7.43. Yeni Dünya

“...arada sırada dönüp ...” (s.1154)

“...başını ikide birde geriye fırlatıp...” (s.1154)

- “...set set sıralanmış evlerden ...” (s.1154)
- “Bir kısmı öbek öbek olmuş konuşuyor...” (s.1154)
- “Kadın (...) kesik kesik öksürerek...” (s.1155)
- “Üç beş sene evvel ...” (s.1156)
- “...fıkır fıkır gülüyorlardı.” (s.1156)
- “...sinirli sinirli toplamaya çalışıyor...” (s.1156)
- “...ikide birde ürperiyor...” (s. 1156)
- “...biraz kanlı gözleri zaman zaman parlayıveriyordu.” (s.1156)
- “...teker teker dışarı çıkıp...” (s.1157)
- “...ardı ardına sualler soruyorlar...” (s.1157)
- “...eninde sonunda anlaşılır...” (s.1157)
- “...kibar kibar ellerini sıktı...” (s.1157)
- “...bulut bulut tozlar kaldırarak oynuyordu.” (s.1158)
- “...baygın baygın gülüyordu.” (s.1158)
- “...şaşkın şaşkın bakıyor...” (s. 1158)
- “...ikide birde kendisine çarptıkça...” (s.1158)
- “...ortada fırl fırl dönmeye başladı.” (s.1159)
- “İhtiyar âşık ara sıra durup erdikçe...” (s.1160)
- “...belini arkaya büke büke ...” (s.1160)
- “Ara sıra oynasalar bile...” (s.1161)
- “...birer birer gelmeye başladılar.” (s.1161)
- “...horul horul uyumaya başladı.” (s.1162)
- “Yavaş yavaş dağıldılar.” (1162)
- “...çabuk çabuk nefes alıyor...” (s. 1163)
- “...sık sık öksürüyordu.” (1163)
- “...ağır ağır yol alıyorlardı.” (1163)

- “...on beş on altı yaşlarındaki delikanlının ...” (1164)
- “...ara sıra (...) davulları çalmaya başlıyorlardı.” (1164)
- “İki üç saatte bir...” (1164)
- “...araba (...) sağa sola savruluyor...” (1164)
- “...oynaya oynaya girmek lazımdı.” (1164)
- “...oynaya oynaya geldi.” (1165)
- “... horul horul uyuyor.” (1166)
- “...bedava rakıyı bardak bardak dikiyor...” (1166)
- “...parça parça bir yorganın altında ...” (s. 1166)
- “...cayır cayır yanıyordu.” (1166)
- “...koşa koşa arkalarından yetişti.” (1167)
- “... bağıra bağıra geliyordu.” (1167)
- “... şuraya buraya koştu.” (1167)
- “...koşa koşa arkalarından yetişti.” (1167)
- “...çabuk çabuk konuşmaya başladı...” (1167)

4.1.2.7.44. İki Kadın

- “...avuç avuç vişne (...) yedi...” (s. 1172)
- “...istemeye istemeye midesine indirdiği...” (s. 1172)
- “...otuz kırk liradan aşağı ...” (s. 1173)
- “Ara sıra içi geçiverince ...” (s. 1173)
- “...acele acele soluyarak ...” (s. 1173)
- “Sokak kapısına hızlı hızlı vurulduğu sırada...” (s. 1173)
- “...sürüne sürüne gidip...” (s. 1175)
- “...kolay kolay uyanamıyordu.” (s. 1175)
- “Esmâ gerine gerine kalktı...” (s. 1175)
- “...elleri titreye titreye kibriti buldu...” (s. 1175)

“...isteye isteye (...) gelmedim ki ...” (s. 1176)

“...ellerini çeker çekmez...” (s. 1176)

“...horul horul uyuyan Necatisini...” (s. 1179)

“...avaz avaz bağırان çocuğunu...” (s. 1179)

“...donuk donuk parlıyordu.” (s. 1176)

4.1.2.7.45. Sulfata

“...uzun uzun (...) dolaştım.” (s. 1180)

“...beş on adım yanından geçiyor...” (s. 1180)

“...kana kana su içmek arzusuyla...” (s. 1180)

“...acele acele inmeye koyuldum.” (s. 1180)

“...dikenli dikensiz çalılar arasından...” (s. 1180)

“...gerilip gerilip kurtulan bir dal...” (s. 1180)

“...üç dört yüz adım ilerde...” (s. 1181)

“...toz bulutları dalga dalga yükselip...” (s. 1182)

“...ağır ağır gelen bir şeye takıldı.” (s. 1182)

“Beş altı sene ister daha!” (s. 1183)

“...on yedi on sekizden yukarı göstermiyordu.” (s. 1183)

“...kısa kısa cevaplar veren...” (s. 1184)

“...tir tir titreyen kadını gösterdi...” (s. 1184)

“...vücudu minimini görünüyordu.” (s. 1184)

“...ters ters yüzüme baktı.” (s. 1186)

“...tepine tepine bağırdı...” (s. 1186)

“...aman anam bir bağırmaya başladı...” (s. 1186)

“...gelir geçer olarak oturduğum için...” (s. 1187)

“...sinirli sinirli homurdandığımı duydum...” (s. 1189)

4.1.2.7.46. Hasanboğuldu

- “...dört beş gün kalacaktım.” (s. 1190)
- “... kana kana acı su içersin!” (s. 1190)
- “... ötüşe ötüşe ağaçtan ağaca sıcıyor...” (s. 1190)
- “... garip garip bakmış olmalıyım ki...” (s. 1190)
- “... sora sora bulurum!” (s. 1191)
- “...köpük köpük dökülen bu havuzlara...” (s. 1192)
- “...çalkalana çalkalana sağa kıvrılıp...” (s. 1193)
- “... tel tel ince saç...” (s. 1193)
- “...yer yer anaförler yapıp ...” (s. 1194)
- “...dönüp dönüp (...) bakmaktan kendimi alamıyordum.” (s. 1194)
- “Kırk elli sene var...” (s. 1194)
- “...dinlene dinlene içtim.” (s. 1195)
- “...bicik bicik yanaklarından öpermiş...” (s. 1197)
- “...yüzü yine al al olmuş.” (s. 1197)
- “Emine acı acı gülmüş...” (s. 1198)
- “... pırıl pırıl yanan ovaya bakıyordu.” (s. 1199)
- “...yüreği dilim dilim olmuş...” (s. 1021)
- “Araya araya bulurum...” (s. 1203)
- “...ayrı ayrı taraflara koşuşan dalgacıklar...” (s. 1203)
- “...başka başka istikametlerde...” (s. 1203)

4.1.2.7.47. Portakal

- “...katmer katmer turuncu yığınlar...” (s. 1209)
- “...zangır zangır titretiyordu.” (s. 1209)
- “...yarı yarıya incelmış...” (s. 1209)
- “...yatıp hızlı hızlı soluk alan...” (s. 1209)

- “...sıra sıra dizili duran...” (s. 1210)
- “...uzun uzadıya araştırdılar...” (s. 1210)
- “Sesi (...) yırtık yırtık çıkıyor...” (s. 1210)
- “...kesik kesik güldü...” (s. 1211)
- “...tek tük ışıklar yanıyordu.” (s. 1211)
- “...sıçraya sıçraya (...) gidip...” (s. 1211)
- “...ağır ağır dönerken...” (s. 1211)
- “...baş başa vermiş, konuşuyorlar...” (s. 1212)
- “Allah çoluğumuza çocuğumuza acıyor...” (s. 1213)
- “...ıkına sıkına tırmandı.” (s. 1213)
- “...homurdana homurdana işlemeye...” (s. 1214)
- “...kıvrım kıvrım uzanıyordu.” (s. 1214)
- “...ikide birde ufukları seyretmeye başladılar.” (s. 1215)
- “...şuraya buraya koşuyordu.” (s. 1215)
- “...peşin peşin alındı.” (s. 1217)
- “...vapur limana girer girmez...” (s. 1217)
- “...odasının kapısını açıp açıp içeri baktı...” (s. 1218)
- “...çabuk çabuk merdivenden aşağı inerken...” (s. 1219)

4.1.2.7.48. Beyaz Bir Gemi

- “...sağına soluna bakındı.” (s. 1221)
- “...ağır ağır çalkalandıklarını görünce...” (s. 1221)
- “...duraklaya duraklaya (...) yapmaya başladı.” (s. 1221)
- “...ara sıra gemiye bakmak için...” (s. 1222)
- “...kendi kendine söyleniyordu.” (s. 1222)
- “...yarım yamalak Fransızca ile...” (s. 1224)
- “Bol bol hayaller kurup ...” (s. 1224)

“...kendini karaya atar atmaz...” (s. 1225)

“... başka başka yerlerde...” (s. 1225)

“...üst üste sergide mükafat kazanmış ...” (s. 1227)

“...merdivenleri teker teker (...) çıktılar.” (s. 1227)

“...ayrı ayrı yerlerden sandala binip...” (s. 1228)

“...hemen hemen aynı zamanda vardılar...” (s. 1228)

4.1.2.7.49. Katil Osman

“Düdüğünü (...) yanık yanık öttüren ...” (s. 1230)

“...uçsuz bucaksız yerleri arıyordum.” (s. 1230)

“...pardösüsünün eteklerini savura savura ...” (s. 1231)

“...sık sık yanıma gelir ...” (s. 1231)

“...acı acı beddua ediyordu.” (s. 1232)

“...yaz kış durmadan uğraşarak...” (s. 1233)

“...beş on erik...” (s. 1233)

“...terbiyeli terbiyeli ağlayıp ...” (s. 1234)

“...etrafa şaşkın şaşkın bakan gözleri ...” (s. 1234)

“Kırık dökük kelimelerle...” (s. 1235)

“Olur olmaz lafa karışıyor...” (s. 1236)

4.1.2.7.50. Böbrek

“...n boncuk boncuk dökülen terleri ...” (s. 1238)

“...hızlı hızlı soluyan adamı süzdü...” (s. 1238)

“...gıcır gıcır eden karyolaya...” (s. 1239)

“...sık sık Niğde'ye gidip geldiğini...” (s. 1239)

“... doktor doktor gezdirmekten...” (s. 1239)

“... çoluk çocuğuyla helalleşip...” (s. 1240)

“...yürüye yürüye gidiyorlar.” (s. 1242)

“...kır bıyıklarını sağa sola sıvazladı...” (s. 1242)

“...yavaş yavaş maziye karışacak.” (s. 1245)

“...hemşerilerden tedarik ettim diye diye ...” (s. 1246)

“...apış apış gidip gelen delikanlılar vardı.” (s. 1247)

“Burası fakir fukara yeri.” (s. 1249)

“...hayal meyal fark etti...” (s. 1250)

4.1.2.7.51. Cıgara

“...sık sık arkalarına bakarak ...” (s. 1256)

“...beş on gazetenin yanında...” (s. 1256)

“...avaz avaz bağıyor...” (s. 1257)

“...dört beş adım gittikten sonra...” (s. 1257)

“...ikide birde gözlerini kaldırıp...” (s. 1257)

“...ara sıra burnunu çekiyordu.” (s. 1258)

“...üst üste yakalamış.” (s. 1258)

“...sallana sallana caddeye doğru yürüdüler.” (s. 1259)

“Sarhoşlar uzaklaşır uzaklaşmaz oraya koştu...” (s. 1259)

“...sıkı sıkı birkaç nefes çekti...” (s. 1259)

4.1.2.7.52. Millet Yutmuyor

“...çeşit çeşit eğlence yerlerinin arasında...” (s. 1260)

“...türlü türlü piyangolar ...” (s. 1260)

“...gerile gerile yumruk savuran...” (s. 1260)

“Pılıyı pırtıyı toplayıp...” (s. 1262)

4.1.2.7.53. Bahtiyar Köpek

“...ruhları kemirile kemirile eriyip gidenlerden...” (s. 1264)

“...renk renk çocuk...” (s. 1264)

“...bukleli saçlarını savura savura (...) yürür.” (s. 1264)

“...miniminiler kovaları...” (s. 1265)

“...tıpış tıpış gider.” (s. 1265)

“...bu hırka pırıl pırıl fırçalanmıştır.” (s. 1265)

“...ağır ağır yollarına giderler.” (s. 1266)

“...bağıra bağıra yanına sokulsa...” (s. 1266)

“Sıra sıra asılmış...” (s. 1266)

“...üç beş kere öksürdü.” (s. 1267)

“...kulübeden (...) kesik kesik havlamalar geliyordu.” (s. 1267)

“...süzüle süzüle yürüyen...” (s. 1267)

4.1.2.7.54. Çilli

“Kan ter içinde (...) çıkmış...” (s. 1269)

“... ağır ağır Kordon’da yürüyordum. (s. 1269)

“...irili ufaklı yelken gemilerinin...” (s. 1269)

“...hafif hafif kımıldıyor...” (s. 1269)

“...ara sıra (...) konuşmaları duyuluyordu.” (s. 1269)

“Okumuş yazmış olanla kara cahili...” (s. 1270)

“Sarhoş olsun olmasın bütün kadınların yüzlerinde...” (s. 1270)

“... aşağı yukarı bütün göğsü açık...” (s. 1270)

“Zil çalar çalmaz...” (s. 1272)

“...der demez sahiden yüzü değişti.” (s. 1273)

“...orta mektebi bitirir bitirmez...” (s. 1273)

“... üç beş gün sonra...” (s. 1274)

“...sallana sallana (...) gitti, oturdu.” (s. 1276)

4.1.2.7.55. Dekolman

“...eve çekine çekine girer...” (s. 1277)

“...ufak tefek tercüme yapıyordum.” (s. 1277)

“...beş altı arkadaş...” (s. 1279)

“...kendisine sık sık krizler geliyor.” (s. 1279)

“...yüzüne şaşkın şaşkın baktım...” (s. 1279)

“...tatlı tatlı konuşurlarken ...” (s. 1280)

“Üçer beşer aylık seyahatleri sırasında...” (s. 1280)

“Birbirlerine yardım ede ede okuyup...” (s. 1280)

“...cümle cümle okumaya (...) koyuldular.” (s. 1281)

“...ellerini mağcup mağcup ovuşturarak...” (s. 1281)

“...hızlı hızlı başını sallayarak:” (s. 1282)

4.1.2.7.56. Hakkımızı Yedirmeyiz

“Mal mülk sahibine de benzemez.” (s. 1286)

“...dalgın dalgın tespîh çekmesine devam etti.” (s. 1286)

“Eninde sonunda hesaplaşıyoruz.” (s. 1288)

4.1.2.7.57. Cankurtaran

“... kendi kendine mırıldandı.” (s. 1290)

“...fıldır fıldır dönüyordu.” (s. 1292)

“Yavaş yavaş (...) sükün etti.” (s. 1292)

“Kimsenin sıra mıra dinlediği yoktu.” (s. 1292)

“...bağıra bağıra orda kendiliğinden doğurur...” (s. 1294)

“...ağır ağır koridora süzüldü.” (s. 1296)

“...avaz avaz bağırmaya başladı.” (s. 1296)

“...yularından asıla asıla çarşıya götürdü...” (s. 1296)

“...nefes nefese doğumevine döndü...” (s. 1296)

4.1.2.7.58. Çirkince

“...seneden seneye daha harap oluyor...” (s. 1302)

“...yelkenleri pırıl pırıl gemilerle dolu limanı...” (s. 1303)

- “Kendi kendime adeta haykırdım...” (s. 1304)
- “...mehtapta ağır ağır dönerdim.” (s. 1304)
- “...dört beş gün sonra ...” (s. 1305)
- “...biraz mırın kırın ettikten sonra...” (s. 1305)
- “...tırmanmaya başlar başlamaz...” (s. 1305)
- “...şarıl şarıl akan çeşmelerin ...” (s. 1306)
- “...güle oynasa köye dönüyorlardı.” (s. 1306)
- “...yanakları al aldı.” (s. 1306)
- “...şaşkın şaşkın yüzüme baktı.” (s. 1307)
- “...hicviyelerini birer birer okumuştı.” (s. 1307)
- “...bir dönemeci kıvrılır kıvrılmaz...” (s. 1309)
- “...sicim sicim terler süzülen ...” (s. 1309)
- “...yavaş yavaş köyün içine girdim.” (s. 1310)
- “...baştan başa dolaşım.” (s. 1310)
- “Sekiz on odalı (...) evlerin ...” (s. 1310)
- “...sıra sıra dizildiği...” (s. 1312)
- “...merdivenleri ikişer ikişer indim...” (s. 1312)
- “...iki sene üst üste mahsul alamayınca...” (s. 1314)
- “...bastonunu sürüye sürüye uzaklaştı.” (s. 1316)

4.1.2.7.59. Kurtla Kuzu

- “...kapısından çıkarcıkmaz...” (s. 1317)
- “Kırk elli adım ötedeki ...” (s. 1317)
- “...minimini hücreye götüreceklermiş...” (s. 1317)
- “...sağa sola bükülüveriyordu.” (s. 1317)
- “Yağmur damlalarının çizgi çizgi süzüldüğü...” (s. 1318)
- “...hayal meyal insanlara gözlerini dikti.” (s. 1318)

- “...arka arkaya bıraktılar ki...” (s. 1318)
- “...kıvırcık saçları ıslak ıslak parlıyordu.” (s. 1319)
- “...camekânları soluk soluk parlayan...” (s. 1320)
- “...yerde seke seke kaçmak istiyordu.” (s. 1321)
- “...zaman zaman yüreğimizin çarpıntısı artarak beklemek.” (s. 1323)
- “...zangır zangır titreten bu...” (s. 1325)
- “...üstümü başımı düzeltmemi söyledi.” (s. 1326)
- “...şaşkın şaşkın baktım.” (s. 1326)
- “...fırl fırl dönen gözleri ...” (s. 1327)
- “Gizli kapaklı hiçbir işle ...” (s. 1327)
- “...gitgide artan bir sıkıntı...” (s. 1328)
- “Ara sıra içtiğim olurdu...” (s. 1328)
- “...arka arkaya suratıma tokatlar yapıyor...” (s. 1329)

4.1.2.8. Doldurma Sözcükler

İncelenen 60 adet hikâyenin 33’ünde doldurma sözlere rastlanmamıştır. Toplumsal sorunları, toplumun anlayacağı dille anlatmaya çalışan yazarın hikâyelerinde günlük dilin belirleyici öğelerinden biri olan doldurma sözlerin bu denli az kullanılmış olması dikkat çekicidir.

4.1.2.8.1. Değirmen

“İnsan evvela kendi kendisinden utanır gibi olur ama, bilir misin, bizim en büyük maharetimiz nefsimizden beraat kararı almaktır.” (s.726)

4.1.2.8.2. Kurtarılamayan Şaheser

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.3. Kırılmaçlar

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.4. Viyolonsel

“Belki, evet, belki iki üç günlük ömrü vardı.” (s.772)

4.1.2.8.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

“Ve onların arasında nasılsa kalmış olan beyaz bir kasımpatı...” (s.779)

4.1.2.8.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

“Ahha, şimdi anlıyorum.” (s. 801)

“Söylesene, senin hikayen hangisi?” (s. 802)

“A canım, ben de vakit bıraktım mı ya?” (s. 802)

“ ‘Peki ama, a çocuğum’ dedim, ‘niçin hemen söylemedin?’” (s. 803)

4.1.2.8.7. Bir Gemici Hikâyesi

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.8. Bir Orman Hikâyesi

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.9. Kazlar

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.10. Bir Firar

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.11. Kanal

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.12. Candarma Bekir

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.13. Sarhoş

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.14. Bir Cinayetin Sebebi

“‘Yahu’ dedim, ‘katil olacak surat olmasa katil olmazdı.’” (s. 853)

4.1.2.8.15. Bir Siyah Fanila İçin

“O kadar uzak değil canım...” (s. 855)

“Hani seni bir yere kaymakam yapmışlardı ya?..” (s. 856)

4.1.2.8.16. Komik-i Şehir

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.17. Kağnı

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.18. Kamyon

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.19. Kafakâğıdı

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.20. Gramofon Avrat

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.21. Arap Hayri

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.22. Bir Şaka

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.23. Duvar

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.24. Pazarcı

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.25. Apartman

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.26. Arabalar Beş Kuruşa

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.27. Fikir Arkadaşı

“Hani canım, başına bir felaket geldi...” (s. 951)

“Yaman herif şu Musolini yesselam...” (s. 952)

4.1.2.8.28. Düşman

“Aman canım... Anlatamadım işte...” (s. 957)

“ ‘Yok canım’ dedi.” (s. 958)

“Bırak şu derin lafları canım!” (s. 960)

4.1.2.8.29. Bir Skandal

“Ne çare, artık iş işten geçmiş...” (s. 969)

“Ne söyledim canım?” (s. 975)

“Taaa yatıncaya kadar.” (s. 976)

“Ne oldu yahu?” (s. 984)

“Pekala, görüşmesin, ne çıkar bundan.” (s. 986)

“Hadi canım, ağız yapma...” (s. 994)

“Hani ne oldu bizim dans?” (s. 997)

4.1.2.8.30. Ses

“Harikulade bir ses azizim...” (s. 1021)

“Canım, iskemleye oturup şan yapılır mı?” (s. 1024)

4.1.2.8.31. Köpek

“Merak ediyorum ayol...” (s. 1035)

4.1.2.8.32. Sıcak Su

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.32. Mehtaplı Bir Gece

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.33. Köstence Güzellik Kraliçesi

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.34. Asfalt Yol

“Başladığın işi yarıda bırakma iki gözüm...” (s.1074)

“Belki de pek akıllı mahluklar da...” (s.1074)

“İnsana birkaç kelime ile cevap verseler yine neyse...” (s.1074)

“Demek zannettiğim kadar bu işe lakayt değillermiş...” (s.1075)

“...hulasa karışık işler vesselam.” (s.1075)

“Enfes bir şey doğrusu.” (s.1077)

“İyisi mi, güzellikle buradan git.” (s.1079)

4.1.2.8.35. Hanende Melek

“ Ne demek istiyorsun yani?” (s.1088)

“Demek şimdiki de sensin ha?” (s.1090)

4.1.2.8.36. Çaydanlık

“ O kadar ki, esrarkeş bakkal hakkında ağzına geleni söyleyip benim dinleyip dinlemediğime bakmadan...” (s.1093)

“Aman! Doktor mu bunlar...” (s.1094)

“Hala geberemedi yahu!..” (s.1096)

4.1.2.8.37. Ayran

“Ver bakalım bir tane!” (s.1104)

“Köylü de onların evinden nedense uzak kalmayı tercih ediyordu.” (s.1106)

4.1.2.8.38. Isıtmak İçin

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.39. Uyku

“Ha? Oldu mu?..” (s.1125)

“Canım, kaza nasıl olmuş?” (s.1127)

4.1.2.8.40. Selam

“Günün birinde baktım, kızlardan biri işini bitirince çekip gideceğine Yusufun dükkânında oturup yarenlik ediyor.” (s.1138)

“Bir gün ne göreyim, Yusuf evden sazını getirmiş.” (s.1138)

“Neyse ki umudu yoktu.” (s.1139)

“Ama, dediğim gibi, Yusuf kendini çabuk topladı.” (s.1140)

4.1.2.8.41. Bir Mesleğin Başlangıcı

“ ‘Onsuz olur mu canım?’ dedi.” (s.1145)

“Burada olur mu yahu?” (s.1145)

“Eh, nasılsın bakalım Recep Ağa?” (s.1146)

4.1.2.8.42. Bir Konferans

“Söyleyin bakalım, şimdi aklınız yattı mı?” (s.1152)

“Hadi canım, doğrusunu söyleyin...” (s.1152)

4.1.2.8.43. Yeni Dünya

“Düğün telaşesi işte...” (s.1156)

“...başka yokmuş hani de...” (s.1156)

4.1.2.8.44. İki Kadın

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.45. Sulfata

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.46. Hasanboğuldu

“Suyun yanından geçip gidermiş, bir de ne görsün:” (s. 1202)

4.1.2.8.47. Portakal

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.48. Beyaz Bir Gemi

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.49. Katil Osman

“Hani Koca Reis yol kesmekten ceza verecekti az kalsın!” (s. 1232)

4.1.2.8.50. Böbrek

“Gelgelelim şu kör olası hastalık insana göz açtırmıyor.” (s. 1246)

4.1.2.8.51. Cıgara

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.52. Millet Yutmuyor

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.53. Bahtiyar Köpek

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.54. Çilli

“Canım, keyfine kalmış bir şey, ister etsin ister etmesin, vız gelir.” (s. 1275)

4.1.2.8.55. Dekolman

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.56. Hakkımızı Yedirmeyiz

“Neyse efendim, İstanbul'a naklolduk.” (s. 1284)

4.1.2.8.57. Cankurtaran

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.58. Çirkince

“Haydi, kaleyi, İsa Bey Camii'ni filan gezdim, akşamı ettim diyelim.” (s. 1304)

4.1.2.8.59. Kurtla Kuzu

Doldurma söz tespit edilememiştir.

4.1.2.8.60. Argo Sözcükler

Hikâyelerinin kişi kadrosunu çoğunlukla suça karışmış, toplum dışına itilmiş, ezilmiş, eğitimsiz kişilerin oluşturduğu Sabahattin Ali'nin argo ve kaba sözcükleri çok sık kullanmamış olduğu belirlenmiştir. “Kurtarılamayan Şaheser”, “Viylonsel”, “Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi”, “Bir Delikanlının Hikâyesi”, “Bir Gemici Hikâyesi”, “Kazlar”, “Bir Cinayetin Sebebi”, “Kafakâğıdı”, “Gramofon Avrat”, “Bir Şaka”, “Arabalar Beş Kuruşa”, “Köpek”, “Sıcak Su”, “Isıtmak İçin”, “Hasanboğuldu”, “Katil Osman”, “Bahtiyar Köpek” adlı hikâyelerinde argo ve kaba sözcük bulunamamıştır.

4.1.2.9.1. Değirmen

“Şimdilik bir şey anforlamadığımız için değirmenci de memnundu.” (729)

4.1.2.9.2. Kurtarılamayan Şaheser

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.3. Kırlangıçlar

“Bizim kırlangıçların ikisi de antika mahluklardı...” (760)

4.1.2.9.4. Viyolonsel

Argo sözcük tespit edilememiştir.

4.1.2.9.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

Argo sözcük tespit edilememiştir.

4.1.2.9.7. Bir Gemici Hikâyesi

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.8. Bir Orman Hikâyesi

“Bir tek ağaca el sürerlerse analarını belleyeceğimizi söyledik; durdular.” (s. 818)

4.1.2.9.9. Kazlar

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.10. Bir Firar

“En aşağı yedi sene yiyecekti.” (s. 827)

“Gebertinceye kadar döveceklerdi.” (s. 829)

4.1.2.9.11. Kanal

“...avrat oynatmışlar, kadın kaldırmışlardı.” (s. 832)

4.1.2.9.12. Candarma Bekir

“Ülen Bekir, sen bir elime düşmeyesin!” (s. 840)

4.1.2.9.13. Sarhoş

“Gene o Muhsine dedikleri kaltağın peşindeydin değil mi?” (s. 843)

4.1.2.9.14. Bir Cinayetin Sebebi

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.15. Bir Siyah Fanila İçin

“Kaçık!” (s. 862)

4.1.2.9.16. Komik-i Şehir

“İnandın mı hey budala hah hah ha...” (s. 866)

“Turp sıkayım aklına hah hah ha...” (s. 866)

“...biz seni gürültüye gitti sanmıştık...” (s. 874)

“Heriflerin Viktor'u şehre kadar getirmek zahmetine bile katlanmayarak...” (s.874)

4.1.2.9.17. Kağnı

“ ‘Ülen kocakarı’ diyordu.” (s. 883)

4.1.2.9.18. Kamyon

“Ülen, sen deli misin?” (s. 890)

4.1.2.9.19. Kafakâğıdı

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.20. Gramofon Avrat

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.21. Arap Hayri

“Kalk ülen!” (s. 906)

“Adalet fitil gibi oldu...” (s. 909)

4.1.2.9.22. Bir Şaka

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.23. Duvar

“...candarma kurşunuyla geberecek halim yok!” (s. 925)

“Ülen gitme!” (s. 925)

“Ah... ne enayilik ettim...” (s. 925)

4.1.2.9.24. Pazarcı

“Hadi bakalım, marş!” (s. 934)

4.1.2.9.25. Apartman

“Herif bazen pencereyi açıp ...” (s. 939)

“Defol ulan!” (s. 941)

“At şu piçi şuradan bel!” (s. 942)

4.1.2.9.26. Arabalar Beş Kuruşa

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.27. Fikir Arkadaşı

“Gel, şurada birkaç tane atalım!” (s. 950)

“Bir iftira, haydi kodese...” (s. 951)

“En sonra da, o mahut heriflerle tutuştu.” (s. 951)

4.1.2.9.28. Düşman

“Yanıma o karı oturmasaydı daha çok kazanabilirdim!” (s. 955)

“Bu herife pek çabuk inandığımı düşündü...” (s. 956)

4.1.2.9.29. Bir Skandal

“Fazıl görse herifin boğazına atılacaktı.” (s. 990)

“Bari karı da bir karı olsa!” (s. 990)

“Hadi canım, ağız yapma...” (s. 994)

4.1.2.9.30. Ses

“Herifleri kendimize güldürürüz!” (s. 1025)

4.1.2.9.31. Köpek

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.32. Sıcak Su

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.33. Mehtaplı Bir Gece

“Meteliksiz misin?” (s. 1052)

4.1.2.9.34. Köstence Güzellik Kraliçesi

“...iriyarı herifler ...” (s. 1058)

“...fitil gibi sarhoştu.” (s. 1064)

4.1.2.9.35. Asfalt Yol

“Borç taksitlerine karşılık olmak üzere hastane tahsisatından biraz kırpılmış...” (s.1076)

4.1.2.9.36. Hanende Melek

“...bu heriften kurtulamayacak mıyım...” (s. 1084)

“...altmışlık köylü karılarına saldırır.” (1084)

“Defolsun, beni burada bari rahat bıraksınlar!” (s. 1087)

“Başını kemancıya çevirerek: ‘Ulan!’ dedi.” (s. 1088)

4.1.2.9.37. Çaydanlık

“Hala geberemedi yahu!..” (s. 1096)

“...fakat karı bir türlü susmuyor.” (s. 1098)

4.1.2.9.38. Ayran

“Gelsene ulan!” (s. 1105)

4.1.2.9.39. Isıtmak İçin

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.40. Uyku

“Anafordan gümleriz vallahi!” (s. 1124)

“Daha gelmedik ulan...” (s. 1125)

“Karı zaten sinirlinin biriydi...” (s. 1126)

“Ertesi günü herifi parkta gördüm.” (s. 1127)

4.1.2.9.41. Selam

“...diye yırtınıyordu.” (s. 1135)

“‘Ülen’ dedim, ‘ne olacak senin halin?’” (s. 1139)

“Bırak şu kahpeyi!” (s. 1139)

“Yusuf yavru kuzu gibi karıya baktıkça domuzun kızı da sırtıp oynaşırdı.”
(s.1139)

“Sonra gözünün ucuyla bir selam çakmış.” (s. 1139)

“Ortalarda görünmedin, deliğe girdin sandık...” (s. 1140)

4.1.2.9.41. Bir Mesleğin Başlangıcı

“Aman Recep, kurbanın olalım, bu kahpeyi senden başkası sürüyemez...”
(s.1148)

4.1.2.9.42. Bir Konferans

“‘Ülen, ne anladınız o efendinin dediklerinden?’ diye sordu.” (s. 1152)

4.1.2.9.43. Yeni Dünya

“Ülen, bu kötü avradı nereden buldunuz?” (s. 1155)

“...ortada oynayan karıyı gösteriyor...” (s. 1155)

“‘Baksana ülen Hüseyin, marazın biri...’ diyorlardı.” (s. 1155)

4.1.2.9.44. İki Kadın

“Ara sıra içi geçiverince karı evi dolaşıp bir şey aşırır...” (s. 1173)

4.1.2.9.45. Sulfata

“...aldım karıyı buraya geldim.” (s. 1184)

“Ne laf anlamaz hödük şeylersiniz siz!” (s. 1186)

“Nankör herifler... Saygısız herifler...” (s. 1186)

4.1.2.9.46. Hasanboğuldu

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.47. Portakal

“Tuzağı kurmuş bekliyor, domuz herif!” (s. 1212)

“Beni kafeslemeye bakıyorlar!” (s. 1219)

“Sen ne arıyorsun burada ulan!” (s. 1219)

4.1.2.9.48. Beyaz Bir Gemi

“Herifin nezaketine bakılırsa...” (s. 1224)

“Yata bak ulan!” (s. 1227)

4.1.2.9.49. Katil Osman

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.50. Böbrek

“Ülen Allah’ın sersem kulu...” (s. 1246)

4.1.2.9.51. Cıgara

“...bir Rus karısı bir dükkân camekânına dayanmış...” (s. 1257)

“Sen gideceksen git ulan!” (s. 1258)

4.1.2.9.52. Millet Yutmuyor

“Ulan o zaman ne halt ederiz?..” (s. 1262)

4.1.2.9.53. Bahtiyar Köpek

Argo söz tespit edilememiştir.

4.1.2.9.54. Çilli

“...herifi iki eliyle birden itiyor...” (s. 1270)

4.1.2.9.55. Dekolman

“...herif herhangi bir asistanımız kadar muvaffak olamıyor.” (s. 1279)

4.1.2.9.56. Hakkımızı Yedirmeyiz

“...yemiyoruz bu numaraları, değil mi ya?” (s. 1284)

“... avantanın yolunu bulurdu.” (s. 1284)

“Kim ipler Yalova kaymakamını!” (s. 1284)

“İki sene üst üste çaktık.” (s. 1284)

“...gecede yüz elli papel eziyorlar.” (s. 1285)

“... herifi gidip görmedim.” (s. 1285)

“Ulan enayi misin?” (s. 1285)

“Anaforu boldur.” (s. 1285)

“Var bu işte bir dalga ama, nedir acaba?” (s. 1286)

“Eyi yutturdun bana kendini...” (s. 1286)

“Dünyanın müfettişleri gelse dalgasını çakamazlar.” (s. 1286)

“Onun yurduğu hesapsız...” (s. 1287)

4.1.2.9.57. Cankurtaran

“...karı sözüne uyup bir halt işledim!” (s. 1291)

4.1.2.9.58. Çirkince

“Anafor malın kıymetini bilmediler...” (s. 1314)

“Otomobillere, karılara yatırıyorlar.” (s. 1314)

4.1.2.9.59. Kurtla Kuzu

“Sizi, şu ayaktakımı herifler...” (s. 1327)

4.1.2.10. Halk Ağzı Ögeleri

Yapılan incelemede hikâyelerin 40’ında halk ağzı ögelerinin bulunduğu, 20’sinde ise bulunmadığı belirlenmiştir. Yazarın romantik akımın etkisinde yazdığı hikâyelerde halk ağzı ögelerine rastlanmamıştır. Toplumcu gerçekçi akım çizgisinde yazdığı geri kalan hikâyelerde özellikle kırsal kesim insanını konu aldığı yapıtlarda halk ağzını kullandığı görülmüştür.

Hikâyelerde yer alan “cıgara” ve “candarma” sözcükleri oldukça dikkat çekicidir. Bu iki sözcüğü hemen her defasında halk dilindeki hâliyle kullanan yazarın hikâyelerinden birinin adı da “Cıgara”dır. Yazımsal yapıtlarda halk ağzı

ögelerini kişilerin kullanması alışlagelmişken “Bir Şaka” adlı hikâyede “candarma” sözcüğünü anlatıcı kullanır.

4.1.2.10.1. Değirmen

“Burada çergilemek hiç de fena değildi.” (s. 727)

“... fakat o davarlardan bizimle beraber koyun uğrular...” (s. 729)

“İhtiyar ve tecrübeli Çingene karıları bildikleri afsunları okuyorlar...” (s. 733)

4.1.2.10.2. Kurtarılamayan Şaheser

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.3. Kırlangıçlar

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.4. Viyolonsel

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.5. Birdenbire Sönen Kandilin Hikâyesi

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.6. Bir Delikanlının Hikâyesi

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.7. Bir Gemici Hikâyesi

“Cıgaralarını atıp ökçeleriyle söndürerek arkasından yürüdüler.” (s. 812)

4.1.2.10.8. Bir Orman Hikâyesi

“Dudaklarını yakmaya başlayan cıgarayı attı.” (s. 816)

“Sonra hükümetin memuru yanındaki iki candarmaya bizi göstererek...” (s. 819)

“...çocuklar ve kocakarılardan başka, kadın, erkek bütün köy halkını...” (s. 819)

4.1.2.10.9. Kazlar

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.10. Bir Firar

“İki candarma İdris'i aralarına almış götürüyorlardı.” (s. 827)

4.1.2.10.11. Kanal

“...avrat oynatmışlar...” (s. 832)

“...kocakarıya da hakaret etmemelerini tembih etti.” (s. 835)

“...candarmayı bekledi.” (s. 835)

“Yuma hocam, yuma, kanımız aksın,” (s. 835)

4.1.2.10.12. Candarma Bekir

“...bir candarma, bir mavzer, iki at soruyor.” (s. 837)

“...sar bir cıgara!” (s. 840)

“...tetiğe dokandım.” (s. 841)

4.1.2.10.13. Sarhoş

“Ah o anan olacak karı...” (s. 844)

4.1.2.10.14. Bir Cinayetin Sebebi

“...iki candarmanın arasında...” (s. 849)

4.1.2.10.15. Bir Siyah Fanila İçin

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.16. Komik-i Şehir

“Yanında oturan da candarma kumandanı.” (s. 864)

“‘Akiki zenatkar... Dil mi fendim?..’ dedi.” (s. 865)

“‘Depreşme!..’ diye bağırıldılar...” (s. 873)

“Amma enfes şey be!..” (s. 875)

4.1.2.10.17. Kağrı

“Herkes korku içinde candarmaların gelmesini bekliyordu.” (s. 883)

“‘Ülen kocakarı’ diyordu.” (s. 883)

“...sattığın iki şinik ekinin parasını avratlara yedirirdi.” (s. 883)

4.1.2.10.18. Kamyon

“hem de her setre pantollunun emrine itaate alışık bir tavırla birbirlerini iterek yer açıyorlardı.” (s. 889)

“...birkaç kişi yalnız cigara içip dumanını savuruyordu.” (s. 889)

4.1.2.10.19. Kafakâğıdı

“Bu sırada benim yakıp uzattığım kibritle cıgarasını ateşledi...” (s. 896)

“Benim kocakarı ile topalın karısı tarlayı sürer...” (s. 897)

“Bu sefer tahsildarlar candarmayla beraber geldiler.” (s. 897)

4.1.2.10.20. Gramofon Avrat

“...bunun sayesinde Azime'nin çıkınına yeşil yeşil bangonotlar dolmaya başlamıştı.” (s. 900)

“On beş senelik oturak avratlarından güzel oyun oynuyor...” (s. 900)

“...ya birkaç kuruş para, yahut da yağ, bulgur, cigara gibi bir şey bırakırdı.” (s. 903)

4.1.2.10.21. Arap Hayri

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.22. Bir Şaka

“...candarmaların mavzerlerinden ayrı olan maneviyatını, ruhunu yaşıyordu.” (s. 913)

4.1.2.10.23. Duvar

“Hapishaneden banker olup çıkacaksınız ellâlem” (s. 923)

“Vıyy, her yanlar da yaş!” (s. 923)

4.1.2.10.24. Pazarcı

“İlle beli kılıçlı zabıt isterim...” (s. 930)

4.1.2.10.25. Apartman

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.26. Arabalar Beş Kuruşa

“O da bizim gibi fıkaradır...” (s. 947)

4.1.2.10.27. Fikir Arkadaşı

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.28. Düşman

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.29. Bir Skandal

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.30. Ses

“Sizi mahçup çıkardım, beyim, sakın kusura kalmayın!” (s. 1028)

4.1.2.10.31. Köpek

“Parayı nideceksin?” (s. 1031)

“İki seneliğimi birden alsam iyi olur emme!” (s. 1031)

“Bizim kocakarı olmasa, şehre gider, beş on kuruş yapardım.” (s. 1031)

“Anası tarlada çalışamaz olduğundan beri...” (s. 1032)

“...eline kırk elli bangonot sıkıştırmışlar...” (s. 1032)

4.1.2.10.32. Sıcak Su

“Bire domuzun karısı...” (s. 1040)

4.1.2.10.33. Mehtaplı Bir Gece

“N'ideceksin?” (s. 1051)

4.1.2.10.34. Köstence Güzellik Kraliçesi

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.35. Asfalt Yol

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.36. Hanende Melek

“Ne idelim, bir türlü olmuyor işte! (s. 1087)

“Şu adamı kaldıriversene!” (s. 1089)

“Hadi kalksana, ne olursun!” (s. 1089)

4.1.2.10.37. Çaydanlık

“Boyuna kitap okuyup düşünür.” (s. 1093)

“...kimseye kem baktığımız yok...” (s. 1093)

“Helbet bulunacak!..” (s. 1097)

“...haksız yere damlarda öldüğünü sayıyor...” (s. 1099)

“Amanın çocuklar!..” (s. 1099)

4.1.2.10.38. Ayran

“Birkaç kere anası aklına geldi.” (s. 1106)

4.1.2.10.39. Isıtmak İçin

“Pek fıkaradır, pek!” (s. 1114)

“Anacığım üşüyorum!” diye arkamdan bağırdıkça divaneye dönerdim.” (s. 1120)

“Ana nerede kaldın, elim kolum dondu, gayrı soğuk yüreğime varıyor!” (s. 1120)

4.1.2.10.40. Uyku

“Pudra çalacağım.” (s. 1127)

“Başımıza bir iş gelmeden inip yayan gidelim!” (s. 1131)

4.1.2.10.41. Selam

“Selamını aldım, gayrı buralarda duramam.” (s. 1141)

4.1.2.10.42. Bir Mesleğin Başlangıcı

“Şunun doğrusunu söylesene, düpedüz avrat oynatacaksınız.” (s. 1145)

“Bize karı buluverecek.” (s. 1145)

4.1.2.10.43. Bir Konferans

“...bir şey anlamadık amma, müdür bey...” (s. 1152)

“...ne idelim, dinledik işte!..” (s. 1152)

4.1.2.10.44. Yeni Dünya

“...Deli Emine'yi çığırsın!” (s. 1156)

“Ne dinelip duruyon orda?” (s. 1158)

“Avratlar kızıştı ha!” (s. 1159)

“Bittim gayrı, bende hal kalmadı.” (s. 1160)

4.1.2.10.45. İki Kadın

“İki bangonottan aşağıya, verme!” (s. 1174)

“Helbet ölecek...” (s. 1175)

“Hiçbir şeyler dimedi!” (s. 1176)

4.1.2.10.46. Sulfata

“Duvarın dibine çöktük, akşamacak bekledik.” (s. 1186)

“Yanıyom, Mustafa, yanıyom!” (s. 1186)

“Bu gittikten sonra ben tarlayı, zeytini n’ideyim?” (s. 1187)

4.1.2.10.47. Hasanboğuldu

“Obanın yanındaki ormanlarda sabahacak dolaşmış.” (s. 1202)

“Araya araya bulurum helbet!” (s. 1203)

4.1.2.10.48. Portakal

“...yorganını sırtına sarmış cıgara içiyordu.” (s. 1214)

4.1.2.10.49. Beyaz Bir Gemi

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.50. Katil Osman

“...birbiri üstüne cıgara içiyordum.” (s. 1230)

4.1.2.10.51. Böbrek

“Dimeyin! Ben de Borluyum.” (s. 1239)

“...senin bu doktor milletinden habarın yok...” (s. 1241)

“Adamın karnını bir yardılar mı, yandı fıkara gayrı...” (s. 1241)

“...afat olan yer ile sağlam yeri ayırt etmesini öğrenecekler.” (s. 1241)

“...Alamanya'dan hususi gelmiş.” (s. 1242)

“Böyle lüküs yerler bizim için değil!” (s. 1242)

“...bir böbrekte iki taş bu, bıçağı yimeden çıkar mı?” (s. 1243)

“Gittiğimiz doktor ne kadar da gözü tok olsa, gene masarifini alacak...” (s. 1244)

4.1.2.10.52. Cıgara

“Yedi gazete amuca, kırk iki kuruş eder!” (s. 1258)

“...biraz evvel çıkanların attığı bir cıgara izmaridini alıp...” (s. 1259)

4.1.2.10.53. Millet Yutmuyor

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.54. Bahtiyar Köpek

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.55. Çilli

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.56. Dekolman

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.1.2.10.57. Hakkımızı Yedirmeyiz

“Biz kaldık mı valde ile...” (s. 1284)

4.1.2.10.58. Cankurtaran

“Kurtulması kolay olmayacak ellalem!...” (s. 1290)

“Dabanının altını öpeyim doktor...” (s. 1294)

“Ne ideyim ben şincik, doktor bey?” (s. 1294)

4.1.2.10.59. Çirkince

“Ne yapacaksın, fıkaralık...” (s. 1312)

4.1.2.10.31. Kurtla Kuzu

Halk ağzı ögesi tespit edilememiştir.

4.2. Değerler

Araştırmanın bu bölümünde, Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde belirlenen kök değerlere ait bilgiler sunulmuştur.

4.2.1. Romanlar

Yazarın, incelenen romanlarında belirlenen kök değerler ve dağılımları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

4.2.1 Romanlarda Belirlenen Kök Değerler

Tablo 3 Romanlarda Belirlenen Kök Değerler

KÖK DEĞERLER											
Roman		Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatanseverlik	Yardımseverlik
Kuyucaklı Yusuf	f	2	-	-	4	4	3	5	6	1	1
İçimizdeki Şeytan	f	-	-	3	5	-	2	1	5	-	2
Kürk Mantolu Madonna	f	-	2	-	3	-	-	1	1	-	-

İncelenen romanlarda kök değerlere ilişkin az sayıda bulguya ulaşılmıştır. İncelenen hiçbir romanda, on adet kök değerinin tamamına ait bulgu elde edilememiştir.

“Kuyucaklı Yusuf”ta adalet (f 2), öz denetim (f 4), sabır (f 4), saygı (f 3), sevgi (f 5), sorumluluk (f 6), vatanseverlik (f 1), yardımseverlik (f 1) değerlerine vurgu yapılmıştır. Dostluk ve dürüstlüğe ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

“İçimizdeki Şeytan”da dürüstlük (f 3), öz denetim (f 5), saygı (f 2), sevgi (f 1), sorumluluk (f 5), yardımseverlik (f 2) değerlerine vurgu yapıldığı; adalet, dostluk, sabır ve vatanseverliğe ilişkin bir bulgunun yer almadığı görülmüştür.

“Kürk Mantolu Madonna”da dostluk (f 2), öz denetim (f 3), sevgi (f 1), sorumluluk (f 1) değerlerine vurgu yapılmış; adalet, dürüstlük, sabır, saygı, vatanseverlik ve yardımseverliğe ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Kök değerlere ilişkin bulgular aşağıda sıralanmıştır:

Adalet: “Adaletten *emin* olunuz!” (s. 114)

“Yusuf Ağa yolladı, hakkı geçtiyse *helal* etsin dedi!” (s. 156)

Dürüstlük: “Ben senin yerinde olsam derhal *ihbar* ederdim!” (s. 386)

“Etrafımız o kadar çirkefle dolu ki, temiz kalmak için bir *tek çare kendi dünyamıza çekilmek* ve muhitle, hiç olmazsa manen, *alakamızı kesmektir!*” (s. 407)

“Bu söylediğim gibilerin az ve henüz kendilerini tam göstermemiş olması, *günün birinde* iyinin, doğrunun ve kıymetlinin *hâkim* olacağından ümidi kesmeyi *icap* ettiremez...” (s. 516)

Dostluk: “...evine *davet* ettiğine *pişman* olmamış olmalı ki, elini dostça bir tebessümle omzuma vurarak: "Bu akşam konuşup bir *çare* buluruz, aldırma!" dedi. (s. 549)

“Hakikaten Raif efendiyle aramızda bugünden sonra bir yakınlık *hâsıl oldu.*” (s. 564)

Öz denetim: “Saadet hayatı olduğu gibi *kabul* etmektir...” (s. 171)

“Hayatı olduğu gibi *kabul* etmeli ve ona ne *bir şey ilave* etmeli, ne de ondan bir şey eksiltmeli...” (s. 171)

“Kendini halinden *şikâyet* etmeye alıştıрма!” (s. 171)

“Eğer hâlâ ses çıkarmadan bekliyor ve içinde kaynayıp köpüren çılgınlıklara *hâkim* olmaya çalışıyorsa, bunu, Muazzez'in kendisine bağlılığından *emin* olduğu için yapıyordu.” (s. 222)

“Fakat bu garip *genç kız* etrafındakilere kederini bile göstermek istemeyecek kadar *kendine güvenen* bir mahluktu.” (s. 319)

“Ben şuna inanıyorum ki, üç buçuk günlük ömrümüzü kendimize *zehir* etmemek için ne mazideki hayatımıza ve kaçırdığımız fırsatlara ne de istikbalin olmayacak hülyalarına kulak asmayarak bugünümüze hapsolup yaşamalıyız.” (s. 328)

“Kendisine *hâkim* olmasa sofrayı bırakıp kalkacaktı.” (s. 347)

“...*genç kızın* nefesine hâkimiyetinde, bütün gururuna rağmen öyle hazin ve çaresiz bir eda vardı ki...” (s. 365)

“*Kendine hâkim* olmasını bilen bir insanın sesiyle, fakat merak ve heyecanını saklamadan...” (s. 402)

“Amirlerinin en yersiz, en haksız ithamlarına hep aynı sakin ve ifadesiz bakışla *mukabele* ediyor...” (s. 558)

“Hatta dudaklarının kenarında, sarı bıyıklarının hemen alt tarafında, *kendinden emin* bir tebessümün belirmediğini görür gibiydim.” (s. 559)

“Bunu fark ettiğim için bütün kuvvetimle kendime *hâkim* olmaya çalıştım.” (s. 580)

Sabır: “Artık dimağımızın bu işi mantığa uydurup *makul göstermesi* bir zaman meselesidir.” (s. 24)

“*Bir müddet işi oluruna bırakmaya karar verdi.*” (s. 31)

“Zaten Şahinde kadar manasız, dırdırcı, ne yaptığını bilmez bir kadına peygamberce bir sabır ile *tahammül eden* bu adam, Yusuf u ilk günden beri hayrete düşürüyordu.” (s. 98)

“Bazen insan avunmak için başka *çare bulamıyor* ama, sen nefesine *hâkim ol.*” (s. 171)

Saygı: “İhsan onları karşıladı ve *itibar etti.*” (s. 105)

“Gidip babasının *elini öptü.*” (s. 159)

“Annesi, bu yeni misafire çok *itibar etti.*” (s. 210)

Saygı: “Gidip bir *elini öpeyim...*” (s. 325)

“Fakat ortada *ailemizin şerefi var...*” (s. 358)

Sevgi: “Elini yavaşça uzatarak *genç kızın saçlarını okşadı.*” (s. 93)

“...karısına insanların üstünde bir mahiyet veriyor, kalbinde günden güne kuvvetlenen bir aşkı adeta dini bir his gibi *tefsir ediyor* ve bütün düşünce ve hareketlerinin bu mihver etrafında dönmesi lazım geldiğini hissediyordu.” (s. 164)

“Onun aşkında da esas amil, diğerinin ‘lüzumlu’ *bir şey* olması, onsuz hayatın *tasavvur edilmesine bile imkân bulunmamasıydı.*” (s. 165)

“Muazzez söylenen sözlere bir gülümsemeyle mukabele ediyor...” (s. 165)

“Halbuki ilk fırsatta birbirlerini arayıp bulunca ikisi de eski sükûtlarında *devam ederler*, yan yana oturarak veya ağaçların altında dolaşarak beraberliklerinin *tarif edilmez saadetini duyarlardı.*” (s. 165)

“Ömer yakınlığıyla beni *memnun eden*, bana saadet veren ilk insan...” (s. 367)

“Yalnız karısı, senelerden beri *bir saniye* bile hafiflemeyen işler ve *geçim dertleriyle* biraz aptallaşmışa benzeyen Mihriye hanım, kocasıyla elinden geldiği kadar *meşgul oluyor*, onun kendi evlatları tarafından küçük görülmemesi, horlanmaması için *gayret ediyordu.*” (s. 568)

Sorumluluk: “Annesi bu sefer onu susturmak için kucagında hoplatarak odada dolaşır, sonra bahçeye çıkarak kızcağızı orada avutmak isterdi.” (s. 26)

“...ya bir esnafın yanında çiraklık, yahut da babalarına *yardım ederler.*” (s. 32)

“Bilhassa mahallenin kadınlarıyla ihtiyaçlarının bunlara teveccühleri vardır ve analarıyla babalarının ‘*medarı iftiharı*’ dırlar.” (s. 33)

“Bütün dışardaki arkadaşlarına rağmen Yusuf’un asla *ihmal etmediği* bir tek kişi Muazzez'di.” (s. 35)

“Bereket versin beriki, onun oyunlarını *tanzim* ve *idare ediyor*, ona hem arkadaşlık, hem de aklının erdiği kadar mürebbilik yapıyordu.” (s. 35)

“Fakat işte bugün koskoca bir delikanlıydı ve bir baltaya sap olmak *icap ediyordu*.” (s. 124)

“Yalnız benim vazifemden başka bir şey yapmadığıma *emin olunuz*.” (s. 288)

“Kendi yüzünden genç kızın ne kadar üzüldüğünü *tahmin eder* gibiydi.” (s. 292)

“...içinde *bundan sonra* vazifesine dört elle sarılması ve aldığı parayı *hak etmesi lazım geldiğini* söyleyen bir his vardı.” (s. 373)

“Daha beş altı gün *idare edebiliriz* ama, *ay başını* nasıl bulacağız?” (s. 390)

“Kardeşimin bir aile geçindirmeye *meçbur olduğunu* herhalde biliyordunuz...” (s. 437)

“Hasta zamanlarında da işini *ihmal etmezdi*.” (s. 557)

Vatanseverlik: “Hayatın yeknesaklığı içinde birdenbire beliriveren bu korkunç değişikliği gülerek *kabul eden*, ona koşan ve ne için, kimin için ölmeye gideceklerini, nerede ve nasıl öldürüleceklerini sormayı asla akıllarına getirmeyen kahramanlar...” (s. 174)

Yardımseverlik: “İzzet Bey, bir kaymakam ailesinin sürünmesini kaymakamlık şerefine yakıştıramadığı için, bize hükümetten *yardım ettirdi*.” (s. 218)

“Akşamları da ara sıra veznedara *yardım ediyorum*.” (s. 267)

“...Maraşlı idi; etrafında daima birkaç hemşerisiyle beraber gezer, onlara iş bulur, *yardım eder*...” (s. 381)

4.2.2. Hikâyeler

İncelenen hikâyelerde belirlenen kök değerler ve dağılımları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 3 Hikâyelerde Belirlenen Kök Değerler

KÖK DEĞERLER											
Hikâye		Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatanseverlik	Yardıms severlik
Değirmen	f	-	2	-	1	-	1	8	-	-	-
Kurtarılamayan Şaheser	f	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Kırlangıçlar	f	-	3	-	1	-	1	3	-	-	-
Viyolonsel	f	-	-	-	1	-	-	3	-	-	1
Bir Gemici Hikayesi	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bir Firar	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Kanal	f	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Candarma Bekir	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sarhoş	f	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Bir Cinayetin Sebebi	f	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bir Siyah Fanila İçin	f	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1
Komik-i Şehir	f	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kağnı	f	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamyon	f	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Arap Hayri	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bir Şaka	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Düşman	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bir Skandal	f	-	3	-	3	-	-	5	-	1	-
Ses	f	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3
Mehtaplı Bir Gece	f	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

Asfalt Yol	f	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Hanende Melek	f	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Isıtmak İçin	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Hasanboğuldu	f	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4
Böbrek	f	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	f	1	11	2	7	2	6	25	4	2	16

İncelenen hikâyelerin 25’inde kök değerlere ilişkin bulguya rastlanmış olup 35’inde ise kök değerlere ilişkin herhangi bir bulgu belirlenmemiştir. Hikâyelerin kronolojik sırayla verildiği Tablo 4’te kök değerlere ilişkin bulgulara yönelik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde, Sabahattin Ali’nin romantik akım etkisiyle kaleme aldığı ilk hikâyeler olan “Değirmen, Kırlangıçlar, Viyolonsel” adlı hikâyelerinde, diğer hikâyelerine oranla daha çok sayıda kök değer vurgusu belirlenmiştir.

“Değirmen”de dostluk (f 2), öz denetim (f 1), saygı (f 1), sevgi (f 8) değerlerine vurgu yapılmıştır. Hikâyede adalet, dürüstlük, sabır, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliğe ilişkin bir bulguya rastlanmamıştır.

“Kırlangıçlar” adlı hikâyede dostluk (f 3), öz denetim (f 1), saygı (f 1), sevgi (f 3) değerlerine yönelik vurgunun yer aldığı; adalet, dürüstlük, sabır, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine ilişkin herhangi bir bulgunun yer almadığı belirlenmiştir.

“Viyolonsel”de öz denetim (f 1), sevgi (f 3), yardımseverlik (f 1) değerlerine yer verildiği; adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine dair hiçbir vurgunun bulunmadığı belirlenmiştir.

Yukarıda anılan üç hikâyenin romantizm akımının etkisiyle yazılması nedeniyle sevgi değerinin daha sık işlendiği düşünülmektedir. “Kurtarılamayan Şaheser” adlı hikâyede sadece sevgi (f 4) değerinin yer almış olması da aynı nedenle açıklanabilir.

Sabahattin Ali’nin toplumcu gerçekçi akımın etkisiyle yazmış olduğu hikâyeler arasında kök değer vurgusunun sıklıkla yer aldığı yapıt “Bir Skandal”dır.

Hikâyede dostluk (f 3), öz denetim (f 3), sevgi (f 5), vatanseverlik (f 1) değerlerinin vurgulandığı; adalet, dürüstlük, sabır, saygı, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerininse işlenmediği belirlenmiştir.

Hikâyelerdeki kök değer vurgularının yer aldığı cümleler aşağıda sıralanmıştır:

Adalet: “Sonra ağustosun bu sıcağında at üstünde günlerce yolculuğu pek gözüne kestiremedi; işi tahkik etmelerini söyleyerek açığöz iki candarma yolladı.” (s. 885)

Dostluk: “Biz bu güzel kabulden *cesaret alarak*, biraz ötedeki zeytin ağaçlarının arasında *çadırlarımızı kurduk*.” (s. 728)

“Uzun uzadıya *takdim* filan *edilmeden* konuşmaya başladılar ve pek az sonra da *ahbap oldular*.” (s. 760)

“Dostluktan filan bahsederken, *sesleri titriyor* gibiydi; yahut onlar böyle zannediyorlardı.” (s. 762)

“Zavallı kızcağız benimle *ahbap olmak* istemişti.” (s. 968)

“Aynı zamanda teminata lüzum göstermeyen bir dostluğu gözlerinden okumak kabildi, bunu *ima edecek* bir tek kelime bile söylemekten çekindiği halde...” (s. 989)

“Beni hakikaten birazcık anlayanların bana *mutlak surette itimat etmelerine* alışmıştım.” (s. 985)

“Edremit pazarına çıra ve bal satmaya geldiği zamanlar *ahbap olduğum* ve devlet kapısında birkaç ufak işine yardım ettiğim uzun boylu, ak sakallı bir yörük beni davet etmiş...” (s. 1190)

“*Değirmi sakallı* yatak komşusu elini yavaşça omuzuna koyarak: ‘Üzülme canım’ dedi.” (s. 1241)

“*Ertesi gün* işini gücünü bırakıp onunla birlikte bu ‘Helal süt emmiş’ adama gitmeye de razı oldu.” (s. 1243)

Dürüstlük: Reis bey, *müsaade ederseniz* artık her şeyi, bütün hakikati söyleyeceğim! (s. 850)

“Pazarlara gidip bostan ne satınca da parasını getirir, anasına *teslim edermiş.*” (s. 1196)

Öz Denetim: “Fakat biraz sonra erkek bir iki dal ileri geldi, dişi daha az çekingen *bir hal aldı.*” (s. 740)

“İnsan evvela kendi kendisinden utanır gibi olur ama, bilir misin, bizim en büyük maharetimiz nefsimizden *beraat kararı* almaktır.” (s. 726)

“Fakat ertesi sabah *geri dönen* adam, onlara kendi hayatı hakkında hemen hemen hiçbir şey söylemedi.” (s. 767)

“Öyle Pendik'i geçince içime bir gariplik falan da çökmedi; gittiğim kazayı, staj gördüğüm vilayetin ufak bir numunesi gibi *tahayyül ediyor,* ‘İki sene oturmaktan ne çıkar?..' diyordum, ‘İnsan pişkinleşir, hayatı anlar!’ ” (s. 856)

“Sözlerimi mütemadiyen tartmak, her hareketimde etrafıma *dikkat etmek* mecburiyetinde olduğum bu şehirde kendisiyle endişesiz ve serbest iki laf atabildiğim bu kadın zararsız bir arkadaşı benim için...” (s. 984)

“Evvela, buna meydan verecek şeylerden kaçınır ve herkese *tahammül edebileceği* şekilde *muamele ederdim.*” (s. 985)

“Bir dakika durakladım, fakat *ısrar etmek* beni daha feci vaziyete düşürebilirdi.” (s. 996)

Sabır: “İkide birde sabırsızlıkla arkasına dönüp bakan şoföre *şöyle bir* başını çevirip:

‘Dur azıcık... patlamadın a!..- diyor...’ ”

“*Bir müddet* her şeye rağmen dayanmaya çalıştı.” (s. 1046)

Saygı: “Geceleri babasıyla beraber gelir, onun yanında *diz çöküp* oturarak bize bakardı...” (s. 730)

“Kim bilir, belki öbürünün *yanlış anlayacağından* çekiniyordu.” (s. 762)

“...kocakarıya da hakaret etmemelerini *tembih etti.*” (s. 835)

“Şehrin kenarında taklar kurulmuştu, bütün memurlar *resmi elbiselerini* giyip gelmişler.” (s. 1077)

“Üç kişiden ibaret *saz heyeti*, yerli hasır iskemlelerin üzerine, göze batan bir ciddilikle oturmuşlardı.” (s. 1082)

“Keman çalan uzun kafalı, esmer delikanlı eğilerek davavekilinin selamını *iade etti.*” (s. 1084)

Sevgi: “Fakat herhalde ikinci bir aşka atlamak, *senin için* o kadar güç olmamıştır.” (s. 726)

“*Can sıkın* ve bize hiç uymayan bir kıştan sonra ısıtıcı güneş ve yeni belirmeye başlayan yeşillikler hepimize tuhaf bir oynaklık vermişti.” (s. 727)

“...*genç kızlar* parlak sesleriyle *su gibi* türküler söylüyorlardı.” (s. 727)

“Ne geçtiğimiz Türkmen köylerindeki *al yanaklı* güzeller, ne de ince dudaklı Çingene kızları onun

bakışlarını bir andan fazla üzerlerinde alıkoyabiliyorlardı...” (s. 729)

“*Mavzer kurşunu gibi* çarptığını *yere seren* bir aşk...” (s. 732)

“Seni gördüğü zaman zalimce başını çeviren mağrur bir dilberin kapısı önünde ve *ay ışığı* altında sabaha kadar dolaşmak, bunu candan arkadaşlara ağlayarak anlatmak, -söz aramızda- gene hoş şeydir.” (s. 736)

“Geceyi *terennüm eden* şarkılarım sana kendi gözlerini; *gün doğuşunu* anlatan şarkılarım sana dudaklarının rengini hatırlatmıyor mu?” (s. 738)

“Dalgalara ait şiirlerimde dağınık saçlarının tellerine *rast gelmiyor* musun?” (s. 738)

“Sokaktan geçtiğin zaman kadınlar pencerelerden eskisinden daha çok sarkacaklar, ihtimal minimini ipek mendillerini de -tabii dalgınlıkla- ayaklarının dibine düşüreceklerdir.” (s. 740)

“Hayatlarında hiç sevmemiş olanların *tahayyül edemeyecekleri* bir acı onu boğuyor...” (s. 740)

“İçlerinde bu *ayrılık korkusu* büyüdükçe bunu münasip bir şekilde diğerine söylemek için düşünmeye başladılar.” (s. 762)

“İkisi de *birbirlerine açılmaya karar verdiler.*” (s. 762)

“...bütün ihtiras ve iptilalarının da bana *ait olmasını* istediğim sevgilim, artık viyolonselci bırak yalnız beni dinle, yalnız benim kalbimin tellerinde nağmeler bulmaya çalış.” (s. 768)

“...senden sonra yaşamak gibi bir ceza bana mukadderse, kahverengi gözlerinin üstüne *yemin ederim* ki, başucunda en yüksek sanatkâra, en güzel besteyi çaldıracağım.” (s. 768)

“Deniz onlara bir *aşk masalı*, ormanlar bir vefakârlık hikâyesi anlatıyordu.” (s. 769)

“...yalnız Afrika'ya mahsus olan parlak *ay ışığı* altında onun, mavimtırak damarlarıyla bir istiridye kabuğuna benzeyen kulaklarına, yaşamayı tatlı gösterecek, şarkılar söylüyordu.” (s. 770)

“Salıncağın yanına *diz çökerek* çocuğu sallamaya başladı, bu sırada yayvan yayvan ninni söylüyor, karmakarışık şeyler mırıldanıyordu...” (s. 844)

“İstanbul hasreti beni *fena halde* sardı.” (s. 859)

“Halbuki daha iki kere konuşmadan ben kendisine abayı yakmış ve herkese *ilan etmişim*.” (s. 968)

“Ben ona herkesin karşısında aşkıma *ilan ettim*.” (s. 968)

“Ve kızın artık hakikaten bu münasebetsizliklerden sıkıldığını, benden sinirlendiğini anladığım gün ona sahiden *âşık olduğumun* da farkına vardım.” (s. 969)

“Hiç düşünmeden yaşıyor, her şeyi kaprislerime bırakıyor ve bol bol *âşık oluyordum*; hem de deli gibi âşık...” (s. 970)

“Bu genç kızla *hayatımı birleştirecektim*.” (s. 982)

Sorumluluk: “Islak çimenleri çiğneyerek ve ayağının altında ezilen menekşelere dikkat etmeyerek, iki tarafı mermer direkli bir kapıdan evine girdi.” (s. 738)

“Boyyalııııı!.. *Ayna gibi*... Küçük hanım *tozunu alalım!*..” (s. 856)

“Herkes canını ve namusunu size *emanet etmedi* mi?..” (s. 869)

“Müthiş bir gayret *sarf ediyordu*.” (s. 1025)

“İlk vazifemde *muvaffak olacağıma* emindim.” (s. 1071)

Vatanseverlik: “Konuştuğum adamlar bu memleketin namuslu hemşerileridir müdür bey, ekmeklerini içtimai dalaverelerle değil, *alınlarının teriyle* kazanan hemşerilerdir.” (s. 979)

“Demek zannettiğim kadar bu işe lakayt değillermiş, yalnız gürültüsüz, şatafatsız bir şekilde halka *hizmet etmeyi* daha uygun buluyorlarmış.” (s. 1075)

Yardımseverlik: “Ancak *ertesi gün* kendilerini sahilin kumlarına uzanmış bularak yabani otlarla tedaviye çalışan zencilerin arasında gözlerini açtılar.” (s. 770)

“Daha sonraları babalarımıza *yardım etmeye* özenir, kaybolan deve torumlarını aramak için en sık yerlere dalardık.” (s. 815)

“Süleyman Ağa, kendi köyünde olsun, İmamköyü'nde olsun, ona hâlâ *yardım eden* bir tek kişiydi.” (s. 828)

“Kahvesinde yatacak yer verir, ona *nasihat* falan *ederdi.*” (s. 829)

“Hemşeriler sağ olsunlar, birkaç tayın topladılar, biraz keş peyniri, biraz da *kuru soğan* verdiler...” (s. 838)

“Güneş uzaktaki dağların arkasında kollarını gererek uyanırken ben *belediye reisinin* evinde yumuşak bir *yer yatağında* uykuya sarılıyordum...” (s. 857)

“Kahvenin üstündeki otelde ancak bir tek çıplak oda tutabilen bu ‘Genç Türk’ veya ‘Asri Temsil’ heyetinin gıdasını tedarik için kolunda sepetle alışverişe çıkan ihtiyar kantocu Şaziment'le beraber zerzevatçı ve kasapları dolaşır, beraber *pazarlık eder, paranın üstünü* kendisi sayıp alır, elleri dolu olan kantocunun çantasını açıp bunları oraya attıktan sonra, öteberinin de yarısını kendisi yüklenirdi.” (s. 906)

“Hiçbir yerden on parası gelmeyen ve devletin verdiği bir tayına kalan bu adama hali vakti yerinde mahkûmlar para, erzak vererek *yardım ederlerdi.*” (s. 914)

“Bu gece bahçenin bir köşesinde yatmama *müsaade etmeyecek* misiniz?” (s. 956)

“Dostum, Ankara'ya geldikten sonra, hakikaten o delikanlının işi ile hiç durmadan *meşgul oldu.*” (s. 1022)

“Birçok yerlere başvurarak Sivaslı Ali'nin Ankara'ya getirilmesini *temin etti.*” (s. 1023)

“*Yol parası* Konya Belediyesi'nce temin edilerek Ankara'ya gönderildi.” (s. 1023)

“ ‘Dünyada kendisi için hiçbir şeyi olmayan bir insanın bile başkalarına *yardım edecek* bir şeyi vardır... Hiç olmazsa bir tek sözü...’ diye *cevap veriyordum.*” (s. 1117)

“Edremit pazarına çıra ve bal satmaya geldiği zamanlar ahbab olduğum ve *devlet kapısında* birkaç ufak işine *yardım ettiğim* uzun boylu, *ak sakallı* bir yörük beni *davet etmiş...*” (s. 1190)

4.3. Yapıtlarda Çocuk

Araştırmanın bu bölümünde Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde çocuk olgusunu nasıl ele aldığı değerlendirilmiş; çocuk kahramanların kişilik özellikleri, eğitim durumları, sosyoekonomik durumları ve yapıtlardaki yerleri bakımından yapılan incelemenin bulgularına yer verilmiştir.

4.3.1. Romanlarda Çocuk

Romanlarda çocuk olgusuna yönelik olarak yapılan incelemede “Kuyucaklı Yusuf” ve “İçimizdeki Şeytan” adlı yapıtlarda çocuk olgusuna yer verildiği belirlenmiştir. “Kürk Mantolu Madonna” romanında ise çocuk, dikkate değer ölçüde yer bulamamış “dekoratif unsur” (Aktaş, 2000:142) düzeyinde kalmıştır.

4.3.1.1. Kuyucaklı Yusuf

Tablo 4 Kuyucaklı Yusuf'ta Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Yusuf	Muazzez	Kübra
	Evlat edinildiğinde 5-6 yaşlarındadır.	Yapıtın başında bebektir.	12 yaşındadır.
	Ana olay örgüsünün başlarında 16 yaşındadır.	Ana olay örgüsünün başlarında 10-13 yaşlarındadır.	
Yaşı	Ana olay örgüsünün sonlarında 18-20 yaşlarındadır.	Evlendiğinde 15 yaşındadır.	
Eğitim Durumu	Okulu ve okumayı sevmemiş, eğitimi yarıda bırakmıştır.	İptidaiyi bitirmiştir.	Bir dönem mahalle mektebine devam etmiştir.

Sosyoekonomik Durumu	Çok küçük yaşlarda anne ve babasını bir cinayet sonucu kaybetmiştir.	Babası Kaymakamdır. Aydın bir babaya sahip olmasına rağmen geleneksel düşüncede olan annesi ve yaşadığı çevre nedeniyle “ev kızı” olarak yetiştirilmiştir.	Zaptiye başçavuşu olan babası terk edince annesiyle birlikte Hilmi Bey’in evinde çalışmaya başlamıştır.
	Kaymakam Selahattin Bey tarafından evlat edinilmiştir.	Herhangi bir meslek ya da uğraşı yoktur.	Zeytinliklerde çalışmaya başlamışlar.
Çocuk Kahraman Olarak Yapıttaki Yeri	Kaymakam Selahattin Bey aracılığıyla kalem kâtipliğine alınır ancak elindeki engel nedeniyle tahsildar olarak çevre beldelere gönderilir.	Ebeveyn kaybının yarattığı aidiyet yoksunluğu	Çocuk gelin Düşkün kadın
			12 yaşından önce yaşadığı istismar

Tablo 5 incelendiğinde, romanda yapıta adını veren Yusuf ile birlikte Muazzez ve Kübra olmak üzere üç çocuk kahramanın ön plana çıktığı görülmektedir. Olaylar Yusuf’un etrafında şekillendiği için ona ilişkin daha çok bilgi ve detayın yer aldığı görülmektedir. Muazzez; Yusuf’la aynı evde büyüyen, sonrasında Yusuf’un eşi olarak hayat mücadelesine birlikte devam ettiği kişidir. Romanda olayların başlamasına neden olan kahraman Muazzez’dir. Çünkü Yusuf başta olmak üzere kendisine talip olanların birbirleriyle giriştiği mücadele romana yön vermektedir. Kübra ise Selahattin Bey’in evinde, annesiyle birlikte ortalık işlerine bakan bir çocuktur. Selahattin Bey’in evinde çalışmaya başlamadan önce başına gelen olaylar, Yusuf’un müstakbel düşmanlarını tanımasını sağlar.

Yusuf, 5-6 yaşlarında anne ve babasının öldürüldüğü cinayete tanıklık etmiş, sonrasında Kaymakam Selahattin Bey tarafından himaye altına alınmıştır. Roman boyunca; soğukkanlı, dikbaşlı, kimseyle iletişim kuramayan ve gururlu bir

kişi olarak işlenir. Bu özellikleri, onun eğitim almayı reddetmesi ve hayatı boyunca bir iş/meslek sahibi olamaması sonucunu doğurur. Yusuf, roman boyunca çocuk kahraman olarak; kimsesizliğin verdiği aidiyet yoksunluğuyla içine girdiği şehir hayatına uyum sağlayamayan bir kişi olarak işlenir.

Romanın başlarında bebek olan Muazzez, 10-13 yaşlarındayken Yusuf ve diğer gençlerin dikkatini çekmeye başlar. Zamanla talipleri arasında bir rekabet ve düşmanlığa sebep olur. Yusuf'la evlendiğinde 15 yaşında bir çocuktur.

Muazzez, iptidaiyi bitirdikten sonra eğitimine devam etmez. Çevresindeki diğer kız çocukları gibi el işi yaparak evde zaman geçirmeye başlar. Kısa bir süre, ut dersi alır ancak Yusuf'un karşı koymasıyla müzik eğitimine son verir. Babası Kaymakam Selahattin Bey, yaşadığı çevreye göre daha aydın olmasına rağmen Muazzez, geleneksel düşünce tarzına sahip annesinin baskın gelmesiyle “ev kızı” olarak yetişmiştir.

Muazzez, romanda derinlikli işlenmemesine rağmen romandaki olaylar onun etrafında şekillenir. Hayatta herhangi bir amacı bulunmayan bu ev kızı, olaylara yön vermekten çok uzaktır. Son derece edilgen bir kahraman olan Muazzez'in etrafındaki erkekler onun adına karar verir. Kendi rızasıyla olduğu vurgulansa da Muazzez 15 yaşında evlenir. Muazzez'in romanda çocuk kahraman olarak yeri önce çocuk gelin olması sonrasında ise içki masalarında boy gösteren düşkün bir kadına dönüşmesidir.

Kübra, 12 yaşındadır. Kısa bir süre mahalle mektebine devam etmiştir. Zaptiye başçavuşu olan babası onları terk edince annesiyle birlikte Hilmi Bey'in evinde çalışmaya başlamıştır. Burada Hilmi Bey ve oğlu Şakir'in cinsel istismarına uğrar. Zeytinliklerde çalışmaya başlarlar. Yusuf onların hikâyesini öğrenince Selahattin Bey'in evine getirir ve onları himayesine alır. Kübra ve başından geçen olaylar, Yusuf'un Muazzez'e talip olan Şakir'in ahlakını ve asıl niyetini gerçek boyutlarıyla anlamasını sağlamak için kurgulanmıştır.

Romandaki çocuk kahramanlarla ilgili saptamalara aşağıda yer verilmiştir.

Yusuf:

“Çocuğun bu metaneti orada bulunanların kalbini parçalıyordu.” (s. 23)

“*Kuru ve sabit gözlerin arkasında nasıl bir ateşin yandığı...*” (s. 23)

“Bunları söylerken tavrında bir *kalenderlikten* ziyade bir irade, birçok büyük ve *düşünceli adamları gıptaya sevk edecek bir irade* görünüyordu.” (s. 23)

“İlk geldiği günlerde *kimseyle konuşmak istemiyordu.*” (s. 28)

“Herkes, hatta Kaymakam'a bile *soğuk davranırdı.*” (s. 28)

“Hakikaten hiç kimse bu çocuğun şimdiye kadar herhangi bir münasebetle, *herhangi bir hissi tezahür gösterdiğini görmemişti.*” (s. 28)

“*Sarı benizli, nahif, fakat kuvvetli ve dayanıklı bir çocuktü.*” (s. 29)

“Hasımlarını ürküten, *onun kuvvet ve cesaretinden* ziyade, hiç kaybolmayan sükûneti ve *kendisine olan sonsuz emniyetinin* her hareketinde görülen tezahürleri idi.” (s. 29)

“...ama çocuğun ne kadar *garip tabiatlı* olduğunu bildiği için, fazla ısrardan çekiniyordu.” (s. 30)

“...fakat asıl ve hakikaten ehemmiyet vermeyenin bu *yabani çocuk* olduğunu fark edince onunla alay etmek, onu kızdırmak istediler.” (s. 30)

“Hakikaten, ne yaparsa yapsın, kimlerle arkadaş olursa olsun, *alışamıyordu bu şehirlilere* vesselam...” (s. 39)

Muazzez

“Yaşı on üçe basan ve birdenbire *güzelleşiveren Muazzez* adeta *olgun ve yetişkin bir hanım kız* oluvermişti.” (s. 42)

“Muazzez ise *biraz korkak, yüzü kıpkırmızı*, yerinde sıkı oturmaya çalışıyordu.” (s. 43)

Kübra:

“İnce ve yaşına nazaran *uzun boylu* olan bu kızın *sapsarı, insana korku verecek kadar sarı bir yüzü* vardı. Fakat bu sarılık bir zayıflık ve kansızlığın verdiği renksizlikten ziyade, bir hastalıktan doğan yeşilimtrak sarılığa benziyordu. Bilhassa *siyah, ince, fakat çok keskin kaşlarının gölgelediği gene simsiyah ve iri gözleri* çok şeyler biliyor hissini veren görmüş geçirmiş bir bakışla ve hiç çekinmeden insanın yüzüne dikiliyordu. *Soluk ve ensiz dudaklarının* kenarında,

gene çok "yaşamış" olanlarda görülen tecrübe çizgileri vardı. *Bütün yüzünün ifadesinde bir bezginlik, hatta daha ziyade bir nefret aksediyor gibiydi.*" (s. 48)

4.3.1.2. İçimizdeki Şeytan

Tablo 5 İçimizdeki Şeytan'da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Macide
Yaşı	16 Yapıtın sonlarına doğru 18 yaşını doldurmadığı vurgulanır
Eğitim Durumu	Konservatuvar öğrencisi Eğitim alması, ailesinin bilinçli yönlendirmesi değil "tesadüf" olarak değerlendirilmektedir
Sosyoekonomik Durumu	Çocukluğunun aile evinde geçtiği dönemde hayatta kalması dahi "tesadüf" olarak görülen, ihmal edilmiş bir çocuktur. Ailesinin, aydan aya gönderdiği para hatrına akrabasının evinde yaşamını sürdürmesine izin verilmektedir. Babasının ölümünden sonra para alamayan akrabaları, Macide'nin serbest tavırlarını gerekçe göstererek tartışma çıkarınca Macide bir akşam ansızın evden ayrılır. Gideceği bir yer yoktur. Sokakta kalan Macide, sadece birkaç defa karşılaştığı Ömer'in pansiyon odasına yerleşir. Yapıt boyunca herhangi bir geliri olmadığı ve yaşadığı ekonomik sıkıntılar belirtilir.
Çocuk Olarak Yapıttaki Yeri	Kahraman Daha önce sadece birkaç defa görüştüğü Ömer'in pansiyon odasına sığınan Macide, kendisinin de anlam veremediği bir hız ve zorunlulukla Ömer'le evlenir. Çocuk gelin

Macide, 16 yaşındadır. Romanın sonlarına doğru, Ömer'le yaptığı evlilikle ilgili sıkıntılar aktarılırken 18 yaşını doldurmadığı vurgulanır. Macide konservatuvar öğrencisidir. Ancak onun eğitim alması ailesinin Macide'ye ya da eğitime verdiği değerden kaynaklanmaz, bu durum bir "tesadüf" olarak açıklanır.

Çocukluğu, aldığı eğitim hatta hayatta kalması bile bir tesadüftür. Bu “tesadüf” sıradan bir rast geliş değildir. Macide’nin, ailesinin nazarında ne denli değersiz olduğunu vurgulamak üzere yazarın seçtiği anlamlı bir sözcüktür. İhmal edilmiş bir çocuk olan Macide, ailesinin aydan aya gönderdiği para hatrına akrabasının evinde yaşamını sürdürebilmektedir. Babasının ölümünden sonra kesilen para, akrabalarının

Macide’yi evden göndermek için gerekçe olur ve Macide bir akşam evi terk eder.

Romanın ana olay örgüsünde Macide’nin başından geçenler, sokakta kalmamak için sadece birkaç defa gördüğü Ömer’le çocuk yaşta yaptığı evlilik nedeniyledir. Ailesinden, yakınlarından göremediği sevgiyi, Ömer’den de göremez.

Yazarın Macide’yle ilgili saptamalarına aşağıda yer verilmiştir:

“ Macide, altı aydan beri aynı evde yaşadığı halde henüz *hiçbiriyle içli dışlı olamadığı bu akrabalarına* daha fazla ısrarla bir şey sormuyordu. Zaten buradaki hayatı *bir pansiyondakinden farksızdı.* ” (s. 277)

“Macide bütün bunları görüyor, anlıyor fakat *fevkalade bulmuyordu. Kendini bildi bileli babasının Balıkesir’deki büyük evinde de aynı şeyleri görüp işitmiyordu?*” (s. 279)

“Bu karmakarışık hayat içinde Macide daha ziyade *tesadüflerin sevkiyle büyümüş ve okumuştur.* Çocukluğunda evi yoklayıp geçen çeşit çeşit *hastalıklardan biriyle ölmediyse bir tesadüf,* ilk mektebi bitirdikten sonra evde alıkonmayıp *orta mektebe gönderildiyse, bu da bir tesadüftü.*” (s. 279)

“*Kendisini mektebe biraz geç, dokuz yaşında gönderdikleri için yedinci sınıfa gelince on altıya basmış,* oldukça serpilmişti.” (s. 280)

“Mektepte *diğer arkadaşlarıyla teması oldukça azdı.*” (s. 280)

4.3.1. Hikâyelerde Çocuk

Hikâyelerdeki çocuk olgusuna ilişkin bulgular, yapıtların yayımlanma sırasına göre verilmiştir.

4.3.2.1. Apartman

Tablo 6 Apartman’da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Belirtilmemiş
Yaşı	Belirtilmemiş
Eğitim Durumu	Babası “iş olsun diye” gönderdiği okuldan almış, bir daha da göndermemiştir.
Sosyoekonomik Durumu	Çatı tamiri yapan işçi babanın üç çocuğundan biridir. İki kız kardeşi vardır. Eğitim durumları belirtilmemiş olan iki kız kardeş evdedir. Evin tek erkek çocuğu ise pazarlarda küfecilik yapmaktadır. Küfecilik yaparak günde 20-25 kuruş kazanmaktadır. Hikâyenin sonunda, beş katlı apartmanın çatısını tamir eden babasının düşerek ölmesine tanıklık eder.
Çocuk Kahraman Olarak Yapıtta Yeri	Çocuk; babasının, çatısını tamir etmekte olduğu apartman sahibinin vereceği ziyafet için alınan ve çoğu içki şişesinden oluşan yükü taşıyamaz, küfesi ile birlikte yere düşer. Cam kırıkları dizlerini yaraladığı için ayağa kalkamaz. “Beş kuruşumu verin!..” diye ağlayan çocuk, bütün bu yaşananları izlemekte olan babasının, olayın da verdiği çaresizlik sonucunda apartmanın çatısından düşerek ölümüne tanıklık eder.

“Apartman” adlı hikâyede adı belirtilmeyen çocuk, babasının “iş olsun diye” bir süre gönderdiği okuldan alınmış ve pazarlarda küfecilik yapmaya başlamıştır. Küfecilik yaparak günde 20-25 kuruş kazanmaktadır. Babasının çatısını onarmakta olduğu apartmanın sahibinin vereceği ziyafet için alınan ve çoğu içki şişesinden oluşan yükü taşıyamayarak yere düşen çocuk “Beş kuruşumu verin!..” diye ağlamaya başlar. Parasını alamayan küfeci çocuk, başına gelenleri izlemekte olan babasının çatıdan düşerek ölmesine tanık olur.

Yapıtta, çocuğa ilişkin olarak yapılan saptamalara aşağıda yer verilmiştir:

“Küfeye yükletilen eşyanın altında, ayakları sokağın bozuk taşlarına yapışmış gibi adımlar atarak ilerlemeye çalışan *küçük hamal kendi oğlu idi.*” (s. 940)

“Bir gün iş bulup on gün bulamadığı sıralarda, onu, zaten sebebini anlamadan iş olsun diye gönderdiği mektepten almış, bir daha göndermemiştii.” (s. 940)

“Hiçkır a hiçkır a ağlıyor ve bir eliyle küfesini ipinden tutup sürüklüyor, öteki eliyle de sağ dizini ovuşturuyordu.” (s. 941)

“Bu ayağı kan içindeydi.” (s. 941)

“ ‘O kadar yerler dolaştırdınız, paramı verin hiç olmazsa!’ diye yalvardı.” (s. 941)

“Beş kuruşumu verin!..” (s. 942)

4.3.2.2. Arabalar Beş Kuruş

Tablo 7 Arabalar Beş Kuruş’da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Yaşı	8 yaşındadır ancak 6 yaşında görünmektedir.	8- 9 yaşlarındadır.
Eğitim Durumu	Öğrencidir. Zengin çocuğun çözemediği problemi kolayca çözebilmektedir.	Öğrencidir. Ödev olarak verilen problemi çözemeyerek babasından yardım almaktadır.
Sosyoekonomik Durumu	Okuldan arta kalan zamanlarda annesiyle birlikte caddede tezgâh açarak oyuncak satmaktadır. Hikâyede kendisinden “küçük satıcı” diye söz edilmektedir. Çocuk kendisini “fukara” olarak nitelemektedir. Annesi; siyah çarşafının altında sadece gözleri görünen, mahcup tavırlı ve hiç konuşmayan biri olarak betimlenir.	Sınıf arkadaşının yerde tezgâh açtığı çamurlu caddeye otomobile alışveriş yapmaya gelir. Yaşından küçük görünen satıcı çocukla aralarındaki toplumsal sınıf farkı, iyi ve şık giyimli kilolu bir çocuk betimlemesiyle verilir. Annesi; süslü, şişmanca, çocuğunun kendi seviyesinde olmayanlarla iletişim kurmasını hatta onlarla birlikte eğitim almasını istemeyen biri

olarak betimlenir.		
Çocuk	Kahraman	Çocuklar, toplumda ekonomik şartlardan dolayı oluşan sınıfsal
Olarak Yapıtındaki Yeri		ayrımı simgelerler.

“Arabalar Beş Kuruşa” adlı hikâyede adları belirtilmeyen iki çocuk kahraman vardır. 8-9 yaşlarındaki çocuklar sınıf arkadaşıdır. Sosyoekonomik açıdan farklı kesimlerden olan çocuklar yağmurlu bir akşam caddede karşılaşırlar.

8 yaşında olmasına rağmen ancak 6 yaşında görünen ve kendisini “fukara” olarak niteleyen çocuk annesiyle birlikte çamurlu kaldırıma açtığı tezgâhta oyuncak satmaktadır. Annesi; siyah çarşafı, hiç konuşmayan ve mahcup tavırlı biri olarak betimlenir.

Hikâyedeki ikinci çocuk kahraman ise iyi ve şık giyimli, kilolu biri olarak betimlenir. Sınıf arkadaşının tezgâh açtığı caddeye, annesiyle birlikte alışveriş yapmaya otomobille gelir. Çocuğun annesi süslü, şişmanca ve küstah bir kadın olarak betimlenir.

Yazar aynı okula devam eden bu iki çocuğu, sosyal sınıf farkının açıkça görülebileceği sosyal yaşam alanında yan yana getirir. Zengin-yoksul karşıtlığının çocuklar ve anneleri üzerinden belirgin biçimde ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çocuklara ilişkin saptamalar aşağıda verilmiştir:

Satıcı Çocuk:

“Çocuk *sekiz yaşında* vardı, fakat ilk görüşte *altı yaşından fazla denilemezdi. Zayıf ve minimini idi.*” (s. 945)

“ ‘Benim yanımdaki kalkmaz ki; hem ben söyleyemem. *Mahalle komşumuzdur... O da bizim gibi fıkardır...*’ ” (s. 947)

“ ‘Onu kaldırdı da yerine *zengin çocuğu oturttu derler...*’ diyecekti, vazgeçti.” (s. 947)

Zengin Çocuk:

“Büyücek bir otomobil, mağazanın önünde durdu; içinden süslü ve şişmanca bir kadınla *sekiz dokuz yaşlarında, beyaz bereli ve tozluklu, yumuşak lacivert paltolu bir çocuk* indi.” (s. 946)

“*Beyaz tozluklu çocuk, yün eldivenli ellerini paltosunun cebine sokarak küçük bir kesekağıdı çıkardı, içinden bir badem ezmesi alıp ağzına attı, bir tane de arkadaşına verdi.*” (s. 946)

4.3.2.3. Hanende Melek

Tablo 8 Hanende Melek’te Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Belirtilmemiş
Yaşı	8-10 yaşlarındadır.
Eğitim Durumu	Belirtilmemiş.
Sosyoekonomik Durumu	Babası Hüseyin Avni, “hukuk mahkemesi aza”lığından alkol bağımlılığı sebebiyle çıkarılmış, dava vekilliği yapan, gece hayatı düşkün bir insandır. Hüseyin Avni, gece hayatına harcamak üzere evindeki her türlü değerli eşyayı elden çıkardığı için aile ekonomik sıkıntılar yaşamaktadır.
Çocuk Olarak Yapıtaki Yeri	Kahraman Küçük yaşına rağmen, alkol bağımlısı babasını gece yarısı yağmurlu havada kahveden çağırma görevini üstlenmiştir. Çocuğun anlattıklarından ve durumundan etkilenen müzisyen kadın, Hüseyin Avni’nin kendisine armağan ettiği ziynet eşyalarını Hüseyin Avni’nin eşine iade eder.

“Hanende Melek” hikâyesinde, 8-10 yaşlarında olduğu düşünülen çocuğun adı ve eğitim durumu belirtilmemiştir. Alkol bağımlısı babası, ailesinin nafakasını gece hayatında tüketmiştir. Annesi ise eşinin bu durumu nedeniyle çocuklarına şiddet uygulamaktadır.

Küçük kız çocuğu, babasını alkol aldığı kahveden çağırma için yağmurlu bir gece yarısı yollara düşer. Yerlerde yuvarlanan babasını hıçkırıklar içinde toparlamaya çalışan küçük kızın hâlini gören şarkıcı kadın, evlerine gitme

konusunda onlara yardım eder. Adamın kendisine armağan ettiği ziynet eşyalarını Hüseyin Avni'nin eşine iade eder.

Hikâyede, çocuğa yönelik olarak yapılan saptamalara aşağıda yer verilmiştir:

“Kahvenin kapısı aralanarak içeri *sekiz on yaşlarında bir kız başı uzandı. Kıvrıcık saçları ıslak bir pösteki gibi ensesine yapışmıştı. Gözleriyle, şaşkın ve kararsız, etrafı süzdükten sonra oralarda dolaşan Hamdi'yi çağırdı, bir şeyler söyledi.*” (s. 1086)

“Dışarı çıktıkları zaman, kahvenin üç ayak taş merdivenin dibinde Hüseyin Avni'nin hâlâ yattığını ve *yağmurdan iliklerine kadar ıslanan küçük kızının onu kaldırmak için şurasından burasından çekelediğini* gördü.” (s. 1089)

“Onları birkaç adım geçtiler, *kızcağız* çıkanları fark etmemişti.” (s. 1089)

“*‘Babacığım, ne olursun babacığım, hadi gidelim!’ diye ağlıyordu.*” (s. 1089)

“Küçük kız hâlâ babasının etrafında dolaşüyor, *hıçkırıklarla kesilen bir sesle, kendi kendine söylenir gibi, yalvarıyordu...*” (s. 1089)

“İki gündür eve uğramıyor, *hepimiz açız. O gelmeyince annem büsbütün sinirlenip bizi dövüyor, gidin getirin diyor!*” (s. 1089)

“*Küçük kız kapının bir kenarında hâlâ ağlıyor ve ara sıra burnunu çekiyordu.*” (s. 1090)

4.3.2.4. Ayran

Tablo 9 Ayran'da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Hasan
Yaşı	Kesin bir biçimde belirtilmemiştir. Ancak yapılan betimlemeden 8-10 yaşlarında olduğu anlaşılmaktadır.
Eğitim Durumu	Hasan'ın eğitim durumuyla ilgili kesin bilgi yoktur. Yaşı ve sosyoekonomik durumu düşünüldüğünde okula hiç gitmemiş olduğu anlaşılmaktadır.
	Hasan, annesi ve kendisinden küçük iki kardeşiyle beraber yaşamaktadır.

Sosyoekonomik Durumu	Hikâyede bir anne ve üç çocuktan söz edilmesine karşın bir “aile” birliği yoktur. Hikâyede çocukların babasından söz edilmemektedir. Annenin, birkaç defa evde kendi kendine çocuk doğurduğu belirtilir. Bu durumun tekrarlanma olasılığı, Hasan’ın kaygılarından biridir. Annesi, evlerine dört saat uzaklıktaki bir ailenin yanında çalıştığı için çocuklar çoğunlukla evde yalnız ve aç kalmaktadırlar. Besledikleri yaşlı keçiden sağladıkları ayranı satabilmek için iki saat yolu yürüyerek tren istasyonuna gitmektedir.
Çocuk Kahraman Olarak Yapıtaki Yeri	Yaşının ve bedeninin küçüklüğe karşın üstlendiği sorumluluk, Hasan’ın hikâyesini oluşturur. Sattığı ayranın bedeli olan beş kuruşu alamaması ile emeğinin ve yaşadığı türlü sıkıntının karşılığını bulamaması vurgulanmıştır.

“Ayran” adlı hikâyedeki çocuk kahraman Hasan’ın yaşı belirtilmemiş olup 8-10 yaşlarında bir çocuk gibi betimlenmiştir. Çocuğun eğitim durumuyla ilgili bilgi verilmemiştir ancak çocuğun yaşı ve sosyoekonomik durumu dikkate alındığında okula hiç gitmemiş olduğu anlaşılmaktadır.

Hikâye, sert kış koşullarında gece vakti tren istasyonunda ayran satmaya çalışan Hasan’ın kısa yaşam öyküsüdür. İki kardeşi daha olan Hasan için ebeveyn olgusu yoktur. Babasından söz edilmeyen Hasan’ın annesi hayattadır ancak uzak bir yerde çalıştığı için eve ara sıra uğradığı, bu zamanlarda da çocuklarıyla gerektiği gibi ilgilenmediği vurgulanır. Hasan’ın hayattaki amacı, aç bir şekilde kendisini bekleyen kardeşlerinin karnını doyurmaktır.

Hikâyede, Hasan’la ilgili olarak yapılan saptamalar aşağıdaki gibidir:

“Dört bardak, hiç olmazsa dört bardak satabilseydi. Buna mukabil alacağı *on kuruşla eve bir kara ekmek götürebilirdi.*” (s. 1104)

“Müthiş bir korku ile zangır zangır titremeye başladı. Adımlarını daha hızlı atmaya çalışıyor, fakat ayakları birbirine dolaşıyordu. Soğuktan uyuşan bacaklarında, güğümün her çarptığı yer dakikalarca sızlıyordu.” (s. 1107)

“Büzülmüş bir hâlde yolun çamurları üzerine uzanan vücudunu kar örtmeye çalışırken o hâlâ birbirine vuran dişlerinin arasından...” (s. 1109)

4.3.2.5. Isıtmak İçin

Tablo 10 Isıtmak İçin’de Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Belirtilmemiş
Yaşı	8-10 yaşlarında
Eğitim Durumu	Hasan’ın eğitim durumuyla ilgili kesin bilgi yoktur. Yaşı ve sosyoekonomik durumu düşünüldüğünde okula hiç gitmemiş olduğu anlaşılmaktadır.
Sosyoekonomik Durumu	Çamaşır yıkayarak geçimini sağlamaya çalışan annesiyle birlikte yaşamaktadır. Annesinin kazancı yeterli olmadığından, açlık ve soğuk sebebiyle hayatını kaybeder.
Çocuk Olarak Yapıtaki Yeri	Kahraman Hikâyenin merkezinde olan kız çocuğunun adı anılmaz. “Çocuk, hasta çocuk, kızım” sözcükleriyle ifade edilir. “Zaten bu mahallede kimsenin kimseyi gördüğü yok ya!..” cümlesiyle ifade edilmeye çalışılan sosyal duyarsızlık, açlık ve soğuk sebebiyle küçük bir kızın hayatını kaybetmesinin kimse üzerinde bir etki yaratmamasıyla somutlaştırılır.

“Isıtmak İçin” adlı hikâyenin merkezinde olan kız çocuğunun adı belirtilmemiştir. 8-10 yaşlarında olan çocuk, çamaşır yıkayarak geçimini sağlamaya çalışan annesiyle birlikte yaşamaktadır. Zorlu ekonomik şartlar nedeniyle açlık ve soğuktan hayatını kaybeder. Anne-kızın yaşadığı hayattan ve bunun sonucu olarak da çocuğun ölümünden kimsenin haberinin olmamasıyla sosyal adaletsizlik ve duyarsızlığın altı çizilmektedir.

Küçük kıza dair yapılan saptamalar aşağıdaki gibidir:

“Çok ağladı. Zaten aylardan beri durmaz ağlardı ya, bu sefer çok ağladı. Eskisi gibi açlıktan değil, bu sefer soğuktan ağladı.” (s. 1120)

“Ama bir haftadır boğazından çorba da geçmez oldu.” (s. 1120)

“ ‘Ana nerede kaldın, *elim kolum dondu, gayrı soğuk yüreğime varıyor!*’ diye yalvarır.” (s. 1120)

“Garip garip yüzüme baktı... *Bir daha da gözlerini kapamadı.*” (s. 1120)

4.3.2.6.Selam

Tablo 11 Selam’da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Feride
Yaşı	9 yaşında
Eğitim Durumu	Belirtilmemiş
Sosyoekonomik Durumu	Berber olan babası, eşini ve üç çocuğunu terk etmiştir. 9 yaşındaki Feride, üç kardeşin en büyüğüdür. Babasının berber dükkânının karşısında dükkânı bulunan berberin, “Onun müşterisi de bana kaldı.” düşüncesiyle yaptığı yardımlarla geçinmektedirler.
Çocuk Olarak Yapıtaki Yeri	Kahraman Çerçeve olay örgüsüne sahip olan hikâyede Feride, asıl hikâyenin başlangıcını hazırlar. Hikâyede merhamet sembolü olarak görünen Feride, ailevi sıkıntılardan zarar gören çocukları temsil etmektedir.

“Selam” adlı hikâyede yer alan Feride 9 yaşındadır. Eğitim durumuna ilişkin bilgi verilmemiştir. Babası, eşini ve çocuklarını terk edince komşu esnafın yaptığı yardımlarla geçinmeye başlamışlardır. Çerçeve olay örgüsüne sahip hikâyede Feride, ana hikâyenin başlangıcını oluşturur. Hikâyede merhamet simgesi olarak görünen Feride, ailevi sıkıntılardan etkilenen çocukları temsil etmektedir.

Feride’ye dair ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Sarı saçlı başını önüne eğmişti. Ayağındaki nalınların kayışından, biraz kirli, fakat muntazam parmaklar çıkıyordu.” (s. 1136)

“Evvla kendi kızı zannettiğim *bu çocuğun çekingen ve durgun hâli* bana garip geldi.” (s. 1136)

“Kızı para istemeye dükkânın kapısına gelince bir bağırır, yedi mahalleye duyururdu. Kızcağız da, hani şu az evvel buraya gelen, gözünü silip eve kaçardı.” (s. 1140)

4.3.2.7. Cıgara

Tablo 12 Cıgara’da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Kemal	Esad
Yaşı	10 yaşından küçüktür.	10 yaşlarındadır.
Eğitim Durumu	Belirtilmemiştir.	Belirtilmemiştir.
Sosyoekonomik Durumu	Tophanelidir.	Tophanelidir.
	Gece yarılarına kadar sokaklarda gazete satmaktadır.	Sevdiği kızı elinden aldığı için Kemal’le kavga ederler. Sokak ağzıyla ve küfürlü konuşmaktadır.
Çocuk Olarak Yapıtındaki Yeri	Kahraman Yaşları gereği gece yarısı evlerinde aileleriyle birlikte vakit geçirmeleri beklenen bu okul çağı çocukları birer “sokak çocuğu” niteliğinde betimlenmiştir.	İstanbul gecelerinin karanlık tarafını simgelerler.

“Cıgara” adlı hikâyede yer alan çocukların adları Kemal ve Esad’dır. 10 yaşlarında olan çocukların eğitim durumlarına ilişkin bilgi verilmemiştir ancak sürdürdükleri yaşam dikkate alındığında okula devam etmedikleri anlaşılmaktadır. Kemal, gece yarılarında sokaklarda gazete satmaktadır. Kemal, henüz 10 yaşında olmamasına rağmen sokaktaki sigara izmaritlerini içmektedir.

Yaşları gereği gece yarısı evlerinde aileleriyle birlikte vakit geçirmeleri beklenen bu okul çağı çocukları birer “sokak çocuğu” niteliğinde betimlenmiştir. Bu sokak çocukları, İstanbul’un karanlık tarafını simgelerler.

Kemal ve Esad’a ilişkin saptamalar şöyledir:

Kemal:

“Duvarın dibinde, kaldırımın çamurlarına düşüp dağılmış beş on gazetenin yanında duran korkunç derecede sarı yüzlü, ufak, kalkık burunlu bir çocuk, burnunu elinin

tersine silerek ağlıyor ve yanında kalıp yerdeki gazeteleri toplamak isteyen arkadaşının...” (s. 1256)

“Kemal hâlâ köşede duruyor, fakat barın kapısına dikkatle bakıyordu. Sarhoşlar uzaklaşır uzaklaşmaz oraya koştu, yere eğildi, *biraz evvel çıkanların attığı bir cigara izmaridini alıp eliyle çamurunu temizleyerek ağzına götürdü, sıkı sıkı birkaç nefes çekti, gözlerinin parladığını uzaktan görüyordum.*” (s. 1259)

Esad:

“*Biraz irice yapılı, fırlak dişli, kırmızı saçlı, çok bilmiş bakışlı bir oğlan, kendisini kolundan tutup sürüklemeye çalışan bir çocukla birlikte uzaklaşıyor, bu arada ikide bir arkasına dönüp bakıyordu.*” (s. 1256)

“*Kırmızı saçlı* bunu duyunca kolundaki arkadaşını silkelediği gibi geri koştu, korkudan büyümüş gözlerle kaçmak isteyen Kemal'i daha üç adım atmadan yakaladı, *hiç telaş etmeden, sadece dişlerini sıkıp küfürler mırıldanarak, rastgele tokatlamaya başladı.*” (s. 1257)

“Nedense gözüne kestirememiş olacak ki, *ağır ve gururlu bir eda ile yavaş yavaş uzaklaştı...*” (s. 1257)

4.3.2.8. Cankurtaran

Tablo 13 Cankurtaran'da Çocuğa İlişkin Bulgular

Çocuğun Adı	Asiye
Yaşı	15- 16 yaşlarında
Eğitim Durumu	Belirtilmemiş.
Sosyoekonomik Durumu	<p>Kara Halillerin öksüzü Asiye” olarak nitelenmektedir. 15yaşında kaçarak evlenmiş, aynı yıl bebek beklediği belirtilmiştir.</p> <p>Ekonomik sıkıntılar Asiye'nin sonunu hazırlamıştır.</p> <p>Doğum yaptığı özel kliniğe yeterli miktarda para ödenemeyince, klinikte rehin kalmıştır.</p> <p>Kliniğin sahibi olan doktor, Asiye'yi hademe olarak çalıştırmaya başlamıştır.</p> <p>Asiye'nin eşi İbrahim, kliniğe olan borcunu denkleştirmek için var gücüyle çabalamış, başaramayınca da “Köyde karı yok</p>

		değil a!” diyerek Asiye’den vazgeçmiştir. İbrahim’in sözlerine öfkelenen Asiye köyüne dönmek üzere klinikten kaçarken yolda hayatını kaybeder.
Çocuk Olarak Yapıtaki Yeri	Kahraman	Asiye bir çocuk gelindir. Asiye’nin henüz evlenecek çağıda olmadığını, doğum esnasında yaşadığı sorunu ifade etmek üzere köyün ebesi dile getirir.

“Cankurtaran” adlı hikâyedeki Asiye adlı çocuk 15-16 yaşlarındadır. Eğitim durumuyla ilgili bilgi verilmemiştir. Bebek bekleyen Asiye, doğum esnasında yaşadığı sağlık sorunu nedeniyle şehre götürülür. Bütün hastaların tedavisi için var gücüyle çalıştığı vurgulanan ve köylülerin “baba” diye adlandırdığı hastane doktoru, özel doğumevi sahibi olan doktor tarafından Bakanlığa şikâyet edildiğini ve kadın hastalıklarıyla ilgilenmesinin yasaklandığını belirterek Asiye’nin tedavisini reddeder.

Asiye’nin eşi, özel doğumevinin sahibi olan doktorun Asiye’nin doğumu için talep ettiği yüklü miktarda parayı temin etmek için geçim kaynağı olan her şeyi satar ancak parayı denkleştiremez. Bu arada bebek doğumda ölür. Asiye ise tedavi masrafları ödenemediği için doktor tarafından rehin alınır hatta bir süre sonra doğumevinde temizlikçi olarak çalıştırılır. Henüz iyileşmediği hâlde, eşinin kendisinden vazgeçtiğini düşündüğü için kıskançlık krizine girdiği bir gece doğumevinden kaçarak yaya olarak köyüne gitmeye çalıştığı esnada yolda can verir.

Çocuk yaşta evlenen Asiye’nin doğumda yaşadığı sıkıntı da yaşının küçüklüğüne bağlanır. Asiye ve bebeğinin, görevi hayat kurtarmak ve soyadı “Cankurtaran” olan doktorun çıkarları ve para hırsının kurbanı oluşu anlatılır.

Hikâyede, Asiye’ye ilişkin saptamalar şöyledir:

“On beş yaşında, parmak kadar kıızı kaçırдың, aldın...” (s. 1290)

“Tam bu sıralarda komşuları *Kara Halillerin öksüzü Asiye* de, gelip geçtiğinde ona güler olmuştu.” (s. 1291)

“Doğumevinin kadın hademelerinden birine yol verdi, onun yerine Asiye’yi çalıştırmaya başladı. Hâlâ kendini toparlayamamış olan kızcağız, *Amerikan*

bezinden, paçaları bağlı bir donla kısa kollu bir gömlekten başka sırtında hiçbir şey olmadan, sabahtan akşama kadar yerleri siliyor, çöpleri taşıyor, tükürük hokkalarını temizliyordu.” (s. 1298)

5 .SONUÇ VE ÖNERİLER

Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı ögelerini bulmayı, yapıtlarda işlenen kök değerleri belirlemeyi ve çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın evrenini Sabahattin Ali'nin yapıtları; örneklemini ise yazara ait üç roman ve altmış hikâyeye oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilen incelemede yapıtlar kronolojik sırayla incelenmiş, alıntılar da bu sıralamayla sunulmuştur. Araştırmanın bulgular bölümü üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yapıtlardaki söz varlığı ögeleri belirlenmiş ve alıntılarla örneklenmiştir. İkinci bölümde, yapıtlarda yer alan eşdizimli ögeler belirlenmiş ve bu ögeler aracılığıyla yapıtlarda işlenen kök değerler belirlenmiştir. Üçüncü bölümde yazarın yapıtlarına çocuk olgusunun nasıl yansıdığı, olay örgüsüne yön veren çocuk kahramanlar ekseninde incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır. Çocuk kahramanlar yaş, eğitim durumu, sosyoekonomik durumu ve çocuk kahraman olarak yapıttaki yeri bakımından değerlendirilmiştir.

Söz varlığı, kök değerler ve çocuk olgusuna ilişkin bulgular üç başlık altında toplanmış, bu sonuçlar çerçevesinde geliştirilen öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç

5.1.1. Söz Varlığına İlişkin Sonuçlar

Sabahattin Ali'nin yapıtlarını kaleme aldığı yıllar, dilde sadeleşme akımının güçlendiği ancak Doğu kökenli sözcüklerin egemenliğini sürdürdüğü yıllardır. Yapıtlardaki Arapça ve Farsça sözcüklerin yoğunluğu, bu durumun sonucu olarak düşünülmektedir. İlk dönem hikâyelerini romantik etkiyle kaleme alan yazarın bu yapıtlarındaki yabancı sözcüklerin yoğunluğu, toplumcu gerçekçi çizgide yazdığı yapıtlardaki yabancı sözcük yoğunluğuyla aynı olması, yazarın etkilendiği farklı akımların onun sözcük dağarcığını değiştirmedini göstermektedir.

Yabancı dilden alınan ögeleri iki başlık altında değerlendiren Aksan (2006b:29), bunları “yerleşmiş yabancı sözcükler” ve “yerleşmemiş yabancı sözcükler” olarak adlandırır. Bir dilin ses eğilim ve kurallarına uymuş “duvar, kalıp, surat” gibi sözcükler

yerleşmiş yabancı sözcüklerdir. Dilin ses eğilim ve kurallarına uymayan “oksijen, lokomotif, devalüasyon” gibi sözcükler ise yerleşmemiş yabancı sözcüklerdir. İncelenen yapıtlardaki yabancı sözcükler de bu gruplamayla örtüşmektedir. Yapıtlarda “şekil (şekl), telaş (telaşi), incir (encir), ceviz (cevz)” gibi yerleşmiş yabancı sözcüklerin yanı sıra, “projektör, pansiyon, monolog, mozaik, randevu” gibi yerleşmemiş yabancı sözcükler bulunmaktadır. Yapıtlarda ayrıca çağdaş Türkçede kullanımdan düşmüş olan “teessür, telakki, bedbin, müsavat, müteheyyiç, feth-i meyyit, müddeiumumi” gibi sözcükler de yer almaktadır.

Sabahattin Ali'nin yapıtlarında oldukça zengin deyim varlığı dikkat çekmektedir. Yazar, deyimleri anlatımın önemli bir enstrümanı olarak görmüş ve söz konusu öğeleri çeşitlendirerek kullanmayı tercih etmiştir. Yapıtlarda deyimler oldukça geniş bir yelpazede varlık göstermektedir. Korkmaz (1997:371) yazarın deyimleri sıkça kullanmasının temel nedeni olarak onun halk dilini kullanma endişesi olarak görür.

Yapıtlarda “aklına gelmek, hoşuna gitmek, fark etmek, akli ermek, farkında olmak, farkına varmak, canı sıkılmak, farz etmek” gibi günlük dilde çokça kullanılan deyimler sıklıkla tekrar edilmiştir. Bunun yanı sıra günlük dilde pek rastlanılmayan “anafora kaptırmak, yüz suyu dökmek, kaleminden kan damlamak, dolma yutmak, suya sabuna dokunmamak, gözünden sürmeyi çalmak” gibi sık kullanılmayan deyimlere de yer verilmiştir.

Söz varlığının önemli öğelerinden olan atasözleri, öz anlatım sağlama yönüyle yaşayan dilde sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak incelenen yapıtlarda atasözlerinin tercih edilen kalıplardan olmadığı anlaşılmıştır. Öyle ki, “Kuyucaklı Yusuf” ve “İçimizdeki Şeytan”da birer adet atasözü belirlenirken “Kürk Mantolu Madonna”da ve hikâyelerde atasözüne rastlanmamıştır. Kuşaklar arası aktarım ürünü olan atasözlerinin, deyimlerin sıklıkla kullanılan yapıtlar arasında yer bulamamasının, atasözlerinin deyimler gibi çekime giren esnek yapıda olmamalarından ileri geldiği düşünülmektedir.

İnsan ilişkileri esnasında sıklıkla kullanılan ve yinelenme sonucu kalıplaşarak sonraki kuşaklara aktarılan kalıp sözler, kişilere kendilerini kolayca ifade edebilme imkânı sunar. Yapıtlarında halktan kişilerin zorlu hayatlarını halk diliyle yazan Sabahattin Ali'nin incelenen yapıtlarında dikkate değer ölçüde kalıp söz tespit edilmiştir. Yapıtlardaki kalıp sözler çoğunlukla dua/beddua ve karşılama/uğurlama temalıdır.

Sabahattin Ali'nin incelenen yapıtlarında kalıplaşmış sözlere rastlanmamıştır.

İncelenen yapıtlarda belirlenen terimlerin önemli bir bölümü, belirli bir disipline ait olmakla birlikte, günlük hayatta sıklıkla kullanılan sözcüklerdir. Yapıtlarda yer alan “kuzu, erik, pirinç, şeftali, çırak, lahana, zeytin, alışveriş vb.” gibi terimler, yazar tarafından terim anlamının dışında kullanılmıştır. Ancak ilgili sözcükler taranan terim sözlüklerinde yer almaktadır. Terimlerin temel özelliği, ait olduğu disipline dair nesne ve kavramları karşılmasıdır. Bu nedenle terimler, söz konusu disiplin dairesi içindeki kişilere özel bir *jargon* (Devellioğlu, 1970:10) oluştururlar. Bu nedenle belirli bir meslek grubunu ele aldığı hikâyelerde günlük dilde rastlanmayan, jargon gereği kullanılan terimlere yer verdiği belirlenmiştir. “Bir Gemici Hikâyesi”inde “lostromo, vinç”; “Portakal”da “navlun, konşimento, ordino”; “Dekolman”da “patoloji, fizyoloji, dekolman, cerrahi, operasyon, operatör” gibi terimler belirlenmiştir.

Sabahattin Ali'nin kaleme aldığı romanlarda ikilemeler, yabancı sözcüklerden sonra en sık başvurulan söz varlığı öğeleridir. Yapıtlarda ikilemelerin hemen her türünün yinelenerek kullanıldığı belirlenmiştir. Yazarın sayısal olarak en çok kullandığı ikileme türü, sözcüklerin aynen tekrarı yoluyla yapılanlardır: “ıslak ıslak, yavaş yavaş, mışıl mışıl, tıpış tıpış, hasta hasta, çabuk çabuk, avuç avuç, koşa koşa vb.”. Farklı sözcüklerle kurulan ikilemeler yoğunluk açısından ikinci sırada yer alır: “ara sıra, dört beş, şapur şupur, şurda burda, yorgun argın, ipsiz sapsız vb.”. Zarf-fiil ekleriyle oluşturulan ikilemeler de mevcuttur: “patlar patlamaz, görür görmez, yer yemez vb.”. Yazarın hemen hepsi olay hikâyesi olan yapıtlarda fiil cümlelerinin yoğun olarak kullanılması, ikilemelerin niceliğini arttıran bir etkidir. Bu nedenle ikilemeler genellikle fiilleri ve fiilimsileri niteleyen yapılar olarak ortaya çıkmaktadır.

İncelenen 60 adet hikâyenin 33'ünde doldurma sözlere rastlanmamıştır. Toplumsal sorunları, toplumun anlayacağı dille anlatmaya çalışan yazarın hikâyelerinde günlük dilin belirleyici öğelerinden biri olan doldurma sözlerin bu denli az kullanılmış olması dikkat çekicidir.

Cümle içinde yer almasına karşın cümlenin herhangi bir ögesi sayılmayan sözcük ya da sözcük grupları olan doldurma sözler, roman ve hikâye gibi anlatı türlerinde yer alan diyaloglarda, konuşmanın doğal seyrine bağlı olarak kullanılan söz varlığı öğelerindedir. Sabahattin Ali'nin yapıtlarında doldurma sözleri, çok sık kullanmadığı belirlenmiştir. Yapıtlardaki doldurma sözlerin hemen hepsi diyaloglarda yer almaktadır. Ancak, yazarın üslubu gereği yazar kimliğini gizleyemediği bazı

durumlarda hakim anlatıcının da doldurma sözler kullandığı belirlenmiştir. “Kuyucaklı Yusuf”ta Yusuf’un durumunun ifade edildiği “Aman Yarabbi, ne kadar yalnızdı!..” (Ali, 2015:91) cümledeki doldurma söz, anlatıcıya aittir. İncelenen 60 adet hikâyenin 33’ünde doldurma sözlere rastlanmamıştır. Bulunan sınırlı sayıdaki doldurma sözlerin “haydi bakalım, canım, yahu vb.” günlük konuşma dilinin doğallığına eşdeğer biçimde standart örnekler olduğu belirlenmiştir.

Günlük konuşma dilinde özellikle sokak ağzında rastlanan argo sözcükler Sabahattin Ali’nin yapıtlarında kendilerine yer bulmuştur ancak yapıtlardaki estetik değeri bozmayacak derecededir. Kırsaldaki insanî yozlaşmayı hemen her kahramanı üzerinden nakletmeye çalıştığı “Kuyucaklı Yusuf”ta dahi kaba ve argo sözlerin umulan nicelikte olmadığı belirlenmiştir. Siyasî yozlaşmayı iki gencin evliliği ekseninde betimlediği “İçimizdeki Şeytan” adlı romanında kaba ve argo sözcükler, yapıtın yazınsal estetiğine uygun biçimde yer vermiştir. Hikâye karakterlerini çoğunlukla suçla karışmış, toplum dışına itilmiş, ezilmiş, eğitimsiz kişilerden seçen Sabahattin Ali’nin argo ve kaba sözcükleri çok sık kullanmamış olduğu belirlenmiştir. İncelenen hikâyelerin 17’sinde argo ve kaba sözcük bulunamamıştır.

Toplumcu gerçekçi akımı benimseyen Sabahattin Ali, öğretmenlik yaptığı dönemde Anadolu insanını gözleme olanağı bulmuştur. Yapıtlarındaki kullanımlarının da bu doğrultuda olması beklenirken yazarın romanlarından sadece “Kuyucaklı Yusuf”ta Anadolu kırsal hayatını konu edinmiş olması, roman kişilerinin standart Türkçe konuşmasıyla sonuçlanmıştır. “Kuyucaklı Yusuf” adlı yapıtında belirlenen sekiz adet halk ağzı ögesi, yazarın kırsal kesim insanını anlatırken de yerel ağız ögelerini kullanmamayı tercih ettiğini göstermektedir. İncelenen hikâyelerin 40’ında halk ağzına ait kullanımlar belirlenmişken 20’sinde halk ağzı ögesine rastlanmamıştır. Yazarın, yazın hayatının başlarında benimsediği romantik akım etkisiyle yazdığı hikâyelerin büyük çoğunluğunda halk ağzı ögelerini kullanmadığı, toplumcu gerçekçi akım çizgisinde yazdığı ve kırsal kesim insanını konu aldığı hikâyelerde halk ağzı ögelerinden yararlandığı belirlenmiştir.

5.1.2. Kök Değerlere İlişkin Sonuçlar

Sabahattin Ali’nin roman ve hikâyelerinde işlenen kök değerleri belirlemeyi amaçlayan çalışmada, kök değerlerin belirlenmesi için söz varlığı bölümüne katkı sağlaması amacıyla eşdizimliler örüntüsünden yararlanılmıştır. Bu nedenle öncelikle yapıtlardaki eşdizimli yapılar belirlenmiştir. Yapılan incelemede belirlenen eşdizimli

yapıların büyük çoğunluğunun “et-, ol-, ver-“ yardımcı fiilleriyle oluşturulan birleşik fiiller olduğu saptanmıştır. Yapıtların kaleme alındığı dönem göz önünde bulundurulduğunda, günümüzde Türkçe karşılığı yerleştiğinden kullanımı azalmış olan “muhafaza et- (korumak), tasvip et- (onamak, onaylamak), tertip et- (düzenlemek), izah et- (açıklamak), teşkil et- (oluşturmak), tetkik et- (incelemek), peyda ol- (çıkma)” gibi birleşik fiillerin varlığı nedeniyle bu sayının arttığı görülmüştür.

Eşdizimli yapılar belirlenirken deyimler ve ilişki sözleri, eşdizimli yapıların doğası gereği kapsam dışında tutulmuştur. Eşdizimli yapıları ortaya çıkarmak amacıyla yapılan taramada araştırmacının eşdizimli olarak değerlendirdiği bazı yapıların deyim kategorisinde olduğu belirlenmiştir. “İleri gelenler, ekmek parası, dünya kadar, kız almak, kız vermek, tek başına” gibi ifadeler ilk aşamada eşdizimli yapılar olarak değerlendirilmişse de bunların birer deyim olduğu saptanmıştır. Böylelikle, Türkçenin ne denli zengin ve gelişmiş bir dil olduğu ve eşdizimli yapıları tanımlama ve ortaya koyma işinin ne denli titizlikle yapılması gerektiği olduğu ortaya çıkmıştır.

Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde işlenen kök değerlerin belirlenmesi için yapılan incelemede romanlarda öz denetim ve sorumluluğun; hikâyelerde ise sevginin en çok vurgulanan değerler olduğu belirlenmiştir. Binyıl Şahin (2019) Sabahattin Ali'nin roman, hikâye ve oyunlarını değerler eğitimi açısından incelediği çalışmasında sevgi, yardımseverlik ve dostluğun en çok rastlanılan değerler olduğunu bulmuştur. Araştırmacı, ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersi odağında yaptığı çalışmada değerlere ilişkin örneklerin çok sayıda olmadığını ve daha çok yorumlanarak ortaya çıkabilecek nitelikte olduğunu özellikle vurgulamıştır. Adalet değerinin arandığı yerde adaletsizliğin ve eşitsizliğin vurgulandığını belirterek, değerlerin sezgi ve muhakeme yoluyla fark edilebileceğinin altını çizmiştir. Sonuç olarak Sabahattin Ali'nin nesirlerinin, soyut düşünme becerileri gelişmiş lise öğrencileri için değerler eğitimi açısından uygun olduğu kanısına varmıştır.

Ancak bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin bilişsel durumu gözetilerek yapıtlarda değerlerin açık biçimde ifade edilmiş olması temel alındığından, kök değerlerin eşdizimliler aracılığıyla belirlenmesi özellikle tercih edilmiştir. Böylelikle değerlerin örtük biçimde değil, somut sözcük gruplarıyla sunulmuş olduğu dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda yapılan değerlendirme sonucunda

Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde kök değerlerin, öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacak yoğunlukta ve nitelikte işlenmediği belirlenmiştir.

5.1.3. Çocuğa İlişkin Sonuçlar

Ülkenin çeşitli bölgelerinde öğretmenlik yapan ve Anadolu'yu gözlemleme olanağı bulan Sabahattin Ali'nin eğitimci dikkatinin hikâyelerdeki çocuklara yansıtacağı düşünülerek roman ve hikâyelerinde çocuk olgusunun ne şekilde yer aldığını belirlemek bu çalışmanın amaçlarından birini oluşturmaktadır. Yapılan incelemede yapıtların çoğunluğunda çocukların; olay örgüsünde herhangi bir işlevi olmayan, psikolojik özellikleri verilmeyen “dekoratif unsur” (Aktaş, 2000: 142) niteliğindeki kişiler olduğu belirlenmiştir. Bununla beraber iki roman ve sekiz hikâyede çocuk kahramanlara, baş kişi veya olay örgüsünü yönlendirecek konumda yer verildiği belirlenmiştir.

Sosyal adaletsizliğe karşı tavrıyla toplumun yozlaşmış kesimlerine mercek tutan yazarın kahramanları; genellikle sosyoekonomik açıdan zorda olan, haksızlıklar karşısında verdiği mücadelede yenik düşen kişilerdir. Yusuf, Kübra, Macide ve Hasan; yetişkinlerin egemenliğindeki dünyada hayatta kalma savaşını bizzat sürdürürler. Muazzez, Feride, Kemal, Esad ve Asiye gibi görece daha edilgen kahramanlar ise yetişkinlerin neden olduğu adaletsizlikler karşısında ezilmiş durumdadırlar.

İşlenen temalar itibarıyla yapıtlardaki çocuklar hiç eğitim almamış ya da eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kalmış kişilerdir. Yapıtların kaleme alındığı dönem göz önünde bulundurulduğunda bu durumun, cumhuriyet rejimiyle birlikte başlayan eğitim seferberliğinin nedeni niteliği taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Ülkedeki eğitim sorununu bir eğitimci dikkatiyle gerçekçi kesitler hâlinde sunmayı tercih eden yazar, eğitim fırsatından yoksun kalan yetişkinlerin yanı sıra onlarla aynı kaderi paylaşan çocuklara da yoğunlaşmıştır.

Yaşları ve gelişimleri düşünüldüğünde ailelerinin himayesinde evde veya okulda olması beklenen çocukların Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde “sokak”ta olduğu belirlenmiştir. Ailesi olmayan ya da aile birliğinden yoksun olan çocuklar, yaşamın savurduğu yönde hareket ederken yönlerini sokakta ve sokağın getirdiği tehlikelerle mücadele ederek bulmaya çalışırlar.

Yapıtlarda çocuk olgusuyla ilgili olarak ön plana çıkan diğer bir saptama ise kız çocuklarının yaptığı evliliklerdir. Aile birliğinden yoksun olduğu için sokakta kalan kız çocukları çareyi evlilikte aramakta veya istismara uğramaktadırlar. Macide, Muazzez, Kübra ve Asiye ekseninde sevgiden ve aile sıcaklığından mahrum kalan kız çocuklarının çaresizlikle verdikleri kararlar

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları ve sonuçları doğrultusunda, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

a) Sabahattin Ali'nin söz varlığı açısından oldukça zengin yapıtları özellikle deyimler ve ikilemelerin bolluğu ve çeşitliliği nedeniyle Türkçe eğitimine destek olabilir. Ancak yapılan incelemede; temaların yaşamın olumsuz taraflarını ele alması nedeniyle Türkçe eğitiminde yararlanılacak yapıtların ortaokul öğrencilerinin bilişsel ve psikolojik gelişimlerine uygunluğu açısından değerlendirilerek seçilmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Bu nedenle söz varlığı, kök değerler ve “çocuk”un ele alınışı bakımından yapılan incelemeler sonunda yazara ait romanların ortaokul öğrencileri için uygun olmadığı; aşağıda sıralanan hikâyelerin bazılarında (az sayıdaki sözcük, sözcük öbeği veya cümlelerin çıkarılması gibi) küçük ölçekli düzenlemeler yapılması koşuluyla ortaokul öğrencilerine önerilebileceği düşünülmektedir:

Değirmen

Kırlangıçlar

Viyolonsel

Bir Gemici Hikâyesi

Kafakâğıdı

Bir Şaka

Arabalar Beş Kuruşa

Ses

Ayran

Bir Konferans

Sulfata

Portakal

Beyaz Bir Gemi

Böbrek

Bahtiyar Köpek

Dekolman

Cankurtaran

Çirkince

b) Alanyazında, söz varlığı ögeleri sıralanırken eşdizimli yapıların kapsam dışı tutulduğu dolayısıyla da yapılan söz varlığı araştırmalarında eşdizimli yapıları belirlemeye yönelik herhangi bir girişimin bulunmadığı belirlenmiştir. Eşdizimli yapıların söz varlığı kapsamına alınmasının ve değerlendirilmesinin Türkçe eşdizimli yapıların belirlenmesi adına önemli bir adımı oluşturacağı düşünülmektedir.

c) Eşdizimli yapıları belirlemeye yönelik olarak yapılacak çalışmalar, alanyazında büyük bir boşluğu dolduracak ve ilerleyen dönemlerde eşdizimliler sözlüğünün oluşumuna/gelişimine katkı sağlayacaktır.

d) Yapıtlarını oluşturduğu dönemde çocuk edebiyatının gelişmemiş olması dolayısıyla çocuk edebiyatı yazarı olarak kabul edilmeyen yazarların yapıtlarının değerler ve değer eğitimi açısından incelenmesi alanyazına katkı sağlayacaktır.

e) Medya ve sosyal medyada çok beğenilen ve övgü alan ve çok satanlar listesinde olan eserler ortaokul düzeyindeki çocukların da ilgisini çekmektedir. Öğretim programında ve derslerde söz konusu yazarlarla karşılaşmayan çocukta bu durum merak unsurunu tetiklemekte ve yapıtları okumaya sevk etmektedir. Araştırmacıların, bu yapıtları ortaokul düzeyi açısından inceleyip değerlendirmesi, öğrencilerin bilinçli olarak yönlendirilmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acer, S. (2021). Tarihten günümüze çocukluk. A. Meriç ve E. Meriç (Editörler). *Çocuk gelişimi I-II*. Birinci Baskı. Ankara. Eğiten Kitap, ss. 1-17.
- Ahanov, K. (2008). *Dil biliminin esasları*. (çev. M. Ceritoğlu). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akarşlan, M. (1998). *Anahatlarıyla çocuk hakları ve çocuk hakları mevzuatı*. (1. Basım). Alfa Yayıncılık: İstanbul.
- Akdemir Genç, N. N. (2014). *Sabahattin Ali'nin Kürk Mantolu Madonna ile Andre Maurois'nin İklimler adlı eserlerinde ana karakterlerin aşk bağlamında karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Aksan, D. (1987). *Türkçenin gücü*. (1. basım). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin söz denizinde*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2006a). *Anlambilim*. (4. basım). Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2006b). *Türkçenin sözcüğü*. (4. basım). Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2007). *Türkçenin bağımsızlık savaşımı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. (5. basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Deyimler sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Aksu Kurtoğlu, Ö. (2016). Öğretim düzleminde bütünleyici bir yaklaşım savunusuyla eşdizimliliğe kuramsal bir bakış, *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 13 (1), 39-70.
- Aktaş, Ş. (1993). *Edebiyatta üslup ve problemleri*. (2. basım). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktaş, Ş. (2000). *Roman sanatı ve roman incelemesine giriş*. (5. basım). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktunç, H. (1990). *Türkçenin büyük argo sözlüğü*. İstanbul: Afa Yayıncılık.

- Alkan Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2014). Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri. A. Turla (Editör). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı*. Birinci Baskı. Ankara. Hedef Yayıncılık, ss. 155-187.
- Alaca, S. (2014). *Televizyonda yayımlanan evlilik programlarındaki hitap şekilleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ali, F. ve Özkırımlı, A. (1986). *Sabahattin ali*. De Yayınevi: İstanbul.
- Altınörs, A. (2012). *Dil felsefesi*. İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Aslan, C. (2015). *Sabahattin Ali'nin eserlerindeki halk bilimi unsurları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Aydın, M. Z., Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi yöntemler -etkinlikler - kaynaklar*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Aydın, Y. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde argonun yeri üzerine bir tartışma. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 308-326.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi, *TÜBAR*, 13, 311-317.
- Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baykan, A. (2005). *Sabahattin Ali ve Gerhart Hauptmann'ın eserlerinde sosyokültürel olgu ve iletişim çatışması*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayraktar, N. (2006). *Dil bilimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelik, Ö. D. (2021). Dil gelişimi. A. Meriç ve E. Meriç (Editörler). *Çocuk gelişimi I-II*. Birinci Baskı. Ankara. Eğiten Kitap, ss. 119-148.
- Çelik, T. (2014). Türkiye'de çocuk olmanın tarihi: doğan kardeş dergisi. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/35231832/TURKIYEDE_COCUK_OLMANIN_TARIHI_DOGAN_KARDES_DERGISIwithcoverpagev2.pdf?Expires=1632633153&Signature=Yb4Mcn~qggAC3FlvE09HidDLKCqlpYB5P9mHR4rbQKgsfonjFFA6T1ez6phS5IfOYtj64nTyEu8lfk6E6UDXFd7YUNg5mc4MNwixnppyMeosxCtMzkqfYCOW2qhmyqxUuPYyj9rsVNkeg0fx0-6K3lm5R4~HLPKIWs6rV3Sj5ihDVXcen-RmzafpThuJyY6cVDoPfQm~R4dpSIHuOsPK7XmwLpI1rKGdmfFYt4nX54kdBs-

[dytt8~iZE8TCkuPaEopUDUf46OLX99yMByqlB5CVBgekULQGrcZVp82ht0V9fCPIJW
uLRuJ3ftm2tVffd5rdtqs01yI14QP7TiLuQ_&KeyPairId=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40733038/berntarmaganiwithcoverpagev2.pdf?Expires=1632802451&Signature=Kepz642n0ig8TCntB8yiTXidKZf3ehy0~WZ0szt0vxz9FqLNGzyO2c~m~iJpvk0gEIZ-b17EBPae8n1HeurcTbydlS~IQqaledcoaZC~9-
ptqngyIuxzZfDPwZ2ynQKyPkIdCjkGN~XpRDTOMW25RdoEdByLZdvpBxRxuvTpvvS
MxrFBUMQcYOyiCBolFuFjg~X6Up0DpW1iJ79IFdt4pJ7w5BVqE1kTZtSPIM0xn~xS25
DOHn6OYt~IB8W2BDyV64m7uDDdbxqVwt6LqkGMSftWQ5Gb037ttrvIJg3ai4Q9sFO5
4yPu4wIcEEsHfkW1ZBu5xNSD8UA_&KeyPairId=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA)
adresinden 19.08.2021'de alınmıştır.

Çelikaş, T. (2004). *Sabahattin Ali'den seçme öykülerde eleştirel söylem biçembilim çalışması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çobanoğlu, Ö. ve Çobanoğlu, S. (2015). Türk halk kültüründe konuşmalık türler bağlamında sözel nasihatler, dua ve beddualar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 4 (7), 1-32.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1990). T. C. Resmî Gazete, 22184, 27 Ocak 1995.

Çocuk Koruma Kanunu (2005). T. C. Resmî Gazete, 5395, 15 Temmuz 2005.

Demir, N. (2009). Edebî metinlerde ağız kullanımı hakkında bir ön çalışma. Éva Á. Csató (Ed.) *Turcological Letters to Bernt Brendemoen* (pp. 97-108). Oslo: Novus forlag.

[https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40733038/berntarmaganiwithcoverpagev2.pdf?Expires=16
32802451&Signature=Kepz642n0ig8TCntB8yiTXidKZf3ehy0~WZ0szt0vxz9FqLNGzyO
2c~m~iJpvk0gEIZ-b17EBPae8n1HeurcTbydlS~IQqaledcoaZC~9-
ptqngyIuxzZfDPwZ2ynQKyPkIdCjkGN~XpRDTOMW25RdoEdByLZdvpBxRxuvTpvvS
MxrFBUMQcYOyiCBolFuFjg~X6Up0DpW1iJ79IFdt4pJ7w5BVqE1kTZtSPIM0xn~xS25
DOHn6OYt~IB8W2BDyV64m7uDDdbxqVwt6LqkGMSftWQ5Gb037ttrvIJg3ai4Q9sFO5
4yPu4wIcEEsHfkW1ZBu5xNSD8UA_&KeyPairId=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40733038/berntarmaganiwithcoverpagev2.pdf?Expires=1632802451&Signature=Kepz642n0ig8TCntB8yiTXidKZf3ehy0~WZ0szt0vxz9FqLNGzyO2c~m~iJpvk0gEIZ-b17EBPae8n1HeurcTbydlS~IQqaledcoaZC~9-
ptqngyIuxzZfDPwZ2ynQKyPkIdCjkGN~XpRDTOMW25RdoEdByLZdvpBxRxuvTpvvS
MxrFBUMQcYOyiCBolFuFjg~X6Up0DpW1iJ79IFdt4pJ7w5BVqE1kTZtSPIM0xn~xS25
DOHn6OYt~IB8W2BDyV64m7uDDdbxqVwt6LqkGMSftWQ5Gb037ttrvIJg3ai4Q9sFO5
4yPu4wIcEEsHfkW1ZBu5xNSD8UA_&KeyPairId=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA)
adresinden 19. 08. 2021'de alınmıştır.

Devellioğlu, F. (1970). *Türk argo sözlüğü*. (5. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Dinç, M. (2016). *Sabahattin Ali ve Nûredîn Zaza'nın öykülerinin toplumsal gerçekçilik açısından karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.

Dirican, R. (2018). Tarihi süreçte çocukluk ve çocuk hakları. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2 (2), 51-6.

Doğan, N. (2015). Türkçe Sözlük'te fiisel eşdizimlilik, *Gazi Türkiyat*, 17, 67-84.

Doğan, N. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde eşdizimsel farkındalık ve öğrencilerin eşdizim yeterlikleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68), 115-122.

Duysebayeva, D. (2000). *Maupassant tarzı hikâye ve Refik Halid Karay, Musa Avezov, Sabahattin Ali'nin hikâyeciliği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Eken, N. T. (2016). Eşdizimlerin saptanmasına ve betimlenmesine yönelik kuram ve yaklaşımlar, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (33), 28-47.
- Erkoç, S. M. (2012). *Marek Hlasko ve Sabahattin Ali'nin öykülerinde siyasal-toplumsal eleştiri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertekin, G. (2015). *Sabahattin Ali'nin Kürk Mantolu Madonna romanında romantik aşk anlayışı ve oyun yazımı için eleştirel olanaklar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Firth, J. R. (1958). *Papers in linguistics 1934-1951*. Oxford University Press: London.
- Gariper, C. (2004). Sabahattin Ali'nin "Kağrı" hikâyesi üzerine bir inceleme. *Türk Dili*, 87 (628), 349-358.
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Göçer, A. (2009). Türkçe öğretiminde öğrencilerin söz varlığını geliştirme etkinlikleri ve sözlük kullanımı. *Turkish Studies*, 4(4), 1025-1055.
- Gökdayı, H. (2008). Türkçede kalıp sözler. *Bilig*, 44, 89-110.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. (3. basım). İstanbul: Multilingual.
- Güneş, İ. T. (2016). Ağır romanda argo kullanımı ve eserin söz varlığına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 55, 305-317.
- Güneş, M. (2016). *Sabahattin Ali'nin eserlerinin kaynakları roman, hikâye ve şiirlerinde biyografik unsurlar*. (1. basım). Hece Yayınları: Ankara.
- Hasdedeoğlu, M. O. (2008). *Toplumcu gerçekçilik ve Sabahattin Ali'nin hikâye kişileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hatipoğlu, V. (1971). *İkileme*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hatipoğlu, V. (1972). *Türkçenin sözdizimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İdi Tulumcu, F. ve Tulumcu, F. M. (2015). İlköğretim ikinci kademe türkçe dersi programlarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535 – 560.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, S. (2013). *Dilbilim sözlüğü*. (2. basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Kali, K. (2016). *Kazak hikâyeci Muratbek'in köy hikâyeleri ile Sabahattin Ali'nin konusu köyde geçen hikâyeleri üzerine bir karşılaştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Kaplan, M. (2009). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karadağ Çetinkaya, E. M. (2016). *Sabahattin Ali'nin hikâyelerinde mâdun sesler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, B. M. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eşdizimlilik*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (22. basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasa, B., Kılınc, E., Kara, G., Tunca, N. ve Bayır, Ö. (2015). *Okul Öncesi ve İlkokul Döneminde Değerler Eğitimi*, Güder, S.Y. (Ed.), Eğiten Kitap: Ankara.
- Kaya, D. (1997). Dualar ve beddualar. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 4, 99-121.
- Kayacık, Z. (2016). *Miguel de Unamuno'nun Sis'i ile Sabahattin Ali'nin Kürk Mantolu Madonna adlı yapıtlarında varoluşsal bir biçim olarak aşk kavramı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Korkmaz, R. (1991). *Sabahattin ali - insan ve eser*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kolçak, M. (2016). *Meslek etiği*, Ekin Basım Yayın Dağıtım: Bursa.
- Korkmaz, R. (1997). *Sabahattin Ali insan ve eser*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kudret, C. (2004). *Türk edebiyatında hikâye ve roman 3*. İstanbul: Dünya Yayınları.
- Kumanlı, M. S. (2016) Türkçe Sözlük'te Eşdizimliliklerin Gösterilişi, *Gazi Türkiyat*, 18, 195-204.
- Kumova Metin S. ve Karaoğlan B. (2016) Türkiye Türkçesinde Eşdizimlerin İstatistiksel Yöntemlerle Belirlenmesi, *Bilig*, 78, 253-286.
- Kutlu, M. (t.y.). *Sabahattin ali*. Dergah Yayınları: İstanbul.
- Kutlu, H. A. (2013). *Meslek etiği*, Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). T. C. Resmî Gazete, 24 Haziran 1973.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Nesselhauf, Nadja (2005), *Collocations in a Learner Corpus*, Philadelphia: John Ben-jamins Publishing.
- Oğuzkan, A. F. (2006). *Çocuk edebiyatı*. (8. basım). Anı Yayıncılık: Ankara.
- Özan, Z. (2010). *Sabahattin Ali'nin hikâye ve romanlarında insan*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Özdemir, E. ve Binyazar, A. (2002). *Yazma öğretimi yazma sanatı*. İstanbul: Papirüs Yayınları.
- Özdoğan, B. (2004). *Çocuk ve oyun*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Özkan, B. (2007). *Türkiye Türkçesinde belirteçlerin fiillerle birliktelik kullanımları ve eşdizimliliği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özünü, Ü. (1997). *Edebiyatta dil kullanımları*. (1. basım). Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Piaget, J. (2013). *Çocuğun gözüyle dünya*. (3. basım). Dost Kitabevi: Ankara.
- Polat, M. (2008). *Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde mekân ve mekânın anlatımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sabahattin, A. (2015). *Bütün eserleri*. (2. basım). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sağlam, M ve Aral, N. (2016). Tarihsel süreç içerisinde çocuk ve çocukluk kavramları. *Çocuk ve Medeniyet*, 1(2), 43-56.
- Sallabaş, M. E. ve Dağ, M. (2020). Türkçe öğretim programlarına değerler eğitimi yönünden karşılaştırmalı bir bakış. *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 538-551.
- Sarı, M. (2008). *Türkçenin batı dilleriyle ilişkisi*. (1. basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sarıtaş, U. (2016). *Refik Halit Karay, Sabahattin Ali ve Nurettin Topçu'nun hikâyelerinde anadolu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Saussure, F. D. (1998). *Genel dilbilim dersleri*. (çev. B. Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim ve öğrenme kuramdan uygulamaya*. (12. basım). Gazi Kitabevi: Ankara.
- Sever, S. (2006). "Çocukla Yazınsal İletişim", Çocuk ve İlkgençlik Edebiyatı Kurultayı 11-12 Kasım 2005 Bildiriler , İstanbul 2005.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayıncılık: Ankara.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford University Press: Oxford.
- Şenderin, Z. (1996). *Sabahattin Ali'nin eserlerinde toplumsal gerçekçilik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- Şengül, M. (2011). *Sabahattin Ali'nin roman ve hikâyelerinde kadın ve kadının eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şimşek, S. (2009). *Althusser düşüncesi ışığında ideoloji ve sanat ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Şirin, M. R. (2006). *Dersimiz çocuk*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Tan, M. (2013). Çağlar boyunca çocukluk. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 71-88.
- Toran, M. (2012). Çocukluğun ve erken çocukluk eğitiminin tarihi ve kuramsal temelleri. N. Avcı ve M. Toran (Editörler). *Okul öncesi eğitime giriş*. Birinci Baskı. Ankara. Eğiten Kitap, ss.1-19.
- Tür, G. ve Turla, A. (1999). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa.
- Türk Ceza Kanunu (2004). T. C. Resmî Gazete, 5237, 12 Ekim 2004.
- Türk Dil Kurumu (2005). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uyguner, M. (1992). *Sabahattin Ali yaşamı sanatı yapıtlarından seçmeler*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. (2. basım). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yaman, E. (2014). *Değerler Eğitimi Eğitimde Yeni Ufuklar*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (1985). *Çocuk psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayınevi: İstanbul.
- Yavuzer, H. (2003). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. (25. basım). Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zülfikar, H. (2005). Şehirleşme kavramı içinde yazı dili ve halk ağzı. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 39, 249 – 256.

EŞDİZİMLİLER DİZİNİ

- acele et- : 177, 1032, 1320
- acı acı gül-: 1065, 1188, 732, 979, 1198
- acı bir tebessüm: 92
- acınacak hâl : 470
- açgözlülük et-: 1097
- adam öldür- : 128
- adamına göre: 890
- âdet olduğu üzere : 555
- adım at-: 56, 170
- ahbap ol-: 36, 58, 565, 760, 864, 968, 1190, 1239
- ahir vakit: 1099
- aile babası: 556, 1324
- ait ol-: 768
- ak sakallı: 82, 1190
- akşam vakti: 1079
- akşama doğru: 53, 173
- akşama kadar: 49
- akşamdan kalma: 77
- al yanaklı: 729
- alaka gös- : 741
- alakadar et-: 773
- alakadar ol-: 127, 852, 863
- alay et-: 290, 860, 1073
- alın teri: 979
- alıp götür-: 823
- amerikan bezi: 1299
- Anadolu şehri: 24
- arada bir: 1197
- arası açık ol-: 37
- arası iyi olma-: 376
- ardı arkası kesilme-: 104
- arka cep: 45
- arz et-: 398
- asker kaçağı: 223
- aslan gibi: 109, 128, 901, 1099, 1276
- aslanlar gibi: 1240
- âşık ol-: 969
- aşına ol-: 876
- aşk masalı: 769
- ateş et- : 108, 834, 1174
- ateş gibi: 70, 1174, 1272
- ateş saç-: 750
- ateşler içinde: 23
- atlı karınca: 1260
- avaz avaz bağır-: 761, 799, 1084, 1099, 1113, 1179, 1296, 1257

ay başı: 397	belli et-: 24, 210, 772
ay ışığı: 27, 145, 736, 739, 770, 886, 909, 923, 957, 1049	benzi soluk: 1264
ayağa kalk-: 352, 510	beraat et-: 914
ayak sesi: 51, 146, 184, 205, 214, 924, 965, 1090, 1097, 1119, 1132, 1210	beraat kararı: 726
ayak ucu: 358, 844	beş para: 890
ayakta dur-: 128	bey gibi: 1285
ayakta karşıla-: 81	beyaz adam: 770
ayna gibi: 856, 1139	beyaz önlük: 483, 550
ayrılık korkusu: 762	beylik cümle: 896
ayva tüyü: 1025, 1204	bıçak yarası gibi: 783
az daha: 850	bırakıp git-: 1048
bağdaş kur- : 103, 1025, 1093, 1172, 1235	bilgi sahibi ol-: 29
basık tavan: 304, 330, 1113	bin bir türlü: 1086
baş dönmesi: 368	bir kap yemek: 35
başı önde: 70	bir an : 98, 132, 176, 189, 230, 334, 338, 342, 378
başını önüne eğ-: 75, 93	bir an bile: 104
başını salla-: 64	bir an evvel: 356, 364, 443
başka türlü: 112, 221, 636	bir an için: 611
baştan aşağı süz-: 1311	bir an önce: 1303
bayram günü: 70	bir aralık: 112, 132, 142, 143, 177, 205, 223, 342, 416, 459, 645
bayram yeri: 38	bir avuç toprak: 345
beddua et-: 27, 863	bir bakıma: 218
bekâr odası 344, 454, 797	bir çift söz: 428
belediye reisi: 47	bir defa: 520
belli başlı: 969	bir gün: 322, 454, 558

bir hâl al-: 61, 760

bir hayli: 25, 309, 404, 417, 1320, 842, 1147, 1181, 1219, 1221

bir karış: 834, 1071, 1235, 1264

bir kere: 34, 213, 273, 277

bir kısım: 278, 37, 102, 107, 472, 550

bir köşe: 141

bir miktar: 61, 278, 298, 328, 485

Bir müddet: 551, 60, 94, 99, 103, 109, 131, 135, 137, 143, 144, 155, 157, 168, 182, 191, 193, 199, 205, 208, 210, 217, 218 560, 613, 616, 265, 267, 271, 283, 298, 304, 312, 317, 318, 322, 326, 334, 984, 340, 341, 350, 354, 359, 360, 366, 372, 378, 384, 386, 394, 398, 402, 410, 422, 434, 441, 482 843, 888, 958, 1018, 1037, 1043, 1089, 1119, 1133, 1158, 1046, 1126, 1175, 1182, 1247, 1319

bir nevi: 588

bir sürü: 25, 126, 133, 143, 340, 408, 614, 895, 980, 1024, 1097, 1157, 1290, 1320

bir şey: 22, 23, 56, 70, 95, 123, 125, 126, 139, 150, 151, 176, 200, 223, 267, 271, 313, 316, 335, 336, 407, 446, 487, 495, 509, 517, 579, 590, 616, 1059, 955, 1215, 1221, 1269, 1282, 1290

bir tane: 27

bir tek: 131, 223, 883, 897

bir tutam: 111

bir türlü: 100, 124, 127, 162, 166, 282, 312, 335, 361, 377, 467, 508, 556, 961, 1319, 896, 977, 772, 1145

bir zamanlar: 295, 451, 771, 963

biraz evvel: 92, 825

biraz sonra: 132

birbirine açılmak: 762

birkaç kere: 30, 101

birtakım şeyler: 34

boğazında kal-: 974

boğucu sıcak: 147

boğuk ses: 51, 52, 56, 780, 1052, 1090, 1133, 1228, 1251, 1263, 1281

borç al-: 424

boş laf: 1269

boş yatak: 1249

bu esnada: 22

bu kadar: 588, 612, 772, 854, 950

bu meyanda: 110

bu sefer: 44, 51, 53, 56, 61, 79, 108, 135, 158, 202, 205, 494, 503, 516, 571, 617, 625, 854, 971, 1020, 1041, 1075, 1101, 1232, 1318

bu sırada: 107

buna rağmen: 184, 606

buna rağmen: 606

buz gibi: 782, 1103, 1180

can sıkıntısı: 560

candan arkadaş: 736

cayır cayır yan- : 1166

cazip bul-: 392

cereyan et-: 66, 137, 800, 970

cesaret al-: 728

cesaret et-: 181, 192, 203, 401, 549, 762

cevap ver-: 55, 68, 75, 101, 119, 136, 137, 150, 156, 215, 225, 230, 337, 341, 387, 407, 412, 441, 548, 632, 761, 800, 823, 833, 837, 895, 922, 959, 1036, 1042, 1136, 1152, 1177, 1183, 1190, 1236, 1266

civar köy: 1102

cümle âlem: 1268, 1291

çadır kur-: 728

çare ara-: 130

çare bul-: 549

çekik göz: 1272, 1294

çekip al-: 822

çığlık kopar-: 43

çıkar gelir: 1043

çıkıp git-: 842, 1278

çıplak ayak: 1209

çırpınıp dur-: 27

çocuk avut-: 580

çocuk gibi: 69

çocuk yuvası: 1275

çok kere: 267

dağ gibi: 1196

daha beter: 438

daha ziyade: 522

damga vur-: 605

-DAn ibaret ol-: 32, 108

dans et-: 1270

dava vekili: 113

davet et-: 62, 129, 283, 410, 413, 548, 607, 1083, 1190

değirmi sakal: 1239

deli gibi: 142, 335, 1059, 1121

deminden beri: 136, 1124, 1223

demir parmaklık: 913, 920, 1234

dere yatağı: 132, 145

derin nefes: 134, 139, 1204, 1212

derin uyku: 1097, 1113

destek ol-: 129

dev gibi: 742, 809

devam et-: 27, 29, 30, 76, 107, 121, 123, 129, 141, 165, 166, 197, 265, 272, 282, 283, 285, 321, 335, 346, 394, 482, 498, 509, 583, 788, 815, 852, 895, 908, 974, 1047, 1064, 1083, 1093, 1112, 1136, 1151, 1213, 1261, 1284, 1313

devlet eli: 1099

devlet hizmeti: 126

devlet kapısı: 1190

devlet ricali: 865

dır dır et- : 1284

dış gebelik: 1277

dışarı çık-: 1043

dik dur-: 728

dikkat et-: 80, 153, 164, 219, 277, 404, 425, 459, 622, 738, 800, 861, 973, 984, 1265, 1267

dikkatle bak-: 130

divan edebiyatı: 1307

diz çök-: 87, 108, 158, 730, 740, 844, 896, 1039, 1040

diz üstü: 1195

don gömlek: 844, 891

doru at: 902, 1162

dört duvar: 1043, 1053

dua et-: 223, 872, 917

durgun su: 605

durup dururken: 101

duvar dibi: 1236, 1236

duvar saati: 307

düğün evi: 1154

dünya âlem: 1177

ehemmiyet ver-: 34, 844

el arabası: 1017

el hareketi: 421

el işareti: 1237

el şakası: 283

el yazması: 913

elektrik düğmesi: 300

eli titre-: 63

elinden tut-: 23

elinin tersi: 1213, 1222, 1256

emanet et-: 869

emekliye ayrıl-: 1284

emin ol-: 222, 365

emir al-: 228

emir ver-: 103, 208

emre itaat: 889

emzikli çocuk: 39

erkek çocuk: 23

ertesı gün: 19, 49, 55, 63, 65, 169, 209, 229, 489, 504, 552, 578, 596, 626, 770, 1063, 1117, 1127, 1215, 1243

eser olmamak: 798

esir ol-: 799

eski dost: 612

eski usul: 472

eski zamanlar: 468

espri yap-: 468

ev halkı: 102, 121, 185

ev işi: 391

ev sahibi: 227, 229, 563, 956, 1112, 1166

evin erkeği: 28, 152

fedat et-: 123

fena halde: 859, 972

fıldır fıldır dön-: 1159, 1292

fırtına kop-: 733

film yıldızı: 392

gayet iyi: 430, 617, 797

gayet tabii: 25, 550, 1112

gayret et-: 62, 94, 99, 168

gayri ihtiyari: 272

gayri tabii: 507

gece kuşu: 781

gece vakti: 26, 99, 158, 196, 308, 315, 405, 573, 610, 843, 856, 891, 934, 957, 1042, 1043, 1123, 1143, 1176, 1256, 1269, 1302

geç kal-: 53, 769

geç vakit: 602

geç vakte kadar: 100

geçip git-: 831, 1045

geçit resmi: 742

gelin teli: 931

gelinlik kız: 64

gelip geç-: 1018, 1103, 1291

gelip git-: 1277

genç kız: 25, 94, 121, 141, 142, 161, 269, 293, 314, 315, 325, 334, 340, 345, 363, 368, 369, 371, 385, 425, 475, 565, 621, 727, 738, 768, 974, 1036, 1062, 1318

geniş omuz: 728

geri dön-: 767

geri kal-: 768

gerisin geriye: 735, 1187

gıpta et-: 549

gibi bir şey: 799

gidip gel-: 818, 885

girip çık-: 827, 1074

göğsü bağı açık: 1064

göğüs cerrahisi: 1278

gök gürültüsü: 734

gök kubbe: 1147

gönlü olma-: 457

gönül meselesi: 850

görünmez kaza: 63

gösteriş meraklısı: 1293

gözünü tavana dik-: 99

gözünü yum-: 126

gurbet el: 914, 1241

gül gibi: 1138

güler yüz: 74, 1309

güler yüzlü: 209

gülünç ol-: 594

gün doğuşu: 738

güzellik kraliçesi: 1063

haber ver-: 53, 151, 193, 222

haddinden fazla: 808, 970

hak ver-: 196, 288

hak ver-: 288

hakaret et-: 961

hâkim ol-: 220, 222

hanım kız: 856

harap ol-: 441, 465

hareket et- : 47, 230, 265, 782, 812, 981, 1020

hâsıl ol-: 564

hatır için: 1213

havale et-: 889, 1092

hayal kur-: 124

hayat dolu: 145, 874

hayat kavgası: 1083

hayatımı birleştir-: 982

hayret et-: 22, 28, 89, 164, 196, 199, 220, 1102, 1137, 1248

hayrete düş-: 64, 98, 162

hazır bulun-: 467

hediye et-: 741, 1084

hemen hepsi: 104

her gün: 278

her şey: 29, 63, 75, 102, 113, 127, 137, 152, 211, 342, 345, 365, 404, 426, 444, 502, 511, 588, 857, 933, 951, 974, 1056, 1240, 1265, 1278

her şeye rağmen: 523

her taraf: 118

her türlü: 586

her yer: 129

her zaman: 51

herhangi bir: 24

heyet muayenesi: 915

hırsız yatağı: 1098

hiç de fena olma-: 727

hiç durmadan: 36, 143

hiç yoktan: 978

hiçbir şey: 269, 316, 339, 366, 582, 617, 1112

hiddet duy-: 423

hitap et-: 31, 336, 367, 551, 623, 633

hizmet et-: 104, 824, 852, 909, 1075

horul horul uyu-: 1166, 1179

hücum et-: 456, 501, 750, 811, 851, 985, 1116, 1319

hüküm sür-: 24, 742

hüküm ver-: 73, 271, 280, 613, 515

hükümet nikahı: 1177

ıslah et-: 71

ısrar et-: 66, 72, 131, 157, 403, 410, 802, 996, 1062

iade et-: 415, 1084

icap et-: 47, 63, 124, 166, 198, 204, 211, 212, 221, 232, 266, 389, 452, 515, 517, 548, 810, 824, 828, 913, 968, 1064, 1244

icat et-: 553

iç sıkıntısı: 287, 295, 299

idare et-: 129, 212, 372, 397, 590

idare lambası: 1090

idare müdürü: 1285

iddia et-: 342, 445, 564, 596, 737, 1295

idrak et-: 305

idrar tahlili: 1245	ileriye doğru: 135
ifade et-: 292, 374, 490, 589, 781	ilk defa : 29, 136, 645
ifade ver-: 109, 111	ilk fırsatta: 33
iflas et-: 47	ilk intiba: 626
ifşa et-: 1028, 1146	ilk mektep: 282
iğfal et-: 24	ilk önce: 109
ihbar et-: 386	iltifat et-: 1135
ihmal et-: 35, 473	ima et-: 64, 989, 1064
ihsan et-: 597	imza at-: 63
ihtar et-: 1151	ince bel: 103
ihtimal ver-: 787	ince hesap: 1133
ihtiyaç duy-: 40	ingiliz lirası: 1227
ihtiyar çınar: 727	inkar et- : 206, 425, 494, 744, 798, 885, 1022, 1278
ikaz et-: 979	insaf et- : 817, 838
iki laf et-: 217	insanlık namına: 28
iki misli: 61	intihar et-: 866
ikinci planda kal-: 204	intikal et-: 425, 973
ikinci vakti: 1215, 1290	intikam al-: 64
ikna et-: 110	ipek gibi: 1031
ikram et-: 111	ipek mendil: 740
iktifa et-: 430	iri gözler: 48
ilan et-: 105, 173, 968	ispat et-: 71, 114, 318, 362, 1034, 1223
ilanaşık et-: 321, 983	istifade et-: 46, 406, 459, 800, 810, 817, 969, 1037, 1151
ilave et-: 30, 63, 171, 175, 200, 214, 267, 287, 365, 553, 771, 891, 946, 957, 1052, 1060, 1115, 1124, 1204, 1249, 1283	isyan et-: 857, 1119
ileri doğru: 22	iş gör-: 326

işaret et-: 513, 563, 581, 800, 843,
1033, 1077, 1105, 1115, 1139, 1257,
1271, 1292, 1313, 1319

işgal et-: 415, 586

işin aslı: 66

işkence et-: 1324

iştirak et-: 59, 60, 26, 960, 1126

itaat et-: 217, 269, 593, 726, 1094

ithal et-: 972

itham et-: 987, 1328

itibar et-: 210, 837, 914

itimat et-: 985

itiraf et-: 128, 140, 211, 214, 308, 314,
339, 397, 410, 429, 482, 601, 827, 974,
981, 990, 1328

itiraz et-: 296, 637, 960, 992, 1065

iyi aile: 46

iyilik et-: 553

izah et-: 30, 146, 123, 361, 489, 1026,
1116, 1145

izahat ver-: 186, 557

kabul et-: 112, 123, 172, 450, 594,
824, 851, 1076, 1151, 1224, 1244

kadın hastalıkları: 1295

kâğıt kebabı: 36

kâğıt oyunu: 741

kahkaha at-: 343, 600, 789, 844, 1193

kahraman gibi: 853

kahve ocağı: 1231

kalbi çarp-: 370

kale gibi: 963

kalkıp git-: 905

kana kana iç-: 1180, 1190

kanaat et-: 864

kapı aralığı: 328

kara bahtlı: 53

kara yağız: 1281

karanlığa gömül-: 232

karar ver-: 31, 75, 150, 191, 205, 228,
230, 411, 412, 456, 512, 762, 817, 964,
982, 985, 1222, 1264

karı kısmı: 28, 69

karı koca: 414, 1306

karın zarı iltihabı: 1236

karnını doyur-: 200

katıla katıla gül-: 840, 916, 983

kavga et-: 28, 32, 34, 70, 185, 287,
930, 988, 1184, 1230, 1256, 1274

kaza eseri: 110

kefen parası: 86

kefil ol-: 1075

kenar mahalle: 31

kendi kendini dinle-: 101

kendime göre: 1277

kendinden emin: 156, 1020, 1036

kendine güven-: 125, 159

kendine hakim ol-: 131, 217

kerpiç duvar: 734	kürek çek-: 910, 1225
keyif ehli: 61	laubali ol- : 797
kıs kıs gül-: 916, 799	lüks lambası: 1088, 868
kırk defa: 1126	lüzum gör-: 550, 583
kırk yıl: 97	mağlup et-: 971
kısık ses: 1173	mağlup ol-: 798
kış gecesi: 58	mahalle kavgası: 33
kış ortası: 561	mahcup et-: 370
kız çocuğu: 20	mahkum et-: 953, 1092
kız ver-: . 73	mahkûm ol-: 112, 826, 914
kızgın güneş: 145	mahrum et- : 915
kin duy-: 101	mahrum ol-: 953
körü körüne inan-: 981	makine dairesi: 1216
köşe başı: 605, 945, 1057, 1116	makul göster-: 24
kötülüğü dokun-: 64	mal mülk sahibi: 1286
köy öğretmeni: 1152	mal sahibi: 39, 1320
krem rengi: 177	malik ol-: 797
kucağına al-: 28	mani ol-: 290, 739
kulağına fısılda-: 64	masanın başı: 961
kurşun kalem: 87	mavzer kurşunu gibi: 732
kuru gürültü: 970	mazur gör-: 46, 515
kuru soğan: 838	mecbur et-: 811
kuş gibi: 1201	mecbur ol- : 25, 35, 129, 642, 768
kuş olup uç-: 1227	medarı iftihar: 33
kuşluk vakti: 43, 76, 80, 1221	memnun ol-: 24, 503, 816, 953, 975, 1325
kuvvetten düş-: 733	memur çocuğu: . 33
küçük hanım: 134	

- men et-: 185
- menfaat dünyası: 1287
- merak et-: 76, 111, 200, 205, 230, 298, 360, 405, 407, 507, 564, 853, 1073, 1106, 1113, 1124, 1136, 1307
- meram anlat-: 24
- merhamet et-: 634
- mesul ol-: 25, 28, 29, 33, 72, 122, 125, 162, 181, 277, 286, 313, 326, 824, 853, 869, 1022
- meşk et-: 771
- mevcut ol-: 425
- mezun ol-: 850
- mışıl mışıl uyu-: 820, 962
- minnettar ol-: 770
- misafir odası: 562, 571, 579, 839
- muamele et-: 206, 622, 985, 1073, 1318
- muayene et-: 398, 885, 933, 1126, 1185, 1244
- muhafaza et-: 101, 124, 143, 202, 310, 358, 371, 500, 1033
- muhterem zat: 974
- mukabele et-: 27, 33, 100, 124, 451, 885, 1113
- mukavemet et-: 212, 800, 1319
- muktedir ol-: 223, 479
- muktedir ol-: 479
- musallat ol-: 498
- mutlak surette: 100, 985
- muvaffak ol-: 46, 633, 815, 1061, 1071
- muvazenesini kaybet-: 106
- müdafaa et-: 288, 386, 618, 952, 975
- müdahale et-: 214, 500, 1097
- müflis tüccar: 26
- müjde ver-: 916
- münakaşa et-: 303, 551, 570, 962
- müracaat et-: 35, 222, 548
- müsaade et-: 39, 111, 224, 506, 641, 850, 956, 970, 1298
- müsvedde kâğıdı: 330
- müteessir ol-: 916, 994, 1038
- müzmin hastalık: 24
- nadir görülen: 229
- nafaka davası: 849
- nakit para: 58
- namaz kıl-: 41
- namı diğer: 1133
- namus meselesi: 934
- nara at-: 44
- nasihat et-: 27, 55, 829
- nasip ol-: 768
- ne çıkar: 22
- ne diye: 77, 218, 224, 284, 309, 608, 639, 761, 837, 853, 920, 923, 941, 1037, 1063, 1102, 1150, 1185, 1252, 1275
- ne kadar: . 66, 904

ne yazık ki: 861	para meselesi: 568
nefes al-: 91, 118, 131, 138, 215, 225, 291, 471, 570, 732	para sıkıntısı: 445
nefes darlığı: 1046	para üstü: 906
nefret et-: 213, 404, 804	pazarlığı kızıştırmak: 1280
-nIn orta yeri: 43	pazarlık et-: 906
niyet et-: 74, 117, 344	perişan ol-: 109, 423, 871
nota bil-: 728	peyda ol- : 211, 559, 607, 1030, 1097, 1136, 1211, 1310
nur yüzlü: 55, 439	pılıyı pırtıyı topla-: 1262
nüfus kâğıdı: 1246	pırlanta gibi: 951
o kadar: 129, 154, 822, 915, 950, 956	pişman ol-: 119, 549, 617
odasına çekil-: 120	polis refakati: 865
okkalı söz: 760	rahat et-: 56
okuma yazma: 808	rakı sofrası: 1146
olduğu gibi: 171, 808	rast gel-: 292, 551, 585, 738
oldukça güzel: 25	razı ol-: 70, 95, 556
on para: 984, 1099	refakat et-: 613
opal taşı: 741	resmi elbise: 1077
oruç tut-: 41	resmi geçit: 932
oyun havası: 102, 1155	rezil et-: 999
oyuna dal-: 53	riayet et-: 46
öğle paydosu: 330	rica et-: 224, 516, 548, 771
öğleden sonra: 42, 63, 298, 1282	rivayet et-: 381, 450
öksürük nöbeti: 1045, 1093	röntgen filmi: 1245
özür dile-: 369, 560	ruh hastası: 1325
padişah sarayı: 1242	rüya gör-: 209
panik havası: 1216	rüyadan uyan-: 101

sabah ezanı: 62	sıra kavgası: 35
sabaha karşı: 604	sıra olmak: 895
sabit fikir: 960	sırım gibi: 889
sabit gözler: 23	sıtma nöbeti: 1214
sadaka ver-: 732	sicim gibi: 1128
sakin ol-: 800	sinir bozukluğu: 1035
salâ ver-: 182	sofra bezi: 119, 207
sanat eseri: 419, 1221	sofra kur-: 212
sarf et-: 385, 634, 850, 1025, 1231	soğuk davran-: 28
sarı benizli: 1306	soğuk tavır: 129
sarkıntılık et-: 858	sokak kapısı: 130, 359
sarp dağ: 1204	sokak lambası: 353
satın al-: 1034	soluk yüz: 265
saz benizli: 1204	son ver-: 130, 172
saz heyeti: 1082	sona er-: 133, 203
saz şairi: 742, 1144	su gibi: 727, 1201
sebepl ol-: 27, 35, 222, 290, 397, 807, 974	su muhallebisi: 45
sefa sür-: 207	sual et-: 822
seher yeli: 1018	suç ortağı: 1325
seke seke yürü-: 827	sürüp git-: 762
senet imzala-: 64	süzüle süzüle yürü-: 1268
senin için: 726	şahit ol-: 116, 746
serbest bırak-: 112	şahsi menfaat: 591
sesi titre-: 762	şaşkın gözler: 1053, 1214
sevk et-: 371, 558, 747	şaşkın şaşkın bak-: 1236, 1278, 1307, 1326
sıra dağlar: 858	şikayet et-: 33, 305, 728, 822, 1073

şimşek gibi: 136

şiş gözlü: 214

şöyle bir: 232, 888

şüphe et-: 342, 490

ta uzaklar: 20

taaffün et-: 885

tabi ol-: 860

tabii surette: 309

Taciz et-: 1061

Tahammül et-: 23, 36, 71, 128, 130, 187, 205, 585, 858, 871, 935, 985, 1017, 1323

tahayyül et-: 364, 740, 856

tahkik et-: 885

tahliye et-: 377, 520, 915, 1232

tahmin et-: 25, 65, 195, 352, 464, 506, 629, 784, 913, 958, 1051, 1116, 1231

tahrik et-: 126

tahrip et-: 1078

tahsil et-: 194, 566

tahsis et-: 161

takati kal-: 74

takdim et-: 372, 384, 414, 563, 760

takip et-: 28, 31, 41, 42, 94, 104, 204, 210, 224, 275, 354, 385, 786, 815, 822, 915, 959, 968, 1049, 1278, 1318

taklit et-: 570

tam bu sırada: 66

tamir et-: 803, 871, 924, 1150

tarif et-: 60, 150, 334, 165, 1117, 1274

tasa et-: 53, 207

tasarruf et-: 389

tasavvur et-: 40, 98, 127, 168, 172, 220, 406, 412, 626, 857, 864, 991, 1113, 1282, 1286

tasdik et-: 357, 362, 762, 1282, 1328

tashih et-: 1281

tasnif et-: 464

tasvip et-: 104

tatbik et-: 801

tatlı rüya: 1221

tatmin et-: 67, 988

tavır al-: 107

tavsiye et-: 279, 779, 977, 1123, 1308

tayin et-: 306, 467, 849, 1038

tebessüm et-: 547, 1021

tebrik et-: 382

tedarik et-: 45, 84, 194, 726, 1223, 1246

tef çal- : 730

tefsir et-: 987

tehdit et-: 396, 410, 823, 884, 870, 1145

tek başına: 728, 761, 951, 975, 807, 1025, 1190

tekaüt ol-: . 807

- tekerrür et-: 129
- tekit et- : 769
- teklif et-: 471, 1059
- tekrar et-: 771, 977, 1125
- telafi et-: 63
- telakki et- : 39, 24, 128, 197, 283, 387, 786, 982, 1134, 1327
- telaş et- : 4127, 27, 500, 853, 1097, 1267
- telkin et-: 426
- temas et-: 948, 988, 1134
- tembih et- : 835, 885, 916
- temin et-: 157, 548, 1023, 1061, 1145
- tenezzül et-: 33, 364, 730
- tenkit et-: 468, 972
- tercih et-: 58, 66, 108, 159, 194, 275, 283, 570, 629, 1106, 1073
- tercüme et- : 1277
- tercüme yap-: 555
- tereddüt et-: 68, 92, 363, 384, 433, 608, 888, 824, 971, 1042, 1145, 1158
- terennüm et-: 738
- terk et-: 181, 340, 361, 441, 580, 986, 1030, 1102
- ters bakış: 1228
- tertip et-: 114, 209
- tesadüf eseri: 397, 547, 596, 808, 852, 866, 1143
- teselli et-: 732
- tesir et-: 982
- tesis et-: 275
- teskin et-: 572, 1061
- teslim et-: 90, 506, 809, 917, 1196, 1214, 1239
- teslim ol-: 638, 1043
- tespit et-: 25, 321, 371, 971, 1113
- teşebbüs et- : 570
- teşekkür et-: 564
- teşhir et-: 644
- teşkil et-: 46, 126, 143, 215, 381
- tetkik et-: 193, 224, 797
- tevdi et-: 226
- tevkif et-: 500, 935
- tıka basa dolu: 1082
- tımar et-: 212
- tıptı tıptı git-: 1265
- tıraş bıçağı: 1277
- tir tir titre-: 1166
- toprak dam: 1154
- tosun gibi: 1291
- toz bulutu: 143, 886, 1030, 1123, 1146, 1182
- Türk sazı: 1261
- türkü söyle-: 37
- ulu çınar: 1310
- uyku sersemi: 501, 1030, 1124, 1144, 1175

uykuya dal-: 101, 111, 150, 161

uzun müddet: 48, 53, 76, 93

üç aylar: 87

ümit et-: 125, 311, 905, 1022

ürkek bakış: 449

üstüne atılmak: 22

vakit geçir-: 35, 172, 176, 198

var kuvvetiyle: 107, 1159

veda et- : 175, 601

vekâlet et-: 185

veresiye defteri: 87, 888

vicdan azabı: 726

vilayet konağı: 1074

yabancı dil: 1293

yağız at : 932

yalayıp dur- : 807

yalnız başına: 184

yalnız kal- : 522

yan cep: 42

yanık ses: 900, 1085

yanına sokul-: 733, 1237, 1282, 1318

yanlış anla-: 762

yardım et-: 32, 36, 99, 168, 267, 284, 442, 815, 823, 828, 914, 1065, 1096, 1117, 1190, 1233

yarı aç: 824

yarı açık: 215, 783

yarı baygın: 1050

yarı kapalı: 103, 131, 265, 354, 621

yarı yol: 1101

yarım kal-: 75

yarım okka: 44

yarım saat: 60, 119, 120, 143, 145, 155, 197, 375, 1107

yarım öbür gün: 65, 97, 185

yatılı okul: 1150

yaylı araba: 932

yemin et- : 70, 768, 829

yer bul-: 172

yer sofrası: 119

yer yatağı: 50, 857

yere ser- : 732

yere yuvarlan-: 45

yıldırım gibi: 137

yiyip iç-: 807

yokuş aşağı: 325

yol parası: 854, 890, 895, 1023, 1243

yola çık-: 141

yukarı kat: 102

yüksek perdeden: 104

zangır zangır titre-: 1325

zapt et-: 53, 200, 229, 442, 1187

zerre kadar : 1027

zifiri karanlık: 50, 142, 1090, 1166

ziyaret et- : 457, 510, 561

zuhur et- : 47

